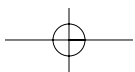
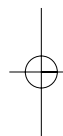
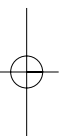

Jiří Berka
 Lenka Čečetková
 Juraj Flamik
 Fedor Gál^(ed.)
 Hana Homoláčová
 Ivana Jenišťová
 Míša Procházková
 Jiřina S.
 Jiří Vanýsek
 Dáša Volencová
 Majka Zelenáková

PRAHA, BRNO, BRATISLAVA
 ZÁŘÍ 2005 AŽ BŘEZEN 2006

Za
ZA

Robovi a Braňovi
F. G.

© GplusG, 2006
© Fedor Gál, 2006

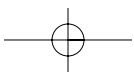
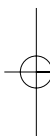
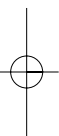
ISBN 80-86103-95-1

Úvod

Budete číst e-mailový „rozhovor“ několika lidí, kteří se zčásti znají navzájem velice důvěrně a zčásti se zatím nestihli ani potkat. Naše diskuse byla, s výjimkou závěrečné eseje, veskrze spontánní. Texty jsme před odevzdáním do tisku neměnili. Partu z nás udělala náhoda. Psaní nám bylo potěšením. Témata, o kterých diskutujeme, jsme „objevovali“ postupně – žádný promyšlený projekt knihy neexistoval. V průběhu diskuse jsme formovali a rozvíjeli své postoje, sdíleli společné obavy a naděje, nacházeli souznění. Byli jsme k sobě otevření nadoraz. Myšlenku možného publikování jsem ovšem v sobě nosil od počátku. Ne všichni však byli ochotni podstoupit peripetie takového sebeodhalování, ne všichni toho byli schopni a ne všechny jsem ve finále přesvědčil a tom, že vydání této knihy má smysl. A jistotu nemám ani já. Vím však zcela určitě, že hledání, tápání, přemýšlení a nezávazná meditace jsou fajn. A e-komunikace nabízí pro tohle všechno nevídaný prostor. Může to být prostor velice intimní a současně veřejný či dokonce „přeshraničný“. Věřím ovšem, že našim čtenářům nebude vadit dvoujazyčnost textů. Koneckonců, není to až tak dávno, co se rozpadlo Československo. Snad si budeme se čtenáři rozumět a někteří se možná i připojí.

Fedor Gál

Praha, květen 2006

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, SEPTEMBER 08, 2005 8:59 AM

Mal som, mám a budem mať ilúzie (o sebe, ľuďoch, vzťahoch). Pripisujem to sčasti medzerám vo vzdelaní a poznaní, sčasti nedostatku informácií, skúseností, a sčasti naturelu. Mal som, mám a budem mať aj negatívne emócie (občas sa zbytočne nasieram, som hádavý a hektický). Hlavne som však viacerým ľuďom za uplynulých 40 rokov dlžný jednoduché „prepáč“.

Áno, za problém považujem zlé správanie (voči sebe a iným) – hulím, popíjam, leňoším, správam sa rozhadzovačne a nezdravo, milujem niektoré vlastné nápady.

Ako však starnem, korigujem svoje správanie oveľa lepšie než predtým. Pripisujem to nielen väčšej zrelosti, ale aj úbytku vitality – emócie spotrebúvajú energiu, ktorou treba šetriť.

Juraj opakovane volá po učiteľoch a odborníkoch. Bolo by iste fajn, keby sa nášho diskurzu zúčastnili. Len neviem presne, čo také zvierá obnáša. Experta na Boha? Experta na dušu? Experta na srdce, ľadviny, pečienku? Experta na myseľ? Som za každého múdreho (čo nemusí znamenať, že školovaného) a komunikatívneho človeka, hoci aj experta na obuv, pokiaľ to bude rozhovor príjemný a inšpiratívny. Dávno však už neverím na učiteľov, ktorí mi otvorili oči k absolútnu. Jasne, boli takí, ktorí ma naučili veľa o spoločnosti, o metodológii sociálnych vied, o politike či podnikaní. Lenže učiteľom života som si musel byť sám. A sám si nesiem aj zodpovednosť za výsledok. Vedel by som však vymenovať zopár takých, ktorí mi pri tom – v dobrom i v zlom – veľmi pomohli. Napríklad taký Krishnamurti: „*You have to be your own teacher and your own disciple.*“

Ahoj,

Fedor

P.S. Niekoľko doplňujúcich poznámok:

Fakt, že sa Míša stará o odložené a problémové deti, je pre mňa viac, ako jej rola *full time* farárky cirkvi husitskej. Práve touto misiou je to svätá ženská. Pred spaním som čítal príbeh dieťaťa zneužívaného príbuzným vo veľmi útľom veku od troch do piatich rokov. Poslal mi ho Peter P., detský psychiater. Peter evidentne pomáha ľuďom riešiť veľmi zložité životné situácie. Naozaj je mi jedno, či sa už dopátral podstaty svojho ja. Podobných je medzi nami viac (Jirka je klinický psychiater, Majka kranioterapeutka, Lenka liečiteľka/cvičiteľka, Dáša pracuje v charite a podobne).

Nevdopak som si tiež pri písaní tohto textu spomenul na starú dobrú prírodovedeckú pravdu: Ten, kto vstupuje do deja, aby ho skúmal, mení a ovplyvňuje priebeh deja. Podobne my: ponárame sa do seba, aby sme prišli na kľb podstate svojho ja, a súčasne toto ja meníme. Činíme tak furt a stále až do konca života – sme sami sebe nikdy nekončiacce zadanie. „Váha“ našich životov nespočíva v tom, či sme sa dopátrali tajomstiev svojho ja do poslednej mrti, ale v tom, ako sme sa podieľali na úspešnosti iných životov.

Follow me hovoria cirkevní, politickí, vedeckí ... lídri. Neurobte to, chcelo by sa mi poznamenať na margo tejto výzvy. Bola by to však zrejme blbosť. Rovnaká, ako keby som teraz – celkom oprávnené – vyhlásil: Pozor na neziskové organizácie! Väčšinu peňazí, ktoré vysomrujú, utracajú na seba. Poškodil by som totiž tých niekoľko skvelých organizácií medzi nimi a tých zopár ľudí, ku ktorým humanitárna pomoc skutočne doputuje. Rovnako by som výzvou „nasleduj seba“ našťaval tých, ktorí bez vedenia strácajú navigáciu.

Iná vec však je, že nimranie sa vo vlastnom ja ma robí citlivejším a vnímavejším k problémom iných. Teda, aspoň dúfam.

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: SATURDAY, SEPTEMBER 19, 2005 8:51 PM

Fedore, bádala jsem o tom taky dost dlouho: řek' Jozue, když propouštěl armádu (a Montgomery, když propouštěl armádu, ho citoval): Dělejte, jak myslíte, ale já a můj dům budeme sloužit Hospodinu. Tím, že sloužíš, obohacuješ se. *No problem*. I když máš postavení a moc, musíš je brát jako službu. V tom je všechno – a ty to víš. Jasně, že tím můžeš někoho naštvat – ty, co si myslí, že si na tvém postavení a moci a vlivu něco urvou. Ale ty je třeba naštvat a mají dvě možnosti – buď je získáš, nebo na ně vytřešeš prach ze svých bot, řečeno biblicky. No a pomsta je má, praví Hospodin – vo to se nestarejte, koukejte, abyste byli solí. Teď na víkend tu mám zase kobyly, plnej barák lidí (rozzrůstáme se, je jich tu 14 a to ještě nejsou všichni), ale už mám k ruce dva kuchaře a další seká zahradu a vůbec pomáhají, tak sloužíme, nebo je to učíme, jeden druhému a všichni celku a tak. Začínají to chápat, myslím. Dvě holky měly sedmnáctiny, tak jsme měli šestipatrový dort! Velké nadšení a v minutě to bylo sežraný. Kobyly, no.

Líbám

Míša

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: MONDAY, SEPTEMBER 12, 2005 9:09 AM

Ahoj Fedore, docela dobře rozumím tobě, když říkáš, že člověk je koneckonců sám sobě guruem (tak jsi to myslel?) ale asi taky rozumím, proč Juraj by rád názory odborníků. Lapidárně řečeno, Krishnamurtimu se to mluvilo, když to už měl dávno zmáknuté a skokem :-)

Proč spolu lidi mluví, vyměňují si názory v téhle debatě – někdy člověk potřebuje slyšet, že ten druhý si něco myslí stejně, jindy potřebuje upevnit svůj názor v oponování něčemu aj., většinou ale tápe.

Louskám si teď zrovna Indiáni kmene Čerokí – Modlitby, písně, báje a meditace k dosažení harmonie a vyrovnanosti. Jsou tam různá meditační cvičení, hodně podobná józe.

Mám ale také rozečtenou knížku meditací Thomase Moora, donedávna jsem skoro každé ráno cvičila „pět Tibetanů“... A co Anthony de Mello, můj skoro nejoblíbenější autor – indický jezuita. A co s tím? Jak tě asi napadlo, necvičím tudíž vůbec nic, přehazuji si na hromádce jen pořadí knížek, úplně neschopná se zklidnit. Přitom cejtím každým svaem, pórem, že to moc potřebuju. A ovšem, jsem taky strašně líná.

Samozřejmě jsem to teď zjednodušila, ale chápeš, proč bych já osobně uvítala gurua?

Petr Kolář (jezuita) odpovídá na otázku Jakou roli by měl hrát duchovní vůdce: „Je prstem, který ukazuje na měsíc člověku, který jej nevidí. Problém je, že většina lidí se pořád dívá na prst, a ne na měsíc, jak říká nějaké čínské přísloví. S tím se bohužel nedá nic moc udělat, na měsíc se dá právě jen poukázat.“

A to zas „nahráva“ tobě. Zřejmě tedy obé je dobré? Neslouží ta výměna korespondence tak trochu jako hledání věty, výroku jakoby od gurua? Svého času se mi stávalo, že jsem úplnou náhodou zalovila v éteru, zaslechla snad poprvé jakýsi pořad a tam kdosi hovořil o něčem, co mne zrovna zajímalo, a jedna jeho věta mi „vyřešila“ cosi. Nebo jsem namátkou otevřela novou, náhodně vybranou knížku a fungovalo to stejně. Teoreticky samozřejmě vím, proč to tak

fungovalo, a že náhody – tak jak slovo náhoda chápeme – neexistují. A znovu se vracím k dalšímu možnému smyslu korespondence. Napadlo mě, že ten stav vyrovnanosti a harmonie, který mnozí korespondenti vyjadřovali, se musí přece „prosáknout“ i do hodnocení, posouzení, vyjádření se (atd.) k momentálním pohybům, vlnám ve společnosti. Zrovna byl CzechTek. Kdo dosáhl stavu harmonie, tak ho to nerozházelo, řekl si: ... co vlastně?

Přece všechno to usilování (v této rovině vzájemný písemný rozhovor) by se současně s hledáním pevného bodu v sobě mělo odrážet ve vztahu k vnějším událostem. Neboť všechno je jedno a každá buňka je vesmír. Jak vidíš, s teorií jsem na tom líp než s žitím té praxe.

Téma, které jsi „vykopnul“, tj. změna (?), je výborné, obávám se však, že je pro mne příliš široké. (Promiň, nemám teď ten originál mail, nemám doma připojení na internet, možná jsi specifikoval). Já mám vyzkoušené, když jsem se pokoušela zodpovědět si nějakou jednotlivou otázku – motiv, že jsem se stejně vždycky dostala až k tomu obecnému. Co se týká té změny, docela ráda si zamedituju nad Mirkovým výrokem či myšlenkou – a na tom postavil svoje senátorství – že on se nezmění. (A bude kultivovat ty politiky a nedá se koupit něco za něco atd.) Ale to už je součást mé meditace, do ní se už míchá hledání toho, kdo-co se nemá (či má?) změnit, neboť jen mudrc či hlupák se nemění atd. atd. Samozřejmě se dostaneš až k tomu, kdo je to Já – co se nemění, jestli by zkrátka nebylo zajímavé hodit do placu nějaký motiv, který se objevil jako tíživý buď ve společnosti obecnější, nebo někdo dokáže tzv. marginalitu uchopit jako kámen úhelný. Přiznám se, že je to dost sobecký návrh. Mě trápí už dlouho téma – výrok, který (jak jinak) často pouští Mirek. Je to ta známá teorie dvou zel.

Mně to připadá, že je to strašná ptákovina, že je někde uvnitř chyba, ale pořád ji nedokážu pojmenovat. Smolím si k tomu poznámky, třeba něco nakonec sesmolím do soustavnějšího textu. Ale někdo jiný mě třeba může inspirovat, abych se dopídila, jestli to je ptákovina nebo není.

Další téma – jak byly ty africké koncerty – zaslechla jsem na „šestce“, že v davu diváků kdosi vytáhl plakát s nápisem Spravedlnost ne charitu! No, to je úžasné téma, já se s Mirkem (:-) dohaduju už drahnou dobu, protože on má teorii, že mír si musí Evropa koupit a lidi by měli dávat každý z vejplaty (automaticky?) kus peněz na – třeba Afriku aj. Já jsem to nazvala Fondem solidarity (a la bolševický). Já tvrdím, že nejde nahradit charitu povinnou dávkou. Respektive lze si vynutit, ale co z toho vyplyne? K tomu si taky pořád jen sbírám poznámky, protože jsem strašně líná a nedokážu se soustředit. Potřebovala bych soustředění cvičit, nevím jestli s Čerokézy nebo s jezuity, obé se mi líbí, a tak nic necvičím, ani nepíšu. UAAAAAAAAAAAA!

Strašně to potřebuju, poněvadž je to současně vnitřní dialog s Mirkem (a já se s ním nikde jinde ani potkat nemůžu), v němž bych s ním chtěla souhlasit, ale vím, že jsem teď v opozici.

Dáša

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: TUESDAY, SEPTEMBER 13, 2005 1:07 AM

Bola som pár dní odcestovaná, a tak až dnes čítam Jurajovu odpoveď i Fedorove námety. Potešili ste ma.

Ešte niečo k ilúzii. V mojom vnímaní je to akýkoľvek obraz či predstava, ktorá je len povrchom. Ktorá nemá v sebe spojitosť. Vlastne i každá nová skúsenosť či myšlienka je

najskôr pre mňa iba ilúziou. Keď sa o ňu opieram, strácam sa a len nedorozumenia sa dotýkam. Je to akoby mŕtva predstava, i keď emócia z nej môže byť prudko živá. Potrebujem si ju preskúmať, osiahnuť, vyskladať, a tým ju mením. Spojitosť v nej vytváram a postupne sa dotýkam skutočnosti, čo je za ňou. Takže ilúzie sú výborné, posúvajú nás ďalej, ak ich vnímame, ak do nich vhlíadneme a čo v nás vytvárajú, objavíme. Fedor by to asi pomenoval „ak si nájdeme čas na reflexiu“. A ak ich neobjavíme, nič sa nedeje, inú tvár nám ukážu znovu a máme ďalšiu príležitosť.

Juraj, áno, jednou z ilúzií môže byť, že vkladám zodpovednosť za určitý aspekt svojho života do rúk niekoho iného. Potom máme pocit, že niekto ovláda náš život a cítime sa ako obeť. Ale môže byť množstvo iných ilúzií. Rovnako môžem mať ilúziu, že som zodpovedná za svoj život. Kým to v sebe „nevyskladám“, kým si v sebe „neupracem“. Vlastne kým to vo mne nežije, tak pokojne v izolovanosti môžem mať pocit, ako to zvládam. Potom príde prvá situácia, a ja ju akoby nezvládnem. A to je výborné. Prinesie to množstvo pochybností, ktoré buď pomôžu naštrbiť a preusporiadať ilúzie, alebo dovoľia vhlíadnúť viac dovnútra, či viac mimo, a nové súvislosti pochopiť. Takže aj ilúzie môžu byť pozitívne.

„Nechcené pocity“ boli natuknuté Fedorovou výzvou na leto o negatívnych emóciách a šťastí. Až teraz si uvedomujem, že k nechceným pocitom v živote častokrát patria aj pozitívne pocity. Prečo niekedy viac trpíme a nevnímame zrnká prostej radosti? Prečo si niekedy nevieme dopriať len tak plynúť? Prečo sa viac sústreďujeme na vytváranie miesta, kde sa budeme cítiť príjemne, a nedovoľíme si nájsť to miesto v sebe či vo vzťahoch? A prečo si niekedy nevieme ani dopriať pocit cítiť sa príjemne?

Vychádza mi z toho nová téma:
 Ide na ceste sebapoznania (v každodennosti života) o to,
 nájsť samu seba?
 Či o to – byť sama sebou?
 Alebo skôr dovoliť „rodiť sa“ sama v sebe?
 Čím dávam priestor zmene?
 Čím vývoju sa otváram?
 Ide skôr o to, či vzájomnosť vnímam?
 Alebo o to, kto čo urobí skôr?
 Dobrú noc a farebné jesenné dni praje
 Maja

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THUESDAY, SEPTEMBER 13, 2005 11:58 PM

Naše hledání – Petr Mečkovský

„Hledejte Hospodina, dokud může nalezen býti...“ Takto hovoří SZ prorok. V našem křesťanském životě mnozí z nás chtějí být skutečnými křesťany. Nejen formálními návštěvníky nedělních bohoslužeb a odříkávачi modliteb před obědem, ale skuteční následovníci Boha. A tak se vydáváme různými formami k tomu jakémusi pravému křesťanství. Pročetli jsme desítky brožur a duchovní literatury, prošli několika sbory, několika církvemi, hledající ten správný typ zbožnosti. Z jedné strany příručky „křesťanských základů“, typů růstu, učenictví, formy modlitebního života, principy co a jak činit, z druhé strany pokusy o zmocnění Duchem, obdržení různých darů, charismat, meditace ticha a i sklon ke středověké mystice, nebo pro ty rozumářštější desítky teologických výpovědí, pochopení Bible z různých stran... Liturgie, svátosti... Věrouka. Správná pozice.

To široké spektrum, JAK Boha najít, uchopit, udržet si jeho přízeň, poznat charakter Ježíše Krista, vnímat působení Ducha svatého, je nesmírně rozsáhlé. Podle míry našeho „duchovního mládí“ zkoušíme všechno možné... Ale vzpomeňme na onu první lásku. Vůči Pánu Ježíši. Vůči Bohu.

Dost úvah. Jde o prostou věc. O VZTAH. Bůh nás miluje a chce být milován. Chce, abychom milovali jeho a bližního skrze srdce.

Prostý vztah, tatínek, dítě. Dětská ruka, držící se ruky dospělého. Jak k tomu dospět? Máme hledat Hospodina napřed skrze výše popsané způsoby a principy, a potom se on jakoby ztratí a my jsme nuceni volat: „Pane, kde jsi?“ A skutečně se o něj zajímat. Ne jen o cestu k němu, ne jen o výhody křesťanství, ne jen něco za něco, ale VZTAH LÁSKY. „Já jsem milého mého a milý můj je můj ...“ (Píseň písní). Jak jsme kdysi zamilováni čekávali před oknem své milované. Jsme TAKTO schopni čekat? A hledat Boha? Hledejte Hospodina ... To je cesta. Vztah.

Míša

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: FRIDAY, SEPTEMBER 16, 2005 11:55 AM

Reaguji na poslední příspěvek Míši Procházkové. Část z něj, kde píše o vztahu k Bohu, velmi připomíná nejnovější psychoanalyticky pojatou vývojovou teorii – attachment (přimknutí).

Je to možná přesnější vyjádření teorií předchozích, které všechny vycházely ze vztahu jako základu formování lidské osobnosti. Jinak řečeno – člověk jako jedinec se vyvíjí od vertikality k horizontalitě, od závislosti k nezávislosti. Obdobně se vyvíjejí i lidská společenství, ale to už bych fušoval do řemesla Fedorovi; debata na toto téma by pro mě byla zajímavá.

Takže každý z nás, když se narodí, je úplně bezmocný a odkázaný na péči někoho jiného.

Vývoj je pak o tom, že máme vrozenou tendenci stát se dospělými, svěřávními, autonomními, horizontálními a suverénními jedinci, neboť jen jako takoví můžeme uspokojivě obstát v realitě, ale k tomu, abychom se takovými stali,

potřebujeme nutně pozitivní zpětnou vazbu od autorit. Ta zpětná vazba spočívá v přiznání právě té míry autonomie, kterou jsme na tom kterém stupni vývoje schopni zvládnout. Příklad: pětiletými dětmi dám koloběžku a svolení jezdit po parku před domem, desetiletému kolo a svolení jezdit v okruhu čtvrti, kde bydlíme, a dvacetiletému auto už logicky bez nějakých omezení. Jiný příklad: Židé slaví svátek Simchat Torah – radost z tóry. Setkal jsem se s interpretací, která se mi velmi líbí: Bůh nám dal tóru a my máme radost z toho, že už je naše a ne jeho; že my jsme jejími majiteli a správci – tedy byli jsme uznáni za natolik schopné a způsobilé, aby nám mohla taková věc jako tóra být dána k dispozici. Takže: člověk se dost dobře nemůže zaražít ve vývoji ve stadiu dítěte, které se drží tatínka za ruku. Všichni víme, že z milovaného tatínka se stává blbý fotr a posléze jiný dospělý člověk, ke kterému můžeme mít vřelý vztah, ale který na naší úrovni je jiným člověkem.

A nyní poslední příklad – snad jím nikoho neurazím. Považuji se za člověka hluboce a upřímně nevěřícího a také za jakž takž kulturního, takže Bibli mám důkladně přečtenou a považuji ji nikoli za slovo Boží, ale za trest lidské moudrosti. Ve své terapeutické práci používám její pasáže ve své volné interpretaci. Tady je jedna z nich – jedno z nejkrásnějších podobenství, o vyhnání z ráje: Když jsme malé děti, líhá v našich postýlkách v podobě plyšových hraček vlk s beránkem a nesežerou se. Jíme ovoce stromů rajských a je nám zakázáno jísti ovoce ze stromu poznání, protože jako děti ještě nemáme dost rozumu. Jakmile však vývoj pokročí natolik, že už jej máme, shledáme, že jsme nazí, a pak přijde pasáž, která se mi líbí nejvíc – skrze hada (symbol mužské sexuality) přijde Eva k jablku (symbol plodnosti).

No a pak idyla skončí, přijde anděl s mečem plamenným a řekne: a ven, tady už nemáte co dělat, a nyní v potu tváře chléb svůj jísti budete, pokud vaši dnové na této zemi trvati budou.

Co zbývá: vzít to tak, jak to je, snažit se být svým vlastním pánem či paní a nahlížet věci pokud možno racionálně. To je ale téma, které, jak jsem pochopil, by mělo být klíčové pro další etapu diskuse, do níž se tímto hlásím.

Jirka Berka

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: SUNDAY, SEPTEMBER 18, 2005 10:30 PM

Ak môžem, dovoľím si niekoľko poznámok a otázok, tak ako prichádzali, keď som vaše maily čítala.

Posledne som zabudla na komentár k vede. Páči sa mi Jurajova vnútorná polarita.

Pred časom debata, ako veda ovláda naše postoje, a dnes „potreba“ komentárov vedcov/kapacít k našej debate. Je to krásne, pretože práve kontrastnosť rozširuje priestor uvedomovania. Som za vedcov, ak ponúkajú do svojho života pretransformované vedecké poznanie. Jedna skúsenosť za mnohé. Keď sa mi narodil syn, oslovila ma redaktorka časopisu Dieťa. Vraj v pôrodnici dostala na mňa kontakt a chcela by niečo vedieť o liste, s ktorým som prišla rodiť.

Nejdem vás vtahovať do problematiky pôrodov na Slovensku, ale pred cca štyrmi rokmi veľa alternatív nebolo. Keďže som mala veľmi nepríjemnú skúsenosť z prvého pôrodu, nemala som chuť ju zopakovať, a tak som nič „nechcela nechať náhode“. Vedela som, že môžem s lekármi spolupracovať, ak však budem cítiť nie, rovnako to môžem povedať. Vysvetľovala som lekárom, že ja nie som chorá, ja

som iba tehotná a chcem sa aktívne zúčastniť pôrodu aj so všetkými pocitmi a emóciami, ktoré ho budú sprevádzať. Redaktorka sa rozprávanie veľmi páčilo. Okrem toho, ako som si získavala lekárov na „svoju stranu“, pridala do článku pár „babských“ receptov, ktoré som využila.

Do redakcie po odpublikovaní prišli prudko rozporné reakcie. Mamičky, ktoré v tom našli podporu, pretože nevedeli, ako si v roli pacienta udržať vlastné sebavedomie a rolu matky/ženy. Tiež prišiel pobúrený list od vedca/odborníka/výživára z Chemicko-technologickej fakulty. Že čo je to za časopis, keď takto zavádza národ a píše také bludy ako odvar zo sezamových či ľanových semiačok alebo doplnenie morských rias do jedálneho a podobne. Keď mi to redaktorka povedala, ja som si len spomenula na gynekológa, ktorý tvrdil, že ak nebudem jesť železo a magnézium, tak budem mať veľké problémy s pôrodom. Našťastie som jeho obraz neprijala. Obohatila som jedálneček o potraviny obsahujúce požadované.

Ďalší odber krvi bol v pohode, bez liekov. A keďže viem, že nikoho nepresvedčím, tak hľadám iné cesty, ako komunikovať. Aj preto som (na údiv redaktorky) reagovala po svojom. Potešila som sa, že sa môj článok pána odborníka tak dotkol. Dnes sa iba utvrdil vo svojich pozíciách a neunúval sa prenikať do pocitov. Ale možno v budúcnosti si spomenie a osloví ho to inak. Život je nadherná zmena, dovoľuje poznávať oba póly.

Prečo potrebujeme odborníkov? Prečo potrebujeme guruov? Aby ukazovali na mesiac? A čo ak nevidíme? A oni nevedia, že my sme slepí? Nikto za nás v našom srdci nemôže nič urobiť.

A čo teda nám môžu dať? Svoje teórie? Tie, ak sú usporiadané, môžu nás na čas osloviť, i keď časom si ich aj tak

budeme musieť v živote sami overiť. To, o čo nám ide, je skôr esencia ich života. A tá môže byť úžasne inšpiratívna. Len v nej máme šancu dotýkať sa toho, čo slová popisujú. Slovo samotné nie je tým, čo popisuje. A tak prirodzene hľadáme a aj cez iných seba poznávame.

Maja

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, SEPTEMBER 19, 2005 1:16 PM

Ahoj,

s tými učiteľmi to dnes vnímam takto: Kedysi nám vtĺkali do hlavy, že existuje niekoľko učiteľov pre všetkých a úplne na všetko. Vtedy som asi získal akúsi imunitu pre túto rolu. Dnes si beriem od rozmanitých ľudí, čo sa mi pozdáva a hodí (čosi podobné, ako o tom písal Jirka). Pozdávajú a hodia sa mi však v rôznych obdobiach života rôzne veci. Fakt, že si dnes vyberám napríklad čriepky z Krishnamurtiho písaciek, teda nemusí znamenať nič viac než to, že s ním v tomto konkrétnom období svojho života rezonujem. A niekto iný si od toho istého autora vyberie niečo úplne, ale úplne iné a významovo protichodné. Veľmi sa mi napríklad páči tento Krishnamurtiho dialóg s Davidom Boheom na tému „myseľ“:

Bohe: We were saying the other day that when the brain is kept busy with intellectual activity and thought it does decay and shrink.

Krishnamurti: As long as it is thinking, moving, living.

B: Thinking in rational way; then it remains strong.

K: Yes, as long as it is functioning, moving, thinking rationally.

B: If it starts irrational movement, then it breaks down. Also if it gets caught in a routine, it begins to die.

K: That's it. If the brain is caught in any routine, a meditation routine, or the routine of the priests...

B: Or the daily life of the farmer ...

K: ... the farmer, and so on, it must gradually become dull.

B: Not only that but it seems to shrink. Perhaps some of the cells die?

K: To shrink physically, and the opposite of that is the eternal occupation with business, a routine job, thinking, thinking, thinking!

B: Surely experience seems to show that it does shrink, from measurements that have been made. The brain starts to shrink at a certain age, just as when the body is not being used the muscles begin to lose their flexibility.

K: So, take lots of exercise!

B: Well, they say exercise the body and exercise the brain.

K: Yes. If it is caught in any pattern, any routine, it must shrink.

B: Could we go into what makes it shrink?

K: That is fairly simple. It is repetition.

B: Repetition is mechanical, and doesn't really use the full capacity of the brain.

K: One has noticed that people who have spent years and years in meditation are the dumbest people on the earth.

Fedor

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, SEPTEMBER 28, 2005 10:22 PM

Juraj mi písal, že už knihu ZA prečítal. Ja ešte nie celú, iba tak náhodne sa začítavam a zisťujem, že je živá v spomienkach a znovuživá v súvislostiach, ktoré pri čítaní vnímam. Ďakujem.

Fedor, ako čítaš, v zmene a vývoji stále nemám jasno, a to hlavne z pohľadu našej spoluúčasti, zodpovednosti. Ako zmenami ovplyvňujem svoj vlastný vývoj? Ako môj a nielen môj vývoj ovplyvňuje zmeny, ktoré som schopná urobiť? Je napríklad prirodzený vývoj, že dieťa sa v určitom období naučí chodiť. Naučí sa to, ak k tomu samo nepríspeje? Vraví

sa, že zmena je život. Ako to vnímate? Ako to podľa vás je? Čo je zmena a čo život? Čím to, že niekedy máme silu na zmeny a niekedy nie? Alebo je to tak, že na niektoré zmeny máme silu a na niektoré nie?

Maja

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, SEPTEMBER 29, 2005 9:02 PM

Například taký rok 1989. Boli sme aktérmi, aj listami vo vetre. Nebyť tejto (makrospoločenskej) zmeny, boli by sme to, čo sme? Neboli. Lenka by bola možno ekonómka v socialistic-
kom podniku, Majka by učila na prírodných vedách, Juraj by robil v pamiatkach vo výskumáku a podobne. Vďaka tej-
to zmene sme dostali šancu vyvíjať sa inak. Hovorím šancu.

Zakladáme rodiny, rodia sa nám deti, strácame rodičov, meníme partnerov, zamestnanie, profesiu, bydlisko a po-
dobne. Bývajú to aj zmeny k horšiemu. Každá zmena však obohacuje našu skúsenosť a každá skúsenosť je predpokla-
dom vývoja. Hovorím predpokladom.

No a potom som tu „ja“, ktorý zmeny raz vnímam ako šance, inokedy ako ohrozenia. Raz svoje šance dokážem vy-
užiť, inokedy mi prekĺznu medzi prstami. Raz sa ohrozeniam ubránim, inokedy ma prevalcujú. Raz na svojom vývoji ma-
kám, inokedy iba vegetím. Prípad od prípadu a v závislosti na tom, ako som pripravený obstať. Hovorím pripravený. To obnáša telo, ktoré vydrží, vedomosti, profesijnú zruč-
nosť, vôľu, charakter a všeličo ďalšie, čo si sústavne zveľa-
ďujem, kultivujem udržujem (vývoj), alebo nechávam atro-
fovať.

A toto je život – v dobrom aj v zlom.

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, SEPTEMBER 29, 2005 9:59 PM

No, Fedorko, v dobrom aj zlom, pre mňa si práve kamarát do dažďa! Pekne si to napísal. Život je jen náhoda, jednou jsi dole, jednou nahoře. Moje máma začala ztrácet energii a naději, když jí bylo tolik, jako je teď mně. Přišly nemoci (tubera – choroba z povolání a její fatální následky, máma měla jako mladá lékařka ideu, že bude sloužit – a taky sloužila! – tuberákům, když už její prababička – Božena Němcová – na tu tuberu umřela a vůbec to byla taková metla) a následky rentgenování – zhoubný nádor. A to všechno v souvislostech politických a ekonomických konce 80. let. Tehdy si tak povzdechla a řekla: Celý život mám pocit, že jdu po eskalátoru, který jede proti mně. Už to neudejchám. Umřela v listopadu 1991. Dneska, když mě včera ještě ke všemu nabořil řidič, co mi nedal přednost, a mám auto na odpis, a při těch ekonomických tlacích (vysolila jsem zrovna dva litry našim děckám na kupóny PID) a tak vůbec (povídali si dva starší pánové před samoškou – teda ten plyn a ta elektrika, to bude zase darda!), mám stejný pocit. A skoro jí závidím, že je na pravdě Boží. K čemu je civilizace? Kam jít? Kde je místo pro jednoduchost, dobro, pravdu a krásu? Ale předevcírem jsem si vychutnala duhu – vydržela přes půl hodiny a dneska byl krásný východ slunce – Bože, ty barvy, jak to, prosím tě, děláš?

Zpráva z Vltavy na konci léta

Ještě mám v očích ty míle

olšín a vrbov,

sluneční chvíle

zátočin, písčových,

*překvapení, co mám ráda
tam, kde Vltava je ještě mladá...*

*Ještě mám taky trochu obavy
z těch hostí z Německa,
co vodu míchají
jak v neckách prádlo,
a tak mě nebaví
(co dřív mě nenapadlo),
že musím hlouběj do vrecka,
když všude: Speisekarte
(a podle toho ceny).
Ta vzpomínka je jako parte;
první je (zatím) české menu.
To je má zpráva, bolí, au,
pojedu ještě na Moldau?
Míša*

FROM: JIŘINA S.

SENT: THURSDAY, SEPTEMBER 29, 2005 11:28 AM

Zdravím — a jestli smím k I'tingu, jak rozumím:

Dobry vládce, vládkyně, tj. v jistém smyslu silnější a zodpovědnější (důraz na slovo dobrý)

(obraz však nemusí pracovat s hierarchií moci),

nemá zatížit poddanné, tj. slabší, starostmi, které jim možná

za a) nepříslušejí,

za b) nerozumějí jim,

za c) nejsou schopni je rozlousknout,

za d) chce je vzít dobrovolně na svá bedra

– tím je starostí, obavy zbavuje, chrání je před nimi. Mí-
něno jako doporučení, aby tak v dané situaci činil/a.

Ale postará se v první řadě o naplnění jejich základní po-
travy (žaludek jako symbol), a to jak především základně

a) materiálně (strava),

b) tak možná v přeneseném slova smyslu i duchovně, vý-
ukou – která sytí nějaké základní potřeby, vývoj atd.

Obraz může mít asi více výkladů: jistě nemusí se jednat
o bytost, ale například tvary, nějaké situace, situaci a tvorbu
jejího charakteru do budoucna.

Jiřina

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: SUNDAY, OCTOBER 02, 2005 3:46 AM

Ahoj Fedore,

moc a moc zdravím, omlouvám se, že jsem se odmlčela. Ač
bych se ráda vmísila do debaty. Mohu tak činit zřejmě jen
sporadicky, začíná doléhat škola. Ale někdy to půjde ruku
v ruce jako třeba teď.

Jednu z večerních přednášek – volného programu –
měl na soustředění za bolševika tajně vysvěcený biskup
Jan Konzal. A co bys řekl, jaké je „jeho téma“? Duchovní
doprovázení. Odmítá duchovní vedení. Optala jsem se
v debatě, jestli fakt ani na chvíli není třeba vhodné
pevnější vedení, když se člověk řádně plácá..., odmítl,
krize zkrátka patří k procesu sebepoznávání, není to „ne-
moc“.

Posílám závěr debaty. V textu je i jeho odpověď na mou
otázku.

Ke změně se nejspíš taky propracuju, zase – jak to člověk
pojme. Možná je víc změn – myslím různé roviny.

Už v prvních hodinách přednášek jsem si ověřila, co jsem věděla, že mi chybí vysoká škola – v tom smyslu, že ti dává jakýsi systém, strukturu kladení otázek.

Klasicky je to třeba, když ti někdo položí otázku, copak myslíš fakt, že Bůh stvořil svět v sedmi dnech? (ty hlupáku!) Člověk samozřejmě tuší, že něco v otázce nesedí a že je to blbost, ale když ono je to tak napsaný, že? No, jenže existuje víc rovin času, mytologicky, eschatologicky..., a pak ti hermeneutika začne vysvětlovat, jak lze porozumět textům v historickém kontextu, v horizontu doby atd.

Moc mě láká zameditovat si nad tou změnou, samozřejmě souvisí s poznáním, a to zase s vědomím, takže si musím vybrat některý takříkajíc úhel pohledu. Pro tuto chvíli to bohužel musím odložit, však ono se to začne samo srovnávat. Ťukne myšlenka jak oříšek o klobouček, až se setřepe.

Hezký den

Dáša

... pokračování biskupa Konzala

Já jsem pracoval hrozně dlouho v prostředí, kde z těch 650 lidí byli věřící dva. Jeden evangelík, jeden katolík. A to zaměstnání mě o životě velice mnoho pozitivního naučilo. Z těch rozhovorů a z jejich zralosti jsem se mnohé naučil.

Jaký je rozdíl mezi duchovním doprovázením a přátelstvím.

Přítel nemusí říct třeba nic a bude docela dobrým přítelem. Duchovní doprovázeč je tam proto, aby reagoval na situace, které jsou mu předloženy a musí je verbalizovat. Samozřejmě, já mlčky předpokládám, že člověk, kterého si vyberu, je můj přítel. Ten vztah přátelsky bourá tu bariéru, která by bránila komunikaci. Ale přítel nemusí vůbec nic říkat. Tady se ty dvě množiny překrývají, mají průnik, ale každý je svébytný.

???

Františkánská spiritualita nevznikla tak, že by František cepoval ty, kteří s ním chtějí být, on je v jejich životě doprovázel. Jde to, ale tam se musí dávat velikýho majzla, aby se z něj nestal šéf, který všechno ví a všechno zná...

Může mít člověk víc doprovázečů?

Pokud ten, kdo doprovází, nelibě nese, že není sám, být jím, šel bych do sebe.

Jaké výhody má duchovní doprovázení v partnerství, v manželství. Že by manželství obsahovalo doprovázení...?

Já se domnívám, že by bylo moudřejší na doprovázení si vybrat někoho jiného než partnera. Domnívám se to. Já jsem se nepokoušel, aby mě moje nadpoloviční většina vedla.

Druhá situace je zápleklitější. Může se stát, že ten, kdo vyhledává duchovní vedení, vlastně uniká ze společného komunikačního domu — to se může stát. To jde ale spravit. Člověk by o tom měl vědět, že to partnera mrzí (on mi chodí někam...) Moje nadpoloviční většina mi vyčítá, že bych měl najít někoho, kdo by mě držel víc pod krkem, že ho moc sám oblbujou, že na mně nestačí. Ona by chtěla, aby její názory prezentoval ten můj doprovázeč, to asi nebude všeobecný.

Někdy člověk může jít k doprovázeči pro sebepotvrzení...

Může se to stát, ale to sebepotvrzení je v podstatě legitimním cílem. Jestli si skutečně potvrdí sám sebe, stalo se, co se stát mělo. Těm, kdo je nějakým způsobem excentrický a potvrdí si excentricitu — zaplat' panbůh za to. Jestli si tam jde pro sebepotvrzení bludů o sobě, je to od něj ohromně nerozumný podnikání. Klasické je to na modelu rodič — dítě. Chce-li rodič, aby dítě bylo jednou dospělý, musí se odvážit toho ohromně riskantního období, kdy se od sebe oddělují a kdy je dítě hrozně citlivý — tluče s ním puberta o chodník a rodič trpí jak Job, nicméně mu to musí nechat. Protože to sebepotvrzení je ohromně důležité. I když dělá chyby. Když to ten rodič nedokáže, dítě nebude nikdy dospělý.

Není pro určitý okamžik přece jen užitečné (nutné) pevnější vedení, nejen doprovázení?

Nemám rozhodnou odpověď; já vycházím z toho, že — známá situace z evangelia — za Ježíšem přichází slušnej člověk, kterému říkáme bohatěj mládenec. On tuto jedinou šanci Ježíš propase. On ho vlastně mohl zachránit. Ježíš usoudil, že ho nemůže zachránit tím, co by mu řekl. On to z něj musí dolovat... co mám dělat — přikázání, takovej stríh. A on to z něj furt tahá. „Tohle já přece dělám levou zadní...“, A on tak trousí své rady, velice stydlivě, ale rozhodně Ježíš nevystupuje jako autorita a ví, že toho hocha ztratí. A se smutkem za ním hleděl, protože ten člověk nebyl o nic horší než všichni ostatní. Ježíšovi bylo líto, že mu nemůže pomoci. Tak já si myslím, že tomu člověku nejde pomoci z pozice autority. Ta autorita v této situaci má právě jaksi pokleknout do pozice doprovázeče.

Co lékař?

Tó jsou jiné role. Doprovázeč není pro nemocného člověka. Je pro člověka, který je relativně zdrav — krize patří k normálnímu životu. Lékař je potřeba, když krize nekončí a člověk začíná bloudit. To potřebuje potom lékařský zákrok, a tam pak léčí autorita. Ale za normálních okolností to vědomí vlastní odpovědnosti... víte. Není to jen hra se slovy, jestliže se Nový zákon scukne do jediného příkazu lásky, tak tím pádem se říká, že láska člověka je možná ve svobodě a odpovědnosti, jinak není možná. To, co se začalo jako láska rozvíjet, velice brzo padá mimo tuto oběžnou dráhu. Takže udržování identity a svobody je klíčovou podmínkou pro to, aby člověk naplnil Boží výzvu — můj rád. V katolické tradici se příliš dlouho sázelo právě na to mocenské vedení — typická postava, Řehoř VII., ten chtěl udělat lidem dobré tím, že na ně vytáhne mocenské argumenty (trochu přeháním a on si to nevymyslel sám, tomu pokušení podlehl už sv. Augustin), ale tak masivně se to začalo uplatňovat v katolické církvi od 2. tisíciletí a máme s tím prachšpatnou zkušenost. Je příkaz doby pěstovat otevřenost, pěstovat svobodu i za tu cenu, že člověk přitom udělá chybu.

Já si myslím, že tu spiritualitu, techniku duchovního života si má člověk vybírat, že v zásadě si vybírat může. Já se domnívám, ale nevyzkoušel jsem na vlastní kůži, že European nemůže být dobrým buddhistou. Ta jeho tradice je příliš hluboko pod kůží, než abys stihnul za těch relativně pár let

života být dobrým buddhistou. Já jsem teda skeptickéj, znám — literárně — kdysi tady koloval od nějakého jezuity spis o zenbuddhismu. Jezuiti tím byli známí, že chodili do buddhistických klášterů — mají obecné oblečení té země — a hrozně si pochvalovali tu techniku, která je uschoptila medito-
vat kdykoliv, v jakékoliv situaci. Možná, že má pravdu, já tu zkušenost nemám. Myslím si, že buddhismus je natolik starý náboženství, kořeny — Buddha je současník Jeremiášův — to je vymakaný, ale v prostředí, kdy ty lidi jsou přece jenom trochu jiný. Takže když to přeženu, Evropan si na to může úspěšně hrát, ale neudělá ze sebe lepšího Evropana těmi cizími tech-
nikami. Neptej se mě, co se stane s křesťanstvím, který se hlásá v Indii nebo jinde. Já si nemyslím, že lze tak snadno přenášet, a taky se mě neptej, jak vypadá evropský křesťanství, co přešlo ze středního východu do střední Evropy.

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, OCTOBER 04, 2005 9:54 PM

Prečítal som si v uplynulých dňoch knihu, ktorá na mňa spravila dosť mohutný dojem. Recenziu pripínam.

Fedor

Richard A. Clarke: Strategie války proti terorizmu. Alfa Publishing, Praha 2005.

Keby ma na knihu Richarda Clarkea o stratégii vojny proti terorizmu neupozornil vydavateľ mesačníka Kniha a Spoločnosť, určite by som si ju neprečítal. A hovorím rovno: Neľutujem!

Prvých štyridsať strán som mal pocit, že čítam nejaký thriller alebo scenár k akčnému filmu. Autor, ktorý sa tri desaťročia pohyboval v top pozíciách amerického bezpečnostného aparátu, začína svoje rozprávanie dramatickým opisom udalostí z 11. septembra 2001 rovno z krízového centra. Kľúčové postavy drámy nazýva rodnými menami (Condi je napríklad ministerka zahraničných vecí Condoleeza Riceová) a hmýri sa to tam najvyš-

šmi papalášmi americkej vlády, rezortu obrany, tajných služieb a podobne. S úžasom som čítal reči, ktoré títo ľudia viedli v čase, keď sa rúcali veže amerického obchodného centra po nárazoch lietadiel unesených teroristami al-Káidy. Môj úžas však nevyvolávala ich nekompetencia či zmätkovanie, ale to, že Clarke „dekonšpiroval“ špičky krízového riadenia USA, a potom spôsob, akým definoval svoju vlastnú rolu. Naozaj som mal miestami pocit, že dotýčny autor je spiritus agens americkej protiteroristickej politiky. A to sám a nenahradiťelne, vrátane takých rozhodnutí, akým je napríklad znovuoťvorenie kapitálových trhov po masívnych teroristických útokoch (napríklad s. 36, 37 a inde). To nehovorím preto, že mám pochybnosti o jeho role, ale preto, že som si s konečnou platnosťou uvedomil, že životy ľudských červov závisia od formy veľmi malého počtu elitných úradníkov. Od počiatku tiež cítiť, že autorove sympatie nie sú na strane súčasného amerického prezidenta (o Clintonovi však hovorí s úctou a rešpektom), či FBI alebo CIA, a že vojnu v Iraku, po útoku na Svetové obchodné centrum v New Yorku, považoval za fiasko a nešťastie ešte skôr, ako noha amerického vojaka vstúpila na irackú pôdu. Americkú exekutívu, prezidenta Busha jr., tajné služby dokonca obviňuje (zdá sa, že právom) z priameho a dlhodobého bojkotu signálov o tom, že al-Káida udrie a že najlepši čas na fyzickú likvidáciu bin Ládina a jeho ľudí sa už minul. Niektorých špičkových politikov, napríklad Wolfowitz, ktorý bol centrálnou figurou v aparáte prezidenta Busha jr., stavia do pozície zločincov, ktorí okamžite po teroristických útokoch v New Yorku „identifikovali“ ako vinníka Irak.

Takže v prvej kapitole (pod pôsobivým názvom „Vyklidte Bílý dům“) si R. A. Clarke vybavil osobné účty, aby vzápätí pristúpil k meritu svojej knihy. Stránku po stránke sa pred čitateľom odvíja hra, v ktorej sa nepoužíva bežná ideologická rétorika, v ktorej sa nevyskytuje balast intelektuálneho zvažovania dobra a zla, nekonfrontujú sa kultúry, hodnoty, desatorá. Tieto šachy sú iba a výhradne o víťazstvách a prehrách. Clarke je Američan a americký vlastenec „každým coulom“. Stojí obomi nohami na svojej strane bojiska a rozpráva jasnou a jadrnou rečou. Napríklad: Sovietsi boli v Afganistane porazení peniazmi vlád Spojených

štátov a Saudskej Arábie, americkými zbraňami, dopravovanými na miesto pakistanskou vojenskou rozvedkou a „charitatívnymi“ organizáciami. Tak vznikli jednotky kmeňových bojovníkov a tak sa k nim v poslednej inštancii dostali aj rakety Stinger. A na tejto pôde, pohnojenej Koránom (str. 58 a ďalej) vyrástla al-Kájda. Netreba asi pochybovať, že to takto naozaj bolo.

Clarke hovorí o medzinárodnej politike veľmi často optikou ropy — kde a ako je ohrozená jej ťažba a čo treba urobiť, aby nevyschli čerpace stanice. Nemám dôvody pochybovať, že takto rozmyšľajú aj najvýznamnejší hráči na globálnej šachovnici. Trochu sa len hanbím, že som na to prišiel až teraz. Napokon, čo keď sa ochrana našich civilizačných hodnôt začína práve u zdrojov, ktoré poskytujú stabilitu našim ekonomikám? Každopádne však platí, že experti považujú extrémistických islamistov (a medzi nimi predovšetkým wahhábistov) za hlavnú príčinu súčasnej vojny proti terorizmu. Wahhábistické hnutie — a jeho deti al-Kájdu a bin Ládina — však nezrodil záujem ropných spoločností a Západ. To iba moderné technológie Západu a globalizácia mu dali krídla. Rovnako je zrejmé, že rozpad sovietskeho impéria „odsúdil“ Spojené štáty do roly ich hlavného nepriateľa. A keďže sme s USA na jednej lodi, je islamistický terorizmus náš spoločný problém.

Áno, budem sa musieť zmieriť s myšlienkou, že naša bezpečnosť závisí od ľudí, ako je napríklad Richard A. Clarke — a to až do času, kým nedôjde k radikálnej zmene ľudskej prirodzenosti, ku ktorej celkom určite nedôjde. A svet týchto ľudí je naozaj mnoho svetelných rokov vzdialený od kabinetov a katedier akademických expertov. Niekoľko ilustrácií: Prvá je z čias iracko-iránskeho konfliktu, v ktorom ešte boli USA na strane Saddáma Husajna: „... ománskeho sultána jsme našli v Salaláhu v pevnosti z patnástého století, stojící na břehu moře. Jeho pohled byl přilepen k CNN. Když se k nám otočil, bylo jasné, že má informace o našich předchozích zastávkách a ví, že jej budeme žádat o povolení k umístění spousty letadel. „Ovšemže mohou všechna přiletět,“ řekl s úsměvem. Jakožto absolvent britské vojenské akademie uměl strategicky myslet.

Kromě toho miloval letadla. „Přivezete také Sealth? A budu se v něm moci proletět?“

Alebo takýto Clintonov preslov v čase somálskej krízy: „Pošleme tam ďalší vojáky, s tanky a letadly a všetkým ostatným, čo budú potrebovať. Ukážeme jim silu. A zároveň budeme dodávať potraviny. Keď nás niekto nasere, mohutne odpovíme. Donutíme OSN, aby sa konečne predvedla a prevzala to tam. Reknúťe Butrusovi, že na to má pól roku a ani o deň viac“ (str. 91). A ešte jedna epizóda z iránsko-irackej vojny v 80-tych rokoch: „... v roku 1989 si ... letadlová loď Spojených štátů Vincennes spleťla civilní dopravní letadlo s útočícím iránským bojovým letounem a sestřelila jej, což stálo život 290 civilistů. Když jsem dostal tuto zprávu, pomyslel jsem si, že to je konec naší „neutrality“ v iránsko-irácké válce. Podporovali jsme Irák pomocí našich zpravodajských služeb, dopravovali jsme jeho ropu v kувajtských tankerech a omezovali vojenské zásoby proudící do Íránu. Prohlášovali jsme se však za neutrální. Teď, když jsme usmrtili stovky iránských civilistů, jsem očekával okamžitou odvetu, jež nás zatáhne do války po boku Saddáma. Místo toho ... vůdci iránské revoluce prohlásili, že pokračování v boji by vyvolalo invazi Američanů do Íránu, a iránská revoluce by tak byla zmařena... Íránsko-irácká válka skončila.“ (str. 103).

Clarkeova kniha je však predovšetkým o stratégii vojny s terorizmom. Ako praktik vie, že presadzovanie práva v boji s terorizmom je problematické, že koordinovaná protiteroristická politika má veľkého nepriateľa v záujmoch a vzájomnej rivalite tajných služieb a v strachu politikov zo straty sympatií verejnosti. Dôsledky boli vždy tragické. Napríklad ešte v roku 1994 analýzy CIA hovorili o bin Ládinovi ako o „zbohatlickém synkovi, který si hraje na terorismus tím, že posílá šeky teroristům“ (str. 98). V tom čase už minimálne dva roky budovala bin Ládinova organizácia v Bosne sieť finančníkov, logistikov, „charitatívnych organizácií“ a tvrdých, surových a výborne vycvičených jednotiek afgánskych mudžahídov. V tom istom čase, keď Američania — slovami autora — o situácii v Bosne iba pekne hovorili (str. 134). A stopy viedli do londýnskej mešity vo Finsbury Parku v Londýne, do Islamského kultúrneho centra v Miláne, do

Agentúry pre pomoc krajinám tretieho sveta vo Viedni, do Nadácie pre medzinárodnú súčinnosť v Chicagu, do Organizácie pre medzinárodnú islamskú pomoc v Saudskej Arábii a podobne (str. 134). Tieto organizácie nerušené fungovali a pripravovali akcie vrátane tej z 11. septembra 2001. Al Kájda jednoducho bola vo vojne s nami dávno predtým, než sme vedeli, že nejaká organizácia s týmto menom existuje a než George Bush situáciu pomenoval pravým menom. Desatoro tejto vojny už malo podobu politickej doktríny: 1. Zatykanie, vydávanie a stíhanie teroristov. 2. Rozvracanie teroristických skupín. 3. Medzinárodná protiteroristická spolupráca. 4. Zabránenie prístupu teroristov k zbraniam hromadného ničenia. 5. Zvládnutie následkov teroristických útokov, 6. Bezpečnosť dopravy. 7. Ochrana kriticky dôležitej infraštruktúry a kybernetických systémov. 8. Kontinuita vlády. 9. Boj proti ohrozeniu zo strany zahraničných teroristov. 10. Ochrana amerických občanov v zahraničí. Ale od doktrín k ich efektívnej realizácii je dlhá cesta.

A potom prišiel čierny 11. september 2001. Americká sebaistota bola otrásená a cesty k jej znovuoobnoveniu boli dve. Richard A. Clarke popisuje situáciu pomerne plasticky (str. 226). Príbeh sa odohráva niekedy v roku 2002 a vedľa Clarkea v ňom účinkuje Randy Beers, ktorý šéfoval protiteroristickým aktivitám americkej exekutívy: „... mi Beers zatelefonoval z Bieleho domu a ptal se, jestli by se nemohl zastavit u mě doma na drink a poradu... otevřel jsem si láhev Pinot Noir z malého vinařského podniku, který jsem objevil v kalifornském údolí řeky Russian River. Když se Beers usadil vedle mě, jeho první slova zněla: „Asi budu muset skončit... Místo toho, aby proti al-Káidě podnikli všechno možné a vyřešili naší domácí zranitelnost, chtějí, do prdele, znovu vtrhnout do Iráku. V Afghánistánu máme jen symbolickou vojenskou sílu, Taliban se přeskupuje, bin Ládina jsme nechytily, ani jeho zástupce, ani šéfa Talibanu. A oni tam nepošlou víc vojáků... Ne, oni se drží zpátky a vyčkávají na invazi do Iráku. Dovedeš si představit, jak moc to posílí al-Kájdu a podobné skupiny, když budeme okupovat Irák? Od Iráku nám teď nehrozí žádné nebezpečí, ale přesto si sedmdesát procent Američanů myslí, že to byl Irák, kdo napadl Pentagon

a Světové obchodní centrum. Chceš vědět proč? Protože vláda chce, aby si to mysleli!“ Podľa Clarkea to boli Bush jr., Cheney, Rumsfeld a Wolfowitz, kto chcel, aby si to Američania mysleli. Prečo? 1. Bolo treba napraviť neporiadok, čo po sebe zanechala vláda prezidenta Busha staršieho, ktorá počas iracko-kuvajtského konfliktu nezničila Saddámove gardy a iracký vojenský potenciál, aj keď mohla. 2. Bolo treba zlepšiť strategickú pozíciu Izraela tým, že sa oslabia pozície jeho nepriateľov. 3. Bolo treba vytvoriť arabský demokratický štát, ktorý by poslužil ako model pre ostatné spriatelnené arabské štáty. 4. Bolo treba umožniť americkým vojenským silám, aby po dvanástich rokoch konečne opustili Saudskú Arábiu, kde slúžili ako protiváha irackej armády, ale súčasne vyvolávali silné protiamerické nálady. 5. Bolo treba vytvoriť ďalší priateľsky naklonený zdroj ropy pre americké trhy a znížiť tak závislosť na Saudoch (str. 247).

Zdá sa, že Beersovi a Clarkeovi tieto dôvody pripadali malicherné, resp. pre inváziu do Iraku nedostatočné. Mne nie.

A na záver dve celkom osobné poznámky:

V posledných mesiacoch mnou zamávali dvaja autori — Richard A. Clarke a Jiddu Krishnamurti. Zatiaľčo ten prvý mi predstavil svet, kde politickí vodcovia mávajú hodnotami a ich výkonní úradníci pritom hrajú šachy o zdroje a národné záujmy, ten druhý rozpráva o stratégii vojny s teroristom v nás. Na globálnu šachovnicu nedosiahnem, so sebou si to môžem rozdať kedykoľvek. Nesmiem však pritom upadnúť do intelektuálnych špekulácií. Vzápätí po prečítaní Clarkeovej knihy som si totiž listoval v knihe Johna Graya Al Káida (Mladá Fronta, Praha 2005). Autor, anglický filozof, ma chce presvedčiť, že al Kájdu zrodili myšlienkové konštrukty európskych filozofov moderného veku. Už vidím bin Ládina, ako poctivo prichádza do British Library, aby sa od Hobbesa, Hegela, Marxa a ďalších podučil umeniu tvorby veľkého kalífátu.

Od začiatku spojeneckej invázie do Iraku som nemal pochybnosti. Bol to zásah, ktorý vyjadroval aj môj pocit. Saddám Husajn bol zločinec, ktorý vraždil a terorizoval vlastných ľudí. V ére globalizácie by mal platiť aj étos globálnej zodpovednosti. Je však mechanizmus vojny proti terorizmu,

ktorý prezentuje Clarke a ktorý zrejme verne odráža realitu mocenských zápasov súčasnosti, tým, čo predstavuje globálny étos a globálnu zodpovednosť? Nie! Je to iba zápas civilizácie, do ktorej patrím. Cítim sa byť jej príslušníkom, koluje v mojich žilách, mám ju rád.

Fedor Gál

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, OCTOBER 05, 2005 2:25 PM

Přeposílám Jiřinin mail:

Hezkou středu všem – chci stručně zareagovat na Dášin mail.

Zaujalo mě to téma doprovázení, blízké.

Zaujala mě pak zejména citovaná věta:

„Pokud ten, kdo doprovází, nelibě nese, že není sám, být jím, šel bych do sebe.“

Je moc pěkná, popisuje naši pýchu.

Zároveň mě – k tématu nepokory (a pokory), kolem kterého krouží celé D. psaní – překvapilo sdělení stejného autora: ***Evropan nemůže být dobrý buddhista.***

Není to náhodou stejně srandovní jako chichot na otázku, zda Bůh stvořil svět za 7 dnů?

Co je to čas, ptá se Dáša v úvodu.

Kdo je to Evropan?

Kdo buddhista? Atd.?

A jaká Evropa a jaká Asie?

A obráceně z pohledu buddhisty: Nemůže být tedy dobrý křesťan ten, kdo byl někdy jindy (jakýmkoli, dobrým či špatným) buddhistou?

Zajímá mě moc váš názor.

Jiřina

P.S. pod čarou:

Když jsem se ptala na těch 7 dnů jednoho milého katolíka, zakřičel zvesela: Jasně, že jo. Je to psáno.

Podle toho, jak vnímáme čas? Jako metaforu?

Ne. Že tomu věřím.

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: THURSDAY, OCTOBER 06, 2005 7:00 AM

A obráceně z pohledu buddhisty: Nemůže být tedy dobrý křesťan ten, kdo byl někdy jindy (jakýmkoli, dobrým či špatným) buddhistou?

Tak to už mi připadá jako příliš velká relativizace. Sama jsem došla k poznání, že lidi, jakmile spolu začnou debatovat, měli by si ujasnit, co pod některými pojmy myslí, jinak mluví každý o něčem jiném, nicméně nelze jít až tak daleko, že bych zrelativizovala např. pozdrav „dobrý den“ pochybnostmi typu – co on považuje za dobré a je ještě vůbec ráno nebo už poledne (co mi to vlastně přeje?).

Snad se dohodneme, že pod pojmem buddhista či křesťan myslíme totéž: člověk nejen slovně se hlásící k určitému typu myšlení (víře) a snaží se upřímně s různým úspěchem hlásané i žít.

S tím dobrým buddhistou v Praze či dobrým křesťanem v Indii. Možná by se leckterý buddhistický mnich divil, čemu všemu se říká v Praze buddhismus... Víím, že teologové či praktikující křesťani bývají velmi překvapeni praxí křesťanů v Indii. Součástí víry – ať chceme nebo nechceme – je prostě tradice – která ovšem je součástí kultury v širším slova smyslu – tu máme v krvi, po generace, z kůže se nemůžeme vysvléct.

Zjednoduším: myslíte, že bych uspěla, kdybych chtěla vypěstovat anglický trávník za jednu sezónu na kraji borového lesa?

Slovo kultura pochází z latiny a znamená kultivovat – pěstovat.

Jan Konzal v té přednášce právě říká, že si myslí, že v Evropě nemůže být dobrý buddhista právě v tomto smyslu. Člověk za byt' celý a usilovný život do sebe nemůže nasát zkušenosti generací (ostatně je přece v naprosto jiném prostředí). A to mluvím o celoživotní usilovnosti, přičemž my se začínáme ptát po smyslu obvykle někde uprostřed života. Tedy toho času je daleko méně. Několik let? Když odečteme „prostoje“, kolik zbyde opravdu měsíců na studium, na praxi?

Aspoň takhle jsem rozuměla biskupovi Konzalovi. Snad se mi podařilo vyjádřit se. Zdravím, přeju hezky den

Dáša

FROM: JIŘINA S.

SENT: THURSDAY, OCTOBER 06, 2005 11:01 AM

Děkuju, s komentářem v zásadě souhlas!

Nešlo o výhradu k názoru, jen snad k tvorbě názoru, jazyku lidskému nedokonalému, (méněno neosobně).

Možná na konci otazník. Může být Asiat dobrým Židem? Brňan dobrým Cikánem? (Píšu jako první krok k tvorbě výroku, ač už mě banální korektnosti tohoto typu štvou.)

Druhý krok. Otázka: co to vlastně je? Dobrý katolík, muslim, Američan, Evropan... (dosad').

Třetí krok souvisí s druhým. V které části „cesty“ (kultury?) se tak může nazývat? Když jsme často už na začátku přesvědčení, že dohlédnem na konec?

Ten pražský „buddhista“ je jím nebo není? Osobně: spíš je (pokud jde?). Tím víc, že nikdo pořádně neví, co to buddhis-mus (zástupně) je. Ani encykliky, ani tóra, ani, ani, ani...

Líbilo se mi právě proto Dášino rozvolnění názoru v ná-hledu na těch sedm dnů stvoření (že racionální a logické je někdy neracionální a nelogické, nebo nepoznatelné?).

Ono rozvolnění (nikoli relativistický rozklad na atomy, podobné diskuse jsou fakt strašné!) bych byla vítala i v té části citované další, zdálo se mi to co podobný chyták. Ale třeba ne. Ještě pročtu jednou.

Zdravím ve čtvrtek

Jiřina

P.S. Pro Dášu za doprovázení (vynechávám odvážně paní) básničku. Napsal ji jeden Japonec, jméno jsem už zapo-mněla.

Nebe

Celý den

jsem se díval

na nebe

Na nebi

bylo jen

nebe.

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: FRIDAY, OCTOBER 07, 2005 8:56 AM

Jak zjišťuji, tak Fedor tematicky rázně posouvá debatu od „Za“ k „Tu“, což mi vyhovuje a posílám reakci. Zdravím všechny! Jirka Berka

Začnu odprostředka. V Americe jsem byl týden, zrovna touto dobou v roce 2002, tedy rok a něco po 11. září. Pobývali jsme na Manhattanu a moje nejsilnější dojmy byly dva: návštěva Ground Zero a letadlové lodi-muzea na břehu řeky Hudson. Právě tam jsem si uvědomil a procítil obrovskou sílu vůdčí země světa. Pak ještě dojem třetí: při zpáteční cestě na letiště jsem pro nedostatek místa seděl v taxíku vedle řidiče, což se údajně nesmí, a mluvili jsme o všem možném (byl to dosud nepřekonaný vrchol mé mizerné angličtiny). Ptal se mě na mé dojmy, tak jsem mu je řekl a on po chvilce zamyšlení odpověděl: „*It's necessary to catch and kill Usama.*“ Já jsem na to řekl: „*It's necessary to change thinking of millions of people in the whole world.*“ Napřed se na mě podíval nechápavě, ale pak s vážným výrazem pokýval hlavou. Takže k začátku. Už jsem psal o tom, že dle mého názoru se lidský jedinec vyvíjí od vertikality k horizontalitě, od závislosti k autonomii. Stejná jednotná vývojová linie, samozřejmě v poněkud jiné podobě, platí i pro vývoj lidstva jako celku. Nelze tedy mluvit o různých civilizacích, ale různém stupni dosažené úrovně civilizačního vývoje toho kterého společenstva. Základními kritérii hodnocení této úrovně jsou tyto tři postuláty: úcta k jedinci, úcta k jeho práci a úcta k soukromému majetku, který si ve svobodném tržním prostředí touto prací vydobyl. Není pochyb o tom, že z hlediska těchto kritérií je euroatlantický civilizační okruh na nejvyšším stupni vývoje. Ovšem i uvnitř něj jsou rozdíly – nejen mezi svobodnou Amerikou a socialistickou Evropou, ale například uvnitř Ameriky mezi většinovou společností a dosud nedostatečně integrovanými menšinami afroameričanů a hispánců. Mimochodem obdobná je situace v Izraeli (Židé versus Arabové) či i u nás (majorita versus Romové) – vždy jde o rozdíl mezi výše sociokulturně vyvinutou většinou a níže vyvinutou menšinou.

To jsem ale trochu odbočil, takže se vracím k tématu a posouvám se ke konci. Oba, Fedor více než já, víme cosi o politice, o rozhodovacích procesech a o tom, jak se mnoho věcí při pohledu ex post, když už třeba odezní hektičnost chvíle, jeví problematických až absurdních. To platí všude – i v Americe, když si připomeneme hurikány Katrin a Ritu. Fungování integrovaných záchranných systémů mělo k dokonalosti daleko. V každém případě si ale myslím, že dost dobře nejde tak jednoznačně škatulkovat. Veškerá rozhodnutí, která jsem jako politik udělal či se na nich podílel, byla doprovázena až snad bolestnou pochybností a snahou o poměřování právě s určitými obecnými principy. Asi ne všichni to tak prožívali a u mě to byl možná hlavní důvod, proč jsem celkem slibně rozjetou politickou kariéru opustil.

Myslím si tedy, že globální étos a globální odpovědnost spočívá právě v ochraně hodnot euroatlantického civilizačního okruhu, ve snaze o šíření těchto hodnot. Tím se napomáhá níže vyvinutým společenstvím, aby se povznesla na vyšší úroveň. Bohužel to dnes leží hlavně na Americe, což je pro Evropu ostuda. Nakonec k tomu vnitřnímu boji, k tomu rozdávání si to sám se sebou. Pokud se chce vyvinout ve skutečně kvalitního, dospělého, svéprávného, silného a samostatného jedince, musím vybojovat boj s vnitřním závislým dítětem, vnitřním teroristou, vnitřním bolševikem a ještě bůhvíčím. Problém je v tom, že tento boj nikdy nekončí, resp. jak já říkám, skončí pro každého až na centrálně (starobrněnský název pro Ústřední hřbitov).

P. S. Právě jsem si přečetl zprávu o zatčení Koženého. Naše justice sepsala žalobu v pěti stech šanonech a „marně žádala Bahamské ostrovy o jeho vydání“. Američani sepsali žalobu na 27 stránkách, dva obžalovaní – občané USA – se vzdali FBI a třetí – Kožený – byl „zadržen mimo území

USA“; přeloženo do češtiny se s ním nesrali, nikoho se na nic neptali a dojeli si tam pro něho. Tak se to dělá!

Jirka Berka

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, OCTOBER 07, 2005 11:47 AM

Jiřina s Dášou sa vrátili k téme duchovnej tradície a duchovnej zakotvenosti. Nemám čo meniť na postoji, ktorý som sformuloval kedysi na začiatku našej diskusie: Narodil som sa do komunizmu – „vedecký ateizmus“ a marxizmus-leninizmus sme mali povinne v škole, cenzúra a ostro sledovaná kultúrna politika boli „normálnou“ súčasťou našich životov, k tomu perzekúcie, strach etc. Toto bola duchovná klíma, v ktorej som vyrastal. V zrelom veku sa začali valiť podnety. Bola to sčasti zábava, sčasti nové vedomosti, sčasti útok na emócie a vžitú predstavu. Navigáciou bol kritický rozum, veda a viera (v širokom význame tohto slova, teda aj viera v nejakú vedeckú paradigmu). To, čo praktikujem, sú otvorené oči, zvedavosť, reflexia. To všetko „tu a teraz“, cez filter civilizačného ustrojenia. Piliermi nášho civilizačného ustrojenia sú desatoro (ktorého časť s výčitkami svedomia, alebo bez nich, porušujeme), Ježišova kázeň na hore (ktorá je vnímaná zväčša ako silná vizionárska moralita), viera v univerzálnu platnosť doktríny ľudských práv (pričom sa dosť často zabúda na rovnováhu so zodpovednosťou), potreba žiť v demokracii a byť slobodný. Pri príležitosti 5766-tych novoročných osláv som bol v Děčíne. Achab Heider prehovoril asi takto: „Narodili sme sa, aby sme zomreli. Tóra je návod na život medzi týmito dvomi bodmi.“ NÁVOD. Kto však žije striktne podľa návodu? A tak si píšeme každý svoju tóričku, aby som použil Achabovu formuláciu,

vlastným životom. Každý po svojom. Niektorý však tou svojou tórickou píš aj životy mnohých ďalších. Napríklad takí politici. O tomto bol môj predchádzajúci mail ku knihe Richarda A. Clarkea.

Jirka presne vystihol, čo aj ja považujem za dôležité. Cítim potrebu dodať ešte toto: Zachytil som v médiách, že v štyroch amerických štátoch sú už afroameričania a hispánci majoritou. Tento trend bude pokračovať. O tom, či euroatlantický civilizačný okruh predstavuje najvyšší vývojový stupeň, existujú pochybnosti mimo tohto okruhu, aj v jeho rámci. I preto si myslím, že globálny étos a globálna zodpovednosť spočíva skôr, alebo predovšetkým, na politike nenásilia, ako na hodnotách jediného civilizačného okruhu. Dali by sa celkom určite nájsť aj ďalšie hodnoty, ktoré je možné zdieľať v globálnom svete s ostatnými civilizačnými okruhmi a ktoré by viedli k akejsi tolerantnej a mierovej nezhode, bez potokov krvi a mora šialenej biedy. Napokon, o toto sa pokúšal vo svojich základných prácach Hans Küng, aby bol vzápätí vyobcovaný mimo „hlavného prúdu“ svojej vlastnej cirkvi.

A záverom: Áno, mnohí z nás budú úprimne makať na svojom osobnom vývoji, až k úplnej demencii, alebo pokiaľ nespočinú na miestnom cintoríne. Je však omnoho dôležitejšie, aby vedľa tohto úsilia prispievali aj k prospechu ostatných. Dokonca som si istý, že v konečnom súčte budú rozhodujúce body z toho druhého zápasu. A to aj vtedy, keď sa dotyčnému jednotlivcovi podarilo vypigľovať svoje vlastné „ja“ do krištáľovej podoby. Kruciálna otázka znie, čo znamená prispievať k prospechu ostatných? Z makrospoločenského pohľadu a optikou našej kultúry by to mohlo znamenať pracovať na tom, aby ľudia mohli žiť v demokracii a slobodne. Rozprávajte to však svojmu kolegovi,

podriadenému, pacientovi, lekárovi, krčmárovi, manželke.
No nič, toto už je z inej misy.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, OCTOBER 10, 2005 10:31 AM

Fedor, tvoja recenzia knihy o terorisme ma zaujala a chcem k tomu niečo napísať. Tvoj dnešný mail mi tú moju pripravovanú poznámku opäť pripomenul. Takže dovoľ, aby som ti veľmi stručne naznačil môj pohľad na vec. Spravím to presmyčkou viet z tvojho posledného odstavca:

Krucιάlna otázka znie, čo znamená prispievať k prospechu ostatných? A to dovtedy, kým sa dotyčnému jednotlivcovi nepodarí vypigľovať svoje vlastné „ja“ do krištáľovej podoby.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: MON, 10 OCT 2005 12:10:33 +0200

Jasne, Juraj. A čo si počať s tým, že naše „ja“ s vekom koroduje (starne, sklerotičtie, zabúda, počuráva sa etc.), až pokým tesne pred finále krištáľ skutočne nepripomína?

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, OCTOBER 10, 2005 4:28 PM

Nemáš ešte nejaké lepšie ja v tom chátrajúcom obale? Možno dokonca nezávislé na schránke? Myslím to, čo myslíš, cíti, rozhoduje a KONÁ až do totálnej demencie mysle a smrti tela?

Tak, ako nie je možné redukovať život na život tela, nie je možné ani oddeľovať život s telom a bez tela. Tu a teraz sme s naším telom, žijeme s ním našu hmotnú realitu. Táto hmotná realita nám však nedáva sama osebe zmysel. Nielen nám, mysliacim a namysleným ľuďom. Nedávala by zmysel ani inštinkatívne konajúcim nižším či vyšším živočíchom. Život sam osebe nemá zmysel, dokonca ani čokoľvek hmotné samo osebe nemá zmysel. A čo je podľa mňa zmysel? Dnes vravím: vývoj k niečomu.

A k tomuto v absolútnej jednote smeruje všetko v univerze. Všetko sa vyvíja, ale ak pre hmotu platí zákon entropie, potom žiadna hmota nemôže dosahovať vyššiu organizovanosť, respektíve dočasná organizovanosť hmoty je nepodstatná a len zvyšuje celkovú mieru entropie. Čo je teda v rozpadajúcej sa a rednúcej hmote nášho vesmíru nositeľom, tým médium vývoja? Ako to, že substancia života spojená s hmotnou formou dokáže nasmerovať energiu k vytvoreniu dočasnej vyššej organizovanosti hmoty? Prečo sa hmotné procesy v prírode vynasnažili vytvoriť tak vysokú formu organizácie hmoty ako sme my? Je možné, že entropii podliehajúca hmota je vnútorné naprogramovaná vytvárať vyššie a vyššie organizované zhluky hmoty? Tým som chcel naznačiť pochybnosti o tom, že tvoje a moje telo je tu ako výsledok náhody, ktorá ide naviac proti univerzálnemu zákonu entropie. To som ale odbočil.

Sme tu a teraz v našom tele limitovaní, poškodení, neúplní... Poznamenaní geneticky našimi predkami, determinovaní kultúrnou zakotvenosťou, podivne individuálne neporovnateľní, ale na druhej strane podliehajúci masovým postojom. Sme tu a teraz zlí, ničiaci, ale aj obetujúci sa človeku či myšlienke, poškodzujúci svoj vlastný život, ale aj povzbudzujúci povznášajúce myslenie miliónov ľudí v celých obdobiach našej civilizácie.

Ano, sme tu a teraz slabí, ale stále o čosi usilujeme, o čosi ZA. Až teraz začínam chápať príbeh Krista, tie všetky učenia a symboly o obetovaní tela a spasení duše veriacich, od katechizmu až po náboženskú vedu. To je príbeh jedného JA. Rovnakého, aké máš ty v smrteľnom tele.

Sila toho „ja“ bola a je v tom, že vedelo, čo znamená tvojimi slovami „prispievať k prospechu ostatných“. Kristus sa nesnažil zabezpečiť hmotný blahobyť ľudí. Ja jeho odkazu teraz rozumiem tak, že vravel: žite svoj život, ako by ste mali nieť následky po smrti. Ako k tomu prišiel, o tom mi zasa zrozumiteľnejšie než kresťanstvo hovorí príbeh Budhov. Asi dokonale spoznal sám seba. Asi poriadne pigľoval svoje „ja“ a chcel byť krištáľovo čistý. Možno v tom bol talentovanejší ako ostatní, ale v podstate nebol iný než my.

Pigľovať svoje „ja“ a byť čo najprospešnejší svojmu okoliu, to sú procesy v úplnej jednote a závislosti. Ale tak, ako som zmenil slovosled tvojich viet a z tvojej pochybnosti a otázky vznikla otázka a odpoveď, tak aj mnohí robíme v živote dobré veci, ale v nesprávnom poradí. Láskou a dôverou k sebe sa učíme milovať a dôverovať ľuďom okolo nás; spoznávať sa a pomáhať sebe nás robí schopných poznať a pomáhať iným. Tak čím máme začať? Aké je poradie? Radu vidím v pochopení myšlienky: každý žije najlepšie, ako sám vie. To „sám vie“ znamená: na svojej úrovni. Ak zostaneš na svojej určitej úrovni, všetko, čo dokážeš spraviť pre seba a ľudí okolo, šíriš horizontálne, opakuješ stále tie isté postoje, rozdávaš to, čo vieš a čomu veríš (Maja medzi tieto pojmy dáva znamienko rovnosti). Si skrátka užitočný určitým spôsobom, si filantrop, dobrovoľník, mecenáš, tvorivý človek, obetavý lekár záchranky, farár atď. Týmto spôsobom môžeš zvyšovať objem svojej prospešnosti a vydať sa do posledného dychu. Ale dať viac v zmysle kva-

lity môžeš až vtedy, ak posunieš ono: na svojej úrovni. Keď postúpiš vertikálne, keď seba naučíš niečo nové, čo zlepšuje tvoj vlastný život spôsobom, ktorý ťa v ničom nepoškodzuje a zachováva tvoju celistvosť. A toto nechápem ako sebecko sebarozvoja (ani netvrdím, že to dokážem). Ale nemôžeš nesúhlasiť, že ľudia, ktorí sú týmto spôsobom vyššie, vidia lepšie i pod seba i do diaľky, čiže neopúšťajú iných na nižšej úrovni, ani vzdialených. Naopak, lepšie hlboko rozumieť tomu, čo sa deje pod. A hlboko rozumieť znamená integrovať to do svojho života, žiť podľa toho.

Nielenže mi to nezní sebecky, ale ani elitársky. Staráť sa o vlastný rast a dosahovať ho neznamená byť lepším a hodnotnejším. Myslím, že ľuďom je zvláštnym spôsobom dané žiť na určitej svojej úrovni, z nej môžu potom klesať i stúpať, pre niekoho je osobne jednoduchšie byť dobrým a užitočným, pre iného je meta na celý život byť aspoň trochu lepším. Súčasne platí, že tí vyššie sú pokorní a obetaví, tichí a láskaví, málokedy sú to vodcovia. Nech nám je oným zvláštnym spôsobom daná akákoľvek počiatočná úroveň, náš posun hore či dolu je výsledkom aj našich rozhodnutí, činíme ich vedome i nevedome. Politik by nikdy nebol politikom, keby sa celoživotne vnútorne nerozhodoval tak, že ním potenciálne môže byť a keby sa nakoniec vedome nerozhodol, že sa ním stane. To iste platí pre teroristu či radovú sestričku v hospici. Takto sa rozhoduješ aj ty, keď chceš byť viac prospešný z makrospoločenského pohľadu. No ale čo si vyberieš, keď máš v sebe, na svojej úrovni, k dispozícii stále to isté?

Toto imanentné rozhodovanie nie je dané rozdielnosťou našich tiel ani zakotvenosťou v iných kultúrach. Tu a teraz sme si všetci rovní v šanci spraviť dobré rozhodnutie. Každý stojí opakovane, pri každej myšlienke, pred voľbou: je to, čo robíš, dobré pre teba a tvojich blízkych?

No a čo s tým, je pred takou voľbou správne rozhodnutie? Fedor si odpovedá vlastnou skúsenosťou a piliermi nášho civilizačného ustrojenia: tým, ako je interpretovaný Ježiš, ako nám charta ľudských práv zakazuje ubližovanie druhým a dokonca demokraciou. A sám sa kaje z ich nedorozúvania. No veď tak to robíme všetci a svet je, aký je! Povedal by som, že nám iné nezostáva, len si uvedomiť, že naše civilizačné piliere sú dobré iba na to, aby niesli našu túžbu žiť rovnako, ale mať sa lepšie, tú strechu všetkých materiálnych a sociálnych ideálov.

Ešte raz Fedor a potom môj záver: „Z makrospoločenského pohľadu a optikou našej kultúry by to mohlo znamenať pracovať na tom, aby ľudia mohli žiť v demokracii a slobodne.“ Naša kultúrna optika je: viac slobody, viac rovnosti, viac rastu, viac demokracie? Chceme sa šíriť horizontálne, logikou čím viac – tým lepšie. Vychovávame v školách deti, neskôr odborníkov, úradníkov, politikov, ktorí to majú dokázať. Kdo diktuje túto paradigmu? Podľa mňa my, ktorí málo makáme na pigľovaní svojho „ja“ až do krištáľovej podoby!

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, OCTOBER 10, 2005 6:27 PM

Osobne si, Juraj, myslím, že aj demokraciu aj slobodu (pretože každé je trochu o čomsi inom) máme a možno jej už viac nikdy nebudeme mať. Ich kvalita sa však môže, a možno aj má, meniť. No a vo svojom chátrajúcom tele mám aj nejaké „ja“. Je to „ja“ pomerne snaživé a – ako dúfam – vyvíjajúce sa v myslení, cítení, konaní. Teda, až do chvíle, keď príde nevyhnutný regres.

A môžem si z prikázania „Miluj svojho blížneho...“ pokojne spraviť mantru a opakovať ju 100 x denne, ak medzi týmito opakovaniami, t. j. vo chvíľach, keď naozaj žijem, nebudem seriózny kolega, pomáhajúci manžel, vychovávajúci otec, férový kamarát a tak podobne. Motať do toho demokraciu či slobodu je nezmysel, aspoň ja to v robote, manželke a deťom, či medzi kamarátmi, neskúšam. A láska, súciti... vypigľované „ja“ sú môj osobný problém. Nikoho nezaujíma, koľko som si na nich „odmakal“ a do akého štádia krištáľovej čistoty som sa dovyvíjal. Hlavne, že v dosahu svojho vplyvu prospievam ostatným. A že poznám dosť rozháraných ľudí, ktorí sú veľmi prospešní druhým a dôsledky svojho nešťastného ustrojenia (alebo nešťastného ustrojenia prostredia, do ktorého sa narodili a v ktorom žijú) znášajú potichu a statočne.

A na záver: Viem si teoreticky predstaviť oddaného mnícha (jogína, filozofa...), ktorý pigľoval svoje „ja“ v tichu svojej cely (pracovne, v pozícii lotosového kvetu...) od nevidím do nevidím, po celý život, až k demencii a smrti tela. Premárnený život. To už radšej beriem rozorvaného van Gogha, Dostojevského, Maraia, Kafku, Bernharda... dosad' si ďalšie mená sám.

Fedor

P.S. Jiddu Krishnamurti tri dni pred smrťou povedal: „*I have wasted my life. People listened to me as if I were an entertainer.*“ Interpretujem si to tak, že K. venoval život pigľovaniu svojho „ja“ a rozprávaníu o výsledkoch.

FROM: HANA HOMOLÁČOVÁ

SENT: MONDAY, OCTOBER 10, 2005 11:02 PM

Ahoj, jsem Hana a pokusím se vstoupit do diskuse:

„Globální étos a globální zodpovědnost, anebo zápas civilizace, do které patřím, cítím se být jejím příslušníkem a mám ji rád“ – píše Fedor na závěr recenze. Ještě před tím se přiznává, že narozdíl od Clarka mu důvody pro invazi do Iráku připadají dostatečné. Nemám teď na to, abych shrnovala obsah knihy, jejíž pomocí chci – snad argumentovat. Jedná se o spisek *Zbigniewa Brzezinskiho, Volba: Globální nadvláda nebo globální vedení? (Mladá Fronta 2004)*. Základní otázka, kterou si bývalý poradce prezidenta Cartera (poradce pro národní bezpečnost) klade – dnes už jako profesor zahraniční politiky na Johns Hopkins University, je toto: Amerika stojí před historickou volbou: bude usilovat o dominanci nad ostatním světem, anebo se jej pokusí zodpovědně vést? A v kostce se zamýšlí nad tímto (parafrázuji ze záložky): „Americká moc je dnes hlavním garantem světové stability... Americká moc ve spojení s dynamikou americké společnosti by mohla postupně vytvářet celosvětové společenství, které bude sdílet společné zájmy. Pokud však Amerika použije svou moc nesprávně... může nastat světový chaos, ve kterém Spojeným státům připadne role nenáviděného nepřitele.“ Kniha je též poučná, svět je ostatně složitý a nepřehledný, úhlů pohledu je mnoho a ty originální bývají i slušně placeny. (Anebo zatraceny hned v zárodku.)

To ale spíš na okraj. Jsem Evropanka, skepse je mi vlastní a tedy vím, že o tom, jak bude naše civilizace chráněna, jestli globalizace je a bude ve své podstatě i svých projevech totéž co amerikanizace, neovlivním já (byť budu sebeúspěšněji bránit svobodu a demokracii), nýbrž někdo jiný a jinde

a že zdůvodnění každého kroku bude patřičně předžvýkáno (za vydatné pomoci médií) a v podobě „pro blbce“ předhozeno voličům, ať národním nebo později nějakým globálním – to je nakonec jedno.

Trápí mě spíš otázka – co že to vlastně chráníme? A co je to ve skutečnosti za civilizaci, kterou to tak bráníme? (Řekla bych, že leckdy poněkud hekticky.)

Je to snad civilizace, která úspěšně bourá všechna tabu? (Není to tak dávno, co jsem v noblesním dámském časopise četla návod, jak si sexuálně užít s vlastním psem.)

Je to civilizace plýtvání, obžerství a propagace prášků a náplastí na hubnutí jedním dechem?

Je to civilizace, která spěje k tomu, aby člověk na jedné straně už vůbec nemusel zvednout zadek při práci a večer si zadělával na infarkt ve fitcentru?

Je to civilizace ledabyklých formulací?

Je to civilizace rozevírajících se nůžek mezi bohatstvím a chudobou? Civilizace zavírání očí před vším, co se nehodí do krámu?

Anebo je to civilizace umělého zážitku – ber kde ber?

A jedná se skutečně o civilizaci, která pomáhá těm takzvaně méně vyvinutým ke kulturnímu vzestupu? (O tom se myslím zmiňuje Jirka Berka ve své odpovědi Fedorovi.)

Nebo už je převážně virtuální?

Já to nevím. Poradte.

Všechny zdraví

HOMO

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 6:14 AM

Nedávno jsme se vraceli s přítelem pozdě večer do indického Rajkotu z cesty po místních hinduistických chrámech. Ve středu města zářila osvětlená monumentální budova a kolem ní spousta svátečně oblečených lidí, seřazených do dlouhatánské řady. Zeptali jsme se řidiče: „Copak se tam děje?“ „Otvírají supermarket“, zněla odpověď. „A proč je tam tolik lidí?“, zeptali jsme se. „Mají dvě stě tisíc produktů“, zněla hrdá odpověď.

Vidím to tak, že naše (západní) civilizace zažívá období mnoha příležitostí a individuální volby mezi nimi. Řekl bych dokonce, že žádná jiná civilizace (kultura) momentálně nenabízí tolik příležitostí a takovou svobodu volby pro takové množství lidí. Ponechme pro tuto chvíli bokem příčiny naší prosperity a našeho bohatství stejně jako důsledky pitomého rozhodování konkrétních lidí.

Jsem si téměř jist, že až lidé v Číně, v Indii a jinde v tzv. rozvojovém světě, dospějí do podobné situace (po čemž nepochybně touží), budou také řešit problémy, které uvádí Hanka. Teda, alespoň některé z nich a alespoň někteří z nich, stejně, jako my „tady a teď“. Je zapotřebí doufat, že i oni budou mít šanci individuální, byť často pitomé, volby.

Fedor

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 10:08 AM

Hanko,

nikdo vám neporadí, můžete jen sbírat různé názory, analýzy, studie, politologické rozborů, slova moudrých a odpovědět si budete muset sama.

Tahle debata je na mne, bohužel, strašně rychlá, než jsem stihla zareagovat na doktora Jirku Berku, přihrnula se mnohónásobná lavina Fedor a další.

Vyberu si to, co jsem zachytila, že mají společné. Snad jsem to v rychlosti postihla správně. Promiňte, že napíšu jen ve zlomcích, útržcích, nemám víc prostoru.

Před několika málo lety jsem s partou kluků projížděla autem přes Írán do Pákistánu. Jeli jsme Balučistánskou pouští a v dálce uviděli zdi „hospody“. Těšili jsme se na pití, na vodu, na nějakou šťávu, nevím, žádná představa. Blíž se už zaskvěla reklama na Colu, a točili 7up, Sprite – známou sestavu. Čím dál víc pak bylo vidět na krajích měst a ve vesnicích pet lahve. Úžasný přínos naší civilizace. Mimochodem, několikrát jsme chytli pořádnou řádku, jak nás svým chováním zahanbili a jako křesťani jsme byli všude přátelsky vítáni.

Nemám v sobě žádnou jistotu „bílé“ ženy, příslušnice té úžasně civilizace, která dává celému světu pokrok. Nevím, co je to pokrok. Nejsem přesvědčená, že rozum je nade vše a člověk – to zní hrdě. Nezní, člověk vymyslel atom i pece Osvietimi. Rozum je jen nástroj, člověk si jím dokáže zdůvodnit cokoli, myslím doslova cokoli. Dobře se ptáš, co jsou ty evropské hodnoty dnes? Není to stejný stav jako když někdo „slaví Vánoce“ tak, že zajde do hypermarketu, nakoupí tam drahé dárky, pečivo a na Štědrý večer pustí te-

levizi, k čemuž zapálí svíčku? Co zbylo z Vánoc, co z Velikonoc, co z hodnot a kterých?

Nevím, proč bych si měla myslet, že naši opuštění staří lidé v domovech důchodců jsou úžasný výdobytek pokroku. Že potraty jsou úkonem vrcholného svobodného jednání ženy, na něž má nezadatelné právo... (lze doplnit celou řadou dalších příkladů).

Nevím, proč bych měla jásat nad tím, že Amíci spotřebují 80 procent energie prostě proto, že si musí ctěné pozadí vozit v autě a nechat si dovážet k televizi pizzu, aby nepřišli o úžasný seriály plný krve. Já vím, asi taky zjednodušuji, jsou i jiní Američani a kdo je vlastně typický Američan, že? Ale když jsem četla nadšené pojednání Jirky Berky, neodbytně se mi dralo na mozek, že v některých větech vyjádřil to, co by se dalo nazvat titulkem – proč nás (Američany) svět nenávidí? Televizní reklamy na zhubnutí a půl světa hladoví. Mně se spíš zdá, že se bílý muž stal škůdcem, a příroda (?) mu to jasně dává najevo. Demografická křivka jde dolů.

Desatero? Jasně, bohem je supermarket.

Víš, už mě taky napadlo, jestli ty bombové sebevražedné atentáty nejsou něco jako dovršení jakési virtuální reality. Člověk dřepí před televizi, hltá krváky, bombové výbuchy, uřezané hlavy, rozpáraný... a najednou ono je to ve skutečnosti, proměna virtuální reality v realitu. Ono se to stalo, staly se hry z počítače. Bílý muž si s násilím zahrává, hraje si na něj, ale ono je skutečné. Nepřivolává ho třeba „hrou“ na násilí? Neproměnilo se jenom to očekávání – něco jako způsobení runu na banku.

Ten „zbylý“ svět (a je ho těžká většina na téhle kulaté planetě Zemi) se nemůže opravdu ubránit tomu, čemu bílý muž říká pokrok, počítače (z Gilgitu jsem posílala dokonce

maily!) a co já vím, tomu se ten „domorodec“ nemůže vyhnout, navíc ta televize a džíny a cola si ho podmaňuje, láká ho, je pro něj jakousi vstupenkou do jiného světa pohodlí, barev, zvuku, nevázanosti (svobody?). A taky odpadů. Stupidní filmy, ze kterých poznávají ten náš svět... Možná ho ten jiný svět ale současně ponižuje, právě proto, že ho láká, ale je „bezbožný“. Klaní se modlám, které jsou ale tak strašně lákavé i pro něj. Možná právě tohle ho ponižuje... Ale nemá na výběr, musí podlehnout. A rád! Dvojité ponížení.

Nemyslím, že bychom měli zápasit s jinými „civilizacemi“ (ostatně myslím, že je jen jedna civilizace – lidská), ale když už tedy atlantická část světa – musíme hledat sami sebe, vlastně zápasit se sebou.

Problémů je dost a když si je takhle pěkně seřadím vedle sebe – populace stárne – trend k většímu individualismu – mizí jakékoliv jistoty, především sociální – rozvírají se nůžky mezi tenounkou vrstvou neskutečně bohatých lidí (miliardáři) a narůstajícími armádami chudnoucích a stárnoucích – trend k euthanasii. Dost dobře se doplňuje bod první a poslední, že?

Ještě k doktorovi Jirkovi, že se lidstvo vyvíjí od vertikality k horizontalitě... a dál? A zpět k vertikalitě, bych řekla, jenže bílý muž už nejspíš neví, jak zpátky. Možná by mu k tomu pomohli indiáni nebo afričtí šamani, kdyby je ovšem nevymlátíl nebo nezotročil, nevymřeli na nemoci. A tak v Čechách vykutáváme Kelty a já jsem ráda. Druidi asi taky Věděli na rozdíl od nás. My víme jaksi rozumem, ale to nestačí. A jazyk taky nedokáže vyjádřit, co znamená VĚDĚT (pochopit, vcítit, nasáknout, vzít se, vmyslet se, taky se rozplynout...)

Ale to už jsem jinde, ještě bych se musela pustit do humanismu, tedy i do osvícenství atd. atd. ať se kočky pudru-

jou, omlouvám se všem, které jsem rozčílila. Kdybych měla čas, asi bych napsala přesněji, hledala lepší vyjádření, souvislejší atd. Snad se mi podařilo sdělit to hlavní – pokory je třeba „bílému muži“. Neboť napřed musí hledat břevno v oku svém, aby měl nárok upozorňovat na třísku v oku bratra svého – parafráze:-)

Nic ve zlém, přeju hezký den

Dáša

FROM: LENKA ČEČETKOVÁ

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 10:25 AM

Pred časom, keď som mala pocit, že je toho na mňa akosi veľa – žiť tento náš klasicky normálny život, pracovať, zarabať, starať sa o bežné veci a zároveň venovať sa rozvoju samého seba, som povedala kamarátke: Počúvaj, ako to mám všetko robiť? To sa ľahko robilo tým mníchom, ktorí v klude sedeli roky v kláštore. A ona na to, čo je jednoduchšie, rozvíjať sa niekde v kláštore, keď je to hlavnou náplňou tvojho života, alebo tu v našom hektickom svete? Tu u nás, hovorím, kde sme každodenne konfrontovaní so situáciami, ktoré preverujú našu úroveň, v klude, tichu a múdrosti riešiť životné problémy. A ona na to, vidíš, a preto si tu a nie niekde v kláštore. Kto vie, že? Nie sú nám známe všetky skutočnosti, takže ťažko to posúdiť.

Ale tak nejako to vnímam ja, snažiť sa prerodiť z toho rozorvaného van Gogha na tichého, usmievavého Budhu, tu a teraz, kde práve žijeme, v tom tele, aké máme, v tých podmienkach, v ktorých žijeme. Pigľovať svoje „ja“ a zároveň neunikáť pred životom. Ako to bolo napísané v Kabale peňazí, čas, ktorý nám ostane po vykonaní práce a patričnom odpočinku, by sme mali venovať „štúdiu“, práci na

sebe samom. Niečo veľmi podobne hovoríme aj my v našej čchi-kung škole. Je len na nás, koľko toho času bude a či ho tak naozaj aj využijeme. Či v tom vôbec vidíme význam. Ja ho vidím/cítim a snažím sa k tomu inšpirovať aj iných. Tým, že to sama robím, to je tá moja cesta. Najprv som to robila len sama pre seba, až raz prišiel deň, keď som „mala“ toľko, že som zacítila potrebu to rozdávať. A čím viacej „mám“, tým viacej môžem odovzdať. Aby som nebola len ten „entertainer“ a rozprávala o výsledkoch svojej cesty, ale aby moja skúsenosť inšpirovala ľudí k získaniu vlastnej skúsenosti a nájdeniu vlastnej cesty. A pri tom a po tom sa ja učím od nich... Vo chvíľach mojich pochybností príde správa od niekoho, komu moja cesta, slovo, úsmev pomohli, a tak si všetci pomáhame navzájom.

Každý z nás si musí nájsť vlastnú cestu a tu cestu musí prejsť sám. Pre nikoho to nie je jednoduché. Určite ani pre toho mnícha v tom kláštore. Čo my vieme o tom, aká je jeho cesta a aký účel má jeho život? Keď som stretla mníchov v Shaolinskom kláštore, tak len ich prostá prítomnosť na mňa dýchla takou silou, že by som si netrúfla povedať, že premárnili svoj život.

Prajem všetkým krásny deň,
Lenka

P. S. Tento rok v Shaoline pred jednou meditáciou začali ľudia klášt majstrovi otázky. On na ne odpovedal a celé to trvalo asi hodinu. Niektorí už boli otrávení, mali pocit, že tie otázky netreba rozoberať, že sa zdržujeme, atď. Keď majster dohovoric, pani, ktorá prekladala (zároveň je inštruktorka čchi-kungu, atď., atď.), skonštatovala mierne až stredne podráždeným tónom, že sme práve stratili hodinu času. Majster pohotovo a sucho skonštatoval, strácame všetok čas...

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 11:49 AM

Dášo, děkuji, cítím to naprosto stejně! Zdá se, že jsme psali ve stejném čase dva různé maily, zdánlivě o jiném, ale se stejnými klíčovými slovy.

Po přečtení mailu Jirky Berky jsem nejdřív nevěděl, jestli to nemyslel ironicky. Vyšší forma sociálního uspořádání! To jsme jako my?

Můžu přidat tuny hnoje na naši civilizaci, přesto tady v Brně žiji dobrovolně a dokonce rád a má to smysl. Dokonce si myslím, že to není jenom zakotveností, připoutaností ani setrvačností. Byl jsem v USA šestkrát a to, co z nich osobně znám, rovněž miluji. Tím chci říct, že ten hnus je naléhavou výzvou porozumět věcem a dát vlastní cestě význam.

Jenom malá poznámka: neidealizuji si život lidí v minulosti, ani někde jinde v pokoře žijící národy. U všech společenství lidí se projevovala a projevuje touha řešit svou materiální existenci hromaděním vlastnictví a moci. Tomu fakticky slouží i jedna strana práva a jedna strana demokracie. Dejme možnosti Masayům, nebo Číňanům a jsou v tom taky, pokud to přežijí.

Mám otázku na Dášu: v čem je váš životní optimismus?

Právě volal Fedor nadšený, jaké to bere grády. Tak raději zmlknu, ale tohle civilizační téma si ještě rozdáme :-) Fedor říkal, že se můj text (opět) v jeho outlooku rozsypal. Je to chyba našeho softwaru, nezvládá diakritiku. Posílám to ještě jednou v příloze.

Juraj

Tu je ten text:

Fedor,

zakázal by si pôrod žene, ktorá má už osem detí, z toho tri hluché a dve slepé, a sama trpí na syfilis? Je to konkrétny prípad z roku 1770.

Dá sa príbeh tejto ženy porovnávať so životom tvojím, mojím, alebo životom inkarnovaného malého dalajlámu? Dá sa povedať, kto z nich a z nás spravil viac... čoho vlastne viac? Merateľného dobra pre iných? Čím a ako to merať? Kto je jednoznačne negatívny? Ten, kto je zlý? Aký by bol náš svet bez skúsenosti so zlom? To nevieme a takmer si zakazujeme premýšľať o zlu ako nevyhnutnej súčasti vývoja. Ale naopak je vznešené uvažovať o dôsledkoch zla, teda o utrpení. Je dobré prežívať utrpenie? Mnoho skúsených ľudí vraví, že pocit veľkej straty, zážitok ťažkej choroby, rozpad manželstva a podobne, sú bránami, ktorými je možné pochopiť význam súcitu, pokory, služby a možnosti vlastných síl. Ako sa teda pozeráť na situácie, ktoré nám spôsobujú, presnejšie – ktorými sami sebe spôsobujeme utrpenie? Aký by bol odkaz Ježiša a Budhu, keby neprežili utrpenie? Keby mohla, vymazala by naša kultúra z histórie Piláta, Hitlera a vlastne aj to deviate dieťa, ktoré sa malo narodiť tej, podľa našich merítok – úbohej žene? A kde by tá naša kultúra potom bola dnes?

Pomeriavať a súdiť neuchopiteľnú hodnotu životov nevieme. Preto „zírám“ na svet, na jogína meditujúceho od viďm do nevidím v pozícii lotosového kvetu i na Gogha a Kafku, aby som tvoju citáciu zdôraznil; a rovnako aj na príbeh tej ženy, ktorá nakoniec svoje deviate dieťa porodila. Chcem tým povedať, že v hodnotení životov sa učím pokore.

Je nesporné, že prítomnému zlu treba zabrániť a trpiacim pomáhať. Je obecné zdieľané, že dobré skutky na onej makrospoločenskej úrovni sa považujú za merítko dobrého ži-

vota. Ale tieto dobré skutky majú ešte ďalší, hlbší účel v našom živote a sú tiež výsledkom niečoho. Samotný fakt, že ich považujeme za dobré skutky, je výsledkom činnosti nášho JA. A tou činnosťou a účelom je poznanie. Poznanie príčin a následkov násilia a utrpenia v nás, v jednotlivcoch (ten tvoj vnútorný terorista). Cesty k poznaniu sú najrôznejšie, aké si len vieme predstaviť. Ale poznaním to nazveme až vtedy, až z nich vyťažíme to lepšie, o ktorom som už písal, to, čo pomáha nám i ostatným, čo nás robí schopných robiť dobré skutky. A dospieť do bodu, kedy sa obzrieme za svojimi skúsenosťami, a ešte lepšie do bodu, kedy sme schopní každú svoju prítomnosť vnímať ako začínajúcu skúsenosť, to vyžaduje vnútornú energiu. Dospieť do toho bodu vedomej voľby v každom okamihu je možné a zotrvávanie v tomto stave je rovnako prirodzené ako žitie života, ktorý vedieme teraz. Toto robia ľudia vedome i nevedome, ale ja týmto odpovedám na našu permanentnú otázku: ako dosiahnuť zmenu? Vedomú zmenu možno dosiahnuť len vedomým JA. Cesta k zmene, a samotná cesta ako zmena nám umožňuje robiť viac a lepších dobrých skutkov (používajúc tú hrubú terminológiu). Viac preto, že poskytujú vnútornú vyrovnanosť, a lepších preto, že vychádzajú z hlbšej úrovne poznania. Ale to vedomé JA nie je len mysliace ja, a ZA to mysliace ja sa nedá dôjsť len myslením. O tom je duchovný rozvoj, o tom je zázrak poznávania nemyslením. Lenka v ZA citovala tento citát: „Nie sme telo, ktoré má dušu, sme duša, ktorá má telo.“ Zmena je cesta k tomu, čo sme. Ďalej sa v tejto debate dostaneme už len prostredníctvom osobných zážitkov.

Tým deviatym dieťaťom bol Ludwig van Beethoven.

Juraj

P. S. Krishnamurthi dobre vie, že život sa dá premárniť viac alebo menej užitočne, inak by o tom celý život nemudroval.

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 11:20 AM

Juraj napísal: „Ďalej sa v tejto debate dostaneme už len prostredníctvom osobných zážitkov.“

Súhlasím, ale: 1) nie je to povinné, 2) neupadnime do re-tra, 3) osobne zažité je aj osobne čítané, videné, počuté.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 12:05 PM

Tak Lenke a Fedorovi odkazujem, že budúci týždeň idem na víkendovku čchi kungu. Prihlásil som sa tam už pred mesiacom. A to preto, že som si sám na sebe vyskúšal, že osobne prežité skludnenie je jediné možné poznanie skludnenia a s prečítaným, videným a počutým skludnením sa nedá porovnať. Je to podobná stupnica ako pri prežívaní hudby, môžeš o Mozartovom Rekviem čítať, môžeš ho počúvať a môžeš ho v roli virtuóza hrať. A stále žasneš, aké to musí byť, takú hudbu skladať.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: TUE, 11 OCT 2005 14:06:01 +0200

Však, milý Juraj, preto radšej píšem ako čítam, radšej si vymýšľam svoje koncepty, ako preberám cudzie etc. Hovorí sa, že radosť z tvorby je najväčšia radosť, akú si človek

môže dopriať. Len nechápem, čo to má do činenia so skludňovaním.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 1:55 PM

Ha! Čaká ťa v živote jeden veľký zážitok naviac. Na tvoju otázku vie asi odpovedať Lenka, Maja a Dáša lepšie ako ja. Len si predstav, že tvoj mozog je svojou konštrukciou vlastne prijímač... a raz (po rokoch tréningu) zažiješ, že sa nalaďíš a prijímaš... a potom len uvidíš, čo je to tvorba! Všet ako myslíš, že Krishnamurthi dosiahol toho, že ho dnes pozná kadejaký vzdelanejší Európan?

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, OCTOBER 11, 2005 4:14 PM

Nechcem šprtať, Juraj, ale niektoré hypotézy sa dajú pomerne ľahko overiť. Napríklad: Kolík z držiteľov Nobelovej ceny, za celú jej históriu, prešlo skludňovacím tréningom? A kolík z uznávaných svetových maliarov, hudobníkov, vedcov, spisovateľov? Povedali sme si však, že oddneska budeme osobní. Medzi mojimi priateľmi je niekoľko umelcov a vedcov a ani jediný z nich neabsolvoval podobný tréning. Väčšina z nich sú dokonca pijani, fajčiari, motovidlá a nešportovci. Bude to možno empirickým faktom, že mimoriadna kreativita je prírodný úkaz, ktorým sú – podľa empirických výskumov – obdarené asi dve percentá populácie. Medzi tieto dve percentá by som, na základe čítania životopisu Jiddu Krishnamurthiho, zaradil aj tohto filozofa. A tieto

dve percentá sú prírodný úkaz po všetkých stránkach. Napríklad taký Déžo Ursini, Marián Varga, Fero Guldan alebo Ľubo Feldek – aby som vymenoval aspoň takých, ktorých osobne poznám – podávali alebo podávajú vynikajúce umelecké výkony aj v situácii, kedy by tzv. bežný človek už dávno podľahol zničenej pečienke, srdcu, žľčníku či čomu. Napriek tomu verím, že bežnému človeku môže podobný tréning stimulovať kreativitu a je to iste fajn. Môj problém však spočíva v tom, že som veľa rokov kráčal inou cestou a ak ma ešte nejaký zážitok v tomto smere čaká, tak to bude klasika: byť pri tom, keď sa definuje a rieši problém, alebo byť pri tom, keď sa formulujú podstatné otázky. Od Lenky a Majky si, samozrejme, rád nechám precvičiť prijímač. Ak to so mnou švihne o zem, určite sa priznám.

Čau,
Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: WEDNESDAY, OCTOBER 12, 2005 5:39 PM

Zdravím všechny, pokud se týká dobrých skutků, tak pro mě platí 12. Berkovo přikázání, že za každý dobrý skutek bude každý po zásluze potrestán. (Mimochodem 11. Berkovo přikázání je: Nebudeš otravovati bližního svého.) Jinak se omlouvám, rozvedu to dál, jak bude trocha času. Dnes jsem se chystal napsat odezvu, ale hektičnost okamžiku (odvolání ministryně, nominování současného prezidenta ČLK ve chvíli, kdy o víkendu je sjezd komory) mě nutí směřovat aktivitu jinam.

Jirka Berka

P. S. Ohledně kreativity: V Brně nyní probíhá týden duševního zdraví, včera byla vernisáž děl pacientů, byla tam přednáška o kreativitě z hlediska psychiatrie, bylo to zajímavé. Taký se to pokusím rozvést dále.

FROM: JIŘINA S.

SENT: THURSDAY, OCTOBER 13, 2005 6:48 PM

Milí virtuální, večerní, podzimní!

K příspěvku o dobrých skutcích jsem si pár dní dláždila cestu, teďka se mi ale zdá, že hned tak nevydláždím, že k tomu nic nevím, a zas je mi líto nepopovídat si s váma – tak to teda škrábnu hned.

Taky se mi zdá, jako vám některým, že někdy nevíme, co přesně je dobré – ani pro sebe sama, natož pro druhý. (Dášo, odpusť zas ty relativizace!).

S tím dobrem souvisí otázka – co je zlo a zle, co utrpení, naznačili jste.

Odpověď nemám, o ničem jiném nepřemýšlím víc.

K těm skutkům. Po letech experimentu s nevyžádaným pácháním dobra jsem zastáncem cesty konkrétního činu – důsledného, ať na materiální nebo duchovní úrovni. A zástupného. Vyčerpávajícího (moje možnosti, ne druhé).

Ale pozor:

SLUŽBA, oddanost druhým (tj. dobrota bez ega), jakkoli široká, jak někdy smíme vidět, je v mé stupnici vysoko. Matka Tereza – zástupně.

Co bych ale jen ve velkých rozpacích vyslovovala, je, že utrpení nás učí, a s údivem to teď vlastně píšu.

Jasně, že nás učí. Ale ať jde do háje! Zrovna jako krystal při něm taky nezářím. A chtěla bych.

Co nechci, je kopat – jak dobru, tak zlu, utrpení, bolesti – zákopy, v kterých by vůbec nějak přespávala – slova. Ani za hvězdných nocí ne.

Přemýšlím o tom – snad bez těch slov. Nechci se jich slovy dotýkat.

Ať si jsou, co jsou, dobro, zlo, utrpení, kde chtějí – jsou-li, co vlastně? Energie? My sami? Nezávislé děje?

Nerozumím jim, nerozumím světu. Nevím, co je utrpení. Nevím, co neutrpení.

Nevím, co jsem já. A k dobru ať mě vede dobro. Myslím, že jen ono může.

Nakonec: Šťastní, kteří to dokážou přežít, porozumět – a ještě navíc tvořit. Ať „zklidnění“ nebo šílení.

A taky šťastní ti, kteří umějí na svůj dobrý skutek hned, okamžitě a navždy zapomenout, nedají prožitku nic ze sebe, nepoznamenává je.

Jiřina

Jen že to čtete, je dárek. Jdu na víno.

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, OCTOBER 13, 2005 7:12 PM

Myslím, že naša diskusia sa prehupla cez kritický bod. V stredu som dokonca už pred tretou ráno sedel pri stole a písal o pigľovaní „ja“. Napísal a odložil. Dnes preposielam a idem si tiež otvoriť fľašu. Mám doma akési rulandské modré v pollitrovkách. Na fľaši je napísané St. Margarita a je to zo znojemskej oblasti. Fajn víno.

Jiřine ďakujem.

Ahoj,

Fedor

„JA“

Celý svoj dospelý život počúvam o „ja“ — poznaj sám seba, makaj na svojom „ja“, rozvíjaj ho, pigľuj ho, cvič sa v sebazdokonaľovaní a podobne. So záujmom som sa ponáral do zasvätenej literatúry z oblasti filozofie, sociológie, psychológie, mystiky, tibetského budhizmu, jógy. Púšťal som si muziku, ktorej sa hovorilo „duchovná“. Istý čas som sa denne sústredene díval na nejaký bod a vyháňal z hlavy všetko, čo pripomínalo myšlienku. Sedával som so skríženými nohami, dýchal podľa návodu, písal si denníky, spytoval svedomie, čítal Bibliu. Stále som však mal pocit akéhosi nedochôdčata. Bože, ako sa priblížiť k tým, ktorí dokážu regulovať svoje životné funkcie, hýbať myšlienkami predmety, týždenne hladovať, púhym sústredením preniknúť do minulých životov, trúsiť pravdy? A ako sa vyslovovaním mantier, ohýbaním tela a meditáciami zbaviť utrpenia a byť šťastný? A ako rokmi usmerňovanej práce na svojom „ja“ nevnímať mráz, necítiť bolesť, porozumieť smrti? Kde to vlastne robím chybu? V tom, že sa venujem málo, nekvalifikovane a bez patričného vedenia svojej duši, myslí, emóciám?

A tak som jedného dňa, bola to streda 12. novembra 2005, vstal okolo tretej ráno a začal opäť raz spytovať svoje „ja“.

Do riti, veď ja som furt iba akosi žil zo dňa na deň. Chodil som — dlhé, predĺhé roky do smradlavých chemických fabrík — pracovať na smeny, pretože bolo treba živiť najprv seba a potom rodinu. Chodil som po krčmách, pretože tam boli kamaráti a tam sa utvárali vzťahy, striedavo som prospieval a ubližoval vlastnému telu, pretože prvé je dobré a druhé príjemné, čítal som a písal, pretože som chcel uspokojiť zvedavosť, získať uznanie a povedať si svoje, pomáhal som ľuďom, ktorí si o pomoc povedali alebo ju potrebovali, zvelaďoval som svoju profesionálnu zručnosť, aby som nemusel mechanicky nasledovať a počúvať zručnejších či vyššie postavených. A samozrejme, sníval som svoj sen o šťastí, láske, priateľstve, úspechu. Lenže kam som sa hrabal na Ježiša, Budhu, Konfucia, alebo na Krishnamurtiho, Lenku, Majku, Karola, Déža a ďalších. Furt som pociťoval akýsi deficit — šťastie prichádzalo epizodicky, s rokmi máklo svalstvo, k oby-

čajným trablom pribudli starosti o ľudstvo a vlastne aj to písanie a premýšľanie už nebolo ako kedysi. Že by som začal príliš neskoro? Že by som prepadol pred mnohými rokmi správnu chvíľu na odchod do šaolinského či iného kláštora?

Samozrejme, že si pri takýchto príležitostiach žehlím vlastné sebavedomie spomienkami na heroické výkony. Veď si len uvedom, Fedor, že si bol dvakrát vo svojom živote pri tom, keď sa rodila vedecká paradigma. A uvedom si, chlapec, že si bol jedným z protagonistov novembra 1989, zmeny režimu a zrodu „nových čias“. Dvakrát sa ti v živote podaril skvelý obchod a nemusíš sa klepať o existenciu. Zakladal si nadácie, angažoval si sa v ľudských právach, vymakal si sa na mediálne známu osobnosť, napísal a vydal si kopec kníh, opublikoval stovky článkov. A hlavne: vychoval si dvoch synov s dobrými charaktermi, umožnil si žene, aby naplnila svoj údel detskej spisovateľky. Tak o čo, sakra, ide?!

Ide o to, že dnes si už nikto nespomenie na tie naše komplexné prognostické modely z rokov 70-tych, participatívny prístup v prognózovaní z rokov 80-tych, či Bratislavu/nahlas a samizdaty, ktoré sme vyrábali v krčme U Albrechta? Aj ten november 1989 sme robili amatérsky a s kopou fatálnych chýb. A kde sú peniaze z môjho životného „kšeftu“ spojeného s prvou komerčnou televíziou v postkomunistickom svete? V trape. A o tom, ako skončilo napríklad Hnutie občianskej solidarity a tolerancie či Nadácia pre slobodu slova ani nehovorím. Napokon, aj tá Šimečkova nadácia už iba živorí. Moje knihy sa predávali po stovkách, preložená bola jedna jediná a aj to iba do maďarčiny, články skoro nikto necituje a na mnohé z nich sa dnes už ani pozrieť nemôžem. Synovia však evidentne prekročili moje možnosti a schopnosti o konškvú dlžku. Áno, ja som oni. A ja som aj tie decká, ktoré budú zaspávať pri rozprávkach mojej ženy. Moje ja je v mojej minulosti. Nepigľoval som ho, iba nasledoval a používal. A používaním formoval. Nepigľujem ho ani dnes, iba nasledujem a používam. A nasledovaním formujem. Pomaly tiež sledujem, ako sa postupne začína moje „ja“ oddeľovať od môjho tela. To proé — ako dúfam — je ešte stále používaním formované.

Fedor

FROM: JIŘINA S.

SENT: SATURDAY, OCTOBER 15, 2005 6:18 PM

Ahoj Fedore,
dočetla jsem a ještě budu číst. A kde ses naučil být tak otevřený? To je dobrý.

V klášteře by Tě leda zkazili a ego se nejlíp pigluje s kamarádama.

V rychlosti zdravím – všechny.

Jiřina

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: SATURDAY, OCTOBER 15, 2005 11:10 PM

Milí přátelé, přečtěte si knihu Job a věnujte pozornost tomu, co říká Elíhú – ostatní přeskočte. Vy hledáte sami sebe a svůj smysl existence.

Zkuste nehledat obecně ale osobně. Není recept pro všechny. Jen pro ty, kdo slyší. A vidí. A jejichž srdce neobrostla tukem. Jsou tady názory a vlastní myšlenková schemata, klasifikace zkušeností, *knowledge*. Ale k čemu to vztáhnout? „Co je pravda?“, zeptal se Pilát. Jsme ze stejného materiálu a všichni jsme stejně zranitelní. Základní otázka po smyslu: mám přežít, přizpůsobit se, přijmout „konsensus“, kompromis – je to uspokojivé? Nebo bojovat „za pravdu“ – co je pravda?, ha – a být oceňován jako fanatik?

Anebo jsou tu špatně premisy?

Pravda je dění mezi námi. Buď lžeme, nebo žijeme – podtrhuji – žijeme pravdu. Děláme, mluvíme, bráníme – a opět – v dnešní době – co je ta pravda? Kdekdo kdeco za pravdu vydává... Opakuji – není norma, vzorek, etalon pravdy. Pravda je živá a žitá skutečnost. Žádným sebezdo-

konalováním ji nepoznáme. Bez pokání a bez přiznání vlastních vin se nikam nedostaneme a i naše diskuse je jen mlácení prázdné slámy. Slovní inflace. Slova bez významu, moci a vlivu. Vyprázdňení. Slovní sračky. Devastace slov. A všichni se bojíte několika slov – Bůh je slovo a slovo se stalo člověkem. Hledáte všelijaké moudrosti počátků a dostáváte se k pověrám – pes je znamení a kočka je záhada a prase nosí štěstí a posvátný skarab a svatě bučící býci bašantští a pyramidy uzdravují a každý si pokládá svou pyramidu z papíru a ta mu nabrousí nůž, poněvadž to jsou kosmické síly a jsou věci mezi nebem a zemí... A hledáte a nenajdete, protože hledáte intelektuální složitosti – moudrost je mezi rybáři a teologie je buď pro obyčejné lidi nebo je na škodu – protože se stane služkou modlám a modloslužbě. Racionalizovat se dá všechno. Zbožštění rozumu je zhouba. Zbožštění citu taky. Zbožštění vůle jakbysmet. Bez Boha jako míry všeho (všehomíra) se nikam nehnete – čtete Goethova Fausta – znova a lépe! V příloze je článek o hřívnách – talentech – nadáních – schopnostech – není vyčerpávající, ale to ani nelze.

Budu pokračovat. Srdečně zdravím všechny

Míša

Hřívny, které nám nepatří

Tak jsem dostala za úkol napsat něco o hřívnách... a moc věcí se mi žene hlavou a spousta souvislostí a kombinací –

– čím začít?

V televizi běží estráda a dva baviči se nesmírně snaží – celí upocení – hýřit vtipem. Nahraný potlesk a smích k tomu – to jako abyste vy, blbečkové, věděli, že ty fráze a kecy byly vtip a máte se smát – a kamera zabírá křenící se ksichty, ale nefunguje to, protože vtipy jsou hloupé a celé je to křečovitě –

Ptám se: jaký to má smysl? Má snad člověk člověku (prostřednictvím zábavního průmyslu vynakládáním svého talentu a schopností) sloužit jen k „odreagování“?

Před šesti lety se můj švagr zastřelil. Bylo mu 48 let a ztratil smysl života. Byl na tom hůř než moucha, která mi tu zrovna lítá kolem počítače, z něhož sálá teplo, a to moucha potřebuje, protože chce žít, ačkoli je podzim a má to spočítané. (A jestli mě bude otravovat ještě chvíli a lézt po klávesnici a sedat mi na ruku a šimrat mě nožičkami, skončí dřív, poněvadž ji praštím. Jen jsem napsala, že ji praštím, někam odletěla. Zvláštní. Ale už je tu zas a čistí si křídélka. Nemohu ji praštit, protože sedí v díře mezi F8 a F9). Tak moucha touží po životě a nestará se o hřivny, neboť ji Hospodin učinil mouchou a za své mouši hřivny odpovědná není, protože nemá rozum.

Ale člověk byl něčím obdařen. Dostal nějaké dary. Každý dostává. Každý rád bere. Ale co odevzdá?

Křeč. Křeč a upocenost bavičů. Křeč a upocenost politiků. Křeč a upocenost právníků a teologů a dalších intelektuálů. Nesmyslné pachtění všech, kdo nemají koncepci, všech, kdo nemají smysl života, všech, kdo lžou a papouškují líbivé fráze — politické nebo zbožné nebo zdravotní nebo ti, co se prohlašují za duchovní znalce aniž ducha Kristova od ducha Pána much rozeznají — jen aby svoje JÁ ukojili — —.

— ačkoli je tu úkol — a dluh — naplnit Duchem Kristovým veškeré naše počínání — —

— a možná tu mouchu ani nezabiju, protože ona neví, a tak za nic nemůže. Ale člověk ví, respektive měl by vědět, a měl by se tázat: proč tu jsem a co mám udělat na světě, který je Boží vinicí? Božím polem? Jeho vlastnictvím a já jsem tu v nájmu z milosti darmo dané? Když mě—tobě—nám svěřuje prostor, dává schopnosti, rozum a moudrost, abychom zodpovědně a obětavě — a taky trochu sobecky, protože naše úroda a tudíž náš úspěch je úrodou pro našeho Otce—Hospodina a znamená záchranu a spásu lidí jako bratří a sestry=potenciálně všeho Božího stvoření — co máme udělat, sestry a bratři? Co od nás chce?

Zakopat hřivnu? Uchovat se v čistotě a lumpáren se netknout, vyhnout se jim i těm, kdo je páchají? Vzdát se? Skončit se vším? Nechat se otrávit tím, že i v církvi — a právě v církvi — jsme i koukolem i pšenicí? (Pane, nejsem hoden, neboť kolikrát jsem byl koukolem — kéž bych byl pšenicí — aspoň jednou — naposled — —) Že v blízkosti Krista zuří nejtěžší boj s Antikristem? Nechat se otrávit tím, že farář v neděli slouží — bez předem nahaného potlesku — pro všechny: pro ty, kteří se chtějí proměnit a taky se proměňují k obrazu Božímu a právem vyznávají „živ už nejsem já, ale žije ve mně Kristus“, a na ty, kteří své hřivny ukryli i sami před sebou a lžou jiným i sami sobě a vyznávají jen na oko, i pro ty, kteří si to odbydou jako povinnost a naplňovat Duchem Kristovým dny všední nebudou ani náhodou, protože potřebují lhát, okrádat, vykořisťovat, nafukovat se a jako narcisové být sami sobě bohy — —

— — oni své hřivny marní pro slávu tohoto světa, ne pro slávu Boží, na níž jim nezáleží — oni totiž Boha neznají — a jako mouchy na podzim padnou, poněvadž Pánu much patří... A jaký je farář — biskup — patriarcha — pastýř? Je to ten, kdo slouží Pánu much, nebo bavič a papouškovač frází? Či snad ten, kdo s bázní a třesením se zastává mojžišovsky jako služebník lidu nevděčného, zlatému teleti nadšeně se klanícímu, ne upocen potem baviče, ale kristovským potem trnové koruny? To je ta hřivna, jež rozmnožena má býti ku odkázání budoucím, dědictvím otců a matek najcennější — —

jinak je náš život podoben moušimu — —

— — tu dotěrnou, otravnou a neužitečnou mouchu jsem právě plácla — it is dead — Angličanům nestojí ani za to, aby moucha měla mluvnický rod — —

— — a tak se ptám — právem proroka živého Boha, právem moci Božího slova, právem smlouvy a první se stavím před soudnou stolicí Boží: jaký rod mám (máš-má-máme-máte-mají) před Bohem já (ty-on-my-vy-oni) se všemi těmi svěřenými hřivnami — —

— — svěřenými — —

— — nepatří mi-tobě-jemu-nám-vám-jim — —

— — mají se rozmnožit mou-tvou-jeho-naši-vaši-jejich službou — bez
nároku na autorská práva — —

AUTOR JE JEN JEDEN — —

DÁRCE A TVŮRCE a PÁN VŠEHO — —

— — slyš, Izraeli, jediný je Bůh náš — —

— — k němu voláme — —

— — Abba — Otče — —

— — táto

Modlitba:

Hospodine, Otče,

já vím, že ses nestal člověkem proto,

abychom si z člověka udělali modlu.

Tý jsi jediný Pán a Otec všeho.

Já se chci stát

tvým slyšícím a duchy rozlišujícím synem

tvou slyšící a hadímu pokušení odolávající dcerou

po vzoru Ježíšově.

Dlužím ti celý život, který jsi mi dal.

Kdyby nebylo tvé milosti,

skončil bych ve vězení pro dlužníky a otroky navěky.

Ale dáváš mi milost a novou příležitost.

Tý jsi můj život,

neboť mě znáš jménem :

povolal's mě a vyvedl z otroctví Egypta,

dal's mi vyvázat ze zmatení Babylónu.

Na každém člověku ti záleží a svá zaslíbení plníš -

pod tvou mocí poznávám svobodu

volnost

lásku

bratrství

rovnost

*všichni jsme stejně zranitelní— —
 odpusť mi moje nevěrnosti—
 a všem, kdo cítí jako já—
 rozpomeň se na smlouvu
 když k tobě volám v prachu a popelu jako Job
 Otče*

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: TUESDAY, OCTOBER 17, 2005 8:33 PM

Po mnohých kolizích, krizích, peripetiích a katastrofách se už neptám, které moje já je které. Nehledám svoje já, ono si mě našlo samo a je konzistentní.

Já jsem já. Jsem subjekt a nejsem objektivní — a proč taky? Místo toho se umím vcítit — empatie — protože všichni jsme ze stejného materiálu. Bolí nás nohy a záda a taky srdce, když nás někdo zradí... Stejně zranitelní. A řekněte, že ne. Jen se mi někdy zdá, že nemáme stejnou míru svědomí — mě vždycky trápí, když zjistím, že jsem někomu křivdila — nedej Bože něco horšího — ale nejsem si jistá, že to jiného trápí vůči mně. Já aspoň, když zjistím svou vinu, prvně si ji přiznám, pak ji jdu napravit — je-li technicky možné (míním: je-li dotyčná osoba živá), jinak ji prostě musím unést a dále se podobných vin vyvarovat — ale málokdy se mi stane, že by to někdo udělal vzhledem ke mně. Ale to mi nevadí. Zjistila jsem, že zejména chlapi to moc neumějí a že je to asi ženská funkce a — přijala jsem to. A baví mě to. Vidím, kdo je kdo i kdo jsem já. A radši riskuju, že se zklamu, než abych byla opatrná. Zklamání se dá přežít, ale promarněná příležitost je navěky ztracená. A co na tom, že se někdy spletu v úsudku? Hlavně, že to nebyl předsudek. Zdravím všechny.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, OCTOBER 25, 2005 9:19 AM

Ahoj!

Prišiel na mňa abstinenčný syndrom. Text v prílohe.

Fedor

Konať, alebo nekonať? Perspektíva TAO.

Po prvýkrát sa mi dostal Tao Te Ting do rúk niekedy v 60-tych rokoch. Kniha sa volala „Staročínsky filozof Lao’c a jeho učení“ a vydalo ju v roku 1954 Státní nakladatelství politické literatury v Prahe z ruského prekladu vydaného vydavateľstvom Sovietskej Akadémie vied v roku 1950. Autorom knihy bol istý Jan Chin – Šun. V časoch tuhého komunizmu čítať čosi ako Tao Te Ting, s pomerne neideologickým komentárom, bol naozajstný zážitok. Jeden citát sa mi už vtedy vstúpil do mysli. Šlo o tretí paragraf prvej časti, kde sa hovorí:

Kdyby nebyli uctíváni mudrci, nebyly by rozepře mezi lidem. Kdyby si lidé necenili vzácné předměty, nebyli by mezi nimi zloději. Kdyby zrak nebyl poután žádoucími předměty, srdce lidí by se nejitřila.

Proto vláda moudrého člověka vyprazdňuje jejich srdce a naplňuje jejich žaludky. Oslabuje jejich vůli a zpevňuje jejich kosti. Stále se snaží, aby lid neměl vědomosti a vášně a aby ten, kdo má vědomosti, nesměl zasahovat.

Uskutečňuje-li (mudrc) nečinnost, přináší to vždy pokoj.

Dlhé roky som mal pocit, že ide o nejaký kryptogram. Že jednoducho tomuto posolstvu Tao Te Tingu nerozumiem. A tak som sa pri každom novom vydaní tohto kultového diela vracal k uvedenej pasáži. Na Slovensku v tomto smere odvodili najviditeľnejšiu prácu sinologička Marína Čarnogurská a filozof Egon Bondy v knihe O ceste TAO a jej tvo-

rivej energii TE (Hevi, Bratislava 1993), alebo o dvanásť rokov neskôr v revidovanom preklade (Agentúra Fišer a Formát, Bratislava 2005). Citujem:

*„... za vlády naozajstného Človeka sú
srdcia (ľudí) číre a bruchá plné,
slabne ich vôľa a mocnejú ich kosti a svaly.
To bežne spôsobuje, že ľud nemudruje a po ničom nepravne.
A vďaka tomu múdri nie sú prinútení zasahovať.
A kde sa koná nezasahovaním, tam nemôžu nevládnuť
správne pomery!“*

Autori pri tomto svojom preklade vychádzali z Wang Piho kópie „starého“ originálu. Z toho istého prameňa vychádzal aj Václav Cílek (Dokořán, Praha 2005):

*„Nevyvyšovať nadané a lid nepodlehne hádkám
nevážit si cennosti a lid nebude krásť
neukazovať žádostivé a mysl lidu bude klidná.
Proto moudrý vyprazdňuje mysl a naplňuje žaludek
oslabuje chtění a posiluje kosti
udržuje lid v nevědomosti a bez přání
nenechává jednat intelektuály
Protože sám od sebe nic nečiní,
tak se věci řídí samy!“*

V Cílkovom preklade múdry nenecháva konať intelektuálov a správne pomery sú také, keď sa veci riadia samotné. Václav Cílek tiež vo svojom komentári upozorňuje, že v starej čínštine sa nerozlišuje medzi myslou a srdcom, ktoré vytvárajú jeden celok.

No a naposledy som čítal Tao Te Ting v nádhernom preklade Jiřího Navrátila (O nebeském a lidském. Avatar, Praha 2003). Fragment príslušnej pasáže v Navrátilovom preklade znie:

*„... mudrlec ... dbá o to, aby (lidé) byli bez vědění a neměli žádosti,
a aby se ti, kdo mají vědění, neodvažovali jednat.*

*Působí, aniž činí –
a vše je v pořádku.“*

Zhrnuté a podčiarknuté: cesta TAO, ako si ju vo svetle citovanej pasáže interpretujem, vyžaduje jednanie nezasahovaním, autonómny chod vecí, prirodzenosť pred mudrovaním, spokojné telo a nevzrušenú myseľ.

A teraz preskok do „tu a teraz“. Nedávno som si – viac menej náhodne – kúpil knihu Theodorea Dalrympla *Život na dne* (Academia, Praha 2005). Mám sklon pochybovať o každom moralizujúcom a moralistickom slove, ktoré je adresované spoločnosti a neopiera sa o osobnú skúsenosť a znalosť terénu. Theodore Dalrymple je lekár, ktorý desaťročia pracoval medzi londýnskou chudobou, spodinou spoločnosti, ľuďmi „na dne“. Sám hovorí o desiatkach tisícov pacientov, s ktorými prišiel do styku. Bola to vzorka životov ovládaných násilím, zločinom, úpadkom. Avšak pozor, londýnska chudoba konca 20. a začiatku 21. storočia nemá s chudobou, akú toto mesto poznalo pred zhruba storočím, nič spoločné. A určite sa nedá porovnávať s chudobou vo väčšine oblastí Afriky, na mnohých miestach Latinskej Ameriky alebo napríklad v Tichomorí. Tí londýnski (dosadiť si môžete akékoľvek iné mesto, štát, región tzv. západnej spoločnosti) „ľudia na dne“ ťažia z rastu všeobecného blahobytu, politickej slobody, vymožeností sociálneho štátu. Autor na základe svojich skúseností tvrdí, že sú na úplnom dne predovšetkým mentálne, kultúrne, citovo, duchovne. To ich dno je omnoho nižšie ako napríklad u stoviek miliónov Afričanov alebo Indov, ktorí žijú z necelého dolára na deň. Vzhľadom na to je naozaj problémom vysvetľovať začarovaný kruh ich biednych životov ekonomickým determiniz-

mom. Genetický a rasový determinizmus tiež nič nevysvetľujú. Veď väčšina britskej spodiny, ako tvrdí Dalrymple, je bielej pleti. Určite sa preceňuje aj rola sociálneho štátu, ktorý existenciu takejto spodiny urobil možnou, nie však nevyhnutnou. Akosi stále čosi chýba, aby diagnóza situácie bola úplná. Onú štipku čohosi autor definuje **názormi** týchto ľudí na dne – ich pasívnym prijímaním údely „obetí systému“, okolností, „osudu“. A následne tvrdí: *„V skutočnosti väčšina na sociálnej patológii, ktorú prejavuje spodina, pochádza z názorov, ktoré k nej prenikli od inteligencie (str. 10).“* ... „Klíma morálneho, kultúrneho a intelektuálneho relativizmu – relativizmu, ktorý sa objavil ako módna hračka intelektuálov – sa úspešne preniesla na tých, ktorí nemajú silu brániť sa jeho devastujúcim praktickým dopadom.“ (str. 11). Je to relativizmus, ktorý tvrdí, že neexistuje žiadna vyššia či nižšia kultúra. Je to tiež tzv. „oslobodzovanie“ našich sexuálnych vzťahov od spoločenských a morálnych záväzkov a kopec ďalších nepatričností. Postmoderný svet, so svojou hodnotovou neurčitou, je svetom nejasných príčin a dôsledkov. Je to svet slobôd bez zodpovednosti. Svet, v ktorom je materiálna nerovnosť inštitucionálnym znakom nespravodlivosti. Svet sociologického determinizmu, kde individuálne príbehy prekrýva hra s číslami a štatistikami, grafmi a tabuľkami. A svet diskurzu o rôznych izmoch, od multikulturalizmu až po feminizmus, ktoré sa odohrávajú sčasti na – občas dosť nákladných – vedeckých a odborných podujatiach a sčasti po krčmách.

Theodore Dalrymple však intelektuálom nevyčíta len názorovú indoktrináciu spodiny, ale aj spôsob, akým na jej údele parazitujú. Parazitujú tým, že vytvárajú légie pomocníkov, opatrovníkov, sociálnych pracovníkov, terapeutov, poradcov, konzultantov, projektových managerov, fundriserov... ktorých príjmy a kariéry stoja a padajú na

takzvanej neschopnosti veľkého množstva ľudí postarať sa o seba. A podprahovo pôsobí tiež marxistický názor, že to nie je vedomie ľudí, ktoré určuje bytie, ale naopak, že sociálne bytie určuje vedomie. Keby to bolo naozaj tak, žijeme ešte stále v jaskyniach.

Pravdu povediac, čítať Dalrymplovu knihu pozorne, stranu po strane, je dosť namáhavé. Má síce ostrý jazyk, ale pretlak ľudských omylov, priestupkov, hlúpostí, zločinov, katastrof, zverstiev... je po prvých desiatkach strán naozaj únavný a hlavne stereotypný. To, čo chce autor s urputnou naliehavosťou vtlačiť čitateľom do hlavy, možno stručne sformulovať takto: Nevyhovárajte sa na chudobu. Tu a teraz ju totiž príliš často chápeme tak, že chudobný je ten, kto má menej ako bohatý. Napokon, Dalrymplov kolega, ktorý prišiel do Londýna na stáž z Mádrásu, charakterizoval problém, na príklade jednej pacientky, dosť priliehavo: *„Ťej situácia nie je dôsledkom chudoby, ale toho, že sa nikdy neobmedzovala vo svojom vlastnom konaní, že nemá strach ani z hladu, ani z toho, že ju odsúdia rodičia, susedia alebo Boh. Inými slovami, nejde o biedu ekonomickú, ale o biedu duchovnú, morálnu, kultúrnu.“*

Dalrymple z nížin svojho pracoviska uprostred enklávy „života na dne“ nachádza vinníka v intelektuáloch. Áno, spodina sú ľudia duchovne, morálne a kultúrne podvyživení. Ale že by sme my intelektuáli boli príčinou?

Áno, vodcovia, fanatici, manipulátori, presvedčiví ideológovia a podobní sa nevyskytujú len medzi intelektuálmi. Na rozdiel od nich by však intelektuál mal vedieť čosi o jednaní nezasahovaním. K tomu Lie – cô (Slova jako sen motýla. Vyšehrad, Praha 2005):

„... Č – sia odvětil:

„Očistit srdce a oprostít se od vědění, to nedokážu, třebaže se o tom někdy pokouším hovořit.“

*Kníže Wen se zeptal:
„Dokáže to tvůj mistr?“
Na to Č – sia odpověděl:
„Můj mistr to dokáže, ale také má schopnost to nedělat.“
Fedor Gál*

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, OCTOBER 25, 2005 9:34 AM

A ešte jeden taoistický citát k predchádzajúcemu mailu:
„Udělat si jméno, které bude mnoho lidí brát do úst ještě dlouho po mé smrti, pro mne přece neznamená ani zdaleka tolik jako pohár plný vína, který mohu vyprázdnit právě v tuto chvíli.“ (Slova jako sen motýla).
K tomu dodávam: Alebo cigareta, ktorú si idem práve zapáliť na záhradu. Ale že som sa zbytočne natrápil tých pár dní, čo som bol nefajčiar.

Čau!
Fedor

FROM: JIŘINA S.

SENT: TUESDAY, NOVEMBER 01, 2005 7:10 PM

(Nejhezčí se mi zdá: Působí, aniž činí.)

Někdy se ptám, proč toho jistého seabemrškačství (intelektuálů) jsou schopni právě zas jen „intelektuálové“ (?) Například mj. díky schopnosti ho formulovat (?)

Neutvářejí realitu dodatečně (a dopředu) TAKÉ TÍM?
(Aha: Všemi směry, to je lepší.)

Krom toho, že asi MAJÍ NĚJAKOU odpovědnost – když už ji tak berou za svoji.

Ale copak si mnozí nežijem jak jmelí na dubu – na Zemi?
A nejen intelektuálové.

(A co z TOHO berem za svý? Co z TOHO pro nás plyne? Co MŮŽEME a co SMÍME?)

Zajímá mě, přiznávám, spíš to první tvoření. Jsou-li takové úvahy dobré k tvorbě dobré energie, je to nejspíš o. k., intoš – neintoš.

Mám ale v té souvislosti otázku:

Myslíte, že v tomto typu tvoření mají „intelektuálové“ stejnou odpovědnost – za energii, její „kvalitu“ – jako tzv. neintelektuálové, například Majčín strom?

To míním nikoli jako metaforu: jsme-li propojeni v jednom režimu, existuje Strom možná jen tady v „bezvědomí“ (jinde zas možná my). Někteří autoři to tak vidí.

Jak je pak ta odpovědnost měřitelná v tom nesouměřitelném systému?

A máme vůbec jeden za druhýho odpovědnost? Můžu možná nějak pomoci jednotlivci, podle možnosti desítky? stovky? lidí. Za jejich osud, cestu, vývoj ale odpovědnost – alespoň v mé představě – mít dokonce možná ani nesmím (často mě ale samozřejmě napadá, že jsou to taky jen takový intelektuálský kecý.)

Ale MOHLA (sdílíte se mnou tu naději, nebo se vám to zdá mimo?) bych MOŽNÁ být SOUČÁSTÍ něčích osudů (pak i odpovědností) atd. v nějaké formě neohraničené, čisté bezrozměrné a všerozměrné energie (není to taky TAO?). Jsme? (Na druhé straně Stromu?)

Když jsem ve slabý chvíli kázala svému nejmenovanému kamarádovi Malivankovi (kterej ví, ale nepoví), že bych chtěla nejvíc právě a JEN toto, šklebil se, že by to byla nuda. Je prý možný, že někde uplyne vteřina (sladkýho neohraničeného záření), a tady zatím hrajem nějakou napínávací videohru, abychom se nenudili.

Pak bych ale líp rozuměla těm citátům z TAO. I té odpovědnosti panovníka. Videohra by teda byla fakt výhra, ne?
Jiřina

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 8:26 AM

Ďakujem Jiřine. Pokúsim sa priložiť jej myšlienky k svojmu chápaniu:

Slovo zodpovednosť sa naozaj nadužíva. Pri cestách Indiou som neraz počúval o zodpovednosti bielej rasy za biedu tretieho sveta, Mečiar rád rozprával o svojej zodpovednosti za slovenský národ a ja sám som neraz kazil výchovu vlastných detí pod zástavou tzv. rodičovskej zodpovednosti.

Áno, namiesto kecania o zodpovednosti môžem konkrétne pomáhať – bez nárokov na vďačnosť, reciprocitu etc. Pomáhaním sa stávam súčasťou osudu iných. Ako však s mojou pomocou naložia, je ich vec. Určite však nepomôžem slovenskému národu (alebo vlastným deťom) tým, že vezmem jeho (ich) trable do vlastných rúk alebo úst.

Pomáhať iným a mať špinavé ruky je problém. Je to ako rozprávať dospelievajúcim deťom pri cigaretke a pohárikú o zodpovednosti za vlastné zdravie. Zdá sa, ako by slovo zodpovednosť bolo patričné iba vo vzťahu k sebe samému. Za seba cíť zodpovednosť, iným (prípadne, podľa možnosti) pomáhaj.

Máme sklon tráviť veľa času rozprávaním, „abychom se nenudili“. Intelektuáli sú majstrami tejto hry. Je to asi prirodzené – trénujú si pri nej nástroj svojej obživy. V opačnom prípade by ich intelekt atrofoval. Treba len jasne vedieť, že vo voľnom čase ide o zábavu a nie o život.

Jiřina píše: „Nejhezčí se mi zdá: Působí, aniž činí.“ Môže to znamenať: Pôsobíš tým, aký si. Alebo tiež: „Nerob sám sebe to, čo nechceš, aby robili sami sebe druhí.“ Slovom „druhí“ tu mám, samozrejme, na mysli takých, ktorí sú na sociálny dostrel, ergo deti, partnera (ov) a podobne.

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 9:00 AM

Ach jo. Po odoslaní predchádzajúceho mailu som si zašiel na záhradu vyfajčiť cigaretu a napadlo ma toto: Iste si pamätáte na staré čínske príslovie o tom, aký je rozdiel medzi tým, keď darujete chudákovi rybu, alebo tým, keď ho naučíte ryby chytať. Existuje čosi ako ZODPOVEDNÁ POMOC. Mimochodom: raňajkoval som dnes orechový koláč, v ktorom bol kamienok. Zlomil som si mostík a budem musieť navštíviť svoju intelektuálnu zubárku. Bude to naknap – o jedenástej sa mám stretnúť so svojim intelektuálnym právnikom, ktorý mi pomáha vo veľmi konkrétnej kauze. K večeru mám potom stretnutie s niekoľkými intelektuálmi v mexickej krčme, kde budeme zrejme hovoriť o všeličom. Jeden z nich má sieť fotoopravovní, druhý DTP štúdio, tretí cestovku, štvrtý točí TV dokumenty a podobne.

Čau,

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 11:10 AM

Hmm... (to nie je citoslovce intelektuálneho zamyslenia, to je nedokonalé ohmm... slabika neartikulovanej modlitby,

otvárajúca dvere k vlastnému vnútru. Tým chcem povedať, že nasledujúcej úvahe podľa mňa nepatrí nálepka intelektuálna).

Ohmm... cítim toto: v najhlbšej hĺbke zmyslu našej existencie nie sme zodpovední za nič. Naša púha existencia naplňuje sama seba akýmkoľvek žitím a umieraním. Mám čoraz silnejšie indície, že približovanie sa a dotyk s týmto zdanlivým prázdnom bez obsahu a formy nás nalaďuje k najvyššiemu dobru, nekonaniu zlého sebe ani druhým a v absolútnom prevedení až k nekonaniu samému. Nevidím v tom nič abstraktné, je to rovnako reálne ako pohľad Hublovým ďalekohľadom do hĺbky vesmíru a raz možno iným prístrojom aj za jeho viditeľné hranice. V oboch prípadoch má hľadanie do vlastnej hĺbky či vesmírnej diaľky pre nás praktický význam.

Hľadanie do vlastnej hĺbky sa nedeje myslením. V našom reálnom živote však myseľ hľadá súlad s týmto spôsobom poznania seba a nášho sveta. S touto úlohou sa myseľ vyrovnáva myslením. Má však tú vlastnosť, že sa môže vydať akoukoľvek cestou, môže sa točiť v kruhu vlastných konštrukcií (ilúzie), môže sa upnúť na svoje vzťahy s hmotným svetom (praktický realizmus nášho ega), môže hľadať, nachádzať, blúdiť... Najbežnejší prípad je, že sa ubera všetkými týmito cestami súčasne a viac či menej vedome sa snaží o harmóniu s cieľom dosiahnuť jedinečný vlastný dobrý pocit, čiže šťastie.

Na tejto ceste môže myseľ prijímať rôzne zodpovednosti. Najosobnejšou, tj. súvisiacou s našou telesnou, psychickou a duševnou osobnosťou, je zodpovednosť za seba. Čím viac sme si vedomí toho, že v podstate nie sme zodpovední za nič, tým viac je zodpovednosť samého za seba dobrovoľnejšou. Sami si volíme, za čo sme zodpovední a za čo nie, a stav dobrovoľnej zodpovednosti nazývame slobodou.

Čím menej sme si vedomí našej „podstaty bez zodpovednosti“, tým viac vnímame vzťahové a inštitucionalizované zodpovednosti ako nedobrovoľné. Tak do nášho života vstupujú myšlienky postavené na „nemôžem, musím, nevládzem, túžim...“ a život sa stáva tzv. ťažkým.

Cítim to tak, že strom či kameň sú veci absolútne prítomné v stave svojej bezobsažnej existencie. Tým nekonajú, resp. nekonaním vstupujú do všetkých vzťahov neutrálne. Neberú na seba zodpovednosť v ničom, nemyslia. Nie sú však z iného sveta ako ľudia, naša hmotná podstata sa skladá z rovnakých atómov, ba dokonca pri recyklácii našich tiel z tých istých atómov. Myslím, že dokonca nie sú ani bez duše, ak ňou nazvem informáciu, ktorá dáva pokyny ich atómom a molekulám, aby fungovali v určitých opakovaných a vyvíjajúcich sa formách a funkciách. A netrúfam si ani tvrdiť, že nemôžu činiť voľbu, veď to, čo sa nám javí ako možnosť ľudskej voľby, je z ich perspektívy nevýznamný fakt, takže možno my rovnako prehliadame ich voľby.

Ak som správne pochopil Jiřinin a Fedorov kontext vety „Působí, aniž činí“, obaja za ním cítia akýsi ideál neškodlivého bytia, alebo model prirodzenej zodpovednosti a možno aj blahý vplyv ukludnenia mysle. Áno, pôsobíme vždy, čím viac konáme, čím viac myslíme, tým silnejšie vstupujeme do vzťahov. Akú energiu do týchto akcií a aktivít vkladáme, takú energiu množíme a vzdúvame ako vlnu, ktorá sa šíri. Každý náš výstrel, každé dobré slovo a každá aj tá najzastaranejšia myšlienka v našej mysli má svoj následok. Ak žijeme uprostred rozvírených vln, chceme silne pôsobiť a pridávať energiu tým vlnám, ktoré chceme posilniť. Oceán bytia okolo nás vrie, intelektuáli hľadajú silné slová, silné pravdy, vzájomné spojenia, siahajú k energii sebautrpenia. Víchrice silných, hlúpych, múdrych i zbytočných slov a nezvláda-

ných emócií žien k našim brehom hurikány nášho pôsobenia. Je to odozva nášho konania, odozva našich odoziev. To, čo je tiché a jemné, z perspektívy našich životov nepôsobí, zdanlivo zaniká. Ale občas ten signál z krajiny našej bezobsažnej existencie zachytíme a dekodujeme ho, napr. ako: „pôsobí, aniž činí“.

Zvýšenie citlivosti receptorov na jemné signály v takých silných búrkach môže mať smrteľné následky. Ohmm... správa z blízkej diaľky: účinnejšie môže byť nasmerovať ich dovnútra, budeme „méně činiť a více působit“.

Juraj

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 6:49 PM

Onehdy Fedor napísal výpočet svojich životných rolí, ktoré v mojom prípade sú: človek, ja, otec, syn, manžel, príbuzný, priateľ, občan, pracujúci atď.

V poslednom maili vymenoval, čo a ako nás determinuje v živote od doby a miesta, kde sa rodíme, cez vplyv rodičov a kultúry, až po vlastné zásadné voľby. V mnohých rolách chybujeme, žijeme ich protichodne, neuchopíme ich. Ako je to vôbec možné stihnúť a zvládnuť, ako tomu dať smer? Lenka napísala, že sa jej to zdá nesmierne ťažké a rozhodla sa žiť asi s menším počtom životných rolí. Môžeme sa tak rozhodnúť, ale do všetkých dobrovolných rolí nastupujeme s nádejou, že pomôžu naplniť náš život. Kto však rozhoduje o tej kľúčovej role všetkých rolí, tej, na prvý pohľad nedobrovoľnej voľbe, to jest, že budeme človekom, že sa narodíme? Jirka asi odpovie, že náhoda. Tak malicherný začiatok predznamenáva malicherný koniec, začiatok bez dôvodu znamená koniec bez zmyslu. Žitie všetkých rolí, drásavé či

harmonické, podľa mňa môže mať svoju osu aj smer. Sú dané dôvodom na začiatku a zmyslom na konci. Tie dva body chceme spojiť, hľadáme ich. V tomto zmysle je život naozaj cestou.

A ešte niečo v prílohe.

Juraj

Všetci sme boli lezúňmi, všetci sme boli formovaní životnými situáciami. Čo z toho vyplýva?

Znamená to, že máme príliš obmedzenú voľbu ovplyvniť podstatné veci vo svojom živote?

Že sa rodíme do konkrétnej situácie, ktorá sa viac menej ďalej odvíja svojou osudovou cestou?

Že neprekročíme pravidlá spoločenských noriem, ktoré nám predžuli naši rodičia a učitelia?

Že musíme robiť to, čo si myslíme, že musíme?

Prečo tomu hovoríme ťažký život, drina, kmitanie, chradnutie? To všetko má negatívnu konotáciu. Tak k akej pozitívnej méte vzťahujeme svoj život?

Fedor dnes „môže vcelku pokojne“ robiť čo? Čo chce, čo musí, čo si pýta telo, čo mu umožnia jeho peniaze, spoločenské postavenie? Znamená to, že je zmierený s tým, že tá podivne znesiteľná ťažoba života je vyvážená štandardnými potešeniami a že nepozná nikoho, kto by na tom bol podstatne lepšie?

Existujú názory, že si volíme už to, či chceme byť vôbec počatí a komu sa narodíme, dobu, okolnosti i hlavných aktérov nášho života. Proste prichádzame s úlohou niečo tu dokázať, niečo sa naučiť a využiť svoj talent na niečo jedinečné. Našej kultúre je však takto vysvetľovaná „dharma“ vzdialená. Ja sa už asi tri roky neostýcham o tom aspoň čítať. Ale chápem, že pre našinca je to nerelevantné, pretože

nevie, ako týmto poznaním „zlepšiť“ svoju existenciu uprostred našej kultúry. Je to, ako keby sme dostali návod na použitie niektorých našich životných funkcií v jazyku, ktorému nerozumieme. Nieкто si dá aspoň tú prácu, že rozlúšti prvý pokyn: nauč sa tento jazyk.

Ako môžeme odpovedať na štyri otázky v úvode? Odpovede ÁNO znamenajú „môžeš sa rozkrájať, môžeš byť milovaným a nepostrádateľným boháčom a filantropom, aj tak vlastne nič nedosiahneš“. Odpovede NIE znamenajú „realitu spoluvytváram každou svojou myšlienkou, beriem dobrovoľne zodpovednosť za všetko, čo ma stretáva, usilujem o kontakt so svojou podstatou, ktorá určite existuje“.

Oba postoje sú cestou tým istým životom. V oboch prípadoch sa hlavne a v nemennom poradí snažíme získať obživu, bezpečie, sociálne zázemie, dobré vzťahy, sebarealizáciu a nakoniec duchovné naplnenie. Realita v tom nikomu nevytvára lepšie či horšie podmienky. Za svätých vyhlasujeme tých, ktorí nám dokazujú, že sa to dá aj v najhorších podmienkach.

Áno, zdá sa, že niektorým sa to darí lepšie. Niektorí v stave milostivej lásky k druhým prežijú celý život. Ale všetci do jedného máme schopnosť a šancu pochopiť a dosiahnuť. Niektorí to stihnú až na smrteľnej posteli, niektorí sa dokonca vraj musia vrátiť z onoho sveta do ďalšieho života.

Juraj

FROM: LENKA ČEČETKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 9:02 PM

Pekný večer všetkým diskutujúcim, po návrate z USA a vykonaní rôznych činností radiacich sa k mojim rôznym životným rolám som sa dnes večer dostala k PC a prečítala si

všetky príspevky počnúc Fedorovým TAO. Najprv som nechcela dodať nič, lebo som mala pocit, že aj tak nič neviem a čo budem zbytočne kecať, pôjdem radšej cvičiť.

A potom mi napadlo zopár vecí.

Ja osobne verím na reinkarnáciu (nepatrí to k rodinnej tradícii, to je moje vlastné presvedčenie:), a dlhší čas som si myslela, že si vyberáme, kedy a kam sa narodíme. Dnes, po prečítaní rôznej literatúry, určitých skúsenostiach s meditáciou a rozhovoroch s naším majstrom, si to nemyslím. To by bolo krásne, keby sme mali takú rozhodovaciu moc, že si to určíme. Myslím, že naša nesloboda je práve v tom, že si to určiť nemôžeme. Proste sa sem narodíme a hotovo. Musíme to znášať. Musíme nejako Žiť. Alebo si život zobráť... Bojujeme za lepší život, občianske slobody a neviem čo všetko. V skutočnosti nedokážeme zariadiť ani to, aby sme boli zdraví. Alebo aby sme prestali myslieť. Poviem telu: „Buď zdravé!“ a ono nič. Stále ma pichá v boku. Poviem hlave: „Nerozmýšľaj! Buď prázdna!“ A ona si veselo rozmýšľa.

Áno, dlhodobou prácou/meditáciou sa to možno, možno dá dosiahnuť. Aj keď stopercentné zdravie a absolútne nepoškodené telo je asi len ilúzia aj pre tých, ktorí dosiahnu vysokú úroveň duchovného rozvoja. Každý máme nejakú tu jazvičku na kolene. A je to vôbec dôležité? Je vedomá práca/meditácia to správne wu wei, konanie v nekonaní? V našej škole sa za správne cvičenie pokladá také, ktoré človek robí nezávisle na podmienkach a bez očakávania výsledkov. Ale ako sa k niečomu takému dá dopracovať, keď sme sa s tým nenarodili? Asi len vedomým/slobodným rozhodnutím jedného dňa, že to skúsime a uvidíme. Ale je to naozaj slobodne rozhodnutie? Z mojej skúsenosti sa k nemu ľudia väčšinou dopracujú po sérii životných utrpení a v snahe zlepšiť kvalitu svojho života, zdravia, v túžbe po väčšej har-

mónii či v snahe získať odpovede na nejaké otázky. Vedie ich teda túžba niečo získať, niečo spoznať.

Začnú preto, že niečo chcú, nie preto, že im na výsledku nezáleží. Naopak, záleží im veľmi. Aj mne záležalo. Až časom sa to mení. Samozrejme, u koho ako.

Ja som Tao Te Ting prvýkrát prečítala len tento rok v januári. Najprv Te a potom Tao. Po dočítaní som si povedala, niečo mi rezonuje, niečomu vôbec nerozumiem. Vždy, keď majster niečo citoval, zdalo sa mi to jasne. Po prečítaní to tak nebolo. Čo s tým? Cvičím. Síce ešte v závislosti od určitých podmienok, ale s podstatne menšou fixáciou na výsledok. Vnútri verím, že mi to umožňuje dopracovať sa k poznaniu, odkiaľ som sem prišla, prečo a kam mierim. Možno mi to umožní aj oslobodiť sa. Možno sa sem nebudem musieť vrátiť. Ak teda vôbec niekam odídem. Neviem, kedy sa tam dopracujem a či vôbec. Ale niekde vnútri (v duši, v mysli?) cítim, že sa to dá a že chcem na tom pracovať. Pardon, nie pracovať. Je to wu wei? Možno. V mojom ponímaní je to zodpovednosť voči mne samej. Že to skúsím. Áno, verím, že zodpovednosť máme každý sám za seba. Často sa jej vyhýbame aj v mene tzv. veľkých ideálov. Ale je skutočne lepšie/väčšie/zodpovednejšie bojovať za ne ako za kvalitu samého seba? Zodpovednosť voči iným? Tá sa asi meria mierou nášho súcitu. A u každého má iné praktické prevedenie. Niektorí zabijú mačiatka, lebo mačka mater a okolité prostredie ich neuživí. Ochránárom by z toho bolo zle. Aj mne je, len keď to počujem. A pre niekoho je to súcit. Súcit však vyžaduje dobré srdce. (A je bez nároku na odmenu.) Vyžaduje to aj zodpovednosť?

Možno je všetko, ako má byť, len nám sa to nezdá. Hľadáme problémy aj tam, kde žiadne nie sú. Z pohľadu kresťanskej filozofie je to však ťažké. Ak máme na všetko len je-

den život, zdá sa nám, že musíme vyriešiť všetko. Ťažko brať svet taký, aký je, keď neveríme v Tao, tú všeobjímajúcu prázdnotu a počiatok vesmíru. To niečo, čo sa nedá popísať slovami, ani tomu poriadne nerozumieme, ale zdá sa, že je to väčšie ako my.

A čo hovorím mojím žiakom, keď sa ma spýtajú na dôkazy? Konkrétne a hmatateľné nemám. Duša mi z tela zatiaľ nevyletela, tak mám len vieru. Ak to tak je, mám šancu, že sa oslobodím alebo si pripravím lepšiu štartovaciu pozíciu pre budúci život. Možno ešte nie som za vodou:) A ak to tak nie je a po smrti je nič, tak mi to môže byť jedno, nie? Myslím, že prácou na tom, aby som bola lepším človekom, život nepremárnim, aj keď mám len jeden. A práve jeho každodennosť a nutnosť riešiť s existenciou súvisiace problémy preveruje moju kvalitu. Pomáhať, ale nezasahovať. Prejaviť súcit, tam, kde je to potrebné, ale nepreberať na seba zodpovednosť za veci, ktoré nie sú v mojej „kompetencii“. Každý deň, každá nová situácia preveruje úroveň môjho Te, moju schopnosť konania v nekonaní a moju vieru v moje konkrétne Tao.

Vzrušujúci život! Mám ho rada so všetkým, čo k nemu patrí. A som vďačná za to, že ho vôbec mám, aj keď ma niekedy serie.

Hough, dopísala som. Idem cvičiť. Majte sa krásne.

Lenka

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 11:12 PM

Ani vo sne by ma nenapadlo odpovedať na štyri otázky z úvodu Jurajovho textu jednoznačne áno. Rovnako by ma nenapadlo hovoriť o živote výhradne v negatívnych konotá-

ciách. Hovorím však rovno, že neviem na všetky štyri Jura-jove otázky odpovedať ani jednoznačne nie, ani jednoznačne áno. A pochybujem, že vôbec existujú ľudia, ktorí majú iba takúto dvojakú voľbu. Nieže pochybujem, oni jednoducho neexistujú.

Lenka mi prehovorila do duše. Telo je vystavené chorobám, duša strastiam, myseľ omylom. Jasne, existujú techniky, ktoré zocelia telo, vyprázdnia myseľ, naplnia dušu príťažlivou spiritualitou. Bola však ľuďom daná schopnosť pochopiť absolútne, vyhnúť sa smrti, naplniť dušu trvalým šťastím? Nie! Toto konštatovanie ma oslobodzuje od cesty za chimérou. V živote každého človečika sa (epizodicky) vyskytuje radosť a šťastie – raz z aktu lásky, inokedy z aktu kreativity a podobne. Poznáme tieto radosti vďaka tomu, že poznáme aj ich opak. S odstupom času som dokonca vďačný za všetky omyly, trápenia, sklamania. Žiaden z nich ma zatiaľ nepripravil o život, ergo ani o možnosť rozpoznať ich protajšky. A aj kvôli jedinej veľkej láske, jedinému dielu, ktoré ma presahuje, stojí život za to. A hoci by jedno i druhé trvalo iba pár okamihov, dáva to zmysel začiatku aj koncu a je spojnicou medzi nimi. A to už vôbec nehovorím o tom, že sa cítim akýmsi spoluautorom veľkých lások a diela svojich detí, napríklad tej rybárskej dediny, čo momentálne stavia Braňo na Srí Lanke, či knihy, ktorá vyšla predvčom Róbertovi.

Fedor

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 02, 2005 10:43 PM

Ahojte!

Po pár dňoch prázdnin opäť pri počítači. Bolo toho naraz teraz večer popri ukladaní detí dosť, a preto zareagujem iba na to, čo vo mne z úvah zostalo.

Do výpočtu rolí sa radšej nepúšťam. Viem, že vo všetkých môžem byť človekom.

Všetky môžem presýtiť človečinou. Tú je ťažko vopred naplánovať, pretože v každej situácii sa mi ponúka po svojom. Ide o to, všimnúť si ako. Skúsenosť ma naučila, že to, čo u jedného funguje nejakým spôsobom, u iného môže fungovať presne naopak. Týmto spôsobom som napríklad odpútavanie syna odo mňa a mňa od neho skúsila urobiť posilnením pripútania. Boli sme viac spolu. Pár dní prázdnin sme sa pripravovali na škôlku a dnes sme tam šli.

Priznávam, že na chvíľu som zapochybovala, hlavne keď sa Lejka na schodisku rozplakala a vedela som, že to je Matejova emócia. Tak sme sa rýchlo s Lejkou rozlúčili a šli na poschodie do škôlky. Matej neustále pofňukával, opakoval „obohratú platňu“ (jednu z asertívnych techník, kam tie deti na to chodia :-)) „Maminka, ja chcem byť stále s tebou...“ Presne pomenoval pocit a žiadne vysvetľovanie samozrejme nepomáhalo. Postupne sme prechádzali škôlkou.

Pozerali si výzdobu. Našli svoju skrinku, prezuli sa a... prišla učiteľka a vysvetlila mi, že to mám urýchliť a netrápiť dieťa. Mám ho dať do triedy, on si vraj trochu poplače a potom si zvykne, i keď niektoré deti plačú už mesiac... Matej sa pri jej slovách prudko pritúlil a o tom, že ideme spolu do triedy, nechcel ani počuť. Napokon súhlasil, že ho zoberiem na ruky a predsa sa do jeho triedy pôjdeme pozrieť. Pozoro-

vali sme deti, hračky, učiteľku a zrazu mi zrak padol na domček, podišla som k nemu, čupla si a pomaly začala otvárať dvere. Ponúkla som Matejovi, že môže ísť dnu a potom mi zamáva a ja po obede po neho prídem. Vošiel, teda tak nejako sa vplížil dnu, a zatvoril za sebou dvere. Zrazu som si všimla, že domček má aj okná. Otvoril jedno, potom druhé, cez ktoré som pozerala dnu, a dal mi pusku, zamával a začal sa hrať, ako keby som už bola preč. Chvíľu som sa na neho dívala a tešila sa, že som vytrvala v postoji, že dá sa aj inak, než len zlomením dieťaťa. Na obed keď som prišla, sa veľmi potešil, hneď mi rozprával, zamával učiteľkám a všetkým vravel, že v škôlke bolo „predsa dobre“. Až postupne mi dochádzalo, že domček vlastne vytvoril hranice a Matej postupne, podľa vlastného uváženia a tempa, púšťal deti dnu a postupne dostal sám odvahu ísť von. Mám z toho radosť. Opäť sa mi potvrdilo, že ide o to, „všimnúť si“. Po rôznych nedorozumeniach „duchovnej terminológie“ bdelosť, vhlád, otvorenosť, poznanie,... som si to zjednodušila na prosté všimnúť si v konkrétnom momente.

Keď som posielala ostatný mail, kým odišla pošta, pretože to bolo veľa správ, zobrala som si knihu, ktorú mi po viacerých rokoch kamarátka vrátila.

Otvorila som „náhodne“ A riekol Majster... z klasických kníh konfucianstva a začítala sa... zapadá mi to sem, a tak opisujem (s. 167):

„Byť ušľachtilým človekom a byť malým človekom sú posty navzájom hocikedy vymeniteľné, ale čo nevymeniteľné ostáva, to je „možnosť“ a „ochota“!

Že má niekto možnosť niečo urobiť, to ešte neznamená, že sa mu to skutočne aj bude chcieť urobiť.

No ak sa mu to nechce urobiť, možnosť urobiť to sa tým ešte nestráca!“

A tak nielen intelektuál môže byť jak „ušľachtilý“, tak „malý“. A v konečnom dôsledku všetci v sebe máme jedno i druhé. Potenciál byť tým aj tým. Ako sa rozhodneme? Čím je možná zmena? Je to iba „zet“ nášho mena? Kapitola je zatvorená? A abeceda ďalej pospiatky či odznova začína? Kedy máme odvahu vstúpiť do neznáma?

Tož tak!

Nateraz je moja kľúčová rola vlastne príležitosť všímať si :-)

Maja

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: THURSDAY, NOVEMBER 03, 2005 12:27 AM

Keď som pred pár hodinami písala mail, napadli mi ešte dve veci. Nechala som ich tak. Jednej sa dotkla Lenka a druhej Fedor, a tak hoc sa teším do postele, píšem. Lenka sa dotkla otázky zodpovednosti. Áno, tiež sa učím už dlhšie v živote nebrať zodpovednosť iných na seba. Sama pre seba som to cez prirovnanie zjednodušila. Mám v sebe nejakú nádobu pre zodpovednosť, tá ma konštantnú veľkosť. Keď ju naplním zodpovednosťou za iných, vytlačím zodpovednosť za seba v očakávaní, že si ju niekto vezme. A čo sa stane, ak nie? Chytím sa do pasce túžby a odporu. Po jej precítení som naplnená vierou, že ľudkovia sú schopní tú svoju zodpovednosť uniesť sami.

Fedor dotiahol moju nejednoznačnosť odpovedí na Jurajove otázky. Moja odpoveď je aj áno aj nie. Beriem to tak, že križovatky sú postavené a otázkou zostáva, ako cez ne prechádzam. Z ktorého smeru prichádzam a ktorým sa vydám?

Ja teraz do duchien.

Maja

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, NOVEMBER 03, 2005 11:47 PM

Majce zejména – když byl můj syn David ve věku, že musel do školky, poněvadž to bolševici chtěli – že jako kolektiv a tak – byl zoufalý! Bylo to půl roku před začátkem školní docházky, vše povinné. Naštěstí jen jednou týdně. On se tam nudil. Písničky a básničky mu připadaly pitomé – jednalo se tam s ním jako s blbečkem – on byl zvyklý, že jsme s ním doma jednali všichni – já jako matka, moje máma, můj táta, můj bratr a jeho žena – jako s osobičkou sui generis. Nakonec tu školku nějak přežil a ve škole mu nedělalo potíže se učit a rozumět učitelům. Se spolužáky potíže však měl vždycky – on dospělým rozuměl a chápal, co od něj chtějí. Neměl potřebu se stavět na zadní a falešně se solidarizovat se svými vrstevníky. Být v opozici vůči dospělým (vůči blbým dospělým ano). Moc věcí jsem se od svého dítěte (a později od různých „cizích“, které jsem pomáhala utvářet) naučila. Svě dítě, tehdy asi tříleté, jsem jednou vláčela – z technických důvodů – na obecní úřad a pak na poštu. Všude čekání, všude – počkej, vydrž – byla jsem sama nervózní, jak pořídím s úředníky – dítě sice s odporem, ale z lásky ke mně se přemáhalo a bylo docela hodné. Pak jsme všechno vyřídili a šli na tramvaj a po cestě dítě uvidělo obchod s hračkami a jedno drahé nádherné auto – a hned, prosím, kup mi. A já, jako mladá emancipovaná matka – to tak, dítě rozmazlovat a blebleble – ale taky chudá, nekecám – jsem to zavrhl a on to věděl, že to tak dopadne. A jak jsem ho tak vlekla za ruku a vysvětlovala, proč to nekoupím – všechno vzdal, zvláchněl a jen si tak povzdechl: „Pudeme k bábě. Bude mi zikat broučku.“ Nikdy na to nezapomenu a předala jsem to nesčetněkrát dál a každá máma

to pochopila a vstřebala – – Dnes můj syn na prestižním semináři v angličtině, za přítomnosti přednášejícího hosta z USA – před prezidentem Klausem, který to všechno moderoval – vystoupil v diskusi (kde kladlo otázky jen pár starších pánů od 60 výš a z těch početně dost silně zastoupených mladých se neodvážil nikdo) a položil docela inteligentní otázku velmi slušnou angličtinou (ačkoliv byl velmi silně napjat, dokázal to), a to nikoli proto, že by kdysi ve školce recitoval debilní básničky, ale proto, že mu jeho milující bytosti říkávaly „broučku“.

A že se sám celkem brzo rozhodl, že zikat mu broučku má větší cenu než auto za výlohou nějakého kšeftu... Já dodnes děkuju Pánu Bohu za to, že mi dal dítě a že to dítě mi zjevilo, jaký mám být rodič... Bůh stvořil člověka k obrazu svému – – a jak mu to my, rodiče, tak často kazíme, jsouce sami hledající své lidství (*beings being-finding His Kingdom* – možná je to blbě, ale myslím: bytosti jsoucí-hledající jeho Království) – – Amen, pravím vám, nebudete-li jako toto dítě, nevejdete do Božího království – – Nevím, možná vám to připadá jako bláznovství, jen jsem to tak zkratkovitě nahodila, ale mohu vám všem, přátelé, zodpovědně sdělit, že jsem si to probolela, proboujovala a jinou cestu nevidím. Bůh je a všechno mu patří – kdo mi něco dal, abych mu to vrátil? – ptá se Hospodin v knize Job. Pod celým nebem všechno je mé... Kde jsi byl, když jsem utvářel zemi? Staráš se o laň, když rodí?

Když jsem se ve svých téměř 20 letech dala pokřtít, moje matka – intelektuálka – lékařka – vzdělaná a přemýšlející a tak sečtělá žena (jak ráda bych si s ní popovídala teď, ale už 14 let ji postrádám a čím dál tím víc se mi stýská), šla se podívat na ten obřad do kostela a pak mi vyprávěla (ta ateistka jedna): Tak tam sedím v té lavici a říkám si – oni se

u toho oltáře všichni tak snaží – to je od toho boha hnusný, že není! A v ten moment – jako by mi v hlavě explodovala atomovka – jasnější než tisíc sluncí: ON JE! Ale to je vždyc-ky jen začátek a bez osobního zápasu, bez otázek, ano, a ani bez trápení, bez přehodnocení všech získaných myšlenkových schémat a názorů – to nejde. Člověk se musí odhodlat všeho vzdát – aby téměř okamžitě se mu všechno vrátilo a s ozvěnou bohatýrského Božího smíchu (nikoli výsměchu) člověk spatří nový obraz, novou puzzle bezchybně složenou, všechno zapadne na své místo! Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými – – A to je zkušenost víry, podtrhuji zkušenost. A je vám dobře. Víte vše, co potřebujete, a víte, že to, co budete potřebovat, se dovíte včas. Jistota víry. Kontradikce? Nikoli. Nejlepší pojišťovna – pojišťuje skutečné hodnoty života, který zde na zemi se začíná a v Bohu své naplnění má. Žiju ze dne na den – každý den je mi darem a chci ho zhodnotit – zapsat do minulosti uskutečněné možnosti a v přítomnosti vybrat ty, které jsou cenné – z hlediska Otce – i mého. Chci vědět, jak on myslí, co je jeho vůle a být s ním zajedno – to mi dává radost, to mě činí konzistentní, v tom je mi dobře – být s ním zadobře – a tím mohu sloužit a pomáhat – to dává smysl všem mým schopnostem-nadáním-hřivnám – zhodnotit je, předat – kde se dá, koho potkám, koho najdu u cesty z Jeruzaléma do Jericha – – a jeho zákon je tak jednoduchý: jen deset bodů – který darebák nám ten svět tak komplikuje, že tisícovky zákonů vymýšlí, jen aby na těch deset Božích zapomnělo, zblblbo a *brain-washing* utrpělo kdekeré dítě Boží – – Proč se člověk radši drbe pravou rukou za levým uchem (i když tohle je docela jednoduché – to jde docela dobře) tak začnu jiný idiom! proč se člověk snaží políbit si vlastní loket? Proč sám sobě dokazuje, že Bůh není?

Proč se na svět a na sebe nepodívá z úhlu, že Bůh je? Zavrhnout ho přece může vždycky – ale oč se ochuzuje intelektuál, který a priori předpokládá, že Bůh není? A co je mu to platné, když Bůh ho stejně – když bude chtít – a jestli bude chtít (může se na každého vykašlat, ať si každý pojde, jak umí) – přemůže? Viz jasnější než tisíc sluncí – – A já vám říkám, že ON JE (a to jsem neviděla hořící keř, ale úplně jiné věci, docela všední) a stejně, jako to Mojžíš měl vyřídít hebrejským otrokům v Egyptě – a předem věděl, jaké s tím budou potíže (a byly) to vyřizuju i vám. Vždyť ta zaslíbená zem je na dosah – jen-jen – je třeba poslouchat Hospodina víc než lidi a různé ředitele vesmíru, co jimi nejsou – – a ta zem zaslíbená je v nás a mezi námi a můžeme v ní žít spolu – žádná utopie – odted' až navěky amen.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, NOVEMBER 04, 2005 1:01 PM

Tento text je reakciou na úvahy Juraja, Lenky a Míši (známěj to chuligánky cirkvi husitskej).

Kus života môže človek premrhať na ceste za chimérami – napríklad za vierou, že existuje čosi ako trvalé šťastie. A vôbec pritom nehovorím o šťastí ako konzumnom artikli. Existujú, samozrejme, aj iné spôsoby mrhania – napríklad roky nejakej aktivity, ktorá sa ukáže ako omyl, slepá ulička. Takto som sa napríklad roky pokúšal byť podnikateľom.

Podobne vnímam urputné úsilie o vykročenie z vlastnej kultúry. Veď napríklad desatoro, koncept ľudských práv, alebo vieru, že demokratické usporiadanie spoločnosti je najlepšie z možných, máme my, ľudia Západu, zabudovanú do genetickej a memetickej výbavy. Môžeme túto výbavu

kultivovať, ale nie opustiť, odhodiť. Alebo presnejšie: môžeme ju opustiť, ale zostáva pocit vykorenenosti, deficitu. Je to ako s domovom a vlasťou. Emigranti by vedeli rozprávať. Z vlastnej kože nevyskočíš, môžeš si ju iba obľúbiť, alebo nahradiť inou kožou, čo je síce možná, ale dosť bolestivá operácia. A výsledkom je často zase iba kultúrna nezakotvenosť, rozháranosť, nepokoj. Existuje však čosi ako transkultúrálna či transcivilizačná elita. Patria k nej niektorí vedci, umelci, podnikatelia, „pútnici a tuláci“, ktorých vlasťou je svet. Ide však naozaj o nepatrnú časť populácie, aj keď – ako si myslím – stále početnejšiu.

Takmer sedem miliárd ľudí si žije vo svojich kultúrnych a civilizačných pevnostiach a čerpajú z nich nádej a istotu. Je to však istota pre všetkých? Mám na Slovensku skvelého priateľa, hlboko veriaceho katolíka, ktorý je zhodou okolností momentálne ministrom vnútra. Myslím, že je to skvelý minister. Jeho viera mu dáva istotu, pocit jasnej a presnej navigácie, sebadôveru a odvahu rozdávať si to denne so zločinom a korupciou. Je si však súčasne úplne istý, že liberáli sú „Leninovi bratrancí“, že liberalizmus rozvoľňuje morálku, že registrované partnerstvo je neprirodzené, že potraty sú vraždou a genetické manipulácie proti Bohu. Iní skvelí ľudia, občania z toho istého kúsoka zeme, sú liberáli, homosexuáli, genetici, ženy, ktoré majú za sebou potraty. A to som, prosím, ešte stále doma a nie na dnešných predmestiach Paríža, v Iraku, Čechensku či v Afganistane.

Niekedy závidím ľuďom, ktorí nemajú pochybnosti. Súčasne sa však cítim vo svojej koži kritického, skeptického, hľadajúceho (a často nenachádzajúceho) Európana doma. Do cudziny chodím rád a s otvorenými očami. Z každej návštevy si prinesiem niečo na vylepšenie vlastnej domácnosti. Nemenil by som ju však za inú, čo neznamená, že tú

svoju považujem za najlepšiu z možných. To ani zďaleka nie.

Čau,
Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 2:48 PM

Když jsem se konečně dostal k psaní, vytrhl jsem si z té smršti diskuse tři úseky. První z Jurajova textu, kdy předpokládá, jak odpovím. Ano, Juraji, je to náhoda. Ale proč ji nazývat malichernou? Odpusť mi, prosím, mou profesní deformaci, ale mám pocit, že v Tvých textech je pro mě příliš mnoho hodnocení, klasifikací a soudů. To, že jsem se na tomto světě octl třeba proto, že některý a některá, kteří se předtím nikdy neviděli, se sešli náhodně na nějakém pařáku, padli si navzájem do oka a provedli to spolu naostro, ještě neznamená, že jde o malichernost. Začátek bez důvodu znamená konec beze smyslu – to snad platí o vaření brambor, ale ne o lidském životě jako takovém. Lidský život dle mého názoru opravdu žádný smysl určený někým nebo něčím shora nemá, protože, jak je o mně známo, o takové entitě nevím. Co ale lidský život má, je obsah a názor na tento obsah, tedy objektivní a subjektivní stránka věci. Tady bych navázal na druhý výtržek, totiž Tvoje čtyři odrážky, a mohl bych připojit Fedorův text, ve kterém poprvé použil to nádherné a pro mě dosud neznámé slovenské slovo lezúň. A zase tolik hodnocení – co je to „příliš omezená“, jak by vypadala „nepříliš omezená“ nebo „neomezená“, a proč vlastně by mělo slovo omezení mít apriori negativní konotaci? A další odrážky – rodíme se do nějaké situace. Nevím, jestli jsem to už psal, pokud ano, tak se omlouvám,

píšu doma a za chvíli mě dcera vyhodí od počítače. Tedy jak je všeobecně známo a jak hlavně vědí všechny matky, rodíme se jako bezmocné uzlíčky závislé zcela na lásce a péči okolí – ta je zčásti geneticky daná, ale zčásti je zase věcí volby, vědomé i nevědomé. Nebudu tady unavovat vývojovou psychologií, mimochodem té se věnovala psychoterapeutická konference, která proběhla minulý víkend v Trenčianských Teplicích; byli jsme tam s manželkou a spojili jsme to s lázeňským pobytem – bylo to nádherné. Nyní je posledním hitem tzv. teorie attachmentu, což se překládá jako vzájemné přimknutí dítěte a matky. No a od toho se odvíjí vše ostatní. Mě asi moje dobrá matka, která nedávno odešla, přimkla víc než mou sestru, u které mám pocit, že se pořád za něčím honí a pořád jí něco není dost recht. No a vývoj jde dál procesem socializace, neboť jen tak se z lidského mláděťka stane plnohodnotný jedinec, který si může uvědomit sebe sama a svou pozici v realitě – toto poněkud zavání dasein přístupem. A proč ne. Když jsme s kamarády po srpnu 68 jako teenageři konfrontovaní s tanky a kulomety Krasnoj armiji říkali, že jsme se narodili do zkurvené země ve zkurvené době, mohli jsme to říkat proto, že nás naši rodiče vychovávali v duchu první republiky, Masaryka a Soka. A například moje babička, která se narodila a vyrostla za Rakouska, na to říkávala – co byste ještě nechtěli, válku na vás. To myslela tu první, kde museli vařit kopřivy, aby měli něco teplého do žaludku. Takže pro ni cokoli, protektorát nebo padesátá léta, kdy bylo jídlo na lístky, ale bylo, bylo lepší než svoboda scípnout hladem nebo se nechat chytit hajným či hotařem a mít punc kriminálního. A to se už dostávám k poslednímu výtržku:

Parafrázuji: že nemá strach z toho, že ji odsoudí rodiče, známí, sousedé, bůh, tedy že nejde o bídu ekonomickou,

ale morální či duchovní. Toto je obecně o něčem, čemu už Freud začal říkat Superego a myslel tím zvnitřnělý (introjiováný) systém příkazů, zákazů, nařízení a podobně, který se v nás vytváří v průběhu života, zejména v jeho raných fázích za tím účelem, abychom jako jedinci obstáli v realitě, tedy zejména ve spolunažívání s jinými jedinci. No a z toho plyne, že hlavně záleží na tom, jakých informací se nám dostane od těch, kteří jsou pro naše formování důležití. A pozor: to jsou nejen informace vědomé, ale hlavně nevědomé – tedy nevědomě sdělované a nevědomě přijímané. Protože, opět cituji Freuda, naše vědomí je křehká kocábka na rozbouřeném oceánu našeho nevědomí.

Tak aby toho nebylo zbytečně moc, zatím končím. V dalším bych se věnoval tomu, co připomněl Fedor – násilí ve Francii, což stručně řečeno vidím jako další opakování schematu výše vyvinutější majorita níže vyvinutější minorita. Sice jsem o tom už taky psal, ale to je téma, které si zaslouží pozornost.

Zdravím všechny!

Jirka

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 4:06 PM

Na ranný záchod so sebou nosím niečo kratšie na čítanie. Dnes to bola Príručka Mesiáša od Richarda Bacha. Stihol som si prečítať toto: „*Jediný spôsob, jak mlúvit pravdu, je vyprávět příběhy.*“

Túto sobotu som šiel podporiť jednu známu (chodí k nám raz za mesiac s manželom vypigľovať barák) na istý statok neďaleko Loun, aby jej dovolili umiestniť v stajni Brendu – kobylu, ktorú miluje a ktorej venuje

podstatnú časť svojho voľna. Našiel som tam 80-ročného pána, ktorý emigroval po vstupe vojsk, čo bola jeho reakcia na august 68. Až do roku 1990 sa potuloval svetom. Žil, okrem iného, v problémových štvrtiach New Yorku a medzi indiánmi v rezervácii. Vrátil sa, aby reštituoval statok, čo na ňom pracoval jeho dedo, ktorému tam po znárodnení komunisti nedovolili ani kydať hnoj. Našiel zrúcaninu. Nakúpil kravy, hydinu, kone a založil občianske združenie pre ekologickú výchovu a resocializáciu detí. V tej dedine žije veľa Rómov a ich decká tvoria takmer polovicu jeho „klientely“. Učia sa žiť v prírode, rozumiť zvieratám, utvárať vzťahy, makať. Dotyčný pán sa necíti ako spasiteľ. Hovorí: Ak ich nepodchytíme do puberty, potom bude neskoro a príde deň, keď sa tu už nebude dať žiť. Keď som sa ho pýtal, prečo sa vrátil, povedal: „Som tu doma.“

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 5:08 PM

Toho Bacha som si objednal u Ježiška. Dúfam, že mojej dcére na to zostane dosť peňazí. Richard Bach napísal aj autobiografickú knihu *Most přes navždy*, čo je tiež príbeh. Pravdivý?

Jirkovi odporúčam bez hodnotenia prečítať si z tej knihy začiatok, ktorý je o ničom, resp. o egu milionárskeho bonvivána, milovníka lietadiel a krásnych žien, a koniec, ktorý je o pochopení začiatku. Bach popisuje v záverečnej časti knihy ovládnutie schopnosti vystúpiť z tela a osvietenie, ktoré ho viedlo k verejným stretnutiam s ľuďmi, kde im rozprával o láske a vzťahoch.

Každopádne príbehy bývajú tak rôzne, že sa zdráhame niektoré z nich prijímať ako pravdu. Asi preto, že ich prijatím by sa rozsypal príbeh náš.

V prílohe čosi málo z príbehu môjho.

Juraj

Milý Jirko, reagují jen tak z placu. Myslím, že ti rozumím a chápu, že tvé osobní vidění světa, navíc tak autoritativně potvrzované tvou domovskou vědou zvanou psychologie, má svou vnitřní konzistenci. Když přece všechno vzniká náhodou, nemá význam mluvit o významu začátku a konce. Ono pak nemá význam mluvit o významu vůbec, a pokud obsahu života mezi jeho začátkem a koncem nějaký význam dáváme, pak je ryze individuální a subjektivní, i když třeba převzatý z kolektivních norem.

Já už jsem takový, že když myslím, tak i hodnotím. Například fakt, že psychologie, čili doslovně „nauka o duši“ vychází ze základního předpokladu, že předmět její nauky, tedy „duše“, neexistuje. Nejúžasnějším dobrodružstvím mého myšlení jsou chvíle, kdy za pomoci mysli, intuice a nevím čeho zformuluji své vidění světa, a to co nejotevřeněji a nejupřímněji, jak to jen dokážu. No a to vzrůšo přijde, když se dovím, že tak myslelo a myslí spousta jiných lidí a mezi nimi i vědci. Například mým osobním zážitkem tohoto typu jsou pochybnosti o vývojové evoluci. Rozhodly se ve mně při čtení knih, které ji respektovaly, a byl jsem z toho nespokojen. A ať je mi jako amatérovi v této oblasti odpuštěno, až v roce 1997 se mi dostala do ruky první kniha (právníka, který se zabývá právní argumentací), která pojmenovala část mých pochyb. Teď čtu knížku „Ikony evoluce“ a žasnu; embryologové, fylogenetici, paleontologové – všichni vědí, že fakta podporující argumenty evoluční teo-

rie jsou z pohledu vědy posledního desetiletí překroucená. A na obalu té knížky je citát, který říká zhruba tolik, že každý průměrně vzdělaný člověk je s přiměřeným úsilím schopen porozumět jakékoliv vědecké teorii a vyjádřit se k ní.

Podobně se vyvíjelo i mé pubertální okouzlení psychologii. Nebudu to teď líčit do detailů, podstata je v tom, že jsem z informací na úrovni populární psychologie (občas něco odbornějšího) nabýval výrazného dojmu, že naše psyché nemůže být vytvořeno jenom naším egem, jak tyto knihy tvrdí. Zdálo se mi nemožné, aby to všechno, co člověk cítí, dokáže předvídat, poznat, ovládat apod., vycházelo jen z osobnosti a ega, tj. naučených vzorců chování v průběhu tří nebo deseti let, plus puberty, kdy se utváří z pohledu vývojové psychologie to podstatné. V dějinách lidstva bylo přece o duchovní podstatě člověka napsáno mnohem víc, než o psychologii od doby starého Řecka. A kdybychom „přečetli“ kulturu před obdobím psané kultury, to by byla jen panečku převaha. Je tady někdo tak moudrý, že tuto masu svědectví a reflexí lidstva o duchovní podstatě může šmahem ruky odhodit? Je paradoxní, že to dělá věda, vzniklá v západní civilizaci na základech křesťanství (viz „Duše vědy“, autory si nepamatuji, mám to doma). Žádná jiná civilizace nevyplodila podobný systém poznávání, jakým je západní věda, založený na detailním rozboru hmoty. Tento mikroskopující princip pak přenesla i do poznávání nehmotných věcí, a tak se formovala i moderní psychologie. Nauka o duši aplikuje metody poznávání hmoty. Jak osvěžující a posilující bylo potom pro mne čtení knížky „Destruktivní emoce“, která mluví o nejnovějších pokusech, které potvrzují, že pořád nevíme, jestli mozek tvoří myšlenky, zato prokazatelně víme, že myšlenky můžou změnit mozek (meditace vedoucí k fyziologickému růstu center pozi-

tivních emocí v předních mozkových lalocích). Ale díky tomu, že jsem nabral odvahu zkusit některé z duchovních cvičení prakticky, přišlo ještě větší vzrůšo!

Malinko jsem zkusil a zkouším práci se světlem, vizualizace světla vně a uvnitř těla; meditace a nedávno čchi-kung, práce s vnitřní a vnější energií. Ani teď nepůjdu do detailů, podstatné je to, že na sobě poznávám, že se sám k sobě, ke své podstatě dostávám ne tím, že pracuji jen se svým egem, ale mnohem víc tím, že mysl a ego poznávám zvenčí. Ony jsou součástí mne tady a teď, ale to, co je dává dohromady, je ještě něco jiného. To vše prožívám jako racionální a v měřítkách našeho světa úspěšný člověk. A vidím, kolik jiných lidí je to schopných prožívat také. A vidím, že je to dobré. To je moje cesta ke změně.

Juraj

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 5:43 PM

Ahoj Fedore and co.!

Zdravím všechny, někdy mám sklony závidět (fuj, fuj) tu lehkost, vyrovnanost, až harmonii života některých z vás. Naprosto souhlasím, Fedore, že z vlastní kůže člověk nevyšskočí, to znamená, že si nese minulost nejen svou, ale svého národa atd. Taky svou historii, což znamená včetně bolševika. A já mám teď problém, řeším, proč se mi nezdá, že by bří Mašínové měli být národními hrdiny. V sobotních Lidovkách vyšel článek Vladimíra Bystrova – (Výbor Oni byli první) na toto téma. A já tak úplně nesouhlasím, či spíš, něco mi v článku chybí. Když dovolíte, svěřím se vám. Snad mi k lepší orientaci pomůže váš nadhled, vyrovnanost, umění života, nebo i filosofie východu...

Klidně se do mně pusťte, ráda debatuju. Myslím, že článek by měl být na webu lidovky.

Vlastně mě inspirovala přednáška z hermeneutiky, při níž jsme se snažili pochopit a vyložit staré texty různými metodami. Při epistemologické metodě je možné se například ptát – je pravda, že Bůh stvořil svět za 6 dní? Lze na ni odpovědět pouze v souvislostech a v rámci „žánru“, ve kterém je vyslovena, zapsána. Což ovšem platí obecně při četbě starých textů. Tedy záznamů starých příběhů. Ten starý příběh, lidé, kteří tehdy žili, celá ta doba má svůj „horizont“. Abychom mohli pochopit, co nám říká dnes, a nedopouštěli se vytrhávání z kontextu – což je ovšem nepravda – je potřeba snažit se pochopit, jaký byl ten horizont, abychom v historii mohli správně číst, jak k nám promlouvá dnes. Toť ta inspirace.

Myslím, že ve sporu o Mašiny jde ve skutečnosti o vztah české společnosti ke komunistické minulosti vůbec, souhlasím s článkem. Jenomže mně tu přesto něco drhne, takže si pomohu tou hermeneutikou, když je to věda, tudíž snad „platí“? Nebo ne?

Na jednu stranu je pravda, že padesátá léta jsou už vlastně historií. Pamatuju si, jak mi máma říkala (asi někdy kolem 68. roku), že lidi volili v 46. komunisty proto, že jim slibovali, že se znárodní jen ty velké podniky, a ti malí hospodáři, řemeslníci, budou dál. Že si lidi mysleli, že to bude takové to Benešovské znárodnování. (Jen ti „uhlobaroni“, odstranit „jen“ ty největší sociální rozdíly, tedy hlavně bídu nejbídnějších),

– taky si pamatuju, že se jí moc nelíbil V + W film Hejrup, považovala ho za agitku,

– taky říkala, že v únoru to všichni ti demokrati nechali na Benešovi, který už byl po infarktu,

– a taky říkala, že ještě rok 45 byl krásný, pak už to šlo z kopce...

Něco mi brání říct – Mašínové byli hrdinové, necítím to tak. Mám zkrátka problém se „čtením“ historie tohoto období. Napadá mě spousta otázek:

Byla společnost po roce 48 ve válce s komunistickým režimem? Byla před rokem 48? Bojovali Mašínové svoji „soukromou“ válku? (Abstrahuji v této souvislosti úplně od posuzování konkrétních jednotlivých činů Mašínů.) Lze vést legitimní „válku“ za někoho, kdo nevyjadřuje tu touhu či nedává pověření? Když takříkajíc není obecná vůle? Nebylo po 48. roce pozdě?

Takže logicky se ptám – Jaká byla před válkou role těch, kteří mohli vědět, ale nevěděli? Karel Čapek věděl v roce 24, proč nemůže být komunistou, ale jiní slavní a oblíbení naši spisovatelé sovětský komunismus oslavovali! Ženy mužou pracovat, dítě dají do školky! Úžasný pokrok, elektrifikace! Stavby socialismu! Země míru! atd. atd. Zkrátka únor nepřišel znenadání, nečekaně. Ideologie komunismu už tu měla zapuštěné kořeny daleko dřív a vyrážela větve – ne, že ne. Jo, že někdo přehlížel, podceňoval, jiný obdivoval listy či květ. Takový bolševník v říši rostlin.

A horizont dnešní doby?

Ještě žijí lidé, předváleční komunisté, po 68. vyhození a udržující si „ideály“ komunismu, aniž cokoliv pochopili; žijí lidé – pováleční partajnící, vyhození po 68., chápající jen svou křivdu, aniž pochopili co jiného. Žijí ti, kteří něco chápali, ale nemysleli, že mají a vůbec mohou něco dělat, také ti, kteří se přizpůsobili, protože nějak se žít musí, a žijí ti, kteří chápali od začátku a nic nedělali, i ti, kteří něco dělali...

A žije už nová generace, které tohle všechno neříká nic.

V článku je položeno dělítko buď – anebo... Souhlasím, že jsou okamžiky, kdy „vaše řeč budiž: Ano, ano – Ne, ne“. Jenomže si nejsem jista, jestli je tím okamžikem rozhodování, zda Mašínové mají či nemají být vyznamenáni. Nemyslím, že dnešní společnost je takto rozpolcená ve vědomí. Nedošla k tomu? Chybí nejen zaujetí postoje ke komunismu, ale k vlastním dějinám. Nedostává se sebereflexe (samozřejmě i jednotlivců). To lze ilustrovat už jen na příkladu vztahů k otázkám týkajícím se Sudet, natož pak v otázce vztahování se ke komunismu. Jedinkrát jsem slyšela tu větu – toto jsem udělal, odpusťte! poprvé a naposledy to řekl jeden z „bílých příleb“ na Letné v listopadu, když ho k tomu přiměl Václav Malý.

Proč by měli být symbolem Mašínové, vždyť v textu píše autor, že „jich byly tisíce“, kteří... Něco mi brání, abych se mohla přiklonit k požadavku označit je za hrdiny. Ačkoliv rozumím, proč udělali, co udělali, výchova, rodina... I přesto, že se hlásím k vašemu porozumění komunismu.

Zkrátka mám se třetím odbojem problém. Určitě je pro mne hrdina sedlák, který držel svoje pole až do listopadu, či „alespoň“ do sedmdesátých let, skoro mi připadá, že někdo takový by byl relevantním symbolem. Čili ten, kdo vydržel, vyvzdoroval sám sebe. Jako oběť nejen komunismu jakožto ideologie, oběť systému, ale také oběť konkrétních komunistů v nejružnějších funkcích; ale i těch, kteří nepochopili, ač mohli a měli. A tuhle sebereflexi nějak postrádám. Nemluvě o tom, že se nedostalo spravedlivého odsouzení alespoň některým viníkům politických vražd a nejhorších případů pronásledování. A to už jsem zase zpět u „horizontu“ doby minulé.

Já mám ráda jasné myšlenky, jasné výroky, nalezení jednoduché podstaty. To v textu všechno je, jenže ... je to asi jednoduché takto rozlišit a přijmout do vědomí (mít ve

vědomí dávno) pro ty, kdo vždycky věděli, nedali se oblbnout ani ohnout. Ale lidí jako pan Bystrov je prostě málo. I chartistů bylo málo. A mezi chartisty mnoho osmašedesátníků... co dodat?

Proto je užitečné o věcech mluvit, psát, připomínat. Tedy i o Mašínech. Neboť kdo se nepoučí z historie... (jenže ji musí umět číst i v kontextu doby :-))

Dáša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 7:37 PM

Milá Dášo,

teda zrovna já mám do toho nejmíň co mluvit, ale ta témata se náhodou tak zvláštně potkávají. O Mašínech moc nevím a rozhodl jsem se nejdřív ti odepsat a až pak si přečíst ten článek v Lidovkách. To abych viděl, jestli na tom budu chtít něco změnit.

Už budu vypadat jako úplný ignorant, když ke svým pochybnostem o vědách přidám další, tentokrát o dějepisu jako zápisu dějin. Bude to ryze subjektivní, z vlastní zkušenosti a nevím, jak se to dotkne tvého vidění kauzy Mašinů. Jak Fedor právě prorocky citoval Bacha: pravdivé jsou jenom příběhy. Jeden z mých osobních a velmi zajímavých příběhů se psal v oněch pohnutých letech 90 až 92 v sídle Veřejnosti proti násilí. Byl jsem tam denně, měl jsem přístup do všech dveří, kdykoliv a ke komukoliv. Viděl jsem osobní příběhy svých přátel a nových lidí, které se v těch měsících odvíjely jako zrychlený film. Byl jsem u toho, co se později interpretovalo ideologicky a historicky. Na rozdíl od OF, my ještě nemáme zpracovaný archiv, takže ke konfrontaci pozdějších záznamů z per účastníků i neúčastníků

těch chvil zatím nedošlo. To říkám v přesvědčení, že se ukáže, že nikdo, ani v dobré a tudíž ani ve zlé vůli nenapsal záznam o historii v souladu s dokumenty. Moje zkušenost je ta, že ani velmi živá a osobně prožitá minulost se nedá tzv. pravdivě interpretovat. Jistě si dovedeš představit ten pocit, když v knížce svého přítele čteš, jak jste tehdy seděli u jednoho stolu a bylo řečeno to a to a z těch a těch důvodů. Častokrát jsem nesouhlasil, a pak jsem už ani netoužil ty knihy otevírat. A přece přijde po deseti, dvaceti, stu letech kvalifikovaný vykladač a „zinterpretuje“ to historicky objektivně. Osobní příběh je pravdivý, pokud ho neměříme souladem s velkou historií doby, ze které vzešel. Pravdivé mohou být jen příběhy aktérů, velké dějiny z nich pospletané jsou vždy směsí pravd, smyšlenek, fikcí a fabulací. O historických textech platí, že jsou pravdivě interpretované jen z hlediska své doby. Ale odkud my známe tu jejich dobu? Z interpretace vykladačů velkých dějin?

Jak krásně to bylo vidět ve Fedorově recenzi Tao. Jak jinak vyníval citát „*Proto vláda moudrého člověka vyprazdňuje jejich srdce a naplňuje jejich žaludky*“ už jen v kontextu přílehlých vět různých verzí překladu! Jak divně ta věta zní nám, kteří si ani nestavíme otázku, jak se asi cítil malý Číňan pod vládou svého panovníka ve staré říši čínské. Nevíme nic o sociální atmosféře, vnitřním rozpoložení těch lidí, to znamená nic o jejich osobních příbězích. A to už vůbec nemluvíme o možném omylu při hodnocení takového citátu z pohledu současné demokracie!

Já se dívám na dějepis spíš jako na beletrii. Přicházím tím o něco? Příběhy slavných беру jako zajímavé umělecké výpovědi, působí na mně svým lidským odkazem, dojmají mne, ale co já vím, jak to s tím Sokratem doopravdy bylo? A tak když sympatizuji s Ghándím, sympatizuji

s názorem autora jeho životopisu. Čím já můžu vstoupit do té škvíry mezi vykladače dějin a osobní příběh cizího člověka?

A když jsi už nahodila tu dharmu, vzpomínám si na úryvek: naše já tady a teď hledá jistoty. Kde si myslíme, že jsou? Dává nám je zdánlivě jen to, co se už nemůže změnit – minulost. To, co se nám zdálo dobré, si chceme ponechat, to, co si pamatujeme jako zlé, chceme vymazat. A tak si vlastně skládáme představu o budoucnosti z hodnocení minulosti. Ale budoucnost může být dobrá, jen když jsme otevření novým věcem a přijímáme moudrost nejistoty.

Já bych bral, aniž bych musel vyskakovat z vlastní kůže. No ale co naděláš, když už se ta vyznamenání jednou dává. Jdu si přečíst ty Lidovky.

Juraj

P. S. Tak jsem si to přečetl. Kolik duchaplných frází o záměrech komunismu, to by byli jeho aktéři na sebe pyšní! Pan Bystrov jako vykladač umí zaujmout. Myslíte, že k tomu potřeboval žít v komunismu nebo znát podrobně příběh bří Mašinů?

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 8:31 PM

Fedor napísal:

Milý Juraj, pravdivosť príbehu statku Aranka spočíva v tom, že som uviedol iba tvrdé fakty. Interpretácie (prečo dotýčny pán robí, čo robí, prečo pani P. miluje Brendu, prečo sú rómske deti v N. také, aké sú...) som si odpustil. Ani sekundu tiež nepochybujem, že si našiel cestu, ktorá ti dáva silu, energiu a pocit šťastia. Rovnako nepochybujem o ceste, po ktorej kráča Míša, Majka, Lenka a ďalší. Chce sa mi – mne, sekulárnemu človeku

– *dokonca zopakovať: Boh je jeden a má tisíc tváří. Jednu z nich nosím v sebe aj ja. Možno je iba moja, podobne ako ani tá tvoja (Majkina, Lenkina...) nemusí byť zdieľaná masovo. Zdá sa mi však, že predsa len existuje pevný bod, o ktorý sa možno oprieť: sú ním príbehy tých, ktorí odchádzajú od Ľirku (Lenky, Miši, Majky...) spokojnejší, ako keď k nemu prišli. Ale o tomto sme už hovorili.*

K tomu Juraj:

Veď hej, Fedor. Ja sa teda nehlásim k tomu, že som cestu už našiel, a teda ani k tým úspechom, ktoré si k tomu priradil. A dokonca mám v sebe poriadny guláš, namiešaný z rôznych postojov a skúseností.

Neprežil som zastavenie mysle v čchi kungu ako Lenka, nezažil osvietenie vierou v Boha ako Miša. To nemôžem považovať za svoju skúsenosť. Jediné, čo mám za sebou, je z tohto pohľadu ateizmus. A nestalo sa tak pod vplyvom gurua, ani učiteľa, ani nesmiernej tragédie, ani slepého prevzatia viery. Ale to tiež neznamená, že vo mne nie je spústa ateistických postojov. Nie som ničím, tak ako ani Ježiš nebol kresťanom, Budha budhistom a Krišna hinduistom.

Vieš, že si ako pomáhajúcich vymenoval terapeuta, cvičiteľku, farárku a liečiteľku? To by ma fakt zaujímalo, kto z nich by mi pomohol najlepšie.

Myslím, konkrétne mne.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, NOVEMBER 07, 2005 10:41 PM

Kto z nich by pomohol najlepšie tebe, Juraj, neviem. U mňa je to dosť premenlivé – momentálne napríklad nemôžem krútiť krkom a začínam byť závislý na písaní mailov (cviči-

telka a terapeut?). A ak sa mi nepodarí prestať fajčiť (liečiť telka?), tak do roka a do dňa budem potrebovať rabína. Alebo si zase skúsím poradiť sám. Inak sme na tom zhruba rovnako.

Čau!

Fedor

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: TUESDAY, NOVEMBER 08, 2005 3:09 AM

Posielam nočný pozdrav. Už tri a pol hodiny píšem odpovede na rôzne vaše témy z mailov. Zamrzol mi počítač (asi to už bol moc veľký súbor) a keďže som to písala priamo do mailu, je to nenávratne fuč v počítačovej podobe. To podstatné je, že mi vaše úvahy umožnili pozrieť sa do seba z iného uhla pohľadu. Ďakujem.

Za všetko dva príbehy.

Odpovedať na tento mail som si vybrala zámerne. Pri tom, čo si stihol Fedor prečítať, sa akoby zastavil čas a vo mne ožila spomienka. Na poslednom kurze kraniosakrálnej terapie sme mali pol hodinu v tichu v sebe hľadať, čo môžeme iným dať. Bolo zaujímavé sledovať smerovanie mojich úvah. Od chaosu a rozporu až k tichu a uvedomeniu si, že jediné, čo môžem dávať, je rozprávať príbehy. I keď majú iba moju pravdu a môj uhol pohľadu. Tu sa začína a končí moja moc i zodpovednosť.

Ešte k tomu zastaveniu času jedna historka z tohoto víkendu. Veľkú časť víkendu sme strávili s deťmi sadením ruží. Posadili sme ich trinásť v rôznych farbách. Bolo pekné, ako sa deti dohadovali, kde bude ktorá bývať. Keď sa nevedeli dohodnúť a začali sa kľbčiť, tak ruže ich popichali a hneď ich to prešlo. Užívali sme si pohodičku, voňali ruže,

kochali sme sa v ich kráse a rôznosti a neuvedomovali si, ako beží čas. Matej sa ma niekedy v sobotu spýtal: „Mami, koľko je hodín?“ Tipla som si a niečo povedala. „Mami, a koľko je vonku?“ pokračoval v otázkach. Okamžite som sa zastavila, pozerám na neho a nechápavo sa pýtam: „Akože vonku? Toľko isto, či nie?“ Matejovo jednoduché vysvetlenie, z ktorého som nebola o nič múdrejšia, bolo: „No predsa vonku.“ Moje nechápanie prerušila Lejka slovami: „Ale mami, veď vieš, že ten vnútorný čas si tým vonkajším iba upravujeme. Niekedy, keď sa hráme, úplne naň zabúdame...“ Milujem tieto zastavenia či rozplynutia času.

V krátkosti ešte jeden postoj. Teraz bez popisu mojej cesty od „viery“ k „viem“, od „dôvery“ k „viere“. Ja už dnes Bohu nedávam žiadne nálepky. Načo aj. Nezužujem ho na katolícky obraz Boha, ku ktorému som bola vedená. Všetky rituály či náboženské obrady beriem ako pripomínanie si zvolenej cesty a trošku i pripomínanie si seba, svojej podstaty. Avšak len každodennosť ukáže, čo máme naozaj v sebe.

Na záver jedna paralela ku konaniu nekonaním. Po hore chodilo, nešuchlo, po vode chodilo, nečľuplo. Čo je to? S deťmi sme si dávali hádanky a ja som si spomenula tiež na jednu. Áno, je to Slnko, dotýka sa nás, i keď sa nás nedotýka.

Načim ísť do duchien!

Maja

FROM: JIŘINA S.

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 09, 2005 9:08 PM

K Dášinu zamyšlení nad Mašíny, vyznamenáními, tématem sebereflexe atd. jsem se chtěla pěkně rozepsat. Ale je to jen na poznámku, pole už je (dobře) zorané. Nechci nic k dějinám, ani k jednotlivým činům – přijmu-li za své to (intelekt-

tuální)... že vlastně těžko rozumět smyslu dějů – vyjevenému i skrytému.

K tématu Mašinů (zástupně).

Odpuzují mě ješitní starci v elegantních hadrech – v mamutích pastech svého hrubého, jinošského ega. Ziskem těch dějů (dějin) měla být teda doživotní nestárnoucí pycha? Na ty neposkvrněné hadry asi?

Odpuzují mě (toto myslím) nahlouplí puers, v médiích například – s prstíky na spoušti: ty ano, ty ne. To slastné zjednodušení klukokracie, ty sladké, jednoduché, bojovné chlapecké pravdy.

Nositel dějů má být pak pečlivě nagelovaný, a přitom tak nějak alternativně rozčepýřený (a tak nějak stále klukovský) padesátník? Šedesátník, devadesátník? Kde je Stín? Kde Smrt?

Jasně, postmoderna.

A jasně – ptám se (když si pečlivě pigluju svůj stále tak nějak mladistvý ego): zuřím snad ze strachu? A z čeho hlavně?

Nebo se bojím, aby štědrost proměn (ta TAJUPLNÁ) lidského života, magie proměnných prvků nebyly nakonec fakt jen takové blablablablabla?

Asi jo. Ach jo.

Jiřina

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 09, 2005 11:12 PM

Mašinovi – vybrali si svou cestu. Já taky svou – když jsem se v sedmdesátých letech dala zapsat na bohosloví. Bůh je mocný – bolševici si mě označili a ekonomicky mě deptali; jinak jsem byla svobodná. To trvá dodnes. Opsali jsme kruh – a jsme tam, kde jsme byli. Hle textík:

Pokání a proměna

K čemu je nám víra, ne-li proto, abychom vykročili novou cestou života, abychom se proměnili? Tradiční církevní instituce však na to stále zapomíná a znovu a znovu podléhá pokušení jiné proměny — snaží se totiž proměňovat „kameny v chleby“, totiž víno a chléb v tělo a krev, které pak věřící přijímá jako — magicky a právnícky — ztělesněného Krista. Místo aby církev učila a ve svých kněžích šla příkladem, že se má jeden druhému obětovat a právě toto činit na Ježíšovu památku, zmocnila se právním způsobem oběti Kristovy, zahalila vše tajemstvím a chytře právnícky zdůvodněným údajným pověřením od samého Krista, a zapletla se do sítě docela jiné, než byla ta, co patřila rybáři Petrovi a jeho přátelům... A to má snad normálnímu člověku pomoci, aby proměněn a odhodlán žil životem (rozuměj tělesným i duchovním) v souladu a smíření s Bohem? Vždyť je to pořád jen o těle, ať se to tváří sebeduchovněji! Tělo přijímá zase tělo!

Jakou že to proměnu má na mysli náš Pán? A jakou sám na sobě vyzkoušel a prožil na poušti a stvrdil v Getsemanské zahradě až po kříž, nevyhýbaje se důsledně žádným těžkostem života, neuhýbaje — důsledně — před následky? Ta proměna se děje v ochotě slyšet příkazy Otcovy, plnit je bez odmlouvání, bez právníckých kliček a vymyšleností je vzít na sebe a přijmout službu, nikoli moc, nebo, lépe řečeno, přijmout moc jako službu. (Liberální teologie, teologie osvobození; jde o altruismus sdílený a vzájemný — nikoli ve smyslu jánabráchyismu, ale aby člověk byl člověku člověkem; non homo homini lupus!) Za to Bůh dává svého Ducha, který člověka naplňuje pravou lidskou důstojností (byť mu zlo plivalo do tváře), rozumem, poznáním, nadějí, silou, mocí. Je to však jiná moc, než které lidé rozumějí; je to moc, kterou ani prorok ani Syn člověka nevlastní, nemůže s ní svévolně operovat — a přece se jeho prostřednictvím projevuje a děje — a to tehdy, a právě jen tehdy — když se v pokoře umenšuje, aby Boží moc se projevila a zjevila, pomáhala a uzdravovala, dávala život jakož i osvétlila, co je správné a co nikoli (sami ze sebe to poznat nedokážeme, ať si tvrdí kdo chce, co chce). Jeho království není z tohoto světa.

Jaký je to rozdíl od tradičního pojetí, kdy si všeliké instituce církevní osobují právo na „království“ a právo manipulace s Duchem svatým: povolávat jej podle vlastní potřeby, přivolávat jej a zaklínat, vlastnit jej a používat jako slouhu svých tužeb a přání — třeba i zbožných? Jak si může někdo myslet, že se Bůh nechá nutit? Jak si může někdo myslet, že Duch svatý usedne na vola? (I když Bůh může udělat, cokoli chce...) Právě této bludné cestě se chtěl vyhnout dr. K. Farský a zakladatelé — chtěli mít církev, která dokáže odmítnout pokušení moci a drží se ve vši zranitelnosti a obnaženosti v zápase o pravou zbožnost cesty Kristovy, cesty lásky, služby a oběti — nezahalené zástupností! A v tomto smyslu si dali ten doposud neaplněný úkol — naplňovat Duchem Kristovým veškeré snažení mravní a poznání vědecké. Farský věděl, že k tomu je nutná výchova k osobní odpovědnosti (tj. že cesta tradice, či dnes cesta „laciné milosti“ např. v Alfa-projektech a kdekoli jinde, kdy instituce mění odpovědnost osobní na kolektivní — korporativní — a tiše mlčí o tom, že před Bohem bude stát každý sám za sebe, nahý a ubohý! Jaké zcestí! Jen uvažte, co si pak člověk opustěný institucí počne? No víš, Pane, já jen poslouchal, co říkala většina, tak jsem se přizpůsobil... Myslí si snad někdo, že mu to projde, že to Bůh zkousne? Nebo si snad někdo myslí, že vyvolenost znamená beztrestnost? A opět jiný si může myslet — ke své věčné škodě a hanbě — že když nevěří v Boha, před soud nepřejde... Samé omyly!) Je tedy za všech okolností nutno odmítnout pokušení stát se Bohem ve smyslu vládnutí, ale přijmout úkol být jako Bůh ve smyslu služby. Následkem tohoto — a jedině tohoto — rozhodnutí je reálně možné, že lidské poznání a vědění bude přijímáno a užíváno jako Boží dar k užítku všech, nikoli kšeftařsky a mocensky zneužíváno k prospěchu nemnohých a bídě většiny (nota bene: čipy!). Totéž platí o poznání teologickém (a jiném). Je třeba mít neustále na paměti, že Pánem ve všech oblastech vědění a poznání je Bůh — a ne teolog (filosof, lékař, ekonom, vědec, učitel atd. atd.). Stane-li se teologie (ekonomie či nějaký -ismus — dosad' cokoli) doménou elity, stává se ideologií a nástrojem moci elity. Vzniká kněžská (či jiná) hierarchie ruku v ruce s církevní (či jinou) institucí. Instituce podepíraná ideologií je nositelkou moci. Moc je

udržována dílem zastrašováním (opustíš-li mne, zahyneš) dílem korupcí (s námi máš podíl, jistotu spásy). Korupce má za následek znehodnocení osobní odpovědnosti — instituce ji nahrazuje odpovědností kolektivní, korporativní. Jednotlivec je degradován na zákazníka a spotřebitele — vše mu zprostředkovává úřad. Tím je člověk učiněn závislým — na úřadě a moci lidské instituce. V církvi — a nejen v církvi — to pak funguje jako droga — a zdánlivě normální člověk pak i na rozumové argumenty reaguje jakoby pod vlivem drogy — hněvem nebo i pláčem... A je to k pláči — vždyť osobnost člověka je znásilněna, učiněna bezmocnou a zbavena svobody volby, která jí byla dána Stvořitelem! Zbývá aktivní kolaborace s mocí nebo pasivní rezistence! Běda vám, zákoníci a farizeové, zavíráte lidem království nebeské, sami nevcházíte a zabraňujete těm, kdo chtějí vejít.

Farský věděl. Víme my dnes? Obnovíme se a proměníme vírou v zaslíbení Boží nebo se spolehneme na čísi sliby? Pořád se to v dějinách opakuje a točíme se jako idioti v kruhu. Jak ten bludný kruh přetnout? Za tím účelem dal Bůh lidem do hlavy mozek a rozum. Tak ho vezměme z hlavy do hrsti, třeba se něco povede... Jinak — zakopaná hřivna — a průser.

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, NOVEMBER 09, 2005 11:51 PM

A abych vás definitivně otráвила, posílám básničku, kterou jsem složila *in English* — look:

Jeremiah

*When a prophet only speaks —
everyone laughs and quietly lies;
when a prophet silence keeps—
everyone makes disgust sneers.
When a prophet takes a yoke,
someone makes a stupid joke,*

*other becomes furious.
 All people are able to go on
 then will come a Babylon.
 The prophet is one alone
 when considers about you –
 differing the lie or truth
 on the way of world's Lord
 no world directors board!*

Doufám, že se Orwell kouká z nebe, aniž na mě z té výšky
 plive...

Míša

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, NOVEMBER 11, 2005 8:41 AM

A co bys, Míšo, vzkázala lidem, kteří neznají pana Farského, nebyli, nejsou a nebudou součástí církve husitské, nebyli, nejsou a nebudou křesťany? Čímž samozřejmě, neříkám, že nebyli, nejsou a nebudou milující, altruističtí, laskaví, pokorní a podobně.

Čau!

Fedor

FROM: JIŘINA S.

SENT: FRIDAY, NOVEMBER 11, 2005 4:25 PM

Nedá mi to, vracím se k Míšinu textu, textům.

Míša píše o Otcí a nutné, bezvýhradné poslušnosti k němu.

S pojmem otec/Otec můžeme mít někdy (velký) problém – vzcházející třeba i z banálních zkušeností ve vztahu rodič-dítě.

Otázka: V lidských vztazích – existuje, myslíte, čiré dobro? Nebo vždy jen složenina? Když ani jádro atomu není pevné.

Otázka: Ve vesmíru – existuje (nějaký-jakýkoli) čistý prvek?

Otázka: A ve „vesmíru duchovním“?

Zajímavě píše léčitel, jasnovidce Lazarev.

On propojuje 1–15 atd. možný duchovní i jiný diskurs – přitom děje související s energetickým polem, změny, zdraví (osud v čase) připojuje JEDNOZNAČNĚ k Bohu.

Popisuje dále sílu transformace (dar Boží?).

Je-li prý člověk schopen pokory a poslušnosti v tomto – jak to napsat – energetickém slova smyslu, tj. když energii směřuje NEJPRVE a jedině k Bohu, pak je Bohem nasycen a chráněn.

A pokud ovšem (člověk) neabsolutizuje žádné, ani ty nejuznávanější (a objektivně uznáníhodné, např. rodina, vztahy, péče atd.) vztahy, činnosti atd.!

JEDNOZNAČNĚ, zdá se mi, Lazarev předpokládá, že jediným čistým materiálem a prvkem je láska, která však nesmí být zabsolutněna směrem k člověku či bytosti (ba ani Bohu!).

A „hříchem“ (trestány jsou pak prý i další generace) je podle Lazareva zničení „energie lásky“ = podstaty.

Jako by jí neexistovalo nekonečné množství, ale její zničení muselo být dorovnáno jinak (Boží spravedlnost)?

Že kdybych tomu rozuměla, neptala bych se vás, je jasný. Jak tomu rozumíte vy, prosím?

Jiřina

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: FRIDAY, NOVEMBER 11, 2005 6:09 PM

Zdravím všechny. Přiznám se, že v posledních dnech jsem měl jako profesně se angažující lékař trochu jiné starosti (Rath, Lékařská komora, VZP a tak dále), takže se k reakci dostávám až teď. Beru si k srdci Jurajovu výzvu, seženu si tu knížku od Bacha a uvidím, co v ní pro sebe najdu. Stručně k Mašínům – zrovna dnes v Mladé Frontě je stránkový rozhovor s jedním z nich. Abych pravdu řekl, když se na jejich útěk pokusím podívat z celospolečenského hlediska (to je strašná fráze, ale jiná mě nenapadá), nevidím na něm nic pozitivního ani negativního. Jak řekla v rozhovoru jeho dcera, byl to spíš thriller. Dokážu si to představit natočené jako akční film, na který bych se s chutí podíval a fandil kladným hrdinům, kteří prchají za svobodou. Nic víc. Jsem totiž na rozpacích, zda se tomu dá říkat odboj. Ono by to chtělo konsenzus v tom, co to vlastně odboj byl nebo je. Pokud vím, a ptal jsem se na to také svého 81letého otce, kterému to ještě normálně myslí a o těchto věcech dost ví, tak ten mi potvrdil, že není známo, že by po únoru 1948 vystoupila nějaká organizovaná skupina v ozbrojeném odporu proti režimu. Pokud se o tom někde psalo, tak to bylo spíš vyfabrikované propagandou, třeba taky proto, aby si některé složky odůvodnily svou existenci. Pro mě je něco jiného odboj a něco jiného násilné překročení hranic; to úspěšně udělalo víc lidí. Věc jsem pro sebe uzavřel tak, že Mašínové mohou být rádi, že se jim to povedlo, a to je tak asi všechno. Za daleko důležitější pokládám to, co dělala fůra lidí z generace mých rodičů po únoru a fůra lidí z generace mé (včetně mě) v normalizaci: totiž navenek se přizpůsobit, protože jiná reálná varianta nebyla, a vnitřně v sobě přenášet

to světýlko pravdy a být připraven na to, až se poměry změní. Mimochodem národ izraelský toto dělal dva tisíce let.

No a tím se dostávám k Jiřininu textu z 9. 11., který mi vyrazil dech a asi si jej budu muset opakovaně projít, protože se v něm nevyznám a nevím, co s ním. Tohle se mi už dlouho nestalo, abych nad něčím zůstal s otevřenou hubou.

Jirka

FROM: JIŘINA S.

SENT: FRIDAY, NOVEMBER 11, 2005 7:08 PM

To je blbý, však jsem taky byla naštvaná, Jirko. Překlad: Štvou mě nestárnoucí mladí bojovníci, ustrnulí ve svých filmech. A určující normu.

Jiřina

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, NOVEMBER 11, 2005 9:16 PM

No, já když něco neznám, tak se třeba i zeptám... I když přiznávám, že si vybírám. Jsou věci, po kterých se pídím neúnavně, a jiné, které odbourám jako slepou uličku. A nejsem si vždy jistá, jestli vybírám správně. Proto se radím s Hospodinem – a většinou se mi „udělá v hlavě“, co mám udělat, kterou cestou se dát. Myslíte, že to mám jednoduché? Nemám. Aby to fungovalo, musela jsem se napřed Hospodinu vydat, totiž připustit, že má možná pravdu. Ne, napřed, že JE. A z téhle premisy se mi věci začaly jevit jinak a zapadly do jistého kontextu. Něco se přestavělo a poskládalo a to, co jsem věděla a znala předtím (*knowledge*) se neztratilo, ale zhodnotilo.

Jiný úhel. Jiné světlo. Nový obraz – dávající nový smysl. Ahá, řekla jsem si, už to všechno vím. Ale chyba lávky. Při-

šly další křižovatky a další slepé uličky a byla jsem zase na dně. Ale jsouc už poučená minulou zkušeností, uvěřila jsem znovu a ono se to přeskupilo, a zas jsem o nic nepřišla, ale všechno získala. Myslím, že kdyby nám Hospodin zjevil věci najednou, skončili bychom v Bohnicích. Mám na počítací takovou karetní hru – Spider solitaire – musí se poskládat sekvence od krále do esa v jedné barvě. Třeba to znáte – snadná je, když všechny karty jsou stejnobarevné.

Obtížnější je to se dvěma barvami a dosti složité se všemi čtyřmi. Hraju tu obtížnou a mám 14% úspěšnost. Ta hra je o tom, že musíte být trpěliví a nechtít všechno najednou a vymyslet finty, abyste odkryli další skryté karty. A kombinovat. Umyslet to je kumšt – někdy se to povede na poslední chvíli, i když už to vypadá, že vyhrát nemůžete. Ale to se povede jen za předpokladu, že kusy sekvencí – byť roztrhané – jsou připravené. Jedině pak se dá ten zmatek rozmotat. Je to docela poučná hra. A s tou mouchou je to paráda – přesně to dělí duchy: na ty, kteří vědí, že člověk má pro Hospodina větší cenu než moucha (to je podle Písma, mohla bych citovat – např: „Nevíte, že prodávají dva vrabce za haléř, nemáte snad větší cenu než mnoho vrabců? Tak co si děláte starosti?“) a tudíž z tohoto úhlu pohledu moucha získala svůj smysl života, že totiž posloužila jako múza (když nota bene její dny byly sečteny; tudíž se mi to jeví tak, že když Hospodin vydal zákon o zhodnocení hřiven, a mouše svobodnou vůli nedal, je přesto garantem toho, že moucha své hřivny odvede; člověk se svobodnou vůlí na tom musí pracovat sám – a proto je jeho život cennější – musí se snažit víc než moucha), a na ty, kteří mě obviní z antropocentrismu, což je venkoncem farizejství a pokrytectví, neboť si jistě každý svého života cení víc než života mouchy, ne snad? Já vím velmi dobře, že mouchy jsou i uží-

tečné, ale harmonie vesmíru se nenaruší, když jednu z nich plácnu. Horší by bylo, kdybych si o některých lidech myslela, že jsou obtížný hmyz. Nabízím k úvaze, co byste dělali s jednou z egyptských ran – záplavou much... Jednou jsem se vrátila domů z dovolené a v prostoru mezi dvojítymi okny bylo černo – několikavrstevný koberec z much, které našly úkryt před zimou – měla bych je snad pustit do bytu a celou zimu je krmit? Třeba by se daly ochočit... Ostatně, jednu výhodu dostala moucha – jako hřivnu – proti mně do vínků – je rychlejší než já. Možná by se mi to hodilo, nejsem snad až příliš drzá, když řídím auto, ačkoli Bůh mě k tomu nestvořil, neb mi dal nožičky, nikoli motorová kolečka?

Sice se mi jeví, že naše schopnosti – asi věděl, co dělá – trochu předimenzoval – takže se dokážeme řídit rychlostí, která nám nepřísluší – je to ovšem na hraně – (na rozdíl od mouchy), a pak ty následky, poněvadž už není rezerva! A plech nás neochrání, a navíc je smrtící zbraní pro ty, co chodí pěšky neoplechováni. Tak si to přeberte, tenhle labyrint, co jsem vyrobila. Já ovšem trefím, ale co mě to stálo úsilí! A za vodou nejsem, kdepak, přijdou další zkoušky, vím to, ale je to dobrodružství! Těším se na vaše nápady!

Míša

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: SUNDAY, NOVEMBER 13, 2005 12:26 AM

Za všetky dnes prečítané (cca za týždeň napísané) texty iba jedna otázka. A čo s tým rozumom v hrsti? Nechať ho vyhytnúť bez napojenia na zdroj? Či ho proste len tak zahodiť? Alebo tou istou rukou ho dať na piedestál a neustále ho obdivovať? A čo takto zobrať ho na výlet do srdca? Dopriať

mu zažiť si, pocítiť iné dobrodružstvo. Dovoľiť mu všimnúť si, že môže byť aj inak. Možno by sa niečomu priučil.

Možno by niečo pochopil. To ozaj neviem. Určite by však inak potom fungoval vo svojich rutinách. Ako? Zastavila som sa po dopísaní otáznika. Pôvodne som myslela na otázku, ako inak by fungoval. Za ňou sa mi však hneď vynorila otázka: Ako sa vlastne „chodí do srdca“? Ako sa naučiť myslieť srdcom?

A to som pred chvíľou sľubovala iba jedinú otázku.

Končím, idem nechať v tichu noci vyvstať moje odpovede.

Maja

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 14, 2005 8:34 AM

Na Srí Lanke som veľa hodín strávil so svojím synom rozhovormi na tému humanitárna pomoc, nerozvinutý svet, NGO's. Po návrate ma syn upozornil na článok o humanitárnej pomoci v Sudáne publikovaný v Reflexe (<http://www.reflex.cz/Clanek21800.html>). Hlavné tézy tohto textu boli asi takéto: 1. Humanitárna pomoc v súčasnej podobe skôr škodí, ako pomáha (vyrába sociálnych závislákov). 2. Zmysel má najmä investovanie do vzdelania. 3. Malo by to byť vzdelanie západného typu (spojené so šírením západného civilizačného modelu).

K tomuto textu sme si vymenili so synom krátke maily:

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 14, 2005 9:11 AM

TO: BRAŇO

Tak som si pozornejšie prečítal ten článok aj diskusiu k nemu. Zaujímavé je konštatovanie, že kultúrne rozdiely môžu byť vnímané v mytologickej rovine, a nie ako produkt technologického vývoja a modernity. Zaujalo ma tiež, že autor je vo vnímaní týchto rozdielov na tom takmer rovnako ako „nerozvinutí“ Sudánčania. Fakt, že s nimi „jedával a spával“, na tom nič nezmenil. Možno mu dať za pravdu, že vzdelanie je cesta. V mnohom je oprávnená aj jeho kritika NGO's. V zásade však máš pravdu — jeho článok treba odmietnuť. Je to pohľad „naddloveka“ a ako taký nemá šancu k čomukoľvek prispieť. Zaujali ma aj reakcie na článok — vo veľkej väčšine pozitívne (a to väčšina účastníkov diskusie mala evidentne skúsenosti z podobných misií). Snažil som sa predstaviť si v ich koži seba. Určite by som zle znášal telesné ťažkosti, pochybujem však, že by som dospel k postojom autora.

*Čau,
tato*

FROM: BRAŇO

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 14, 2005 8:02 AM

TO: FEDOR

Lepšie by som to sám nepovedal. Článok je naviac arogantný voči ľuďom, ktorí chcú a aj vedia na rozdiel od autora pomáhať. Nie všetka pomoc je úplne neefektívna, ale práve takéto postoje vo verejnosti prehlbujú pocity, že áno. A myšlienka vzdelávať Afriku európskymi učiteľmi je už natoľko absurdná, že to ani netreba nejako rozvíjať. V Európe samotnej je nedostatok dobrých učiteľov, takých čo by išli do afrických podmienok, spočítas na prstoch jednej ruky. Najviac mi však vadí, že autor vie najlepšie, čo je dob-

ré a čo nie. Svet nie je čiernobiely, ani problémy, ani riešenia, je to všetko trochu zložitejšie a takáto arogancia a nadradenosť mi veľmi vadí.

Tie reakcie zarazili aj mňa, jediné vysvetlenie je, že tí, čo skutočne niečo o tom vedia, sú niekde v teréne a makajú a takéto dristy sa k nim nedostanú...

Braňo

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: FRIDAY, DECEMBER 16, 2005 6:22 PM

V ostatných mesiacoch som venovala časť svojej energie pomoci Planeta food. Jedným z výstupov je brožúrka „Čarujeme v kuchyni“. Mám radosť zo spolupráce.

Fedora vítam doma a teším sa zo správičiek. Ešte stále mnou rezonuje veta z posledného pozdravu zo Srí Lanky „...Proste zaradili sa do miestneho trhu a šlapú. Šlapú, aby zarobili, šlapú, aby sa mali dobre, šlapú, aby boli nezávislejší...“ Áno, keď chcú, tak šlapú. Šlapú, aby boli... Kladiem si otázku, za čím šlapeme my? Fedor, ešte ďakujem za knihu Richarda Bacha: Příručka mesiáše. Je zaujímavo upravená. Je o myšlienkach na imitácii ošumelého papiera. Je o živote i imitácii života. Je inšpiráciou k premýšľaniu. Tak ju teraz pre seba i vás otvárať... recept na obtížny a šťastný život:

1. Zjistěte, co děláte ze všeho na světě nejraději.
2. Dělejte to, i kdyby vám v cestě stálo cokoli.
3. Předějte to, co jste se díky tomu naučili, těm, kdo o takový dar stojí.

A to som si myslela, že recepty sa píšú len do kuchárok. Ako čítam, roztrúsene sú všelikde. Aj v nás. Aký je váš vlastný recept na šťastný život?

Prajem príjemný deň, nech predvianočná pohoda nie je iba sen.

Maja

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: FRIDAY, DECEMBER 16, 2005 6:40 PM

Zdravím všechny. Pozorně jsem si přečetl nejen článek, ale celou diskusi k němu a mé počáteční odhodlání k napsání zásadního názoru se smršlo na konstatování, že už to fůra jiných udělala přede mnou. Takže stručně: problém humanitární pomoci je pouze dílčí záležitostí širšího problému: co se světem, kde ještě tak před sto lety mohly existovat všechny civilizační okruhy jakž takž v klidu na té úrovni, které dosáhly, protože migrace byla minimální (pěšky jako za vozem). Pokud už na sebe narazily, vyřešilo se to válkou. Moje babička vyrůstala na Slovácku na přelomu 19. a 20. století v podmínkách, které (obrazně řečeno) byly bližší době železné než době, ve které na sklonku 20. století umírala – době internetu, mobilů a vesmírných sond. Dnes je díky technickému rozvoji euroatlantického civilizačního okruhu z celého světa jedna globální vesnice, kde se bohatší zčásti díví, co že se jim to octlo před barákem, zčásti tomu pomáhají dobročinností a zčásti to chtějí zcivilizovat. Napadá mě odkaz na dvě knihy – starší napsal Fridjoft Nansen, jmenuje se Sibiř – země budoucnosti (psal ji před VŘSR) a z ní mi utkvěl citát: „*Primitiv zůstane primitivem, i když se naučí řídit auto.*“ Druhá se jmenuje Vzestup člověka, napsal ji Jacob Bronowski (a kongeniálně ji přeložila Jaroslava Moserová); tato kniha mě ovlivnila asi tak jako Střet civilizací. Odkazuji na to, co jsem v diskusi napsal už dříve: Lidstvo se vyvíjí podle jednotné linie, od vertikality k horizontalitě, od závislosti k nezávislosti. Každý civilizační okruh lze zařadit na pomyslný žebříček tohoto vývoje tím, že se poměří třemi základními kritérii – mírou úcty k jedinci, úcty k jeho práci a úcty k majetku, který si jedinec v tržním prostředí

svou prací vydobude. Pro mě nyní klíčová otázka zní: jak to zařídit, aby v podmínkách globální vesnice všichni její obyvatelé dosáhli co nejdříve té nejvyšší, tedy euroatlantické úrovně? V pochybnostech se odvolám na Freudovu poučku o konfliktu principu slasti a principu reality. Ti, kdo nabízejí jeden zaručeně účinný recept, jednají podle prvního. Takže raději k druhému. Asi se budeme muset všichni smířit s tím, že to bude běh na dlouhé trati. Asi to řešení bude muset být komplexní, takže humanitární pomoc, aby lidé zbytečně neumírali, ale také vzdělání a osvěta, aby nebylo zbytečně pudově vytvářeno potomstvo tam, kde je jasné, že jej rodičovstvo neuživí, a asi také, ať už se to komu líbí nebo nelíbí, „tanky a bodáky a vojáci Spojených států“ (jak se zpívá v mé oblíbené písničce) nutní k nastavení a udržení hranic toho, co ještě ano a co už ne. Nakonec si dovolím citát z Písma (jako člověk hluboce a upřímně nevěřící, pojmající biblické texty nikoli jako slovo Boží, ale trest lidské moudrosti): „*čtyřicet let vodil Hospodin dítky izraelské po poušti, než je vpustil do země zaslíbené*“. Dle interpretace Karola Sidona dvě generace, které byly zapotřebí, aby se z národa otroků stal národ pánů – nikoli nad jinými, ale nad sebou samotnými. A dva dodatky: Mnozí po cestě skuhrali, vzpomínavše na plné hrnce egyptské a zapomínavše na to, že byly vykoupeny otroctvím, a jiní se zase příčinlivě klaněli zlatému teleti, takže není divu, že když Mojžíš sestoupil s deskami s hory Sinaj a viděl to, flákl s nimi o zem se slovním doprovodem: já se na to vy..., já se starám, snažím a oni takhle. Další dodatek: Mojžíš sám musel zemřít na hoře Nebo a nemohl vejít do země zaslíbené, protože byl stará struktura a příliš zatížen starými stereotypy. Co z toho plyne pro náš problém: nic optimistického. Musíme s tím začít, musíme do toho (tedy snahy po pozvednutí celého světa na naši civilizační

úroveň) tvrdě jít, nesmí nám být líto, že tomu budeme muset věnovat spoustu času, energie a peněz a hlavně, že se výsledku zcela určitě nedožijeme my, ale snad děti našich dětí...

Jirka Berka

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 8:31 AM

Majka vo svojom poslednom maili cituje Bacha a píše:

„Recept na obtížný a šťastný život:

1. Zjistěte, co děláte ze všeho na světě nejraději.

2. Dělejte to, i když vám v cestě stálo cokoli.

3. Předějte to, co jste se díky tomu naučili, těm, kdo o takový dar stojí.

A to som si myslela, že recepty sme písali do kuchárky. Ako čítam, rozprúsené sú všelikde. Aj v nás. Aký je váš vlastný recept na šťastný život?“

Tuším, že obsedantná ľudská túžba po **Šťastí** je jedným zo zdrojov nešťastia a stresu. Cítim to tak, že pocit šťastia je epizodická emócia. Veď len si skúsme dôsledne aplikovať Bachove odporúčania na všedný život. Napríklad ja sa zo všetkého najradšej milujem, popíjam s kamarátmi, povalujem v teplej posteli (keď vonku mrzne), vysedávam vo vani v horúcej vode... Avšak, už pri tom popíjaní sa veľmi často prehrabujeme v spoločenskom marazme, v posteli premietam o trabloch blízkych aj vzdialených ľudí, vo vani (pokiaľ pritom nezaspím) vymýšľam, premýšľam, šachujem. Robím to rád, ale s nejakým pocitom životného šťastia to naozaj nijako nesúvisí. Šťastný život je ilúzia, epizodické šťastie je uchopiteľné a fajn. Dostatočný cieľ je zmysluplný život. Dobrý život je zmysluplný život a pokiaľ možno pokojný život. Pokoj si však nenaordinujem. Nestačí dýchať celým telom za splnu mesiaca. To by som musel vedieť zbaviť dý-

chaním a meditáciou trablov aj svojich blízkych, obeť tsunami, „babky demokratky“..., alebo sa naučiť byť šťastný a pokojný, nech sa okolo deje čokoľvek. Nie, že by to nešlo. Veď aj preto sa napríklad „Ranné rozhovory Lin-Ťiho“ odohrávajú v uzavretej scenérii jeho kláštora na brehu rieky Chu-tchuo. Osobne však o tento druh pokoja (a šťastia) nestojím. A tak sa snažím žiť zmysluplne a zmieta mnou pritom nepokoj. Vôbec však nie som nešťastný.

Čau!

Fedor

FROM: VANYSEK

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 10:05 AM

Po letech dříny na sobě můžu říct s určitostí, že jsem šťastný, když se mi něco podaří udělat – ať už jde o napsání textu, o podařenou přednášku, smíchání filmu anebo opravu vypínače či shrabání listí. Anebo když se mi podaří dojet na kole do Poličky nebo do jižních Čech v dešti. Necítím se šťastný, když sním nebo vypiju něco dobrého, vykoupu se v Indickém oceánu anebo navštívím Madrid za slunečného počasí. Štěstí z tvořivosti či výkonu (může to být i vaření polívky) má jednu přednost – je vždycky dostupné. Práce je na světě dost a můžete ji dělat kdykoliv a kdekoliv. Štěstí z konzumu je dostupné méně. Když vypiju dobré víno, hned se mi vkrádá myšlenka, zda bych neměl pít víno ještě lepší. A taky jestli budu mít dobré víno ještě zítra. A co když tam budou mít jen víno špatné? Co když bude pršet anebo nebudeme mít pokoj k moři? Dovolená bude zkažená! Štěstí z pocitů libosti buduje závislost na přísunu libosti. Útoky na naši závislost (reklama, umělé potřeby atp.) jsou zběsilé, dobře namazaný stroj nám chce libosti spojo-

vat s pocitem štěstí. Je to však jen a jen lýtý boj o vytvoření naší závislosti (která je zdrojem frustrace – opaku štěstí). Štěstí, které by mi měla dávat kvalita džusů, bude denně proměňováno tisíce megabitů a gigabitů frustrace. Je džus opravdu kvalitní? Nepodvedli mě? Nemá soused džus lepší? Strašná nejistota. Štěstí, které mi dává překonávání překážek, je na rozdíl od kvalitního džusu vždy dostupné a spolehlivé. Je založené na nezávislosti.

Ale možná se mýlím. Anebo se pohybuju na hranicích normality. Anebo za?

Váš věrný „kema“ z Brna

Jvanysek

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 12:22 PM

Při čtení Jirkova mailu se mi oživila vzpomínka na citovanou knížku Bronowského Vzestup člověka, kterou mi kdysi půjčil Pavel Klimeš. Je opravdu skvělá. V mé paměti nejvíce uvízlo popisování klíčových událostí ve vývoji lidské civilizace. Výsostné místo mezi nimi je přisouzeno zázračnému rozvoji řeči a dále například nástupu a rozvoji zemědělství, které vedlo k vývoji sídel, náradí, porozumění cyklům přírody, stabilizaci potravinové základny a sekundárně k rozvoji a předávání řemesel a vzdělání. Tento rozvoj zemědělství stojí na faktu, že v genech divoké pšenice (případ Mezopotámie) došlo k jisté změně chromozomů a stala se z ní pšenice zemědělská, kterou lze pěstovat jako monokulturu a kultivovat ji. I později v jiných zdrojích jsem o tomto faktu našel zmínky. Pokud jsem to správně pochopil, ona změna chromozomů je doposud nevysvětlená, protože se vymyká běžným změnám v rostlinách, které podle Mende-

lovy biogenetiky v přírodě probíhají, resp. míra pravděpodobnosti, že právě taková změna by se spontánně udála, je téměř nulová. To je náhodička. Coby nepozorný a selektivní čtenář se omlouvám za neporozumění tomu trendu k nezávislosti, který Jirka opakovaně zmiňuje. Z hlediska fyzické a sociální existence nevidím v lidské kultuře žádný trend k nezávislosti. Jako fyzická osoba jsem po narození stejně jako před smrtí naprosto závislý na péči blízkých lidí o moje tělo. Za trend k individuální nezávislosti nemůžu brát přece tu slabou půlku života, kdy jsem schopen obdělávat půdu nebo v dnešních podmínkách vydělávat na počítači, platit sobě sociální pojištění a dětem školy, když zrovna nejsem delší dobu nemocen. Za trend ke skupinové nezávislosti nemůžu brát nepřehledně složitá a zdánlivě fungující pravidla stanovená ústavami, zákony, finančními úřady, mezistátními dohodami, smluvními ujednáními s plynárnami či mobilním operátorem, v rámci kterých jsem zdánlivě schopen žít a růst. Stačí, aby se nad chloubou euroatlantické zóny roztočil hurikán Katrina (New Orleans) a všechny tyto umělé dohody zmizí doslova jak v splachovacím záchodu. Ergo nečiní mne nezávislým.

Z globálního existenčního hlediska jsme pořád stejně a neodvolatelně závislí na zdrojích zemské hmoty a vesmírné energie. Všechno, co používáme (procesor, zubní pasta atd.), je jen destilací hmoty Země, kterou uskutečňujeme pomocí zachycování, koncentrace a filtrace energetických polí vesmíru (rádiové vlny, laser atd.). Žijeme ze zdrojů Země a energie Slunce, pouze z jistého pohledu úspěšně přeskupujeme atomy a molekuly do jiných tvarů. Ale entropie v našem vesmíru stoupá, kolaps a transformace jakékoliv formy hmoty na jinou je nevyhnutelný. Kde je jaký trend k nezávislosti?

Moc rád bych si ještě našel čas na téma střetu kultur (alias humanitární pomoc), ale teď jen tolik, že moje porozumění těmto věcem se pohybuje právě v trojúhelníku, který Jirka pojmenoval kritérii žebříčku civilizovanosti: úcta k jedinci, práci a majetku. Blahoslavení, kteří úctu k práci a majetku necítí.

... a znovu do práce.

Juraj

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 12:52 PM

Jirko, nepřepadá vás pak pocit, že opravený vypínač má možná špatně zapojenou fázi a může způsobit požár, nebo že ten dobrý pocit z přednášky je jen osobní iluze? Moje tušení štěstí je v tom, jak Fedor píše, že honba za štěstím je zdrojem frustrace. Šťastný je ten, kdo po něm netouží, protože nepotřebuje žehlit své pocity neštěstí, protože nic za neštěstí nepovažuje. Omlouvám se za ty absolutismy, to se v reálném životě nevyskytuje, je to jen takové přehánění, jak se to už v definicích dělá.

Svěrák napsal dětem knížku Radovanova dobrodružství, kde chlapeček Radovan každou smůlu za štěstí pokládá a ze všeho se raduje. Mám kolegu, který se jmenuje Zdeněk Žert a dal si přezdívku Radovan a cokoliv se stane, nasadí svůj úžasný široký úsměv a řekne: to je výborné. Nedávno jsem facilitoval napjaté jednání jednoho občanského sdružení, spolek proklaté silných individualistek. V zoufalé snaze najít mosty k pozitivitě jsem jim doporučil začít každou větu frází: mám radost, že... Docela to fungovalo, celé to téměř krachlo na vstupech jedné z nich, která na úvod řekla: nebudu používat to americké „mám radost“, protože to sem

nepatří a v životě jsou věci, z kterých radost nemám. Myslím, že nakonec odcházela právě ona ze všech nejvíc nespojená.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 3:48 PM

Kreativita je zvláštní zvíře. Někdy nevím, kdo koho tahá za obojek. Jasně, že mám radost, když odsejpá text, když se rojí myšlenky. Je to fajn. Když je věc hotová, pak už se čeká jenom na uznání, honorář, prachy. Anebo nečeká, a jde se do dalšího problému, tématu. Štěstí to však asi nebude (pokud nebudu považovat za štěstí dar kreativity, což zase proč ne). S neštěstím je to tak, myslím si, že nesouvisí s běžným životem. Jednoduše udeří blesk a někdo umře, někdo tě podvede, zradí, opustí, nějaký tělesný orgán odejde a podobně. Není o co stát, ale nutno být připraven. Pocit permanentního neštěstí vnímám jako diagnózu (podobně jako pocit permanentního štěstí). Když tak přemýšlím o svém životě, říkám si: Bože, tys měl ale štěstí, že pořád žiješ, že žiješ pořád se stejnou ženou, že děcka jsou zdravá, že jsi existenčně zajištěn, že děláš, co tě baví, že konečně můžeš cestovat, že můžeš pomáhat, aniž bys pomoc potřeboval, a podobně.

Čau

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 3:56 PM

Od té doby, co mě na fakultě poučil můj báječný profesor systematické teologie o tom, že štěstí je pojem antiky, *eudaimonia*, už na něm nelpím. Cítím celkom iste ako Fedor. A jednou bych byla ráda, abych si v poslední hodině mohla říci: dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru zachoval – jako apoštol Pavel. Ne že bych baštila všechno, co Pavel píše, ale má tam několik perel a líp bych je neřekla. Anebo Ježíš u Marty a Marie – jak si Marta stěžuje, že kmitá, a Marie jen poslouchá a jak jí Ježíš na to poví: Marie lepší stránku vyvolila, vybrala si to, oč nepříjde. Anebo co říká naše kredo – že život věčný zde na zemi se začíná a v Bohu své naplnění má. Nic víc o tom nevíme, víme jen, že už teď a tady můžeme žít v duchu a v pravdě. Nečekáme na věčnost, co bude „potom“ – my víme, že věčnost se vlamuje do našeho času. Věčnost přichází k nám. Bůh nám jde naproti. A o tom jsou Vánoce a každý den, dokud slunce bude vycházet... A. H. O. J!

Míša

FROM: VANÝSEK

SENT: SUNDAY, DECEMBER 18, 2005 9:50 PM

Drahý Juraj,
souhlasím se vším, co jste mi napsal. Radovana se snažím napodobovat i přesto, že povídku neznám. Nezávislost na lidské společnosti nevyznávám. Po štěstí netoužím a rád trpím. Slovo *štěstí* nemá jasný význam a každý si ho vykládá jinak. Jedna scénaristická teorie používá pojem *touha po štěstí*. Tvrdí, že rozdílné *touhy po štěstí* jsou motorem dramatického

příběhu. Někdo touží, aby Sparta vyhrála, jiný touží po hezkých skalničkách, jiný po Ferrari, a další by chtěl každý víkend přespávat v teepee. Můj milovaný přítel Ivo nezřízeně rád dobře jí, Honza si svůj život neumí představit bez skvělých vín. Ctím je oba, ale volím jiný recept. Spokojeností mě naplňuje aktivita, tvoření, mojí *touhou po štěstí* je překonávání mé vrozené lenosti. Srovnám tři způsoby prázdnin dětí mých známých. Dcera A jede k moři, bydlí v hotelu a chodí na pláž. Syn B zfalšuje evropskou permanentku na vlaky a projíždí s přítelkyní křížem krážem Evropu od Sicílie po Norsko. Dcera C jede na pracovní pobyt – v Lugu staví navigaci, v Narbonne opravuje polepšovnu a v Massif Central staví obecní pec. Výsledek: Dcera A pozná jen číšníky a sousedy na pláži, je nespokojená s úrovní služeb. Syn B nakonec unikne všem průvodčím a revizorům, ale pozná jen pár lidí v kupé. Dcera C získala kamarády z celé Evropy, každý ji něčím obohatil. A a B se vracejí nezměnění, C se vrací aspoň trochu jiná. Její *touha po štěstí* je mi blízká. Ale nemám nic proti těm dvěma druhým. Promiňte mi, prosím, můj sklon k rovnicím (absolutismům): člověk, který spojuje touhu po štěstí s tím, že si něco *bere*, je vystaven stálému nebezpečí, že to nedostane. Člověk, který je šťasten, když *dává*, je nezávislý. To jsem měl na mysli.

jvany

P. S.

Juraj, vy jste mě snad včera viděl. Dcera pekla několik hodin cukroví. V kuchyni přestaly fungovat zásuvky. Pojistky byly v pořádku. Rozdělával jsem různé krabice ve zdi a vrtal se v nich. Bezvýsledně. Jiskřilo to a možná i vypadávaly fáze. Nakonec jsem poslechl své dítě, že toho mám nechat a radši v pondělí zavolat elektrikáře. Asi hodinu a půl po vypnutí trouby zásuvky samy od sebe naskočily.

P. P. S.

O tom, že život může být opravdově naplněn jen „činností“, jsem poprvé slyšel na besedě s Věrou Chytilovou, když natočila film O něčem jiném. Myslím, že to byla osa jejího portrétu dvou rozdílných žen.

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, DECEMBER 19, 2005 9:00 AM

Dobré ráno. Včera večer som mal pocit, že sme sa spolu dopracovali k definícii, že šťastie je absencia akéhokoľvek nešťastia. Nie je to úplná blbosť, pretože presne takto znie aj oficiálna definícia zdravia: zdravie je absencia akýchkoľvek chorôb. Dokonca to nie ani tautológia, pretože obrátený výrok: nešťastie je absencia akéhokoľvek šťastia, je zjavný nezmysel. Všetci predsa poznáme šťastie v nešťastí. Ale ako Jirka V. svojou polovičkou vety „rád trpím“ pripomenul, nie každý chce byť šťastný, rovnako ako väčšina z nás kaše na svoje zdravie (nie že by sme si ho radi nekúpili). Navyiac podľa týchto definícií takmer nikto nemôže byť šťastný ani zdravý.

Trklo ma však, že „rád trpím“ vôbec nemusí znamenať: rád som nešťastný. No a po tom, čo systémová teológia tak brilantne zatočila s pojmom šťastia, nám fakt už nezostáva iné, než porozumieť tomu, čo je nešťastie a ako sa líši od utrpenia. Má k tomu antika nejaké vysvetlenie, Míšo?

Ešte k Fedorovmu P. F. Prvá rada Richarda Bacha: „Zjistěte, co děláte ze všeho na světě nejraději“, pre mňa nie je o pôžitkoch, ktoré vymenoval Fedor, ani o prekonávaní vlastnej lenivosti, ako to pomenoval Jirka V., hoci oboje robím tiež. Aký význam by potom mali ďalšie dve rady? Pre mňa prvá rada žiari svetlom a znamená: skús naozaj hlboko

pochopit, že to, čo chceš, je dávať a prijímať lásku. Potom majú i ďalšie dve rady význam. Písala o tom Jiřina, ale akosi to zapadlo. Podľa mňa to stojí za debatu.

Pekný deň.

Juraj

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: MONDAY, DECEMBER 19, 2005 11:00 AM.

Šťěstí je, když se mi náhle v emailové poště objeví vaše diskuse. Po těch všech spamech a pracovních záležitostech (i když i ty mám ráda, i za nimi jsou lidé, s nimiž mám hodně společného). Máte všichni pravdu, štěstí je vidění a vnímání světa každého jednotlivého člověka. Šťěstí je třeba, když přijde zpráva, že Romana Musila na Haiti propustili a neublížili mu. Šťěstí je slyšet, když říká, že našel štěstí v chudobě – ne v bídě (to ve mně hlodá touha po štěstí v chudobě, která je ovšem jen teoretická, od čias, kedy som žila v biede, už utieklo veľa vody.) Šťěstí je dostať k narodeninám novú knižku od Halíka a s bázní prečítať postupne jej kapitoly. Šťěstí je, když se synům daří ve škole. A když vidím, že se oba vyrovnávají se svými vzťahovými problémami. Když dcera zavolá, že príjedu na Vánoce na obed, poté, čo jsme vzhľadom k jakémusi děsnému nedorozumení nekomunikovali pár let. A když druhá dcera udělá zkoušky při vši starosti o tři rozjívěné kluky. Šťěstí je vidět osmdesátiletou maminku, jak se snaží být mladá a pracovat v kultuře. A taky, když osamělá kamarádka najde partnera a nakonec se vezmou... Když máme novou paní farářku a můžu poslouchat, jak se s láskou snaží oslovovat lidi, které ještě moc nezná. Šťěstí je prostě všechno. Dokonce paradoxně je štěstí i to, když se někdo trápí zlou nemocí a zemře, takových

příběhů je kolem mne moc. Šťěstí je potkat dobré lidi a těch je kolem taky moc. Co je štěstí?

Pěkný konec adventu přeje všem

Ivana J.

FROM: JIŘINA S.

SENT: MONDAY, DECEMBER 19, 2005 1:34 PM

Zdravím všechny, připojuju se krátce.

Jiřina

Ahoj, hodili jste teda těžkou otázku – s tím štěstím. Protože: jak to vůbec počítat – jako vteřinovej zákmit nebo jako něco rozloženého v čase? A jak se přitom vyhnout tomu pohloupnému filosofování, co se člověku (ne vám! mně) VŽDY dere na jazyk?

Někteří teoretici míní, že štěstí – ten pocit a zakotvení v pevném středu, odkud se dá údajně pohnout i zeměkouli – je **v nalezení smyslu** (konání, v žití života atd.). Jak jste psali. Pak jde o porovnání, co pro každého z nás smysl má, nebo nemá, co komu nedělá, dělá radost.

Já nemám k debatě nic jiného. Akorát jednu věc chci připsat.

Že pro mě slovo radost (štěstí) souvisí (samozřejmě jde o teoretickou debatu) se „štěstím sexu“. Z vrozené cudnosti bych k tomu teda spíš radši mlčela. Ale vy jste si s tím štěstím začli!

V mé představě nás totiž (krom těch všech úlevných situací, kdy děcko, máma, táta, sestra, bratr, švagr, babičky a bližní vůbec atd. přežijí pády se schodů, z koňů, skal, střech, stromů, přežijí, co se zdá, že je k nepřežití, odvrátí se něco, co se zdálo neodvratitelné – na ose štěstí x neštěstí, v té zrádné pasti)

ŠTĚSTÍ – které mám na mysli, vyvazuje z času.

A nechci vést debatu tím směrem, věci rozumím málo.

A naštěstí jsou i jiný způsoby, jak se vyvázat z času – třeba trhat tři dny rybíz!

Zdravím

Jiřina

P. S. Pod čarou a k jinýmu:

Priznala jsem jednou Jurajovi F., že nejradši v životě bych chtěla být šaškem. Včera jsem viděla takovou tlustou starší paní na vánočních trzích – na pódiu: měla šaškovskej bílo-zelenej oblek, špičatou čepici, seriózní trvalou a sjížděla kus o Popelce. Štěstí.

A v parku v Brně poníci chodí u těch trhů ve sněhu už kolikátý den, vozí děti, i ty naše; můžu prej donést starý rolíky, mrkev a jabka, že to večer poníci zfutrujou. Tak jsem dnes ráno cestou do práce táhla sak, sněžilo, poníci chodili kolem, štěstí žádný.

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, DECEMBER 19, 2005 1:32 PM

Mám priateľa – skvelého a úspešného podnikateľa. Pred mnohými rokmi sa ma opýtal: Cítiš sa byť bohatý? Povedal som, že hej. Tak si bohatý, povedal na to. Nejako podobne to bude aj s tým šťastím.

Fedor

P. S. K Jurajovi: Nemám pocit, že som hovoril IBA o pôžitkoch, dokonca si myslím, že som o nich nehovoril.

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, DECEMBER 19, 2005 8:43 PM

Štěstí je nalézt smysl vlastního života – proč tu jsem? Mně to připadá jednoduché. A dobrodružné – tedy v komplexním smyslu toho slova – dobré přátelství, tedy setkání a sdílení a výběr a volba a rozhodování a s tím i odpovědnost a schopnost unést riziko a možnost návratu, když něco zblbnu (=pokání). Toto je teologie pro všední den: nepotřebuju berličky, potřebuju vztažnost – bytost, která je živým x (právem+pravdou+ spravedlností +mravností). Jako malému dítěti mi to všechno zosobňovala máma – a když jsem byla darebná, bylo vakuum. Musela jsem se napravit, abych byla „její kotě“, jak mi říkala. To mi pak bylo dobře. Vakuum nesnáším. No a dneska – po mnoha letech zápasů a bojů jakož i hádek s Hospodinem (zkuste knihu Job) – řeknu to takhle: Trošku se známe, i když musím uznat, že on mě zná líp, než se znám já sama. Ale není mezi námi vakuum. Poslouchám ho víc než lidi – je obrovsky bohatý a rozdává se – je vskutku zdrojem života. Smíření s Hospodinem je to, co člověk potřebuje, jinak není celý. Jákobovský zápas – toho se každý bojí, a pak tluče na nesprávné dveře a zblajzne ta jabka pokušení i s navijákem (jaká lež a utopie – copak jabko může z člověka udělat mocného boha? Ale to slovo pokušení – být sám sebou, dělat si, co chci, být víc a vědět všechno – jestliže padne, budeš se mi klanět – kdo z vás mu neskočil na špek? A ani to nevíte...) a utopil by se v moři, kdyby ho náhodou nespokla ta symbolická velryba a nevyplivla na tom správném místě, kam byl poslán, takže stejně musel udělat to, co Bůh po něm chtěl. A já to, co píšete, znám; taky jsem tak uvažovala a je to už dávno a nehodlám se k tomu vracet – je to Babylón.

Vy totiž nevíte, že stejně děláte to, co chce Bůh. Ale stejně jako Jonáš to děláte nedobrovolně. Nestálo by za to se nad tím zamyslet? A s logikou (buď štěstí nebo utrpení) na mě nechoďte, teologie je dialektika. A paradox. Ale moc teologie škodí. Hledejte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno... A zbavte se balastu. Vyhodte z hlavy všechno. Odevzdejte to Bohu. A dostanete všechno zpět – složené, přestavěné a smysluplné a ještě si můžete hrát a skládat důmyslné skládačky, mnohem důmyslnější, než byste tušili... Skutečná svoboda je vědomá závislost na Bohu. Osvobození od Boha (což je nesmysl, když je to Tvůrce a Pán všeho), resp. popření Boha, je nevědomá a popíraná závislost na popíraném satanovi. (Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými). Pojdte za mnou!

Míša

P. S. Víra je druh poznání, je to integrace, je to vektor – když své vlastní poznání nasměřuju – dobrovolně – a vztáhnou k Božímu zákonu. Co obстоjí podle Desatera, uložte, co neobстоjí, vyhodte – je to brak. Kdo si myslí, že se vyhne soudu? Že Bůh není? A co když je? Ale na dvou židlích se sedět nedá... Buď a nebo. O tom je celá Bible. O tom je celé lidské utrpení. Dvojí utrpení – utrpení pronásledovaných a utrpení pyšných satanu sloužících – hle, Kain a Abel jako rozdělené a dvojí lidstvo...

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, DECEMBER 20, 2005 7:51 PM

Áno, Fedor. Ďalšia téma: spoločnosť (tá ma najmenej baví). Posielam niečo Míše a samozrejme všetkým. Len tak to zo mňa vypadlo. Bolo to už tam.

Šťastné a veselé sviatky, ľudkovia.
Juraj

Míšo, až teraz som si prečítal tvoj posledný dopis. Ja ti verím! Ty si skutočne veriaca. Nevieť, komu vo svojom živote by som to ešte mohol povedať, keď už ani svojej starej mame nie! Ona bola úžasná, láskavá, veselá, vtipná, trpiaca, pracovitá, pokorná, do kostola chodila, vždy sa za nás modlila. Ale podľa mňa by vždy šibalsky priznala, že nevie, či určite Boh existuje, takže do kostola je vlastne dobré chodiť pre istotu – čo keby.

Ja viem, že ani ty určite nevieš, či Boh je, ale myslíš tak – ako by bol, a práve v tom je tá viera. Ty si veriaca, pretože tak myslíš. Mám pocit, že úplne rozumiem tomu, že závislosť na Bohu ti dáva nezávislosť na úspechu, šťastí alebo inej vzťažnej osobe. Chápem, že táto skutočná viera ťa vyvádza z babylonu drobných i väčších utrpení, šťastíček a nádejí svojho ega, aj keď žiješ život ako iní a zvonku sa to na tebe možno ani nepozná. Rozumiem, čo je vektor poznania, ktoré nepotrebuje pochopiť a poznať to, čo sa vedieť nedá. Verím, že ťa to vôbec v ničom neobmedzuje, naopak, pozitívna duchovná závislosť a z nej vychádzajúca životná nezávislosť ti otvárajú priestor tvorivosti a môžeš všetko, čo môžu ostatní, a ešte k tomu s pocitom slobody a samostatného rozhodovania.

Myslím, že každý človek hľadá to, čo popisuješ: „*Poslouchám ho víc než lidi – je obrovsky bohatý a rozdává se – je vsutku zdrojem života. Smíření s Hospodinem, to je to, co člověk potřebuje, jinak není celý.*“ Je to o tom, že človek má preto telo a myseľ, aby bol schopný žiť fyzický život v spojení so svojím duchom a náš duch je ten DAROVANÝ KÚSOK z „jeho obrovského tela“ a bez tohoto daru sa nemôže zrodiť nič živé a možno ani

neživé (čo my vieme o živote stromov, vody a kameňov). A tvoje „zmieriť sa“ sa dá chápať aj ako skúsenosť zastavenej mysle, kedy sme vlastne tým, čím naozaj sme – súčasťou toho veľkého, čo je tu vždy a vie všetko.

Potrebujem si takto preložiť tvoje slová do mojej reči. Ty si k tomu prišla poznaním viery, ja mám pocit, že to vidím úplne rovnako, keď sa snažím hľadiť zvonku do seba. Je to vo mne, mimo mojej mysle, v každom z nás je ten KÚSOK, taká je naša podstata. Nájsť odpoveď na otázku, prečo tu som, má zmysel, aj keby existovala jediná správna odpoveď: Aby si bol, pretože nemôžeš nebyť, keď si dostal ten DAR. Mať istotu, že táto odpoveď je správna, čiže naozaj ju PRIJAŤ, to je možno TÁ a jediná istota, ktorú potrebujeme k zmysluplnému životu.

Welsch v Rozhovoroch s Bohom hovorí, že Boh skrze nás prežíva jednu zo svojich foriem existencie. Sme ním. Nevieme, prečo je to, čo nazývame dobrom a láskou, pre nás tým najlákavejším stavom v živote, ale keď dobre a s láskou žijeme, tak sa Boh v nás batolí šťastím, ako by hovoril: Toto som pravý ja, toto je moja existencia. Myslím, že preto aj ty aj ja a všetci hľadáme ten správny spôsob, ako byť dobrý a ako milovať, pretože vtedy ON je samým sebou a my tiež.

A preto veriaci aj neveriaci chcú vedieť, ako žiť. Prijatie púheho bytia, to skutočné veľké šťastie, si pletieme so šťastím rozkúskovaným na šťastíčka lásky vo vzťahu k niekomu, zábleskami splynutia v okamihoch radostného sexu, s chvíľkami šťastia súdržnosti rodín a priateľstiev. Pripomíname si ho v opojení alkoholom a drogami. Všetmožno si na neho spomíname, lebo vieme, že niekde v nás musí byť. A ono naozaj je. Je tým, že sme. Ale Satan musí byť Bohom, pretože obaja chceli, aby sme mali vlastnú slobodnú myseľ. Boh

preto, že bez nej by sme nemohli byť ním, a Satan preto, že to je jediná šanca, ako neveriť v Boha.

Mišo, ďakujem ti.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 21, 2005 4:25 AM

Áno, Juraj. Plus: v Indii som cítil veľký rešpekt k tej miliarde hinduistov, ktorých úprimná viera si to s tou Míšinou vôbec nezdala, iba Boh nebol jediný. A na Srí Lanke som neraz stretával oddane veriacich budhistov, ktorých viera bola síce iná než tá kresťanská, ale ani o gram menej úprimná a oddaná. Mal si vidieť tie rodinky, ako sediac na zemi v dokonalej harmónii pospevovali mantry. A neďaleko Galle prežila tsunami jediná stavba – Budhov chrám vysunutý do oceána. Brahma, Krišna, Siva, Budha, Ježiš... viera, túžba, nádej... vs. skeptické „ja“, ktoré dáva prednosť kľukatému hľadaniu pred lineárnou pravdou. A dostáva sa pritom do intímneho kontaktu aj s Lao-c'om, Konfuciom, Lin-ťim, šiestym patriarchom. Nepripadá mi to ako blúdenie. Dokonca aj istý odstup od Mohameda a islamu je z MÔJHO hľadiska prirodzený. Prirodzený nie povahou Boha Koránu, ale skúsenosťou a emóciami Žida F. G.

Čau,

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 21, 2005 10:16 AM

Zdravím a prikladám.

Juraj

Áno, Fedor, nezáleží na tom, ako a či vôbec pomenujeme Boha.

Ešte pokračujem vo svojom chápaní:... a pretože my sme Boh a hľadáme, ako preklenúť vákuum (ktoré Míša nemá rada) medzi nami a NÍM, hľadáme vlastne vzťah k sebe. Kto nemá vieru, nechápe, že aj cez vieru je možné pochopiť a poznávať samého seba, ako píše Míša, že ON ju pozná lepšie, ako sa pozná ona. Ja tomu rozumiem tak, že ON sme skutoční my a hľadanie seba (ktorí sme v nás) vyzerá ako rozpomínanie sa na seba. Nachádzať skutočného samého seba je oslobodzujúci pocit a vedie ku šťastiu. Ľudia rôznych kultúr to robia skrze svojich bohov. My to skúsime cez permanentné sklamanie z ega (poznatie cez utrpenie), psychológiu, filozofiu a ďalšie vedy, aby sme nakoniec aj tak prišli k rozhodujúcemu zážitku až v momente smrti.

Keď sa každý z nás pragmaticky pozrie na svoj život: Vzťahy, do ktorých vstupujeme v každej roli svojho života, sú tým šťastnejšie, čím sú viac naplnené dobrom a láskou, tj. spôsobom života, po ktorom vnútorne prahneme. Kvalita našich zážitkov, okamihov milovania, porozumenia, vyrovnania sa s bolesťou, odpustenia, je vždy najvyššia, keď ich prežívame v postoji milostivej lásky. Využitie našich schopností, talentu, tvorivosti, odolnosti, je vždy závislé na preniknutí do seba samého, dotknutí sa svojej podstaty. A to je všetko, to je celá škála našich štastí a jediný spôsob, ako ho dosahovať. A je to výlučne a kompletne v nás, nezávisí to na ničom vonkajšom. Vzťažný bod sme my.

Keďže takto chceme zažívať a využívať svoj život všetci, tak má význam hovoriť o tom ako o „šťastí“ a hlavne má význam sa tomu učiť a trénovať sa v tom. Sám svoje vnútorné nutkanie porozumieť vesmíru a duši vlastným rozumom chápe ako svoju cestu učenia. Inému stačí teologický se-

minár, možno by stačil aj mne. Ako sa učím, tak sa moje názory vyvíjajú. Mám pocit, že s mnohými názormi som sa už narodil, vlastne mám až pocit, že to, čo sa mi zdá najpravdivejšie, je len odpozorované, nič z toho nie je mnou vymyslené (dôsledne vedecky prístup, nie?). Napríklad som konečne pochopil, že do úspechu každej z mojích častí sa musia zapojiť aj ostatné, že je naozaj dobré starať sa nedeliteľne o zdravie tela, mysle i ducha, a nechal som sa poučiť najvyšším majstrom čchi-kungu, Xu Ming Tangom, že JA som telo, duch a energia. A to všetko sa dá aj trénovať, čiže meditácie nie sú samoučelné úlety do nirvány, práca s vlastnou energiou sa dá naučiť a má okrem iného samoliečiteľský efekt a utíšenie mysle sa dá tiež cvičiť a otvára mi dvere k môjmu duchovnému vnútru – môjmu ja.

A to všetko dohromady spolu s pokorným prijímaním pastoračných kázaní Míši Procházkové si neprotirečí. Súčasne je to pre mňa aktívny spôsob, ako prebúdzat v sebe komplexnú schopnosť šťastne žiť, čiže konať to, čo je dobré pre mňa a druhých a cítiť milostivú lásku (ten pojem som prijal z knihy Destruktivní emoce, kde práve v meditáciách na milostivú lásku vynikali u tibetských mníchov zmeny aktivity mozgových centier pozitívnych emócií). Ako to mám dokázať v praktickom živote, keď tomu venujem tak pol hodinu denne, to neviem. Ale asi to súvisí s odvahou ku zmenám. Bez nej je poznanie len teóriou a tréning len pokusmi.

A všetko to smeruje k rozhodujúcemu zážitku v momente smrti, s ktorým nemám žiadnu osobnú skúsenosť, ale čítal som o tom naprosto výnimočnú knihu, o ktorej by som chcel napísať nabudúce.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 21, 2005 2:23 PM

Nemám pocit, Juraj, že hľadám vzťah k sebe. Naopak, mám pocit, že hľadám vzťah k druhým. A keď sa mi v tomto darí, som spokojný. A nemám tiež pocit, že som Boh. Naopak, som ten, čo ráno vstane, vypije kávu a niečo zlupne, vyráža do sveta, koná všeličo, číta, reflektuje, píše, posedáva ... Nič extra. Netuším, či rozhodujúci zážitok príde až v momente smrti. Možno áno, možno nie. Je mi to DNES vcelku jedno. „Páchanie“ dobra môže byť občas celkom rutinné – a často aj dosť otravné. S láskou je to zložitejšie. Mala by byť opätovaná, aby bola na plné pecky. Nemám istotu, že vzťažný bod som ja. Často hľadám zmysel dobra aj lásky v očiach kohosi iného, pre mňa dôležitého. A naviac, moje „ja“ je zvláštny patrón. Často šliapem telu po krku, aby sa duch odpútal. Niekedy naozaj neviem, odkiaľ prichádza energia do zafajčenej kutice. Komplexnú schopnosť šťastne žiť nepitvám, netrénujem, nevzývam. Prichádza sama, keď sa jej zachce. Áno, zrejme to u niekoho (u mňa celkom určite) súvisí s odvahou k zmenám. Pánboh vie, po kom som túto vlastnosť zdedil. Vlastním ju bez vlastných zásluh a je mi zdrojom radosti a príťažou súčasne – asi tak v pomere 1 : 1.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 21, 2005 4:10 PM

No úplne som sa zľakol, že niekto na mňa môže poslať psychiatriu, že si myslím, že som pán Boh. Ale vážne, použil som to ako skratku toho, o čom som už dávnejšie písal, že neverím, že moje duchovné vnímanie a myslenie je výlučne

vývojovým produktom mojho fyzického tela, ktoré by to muselo z 99 % stihnúť už v prenatálnom štádiu. Slovom Boh som v predošlom texte myslel jednak boha, akého kto chce mať, a za druhé to, s čím si to spojujem ja, teda s univerzálnym vedomím, od ktorého je odvodené naše individuálne vedomie (ten kúsok, ktorý dostávame darom). Aj slová dobro a láska som použil v ich širšom kontexte, ale môžeš to chápať, ako chceš.

Myslím, že tvoj i môj život sa môže až zásadne zmeniť (možno sa i mení) aj bez veľkých viditeľných zmien. Ako Maja hovorí, rob čo chceš, ak to budeš robiť vedome, uvidíš to v iných súvislostiach. Som si istý, že aj za tvojimi motívmi je vektor orientovaný smerom k lepšiemu životu. To, čo lakonicky popisuješ ako posteľ, kávička, rohlík, banka, obed, víno, kamaráti, knihy, maily, dobročinnosť... je ten najlepší spôsob života, akého si schopný. Možno si vieš lepší predstaviť, ale neskúšaš to, možno to skúšaš a máš pocit, že sa ti darí i nedarí, možno si tak so všetkým spokojný, že to nepotrebuješ skúsiť. Každý z týchto pocitov nakoniec zapadne do konečného rozhodnutia ZMENIŤ x NEZMENIŤ a nakoniec čosi spravíme. Keby sme boli schopní spraviť v tej chvíli viac pokorné a láskavé rozhodnutie, spravili by sme ho. Ale my toho v tej chvíli NIE SME SCHOPNÍ. Podľa mňa platí rovnica: To, čo si v danom momente spravil = to najlepšie, čo si vôbec v danom momente bol schopný spraviť. Nie je žiadne ale, ani keby. Prípadné následné zmúdenie a ľútosť na tom nič nemení. A ak sa toto deje vedome, potom je samozrejmé, že odhodlanie/potreba spraviť nabudúce lepšie rozhodnutie, chce vedomé zlepšenie. Tak, ako sa skokan, klavírista, šachista alebo chirurg musia vedome pripravovať na najlepšie rozhodnutia v najrôznejších možných budúcich situáciách, tak sa každý človek môže podobne pripravovať na všetky možné

nasledujúce okamihy svojho života. Nieкто to robí s talentom, pre niekoho je to drina, nieкто náskok talentu premrhá, iný sa bez výsledku zoderie. Ale ten, kto sa odhodlá a požiadá trénera o radu, môže svoj talent a drinu kultivovať tak, aby sa dostal čo najbližšie k svojmu cieľu.

V tejto športovej terminológii povedané: Tu je hráčom každý, aj ten, kto lakonicky kráča, len aby sa nepovedalo, aj ten, ktorý sa vyvaľuje pri televízore, aj ten, čo má hlavu v piesku. Poradie sa síce určiť nedá, ale na konci je nám vraj naša pozícia všetkým známa. O tom je tá knižka Arnolda Mindella, Kóma, kľúč k prebudeniu.

Ahojte,
Juraj

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 21, 2005 10:17 PM

Hezké svátky – a posílám přílohu k tématu.
Míša

Jáma a kyvadlo

Je s podivem, co všechno lidstvo za své dějiny vymyslelo a pro co se nadchlo, co vybojovalo a po chvíli opustilo, zavrhl a nakonec zapomnělo.

Je s podivem, jak to pořád opakuje, jak se vrací, aby oprášilo staré, či znovu vymyslí, co už tu bylo, a aniž ví, že to nikam nevedlo, znovu nadšeně bojuje a prosazuje – aby po chvíli opět zavrhl a zapomnělo.

Objektivismus Ayn Randové je jen trochu oprášený racionalismus 19. století a ten je opět jen replikou antiky. Je to všude samý remake. Kyvadlo.

Antický ideál štěstí je lákavý. Ale nesmí se zapomínat na antické pojetí Osudu a to už tak lákavé není – někdo je předurčen k štěstí a úspěchu a jiný k smůle. Antický člověk to řešil uplácením bohů. Někdy uspěl.

Racionalismus 19. století je reakcí na znásilňování rozumu pomocí vymývání mozků náboženstvím, jehož účelem bylo ujařmení davů. Skepsi vůči křesťanství se nelze divit — však si za to křesťané mohou sami. Jenže — jak nesnáším klišé — musím říci, že netřeba s vaničkou vylívat i dítě. Nejen netřeba — je to dokonce škodlivé.

Na druhou stranu si nelze myslet, že v křesťanství, či v jakémkoli náboženství, je spása automatická. Jistě lze pochopit, že novodobí racionalisté jsou rozčileni, když slyší, že např. Ježíš Kristus se obětoval za všechny, že to stačí přijmout a máme tu záchranu a ráj na zemi — jaká iluze! Docela správně — uráží to rozum. Ale i rozum je velmi nadán k totalitě a k diktování, k vymývání mozků — ve jménu rozumu!!

A tak zkusme povýšit rozum na absolutní míru všeho — není to jen nový způsob víry? A komu se bude člověk odpovídat ze svých skutků, konaných podle přirozeného sobectví — sám sobě? Pak to jen otvírá cestu „přirozené“ zvůli: člověk není tak rozumný, aby měl někdy dost. Nikdy nemá dost. A tak jedná na úkor druhého člověka, na úkor společnosti, na úkor stvoření. Ideálem se mu stane „urvi, co můžeš“. Taky to už tady bylo — a to byla země větší, totiž, lidstva bylo podstatně méně.

Rozum se dá ošálit a svést. Projevem rozumu je slovo — ale jak s ním zacházíme? Slovo nám není jen vrcholným prostředkem sdílení a sdělení, ale je tu slovo lži, krytí, pokrytectví, balastu a klišé. Ani to nezvládáme. A aby to nebylo tak jednoduché — jakože už takhle není — člověk není jen rozum. Mnoho lidí ho neužívá vůbec, ale za to má potřebu sdílení a důvěry, odpuštění a smíření — má prostě jednu velkou touhu, která ho žene vpřed (nebo kam) — touhu milovat a být milován. A to vůbec není nic objektivního ani racionálního — dětstvím počínaje. (Z hlediska rozumu — proč by měla matka milovat dítě, které v bolesti rodí a které jí krade krásu, které ji vysává a spotřebovává? A otec by je měl milovat, když někdejší milenka ho odmítne a dá přednost „drobečkovi“?) A kdo si s tím ví rady? Kdo skutečně poznal, co je to být milován a milovat — a kdo si na to jen hraje a ve jménu lásky třeba i kazí? A co je láska a co je zrada, a kde je milost odpuštění a kde zasloužený trest? Jak to objektivně a rozumově změříme

a zvážíme? A kdo přijme odpovědnost? Člověk je osoba, je subjekt. Je mu však dána touha po jiném subjektu a schopnost jej vnímat, ucítit se, porozumět. Ale objektivní to není. A rozum na to nestačí.

Taky je člověk plný atavismů a chová v sobě i rovinu velmi živočišnou – hodně se podobá zvířatům žijícím ve smečkách. Kdo nestudoval jejich chování, uniká mu mnoho o sobě samém. V tomto smyslu naše „racionalita“ za racionalitou zvířat dosti silně pokulhává. „Hlas přírody“ (Karel Čapek), nedovoluje zvířatům to, co člověk ze své svévole je schopen učinit.

A jsme u svobodné vůle – neumíme to, nezvládneme to – potřebujeme systémy a -ismy, které nás vposledu převálcovávají, protože jsou statické a bytnější a sami jsme si je stvořili, protože nechceme svobodu rozhodování. Museli bychom myslet a používat skutečně rozumu, ale i všeho dalšího vybavení, jehož se nám dostalo. Museli bychom moc a moc přemýšlet, co je skutečně dobré a co je zlé a ono se to mění případ od případu. A tak z čirého alibismu pořád hledáme, kdo by rozhodoval – měl odpovědnost – za nás. Biblický příběh o Adamovi a Evě nám neříká nic jiného, než že – svalujeme odpovědnost jeden na druhého – Adam na Evu, Eva na hada. (Vždycky se nějaký obětní beránek najde). Rozum, který nám byl dán, používáme vposledu jen k podlostem.

Teologie ví mnohé o člověku. Teologie tím pádem ví mnohé o světě, o politice, o svobodě – jenže platí i slovo Písma: Na stoličce Mojžíšově usedli zákoníci a farizeové... Pravda je tak živá, že není nikdy stejná, aniž přestala být sama sebou.

Některým lidem stačí pravda úplně jednoduchá: miluj bližního svého jako sebe sama. Ne víc, ne méně. Je to na hraně. Není to ani sobectví, ani altruismus, ani narcismus. Je to tak akorát. Je to živé a tvůrčí a tvořivost podporující. Je to svoboda – regulací se vymykající. Ale zkuste udělat krok vpravo nebo vlevo – a jste v jámě.

Míša

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 22, 2005 9:56 AM

Za všetky otázky, komentáre či moje úvahy dnes iba jedna skúsenosť ostatných dní.

Pred dvoma týždňami bol ocino na nevinnom vyšetrení hlasiviek, pretože už dlhšie chraptí. Objednali ho hneď na druhý týždeň do nemocnice, že v celkovej narkóze mu vyrežú výrastky, čo má na hlasivkách, a pošlú na rozbor.

Ocino sa toho samozrejme zľakol, riešil to dobrým vínkom a utiahnutosťou do seba. A keďže máme celkom dobrý a úprimný vzťah, našli sme si čas na rozhovor a strachy. Aj ten, že sa možno už nepreberie z narkózy, vyplával na povrch.

Vedela som, že jeho nečakaná návšteva nemocnice má úplne iný dôvod.

Neskúmala som, čo to je, nemalo to zmysel, iba som mu povedala, že keď sa vráti, pochopí, a podporila som ho vo vnútornom pokoji. Trošku stravou, trošku slovom, trošku pohladením a predovšetkým pobudnutím v blízkosti – prostým bytím. Aj seba som tým samozrejme tiež podporila, pretože hneď sa cítim lepšie, keď sa ľudkovia v mojom srdci cítia lepšie.

Napokon, keď ocino prišiel do nemocnice, zistil, že tam leží jeho sestra, s ktorou už roky nekomunikoval. Bola napojená na hadičky a už takmer nerozprávala. Posedel pri nej, spomínal – dobré i zlé v sebe upratal. Na druhý deň, predtým, ako šiel domov, ešte ju navštívil. Vyzeralo, že už nevníma, nekomunikuje, a tak sa s ňou rozlúčil. Zamávala mu ešte, keď odchádzal. Všetko akosi inak vyzeralo na povrchu a inak vo vnútri. Večer zomrela. Potom mi pri poháriku vína povedal, že mali šťastie, napravili to, na čo roky nemali odvahu a silu.

A čo k Vianociam? Čo popriať?

*Vianoce klopú na dvere
by zaspievali vesele
koledu nášho srdca
stratenú v nekonečnom vesmíre*

*Tíško našim domovom znie
tak pozorne počúvajte
Každý sám, či spoločne
si ju zaspievame?*

Maja

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, DECEMBER 22, 2005 12:15 PM

Tiež som mal včera šťastie. Takmer som zrazil na ceste staručkého pána s paličkou. Veru, podoby šťastia sú veľmi pestré. Ani sa mi nechce rozmýšľať nad tým, čo by bolo, keby na mňa spolujazdec nezreval „Bácha!!!“. A teraz mi povedzte, ktorého trénera a aký tréning som zanedbal.

Čau,
Fedor

P. S. Tiež si myslím, že šťastie môže byť praktická vec, ale nemusí. Podobne „nešťastie“ (ak to nestojí život). Akurát nesúhlasím s Jiřinou, že služba je odvrátená stránka moci. Moc, podobne ako šťastie, má veľa podôb. Keby Zarathustra, Mojžiš, Budha, Ježiš, Mohamed... Masaryk, Havel... nemali tu moc, kde by bolo dnes všeličo? O moci je napríklad aj rodina, pracovné roly... Ide o to, či ju využívame, alebo zneužívame vo vzťahu k ľuďom, zvieratám, prírode. Ale

možno len kecám a Jiřina mala na mysli dve stránky jednej mince.

FROM: JIŘINA S.

SENT: THURSDAY, DECEMBER 22, 2005 12:50 PM

No tos měl teda štěstí hned dvojí. Mohl ti dědeček tou paličkou pěkně potáhnout.

Jasně že dvě strany téhož. Jako Štěstí a Neštěstí, Bůh a Nevíra, jako Moc a Pokora, služba atd.

Prolíná se to a tvoří jednotu? Já myslím, že ano, ale je to otázka. Vnímáš to jako protiklad?

A zanedbals toto:

přece – když vidím dědečka s paličkou, valím se za ním a volám Dědečku! Co ti čert káže courat po ulicích, doparoma! Sám.

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: TUESDAY, DECEMBER 27, 2005 10:45 AM

Jsem v Charitě a tady máme termín, který se týká některých lidí – „páchat dobro“ – je to určitý druh terorismu.

iv

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, DECEMBER 27, 2005 2:15 PM

Skvělé téma. Kdysi jsme zakládali Nadaci Milana Šimečky – funguje pořád, HOST – zničen bordelářstvím zaměstnanců, Nadaci pro nezávislou audiovizuální tvorbu – zanikla brzy, hlavní sponzor měl své vlastní plány, Nadaci pro svobodu slova – zanikla po vyřešení problému s kni-

hou o marihuaně, což byl důvod jejího založení, Fond pro podporu nespravedlivě stíhaných na Slovensku – skončil osvobozujícím rozsudkem, Nadaci pro vzdělávání – jenom peněženka, ale užitečná. Potkal jsem přitom lidičky, kteří 1) nemohli najít přiměřenou práci a způsob obživy, 2) hladili si především vlastní ego, 3) potřebovali pomoci hlavně sobě, 3) opravdu chtěli pomáhat hlavně jiným. Nemluvím samozřejmě o nadacích, jejichž účelem je praní peněz, zpravodajská činnost, kriminální činnost, optimalizace daní, financování politiky. Pomoc a pomáhající profese si zcela jistě zaslouží diskusi. Jistě váhání informovaných způsobuje nechuť ublížit těm, kteří to opravdu dělají nadoraz a dobře. Není jich ovšem – jak si myslím – většina. A pak je zde obrácená strana mince: ti, kteří se o pomoc ucházejí. Nejsou to jen ti, kteří pomoc nutně potřebují. Jsou i takoví, kteří si z filantropických sklonů některých dobráků udělali výdělečnou činnost a provozují ji způsobem, který nemá od teroru daleko. Nepochybuji o tom, že všichni o tom něco víte.

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, DECEMBER 27, 2005 6:22 PM

Sviatočné čítanie

Pred sviatkami som si pripravil kôpku kníh, ktoré som postupne odkladal späť do knižnice. Ostali mi nakoniec dve Freudove štúdie Budúcnosť jednej ilúzie a Nespokojnosť v kultúre (Hynek, Praha 1998), Maimonidova kniha o ľudskej duši a mravnom konaní (Sefer, Praha 2003) a Lapidarium novinára Riszarda Kapuścińskiego (Mladá Fronta, Praha 2005). A ako som si v týchto knihách čítal, pomaly

som sa sústreďoval na Jurajovu zmienku o Bohovi v nás a naše posledné maily o šťastí.

Maimonides (Robi Moše ben Majmon, 1135 – 1204) bol filozof, lekár, náboženský mysliteľ základného významu. Pre veriacich židov je legendou. Žil, v mieri a tvorivej spolupráci, medzi muslimami a kresťanmi. Svoje diela písal arabsky. Duša je pre Maimonida jediný celok. Jej jednotlivé vrstvy sú nositeľmi vegetatívnych, zmyslových, imaginatívnych, vôľových a rozumových činností. Tie rozumové už sú však výhradne ľudské. Nedostatočnosť alebo nadbytočnosť „potravy“ pre niektorú(é) z týchto vrstiev plodí choroby duše. Cnostný život usiluje o vyváženosť. Tak napríklad zdržanlivosť je vlastnosť medzi prílišnou žiadostivosťou a nedostatkom pocitu uspokojenia, štedrosť je uprostred medzi lakomstvom a mánotratnosťou, statočnosť medzi hazardom a zbabelosťou, dôstojné správanie medzi nadutosťou a podliezavosťou, prívetivosť medzi prchkosťou a neznašanlivosťou, spokojnosť medzi hrabivosťou a lenivosťou. Podľa Maimonida je Tóra návod, ako cnostne žiť, ergo návod, ako si uchovať zdravú dušu. Je to v pravom zmysle slova navigácia. Navigácia, ktorú zveril človeku Boh. Je však jeho slobodnou voľbou, či sa jej bude držať (*„A z toho všeho, co jsme řekli, pochop: že totiž člověku bylo svěřeno jeho konání a má ve své moci být buď spravedlivý, nebo hříšný ...“*). Šťastný život je teda cnostný život. Súčasnému čitateľovi liberálneho zmýšľania však nevdojak napadá, prečo iba Tóra, resp. prečo práve Tóra?

Freud (otec psychoanalýzy, 1856 – 1939) hovorí, že človeka povzniesla nad animálne podmienky života kultúra, pričom nerozlišuje medzi kultúrou a civilizáciou. Hovorí, že pudové priania (napríklad krvilačnosť) sú kontrolované kultúrou. Súčasne dáva ľuďom pocit príslušnosti, kvôli

čomu sú síce na „našich a na seba“ pyšní, ale zase im to dáva dôvod k nenávisti, podceňovaniu a odporu k cudzincom a kultúrne inakším. Paradoxne je to však práve tento typ zakotvenosti do kultúry, ktorý ju robí stabilnou a dlhovekou bez ohľadu na rozdiely v majetku a v pozíciách („som síce chudobný, mám dlhy, trápia ma vojenské povinnosti... ale som Ríman!“). Pudy sú však kultúrou iba tlmené. A potom sú tu hrôzy a nebezpečenstvá, ktoré na ľudí zosiela mocná príroda a neprehľadné vzťahy k ostatným ľuďom. Proti neznámemu, nebezpečenstvám, rizikám, strastiam ... postavil človek náboženskú vieru, umenie a vedu. Ale tiež rôzne „nekultúrne“ formy úniku a zabudnutia. Na rozdiel od náboženstva veda pracuje s dôkazom. Na rozdiel od vedy náboženstvo uspokojuje podstatnú potrebu človeka – zodpovedať otázku zmyslu života. Tu už je však Freud verný svojmu teoretickému dielu. Nepochybuje o tom, že človek túži po šťastí a chce byť šťastný. To je hlavný zmysel jeho života. Šťastie samotné však stotožňuje s prežitkom pocitu slasti, čo však vo Freudovom koncepte nepredstavuje nejakú triviálnu vášeň, ale jeden z archetypálnych znakov ľudských bytostí.

Kapuściński je angažovaný poľský novinár (nar. 1932) a autor skvelej reportážnej knihy z Afriky (Eben). Skeptický intelektuál, glosujúci problémy súčasného sveta očami pútnika, ktorý netrávi čas vo svojej pracovni, ale na cestách a v teréne. Na rozdiel od Huntingtonovho bestselleru (Stret civilizácií) upozorňuje, že problémom nebude zrážka civilizácií, ale zrážky vnútri našej civilizácie (a vôbec zrážky vnútri súčasných civilizácií). Nie je to fatálna prognóza. Určite totiž vieme lepšie vnímať samých seba, ako zvestovať pravdy o cestách riešenia problémov kamsi do civilizačne vzdialeného priestoru súčasného sveta (čím, samozrejme, nemám

na myslí humanitárnu pomoc, humanitárne misie a podobne, za hranicami nášho civilizačného teritória). A keďže žijeme tu a teraz, treba jasne pomenovať aj našu „postmodernú“ situáciu, pretože v jej rámci sa odohrajú naše civilizačné strety. Podľa Kapuścińskiego je to situácia, keď „... už neexistuje žiadna hierarchia, všetky školy, postoje a názory sú rovnako platné, každá vec je dovolená, všetko je relatívne a spochybiteľné, niečo môže súčasne byť aj nebyť a podobne.“ No a teraz buď múdry. Že by to znamenalo, že aj pohľadov na morálku, šťastie či pravidlá cnostného života existuje ne-preberne?

Áno, šťastie si človek zrejme definuje podľa vlastnej chuti. Cítiš sa byť šťastný? Si šťastný! Môžeš však byť šťastný aj ako korupčný a krutý hajzel, ktorý svoj vlastný život vníma ako skvelú sekvenciu jedného „úspechu“ za druhým, a žehliť si svedomie rannou modlitbou, večerným postávaním v chráme a rozdávaním milodarov?

Vidím to tak, že šťastie – a nemyslím pritom na epizodické šťastie – poskytuje človeku akási vnútorná schopnosť žiť cnostne v súlade s morálkou, ktorá dáva silu a neberie rozum. Možno je Jurajov Boh v morálnych pravidlách všedného života. Poskytuje ich aj Tóra, aj Nový zákon, aj Korán, aj Konfucius, aj Lao'c, aj Lin-Ti, aj Lenkin učiteľ čchi kungu ... ale aj viera v demokraciu, slobodu (a zodpovednosť), viera v doktrínu ľudských práv. Kultúrne vyspelý človek si má z čoho vyberať a má o čo svoje morálne zásady oprieť. A kultúrne nevyspelému sa treba postaviť zoči-voči, pretože ti siahajú na tvoje základné právo – právo na šťastie. A zväčša pritom argumentuje svojou vierou. Áno, spoločný menovateľ všetkých morálnych doktrín, bez ohľadu na civilizačný pôvod, síce znie: Nerob druhému, čo nechceš, aby robili tebe, ale Freud by zrejme povedal: „Miluj všetkých, ktorí milujú teba.“

A možno by dodal: Pamätaj však, že rešpekt k pravidlám je nad všetkým – slúži spoločnému záujmu (žiť a nechať žiť). Tie to pravidlá sú hradbami, ktoré musíš chrániť (Herakleitos?).

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 28, 2005 6:44 PM

Malá poznámka: Bůh není pravidlo, nebo tak něco, není žádné to, nemohu ho zkoumat (totiž mohu, ale je to vedle) jako předmět – musím ho zkoumat jako bytost ve vztahu já–ty. Proto mě ty recepty na štěstí, na poznání atd. atd. tak vadí. Není recept – je vztah lásky a poslušnosti, čímž se stáváme lidmi řádu, nebo jsme Bandar-logové (viz Mauglí), a pak jsme lidé chaosu. Mezitím – od zdi ke zdi.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 28, 2005 10:49 PM

Vedel som, že u Míši narazím. Napriek tomu verím, že náboženstvá sa autoritatívne vyjadrujú k morálke, etike, a k vývoju človeka i ostatnej živej a neživej prírody zase veda. Dostal som nedávno od svojho rómskeho priateľa Mirka Dunu, ktorý emigroval na Nový Zéland a žije tam šťastný život rovného medzi rovnými, takýto mail (citujem z pamäti): *Milý Fedore, viděl jsem nedávno v televizi dokument BBC, ve kterém se mluvilo o vzniku člověka ze šimpanze před zhruba deseti milióny let a o vzniku země a živých tvorů mnohem, mnohem dříve. Byl jsem celý život v tom, že zemi i život, včetně člověka, stvořil Bůh před zhruba pěti – šesti tisíci lety. Jak je to tedy? Já věřím Bibli. Čo by ste mu napísali?*

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 29, 2005 6:59 AM

Nezáleží přece na tom, *jak* Bůh tvoří, důležité je, že tvoří. Buď všechno vzniklo samo náhodou čirou – pak není třeba Boha popírat, protože jsem přesvědčena, že to je vskutku samo, a pak bych měla být důsledná – nač ještě klást otázky? Nač a proč morálka nebo jaký smysl života? Když jsem odpovědná sama sobě, mohu přece dělat, co chci – naplňovat vůli svou a být sám sobě mírou všeho. Být sám sobě bohem. Nebo věřím, že je Tvůrce, a pak to zase vypadá jinak. Jenže jsme nedůslední a patláme věci dohromady – jednou z pozice, jakobychem Boha uznávali, tj. v souladu s jeho vůlí – ať vědomě, ať nevědomě, vlivem výchovy, zvyků, vzorců chování, jednou zase jako svévolníci. – Bible není zpráva o stvoření, ale soubor modelových situací a podobností o vztahu Tvůrce a stvoření. Je to výpověď o zkušenosti víry, to jest o zápasu osobnosti, která se brání vzdát se autonomie ve jménu nejisté heteronomie, aby, zcela paradoxně, vydávajíc se neznámému a nejistému – tušenému Bohu, našla sama sebe a shledala se být k jeho obrazu, tudíž lidskou (hřešit není lidské, je to ne-lidské). Abraham, Jákob, Mojžíš, David, Samuel, Jeremiáš, Nehemiáš, Petr – nebo Ezau, Saul, Jidáš, Ananiáš a Safira (Skutky ap. 5,1n), Šimon-Magus Skutky ap. 8,9–24)? Adam nebo Ježíš? Hle, dvě cesty před tebe kladu – cestu života a cestu smrti! Vol tedy život! Bible říká jedno: nedá se sedět na dvou židlích – od živého Boha nedostaneš dispens od non-possibility simultánní monoanální polylokalizace! Přečti si Žalm 82 „V shromáždění bohů postavil se Bůh“. Je třeba vědět a znát a hledat – a volit. Všechno je dovoleno, ale ne všechno prospívá. Ti, kdo se neptají a bez kouska vlastní myšlenky přijí-

mají hotové „pravdy“ a recepty různých -ismů – včetně christianismu – jsou mi podezřelí – a je mi jich líto. Podlehl stádnímu pudu a kupují si „jistotu“ – i oni se podílejí na tom, že církev ze sebe dělá ústav spásy s náměstkem boha na zemi včetně práva manipulace s Božím duchem! Kdyby nebyla poptávka... Ředitelé světa slibují a je to lenost a pokušení, proč to lidé baští. Model: pojišťovna života. Připadá mi to tragikomické. A tak by se dalo pokračovat dlouho. Mám jedinou odpověď – všichni permanentně stojíme před Bohem; a nikdo za nikoho neponese následky – a proč by měl? – ať slibuje, co chce. Stojíme před ním každou vteřinu – buď pod soudem nebo v milosti, přičemž soud nemusí být vždy o bídě a neúspěchu a milost o vítězství – někdy je to právě naopak. Jsi vážen a shledáván – ale konkrétně tebe má Bůh rád, nevím, jak to vím, ale vím to.

Míša

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 29, 2005 8:51 AM

Milí skoro novoroční,
je to až troufalost, že se pokouším vmísit do debaty, neboť mi vnitřní hlasy říkají (co říkají, přímo nabádají, až nadávají): vždyť jsi to pořádně nečetla, natož, abys přemýšlela – nic chytrýho tě nenapadá – nemusíš nic psát – měla bys, je to aspoň slušný – nehraj si na filosofa atd. atd.

Když ono padá v debatě strašně moc chytrých myšlenek, některým dokonce i rozumím, k něčemu bych se chtěla vrátit – už si zas brousím zuby na „nejlepší civilizaci na této planetě“, doktore Jirko :-). Když vy jste všichni takové vyrovnaní, srozumění sami se sebou, máte to všechno srovnané – a já si dřepnu k počítači naštvaná, že jsem se pohádala

s dcerou, neboť jsem jí po stopadesáté cosi připomínala... s odhodláním, že... ale pak si hraju hodinu hry. Pak se leknu, když si vzpomenu, že jsem zapomněla něco dodělat v práci, a strnu hrůzou, že se blíží zkouškové období a já si nic nepamatuju a vlastně ani nečtu – když hraju ty počítačové hry, že, pak mi zatrne, že jsem včera někomu zas něco idiotskýho řekla a radši bych vlezla do kanálu... Strach zcela spolehlivě vylučuje jakoukoliv naději na – vlastně na cokoliv.

Zkrátka jak to všechno u vás funguje, když se ráno probudíte po těžkém snu a čeká vás spousta nepříjemností, všechno vás štve, a když ještě vám prozraděj, že fakt tu silnici postaví skrz Posázaví a tu druhou skrz České středohoří.

Štěstí je muška jenom zlatá :-)) je to pocit nebo stav? – být několikavteřinový?

Často se zaměňuje za „kliku“ – ty máš ale štěstí (kliku). A hranici s náhodou, která ovšem neexistuje.

Pro mne tím důkazem byla jedna konkrétní zkušenost. Dávno a dávno tomu, co Mirek Štětina chtěl, tuším v pátek odpoledne, zaparkovat v Praze na Národní třídě. No, pro „normálního“ člověka holý nesmysl, já bych auto nechala někde v lese u Prahy... Projel jednou, všude plno ve dvou řadách... projel podruhé a zrovna „náhodou“ kdosi odjížděl. To měl ale štěstí? Nikoliv. Zkusme si odvíjet film pozpátku. Film toho, kdo právě odjíždí, k momentu, kdy zrovna zaparkovává, a dřív, odkudsi vyjel, a ještě dál až k ránu. On prostě musel zrovna v tu dobu odjet. A zrovna tak to bylo se Štětinou. Takže jako náhody?

Což vůbec neznamená, že by nebyl „klikař“, ale ono to samozřejmě souvisí i s tím úvodem.

At už mluvíme o pocitu nebo stavu štěstí – podmínkou je vždycky otevřenost, vlastně až odevzdání se – něčemu – (možná skutečnosti?), jeho/ její prožití. Pravým opakem je

sevřenost, v nejrůznějším slova smyslu – sevřenost, uzavřenost strachem, ale i pýchou, zkrátka nějakým krúnýřem.

Tak to mne napadlo.

Přání do nového roku všem se nabízí samo. Otevřenou hlavu a srdce. Je fakt, že to je riskantní, před „úrazy“ člověk chráněn není, naopak. NZ spolehlivě dokumentuje... Pak by taky štěstím mohlo být znovunalezení důvěry poté, co se člověk přestane litovat – tak koukám, že to už je zase skoro definice odpuštění, aj, jaj, kam jsem se to zase dostala.

Takže všem – šťastný Nový rok a co nejvíc šťastných chviliek v novém roce – za pár hodin odjíždím do podhůří, nevíte proč, když v Praze tak krásně napadl sníh? Asi jednu hledat štěstí :-)

Dáša

FROM: JIŘINA S.

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 28, 2005 1:29 PM

Milí povánoční,
zdravím vás a pro pořádek dodávám, že v tématech štěstí, ta praktická, praktická, praktická věc! o kterých jsem se zmiňovala v osobních duchamorných osobních příbězích, jste jistě poznali:

1. Freuda (slast – a možná i slast k smrti?), 2. Frankla (smysl, vůle k životu), 3. Adlera (moc).

I když jsme si věrně slíbili, že nebudem uvádět odkazy, tak dělám. Tak, tak.

Taky dlužím Fedorovi pětikilo.

Haně jsem polila klávesnici kávou, karamelizace proběhla.

Jurovi Vanýskovi dlužím knížku Pochodeň v uchu, i když on si myslí, že mi ji daroval, ale to byl zrovna v mírném pomnutí smyslů.

MUDr. Berkovi omluvu za časoprostorové bordelářství – s klaněním tisíckrátpěťsetkrát až k zemi po dobu nejméně 7 let.

Dáše Volencové zprávu, jak její mail o tom, co se má dokončovat, rozesmál asi 3 000 000 obyvatel ČR.

Atd., atd., atd.

Mějte se všichni pěkně. Nebo aspoň tak akorát.

K tématu nových příchozích atd. nevím, co bych napsala.

Jiřina

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 29, 2005 9:11 AM

Snehový pozdrav všetkým v ČR i na Slovensku!

Čo je to šťastie... To bolo včera: Vianoce skončili, rodinné stretnutie bolo nádherné, všetci sme si rozumeli, nikto sa nehádal, deti nehnevali, no nádhra. Po takých rokoch všetkých nedorozumení! Prišla som ráno do roboty – pohoda, klud, jasno v tom, čo je treba urobiť. No šťastie!

Oko uragánu.

Večer volal bratranec, že teta je v nemocnici s mozkovou mrtvicí. O Štědrém večeru jsme s ní mluvili, byla v pohodě. Je jí ovšem 83, a tak je to normální.

A co je štěstí? Teď jsem nešťastná, že jsme tam častěji nejezdili, žije na Seči a v zimě tam široko-daleko není ani noha. Ale zároveň jsem šťastná, protože jsem s ní prožila krásné dlouhé roky nádherných prázdnin, měla pochopení pro mou osamělost, pro mou pubertu, pro mou zamilovanost i pro rozchody, pro problémy s pubertou mých dětí i pro všechno další, jak šel život.

Co na to Freud? Co je štěstí?

Dášo, měj se hezky na horách. Možná bys měla nechat dceru dospět. Ale to bolí, i to je štěstí. iv

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 28, 2005 12:14 PM

Dagmar, to znám s těmi dětmi – taky jsem někdy děsně našťvaná, mám jich tady teď přes Vánoce 7 a ony různě intrikují a skrývají nepravosti a jeden druhého kryje a nepořádné jsou děsně – nařídila jsem uklidit sních a to hlavně na veřejném chodníku, no a pak jsem stejně musela zabrat já a jen jedna holka mi pomohla. Tak. Mám radost, když se mi povede je doběhnout – připravím (jsem přece chytřejší a zkušenější než oni, ha!) situaci a předvedu jim to samé – soběstředné chování – a ještě se výtečně bavím! Ale jak jsem našťvaná, tak mi nejde nic vymyslet, a jsem pak čím dál našťvanější – stačí kapka a už planu! Jo, a které hry hrajete? Já taky blbnu – moje oblíbená je Spider solitaire ve čtyřech barvách a už jsem se tak vymakala, že mám 25 %.

Báječně se s tím maří čas. Jsem hrozná.

Jo, a otevřenost a sebeodevzdání a taky k tomu patří risk, že dostanu po hubě – to je ono, to myslím taky! ! !

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 28, 2005 12:27 PM

Ad Halík – moc mu nevěřím, mluví hezky, ale nevím, jestli to taky žije – už jsem se spletla s naším patriarchou – ale to ať si oba vyříkají s Hospodinem. Koukněte, nechci být moc tvrdá, ale Jidáš přece byl Ježíšův nejbližší kamarád, ale pak z toho všeho vycouval, když bylo jasné, že převrat a ministerské křeslo nebude a že to zkrátka smrdí neúspěchem – na co vlastně sázel? Ale to se může podělat každý z nás... Ono je tam napsáno, že člověk musí vydržet až do konce –

a kdo se za sebe může zaručit, že v poslední chvíli nebude chtít zachránit kůži... což mi připomíná Frankla: cituji nepřesně – že v koncentracích jsme mohli vidět dva druhy lidí – nacistické svině a ty, kteří šli do plynu s modlitbou Páně nebo Šema Jisrael na svých rtech...

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, DECEMBER 28, 2005 1:10 PM

Ještě (nejvíc) pro Dagmar: – a jelikož se mi její email vrací jako nedoručený – nevím proč – přepošlete jí to, prosím.

Mám syna Davida a ten jako dítě byl děsně vzteklý (asi po mně, no), když se mu něco nedařilo. Zuřil a dupal. Rozčilovalo mě to a šla jsem taky do afektu a bylo to o tom, že já byla silnější. Nelíbilo se mi to a vynadala jsem si, že jsem blbá, že se nechám strhnout na dětinskou úroveň. A myslela jsem a číhala. Když se zase navztekal a začal dupat nožičkami (bylo mu asi 8 tenkrát, jinak rozkošný a chytroučkový chlapeček se smyslem pro humor) skočila jsem po něm. On se lekl, že dostane. Ale kdepak, já ho chytla do náručí a laskala a mazlila a šeptala mu do ouška, pojď, uděláme to spolu – a on byl úplně „štajf“ – tuhý a vzpurný, a pak se v něm ty pocity srazily – a on změknu, zvláchněl, poddal se, začal se smát – a zvítězili jsme – spolu! (Po pár letech – tak dvanáct mu mohlo být – mi povídal: víš, já se občas stejně naštvu a musím něco rozdupat, ale dávám si pozor, abych nezničil něco cenného –) Od té doby tuhle taktiku různě modifikuju – a je to ohromná zábava, ale taky jsem dojatá kolikrát. V táboře pro sociální děti jsme měli kloučka asi desetiletého, byl prostřední – starší sestra, mladší brácha. Ti to uměli s dospělými, falešníci – a když něco vyvedli, všech-

no ten hnusnej Lukáš! V první chvíli jsem to zbaštila i s navijákem a Lukáš – on byl opravdu protivný a taky blbý a ještě mluvil tak rychle, že s ním nikdo neměl trpělivost, ani já, k své hanbě přiznávám – a pak jsem se zase na sebe naštvala a taky jsem po něm skočila, když zrovna děsně zlobil a začala ho muchlat – ačkoli jsem k tomu měla odpor, musela jsem to překonat – ale stalo se přesně to samé jako s Davidem – zvládněl a poddal se a pak mi vypravoval a já zjistila, že vůbec není blbý a navíc že má vlastní osobičku a humor a – no věci nejsou vždy takové, co člověk vidí na první pohled. Chtěla jsem si ho nechat, ale sociál rozhodl jinak – všichni tři šli do děcáku a sourozenci se nebudou trhat, byť mají na něj vliv těmi zažitými stereotypy naprosto zhoubný. (Komické bylo, že když jsme si je půjčovali z děcáku, ředitelka na nás žárlila a viděla jsem, ač jsem ji upozornila na vztahy mezi sourozenci – že to nebere a bere jen ten povrch... I podle ní byl Lukáš vyvrhel. Kráva.) Bojovala jsem, ale byrokracie byla silnější. Máma těch dětí byla vdova, slepice neschopná, ale našla si chlapa nakonec, který je, zdá se, dost odpovědný a podle zpráv jim děti vrátili. Tak snad... Nemohu do toho zasahovat; snad se Lukáš někdy objeví, ví, kde jsem. Když jsme se loučili, kladla jsem mu na srdce: buďte spolu, ale kdyby ti bylo zle, máš kam jít, a musel se naučit mou adresu. Tož tak...

Míša

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 29, 2005 2:25 PM

Nemluvím o Halíkově osobě (nejsem fanyinka) ale o myšlenkách, jeho pohled na Stvoření je zajímavý. Někdy až děsivý, otvírá mi jakési obzory, z nichž jde chvílemi strach? –

nebo nejistota, zda to, co chápu, není jinak. Kterýsi bratr katolík řekl, že si není jistý, zda Halík je vůbec katolík. Kde se v lidech – i ve mně často – bere ta odvaha soudit? Zrovna teď jsem potkala jednoho človíčka, jenž navštěvuje náš templ, je asi trochu nepoužitelný pro normální myšlení (i když – to já taky), zabýval se tím, co kdo v které církvi dělá a nedělá, jestli zakazovat kafe po bohoslužbách a tak. Je těžké mu vysvětlit, že to je každého věc a na tom že svět nestojí. Je vztah mezi Bohem a mnou a vztah druhého s Bohem je také věcí mezi ním a Bohem, nemohu ho zachránit ani napravit ani převychovat... Bože, to mi dalo docela zabrat, než jsem pochopila, že nenesu zodpovědnost za všechno, co se děje, a zároveň nesu – jak to oddělit?

iv

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 29, 2005 2:31 PM

Míšo, Dáša před chvílí odjela na hory, říkala mi kam, ale už to zas nevím, neboť jsem sebou křápla na ulici a při tom to zapoměla. Takže nebude na příjmu.

S tím, co píšeš, mám také zkušenost – z manželství: když se vztekám, manžel mne zvedne a zatočí. Pomáhá to. A s dětmi je to to samé. Prý v Praze existuje sdružení, v němž se ženy chodí mazlit s dětmi do dětských domovů.

Myslím, že to říkala Dáša.

iv

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, DECEMBER 29, 2005 3:12 PM

Jasně, nosím dříví do lesa! Říká se tomu naplnit citovou nádrž. Potřebují to malí, mladí, staří – ti a děti nejvíc. Ale nedá se to nadiktovat. Myslím jako klub, nevím. Nesnáším, když na mne někdo mluví a nezachovává vzdálenost (nemyslím odstup!), leze mi až do krku a potlapkává mě po ruce, po rameni.

Spíš si myslím, že si to musím připomínat během dne a pohladit muže – aspoň občas, vím, že mu to dělá dobře, objímám tchýni a ta na to už čeká, byla by smutná, když bych zapomněla... Někteří moji farníci – to samé...

Míša

FROM: JIŘINA S.

SENT: FRIDAY, DECEMBER 30, 2005 3:49 PM

Ad: k tomu točení v náručí.

Psycholožka Jiřina Prekopová: Metoda pevného obětí (např. kniha Malí tyrani atd.).

V Brně zas existuje klub rodičů hyperaktivních dětí, kteří se učí právě touto metodou dítě a) nechat přežít, b) nevykloučovat z rodinného kruhu, k čemuž prý (aby ostatní nezešléli, dochází víc než často), ale naopak pevně (často dokonce proti vůli dítěte) ho v kruhu přidržet. Jde prý o důsledné, ale láskyplné prosazení dominance. Také o nějaké snad jinové a jangové vyrovnávání.

Jednomu z otců, panu Škrdlíkovi, světově uznávanému smyčcovému virtuosovi, prokousl při prvním pevném objímání synáček nos, a pan Š. musel jít na večerní galakonzert

se silným dermakolem na líci. Při další PO, jak tomu syn začal říkat, byl již odpor menší a menší.

A jedna starší úžasná dáma (žije s mladším divokým partnerem) doporučuje pevné objímání jako vyrovnávání manžellových třaskavých energií.

Zdravím

Jiřina

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, DECEMBER 30, 2005 4:51 PM

Ano, Míšo. A jelikož „je třeba vědět a znát a hledat – a volit“, stojíme každou vteřinu v nejistotě a očekávání, zvědaví a tázající, klidní i rozervaní, nalézající i hledající marně ... a občas také hřešící (ne-lidští) ... a souběžně chřadnoucí a umírající.

Kašlu na to, co slibují ředitelé světa. To spíše baštím takového Teilharda de Chardin, který byl současně theologem i paleontologem, opravdovým křesťanem i evolucionistou. Anebo neměl věřit svým vlastním očím, když se mu při výzkumech v Číně objevil pod rukama z hloubi miliónů let člověk pekingský? Věřím Teilhardovi a ne církevníkům, kteří ho vykázali na periferii SVĚ víry. Byl disidentem, stejně jako Hans Küng, pro svůj koncept světového étosu a mezináboženského dialogu, přesto, že i on byl oddaným synem církve křesťanské.

Jo, mezináboženský dialog. Pamatuji svou účast na mezinárodním a autoritativním semináři k tomuto tématu. Byla to série monologů křesťanů, židů a muslimů. Návum spočívalo zřejmě v tom, že se sešli pod jednou střechou. Tehdy mi to připadalo absurdní, dnes si myslím, že je to dost.

Přišel mi o svátcích mail od přítele z Austrálie, který se zamýšlel nad četbou naší knížečky „Za“. Fragment níže.

Fedor

„Na jednej strane mi niektoré veci pripadajú ako póza, iné ako módný trend (najviac budhistov žije v súčasnosti v Amerike, tam je napríklad každý druhý univerzitný učiteľ budhista a kto nie je vyznavačom budhizmu, je taoista, konfucionista a keď je dostatočne trhlý, vrhá sa na islam. Netreba väčšieho dôkazu módnosti, ako dať sa dnes na islam.) Tieto postoje sú však pseudo-viery, pózy, snaha upútať, prípadne zarobiť na dôvere menej schopných. Ale sú aj takí, ktorí tomu veria. Prečo mám tak ostro vyhranený pohľad?

Je to dosť jednoduché. Kto naozaj a s úprimným záujmom tieto náboženstvá, filozofie atď. študoval, ten vie, že v tých tisíce rokov starých učeniach nie je iba niekoľko spôsobov dýchania (a hneď nám bude lepšie), ale to je celý spôsob života. Rozhodne nestačí, aby niekto chodil 2x týždenne do telocvične na nejaké kurzy a potom si snažil vsugerovať, že mu to pomáha. A po odchode z telocvične sa európskym spôsobom vystresuje v električke, pri návale v supermarkete, v dopravnej zápchke, doma do seba natlačí dva rezne a potom ide s kamošmi na skvoš, lebo aj to je módne. Bud' žiješ podľa tej filozofie, stravuješ sa podľa nej, pracuješ podľa nej, vychovávaš deti podľa nej, správaš sa k rodičom podľa nej atď. atď. atď., alebo sa dotýkaš iba okrajov, ktoré ti nič nedajú. Ja tieto učenia nezaznávam, cítim si ich a viem, akú úlohu zohrali v kultúrnom rozvoji ľudstva. Využívať dnes iba niektoré prvky týchto starých učení mi pripadá presne tak málo účinné, ako využívanie astrológie či homeopatickej medicíny. Nie je teda jednoduché prevziať z týchto starých učení niečo pre život človeka v modernej civilizácii. Zdá sa mi (presnejšie: som presvedčený), že dnes je v tom viac módnosti a pózy, ako skutočného účinku.

Ale jedna myšlienka je tam pekná: „... človek ani v získavaní vedomostí nemá byť nenásytný“. Hlboká múdrosť. Všetko s mierou (Sokrates). Z toho by si si najmä ty mal zobrať poučenie. Ja s tým problém nemám. Som prirodzeným spôsobom lenivý. Aj na duchu, aj na tele...

A prečo sa teda aj ja zaoberám starými učeníami? Nie preto, aby som podľa nich dýchal, myslel atď. Jednak ma zaujíma, ako to bolo kedysi, a jednak ma ich postupy, myslenia a názory inšpirujú nazerať na svet inými spôsobmi, nie iba tak, ako ma učila naša škola a naša civilizácia.“

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, DECEMBER 30, 2005 6:09 AM

Myslíš, že mě ty „zbožné“ fráze a povrchnosti nesejří? Myslíš, že to nevidím, jak jeden druhého neslyší a poslouchá jen sebe? A jak píše tvůj přítel, že vybrat ze starých věř ždibínek a nežít podle toho plně – to právě není jen málo účinné, ale zrovna zhoubné.

Míša

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: MONDAY, JANUARY 02, 2006 10:08 AM

Je to asi „ženská“ vlastnost – pocit zodpovědnosti za příliš mnoho věcí – nebo spíš pocit bezmocnosti, že je nelze nijak ovlivnit. Samozřejmě, že ne dění ve světě, ale spíš to nejbližší kolem. Mít hranice svého zvládání – kde je latka, kterou ještě přeskočím a kterou už ne?

iv

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 9:00 AM

S Ivou souzním, Dagmar prosím, jestli by mi ten článek neposlala. Fedore, co se plašíš, jak chceš milovat své bližní – kopl bys do nepřítele, kdyby ležel zmlácený na chodníku? To pochybuju. Otázka je – kdo je můj bližní? A odpověď –

ten, kdo mě **právě teď** potřebuje. Šel jeden člověk z Jeruzaléma do Jericha a upadl mezi lotry – okradli ho, zmlátili, nechali ležet. Šel kolem kněz, levita, Samaritán ... Kdo byl tomu raněnému bližním? Jako bys to neznal. Takže, co je důležité? Nebýt tupý. Vidět. Všímat si. Být přítomný. A zase: nesedět na dvou židlích – tentokrát v čase: jedna židle minulost – druhá budoucnost – a přítomnost uteče mezi nohama jako Tantalovi pramen vody. To jsou pak muka. Co se staráte o zítřek? Bude mít dost svého trápení. Prodloužíte si život být jen o píd', budete-li se znepokojovat? Soustředte se na **TEĎ**. Citováno volně.

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 2:50 PM

Moje vianočné čítanie boli dve knižky. Návrat do života od Joe Fishera a S kloboukem na nepřítele od pani Jiřiny Kalabisové. Tú druhú mi požičala jej dcéra Jiřina S., aby bolo jasné. (Jiřino, našel jsem ji, je úžasná, vrátím ti ji, když mi řekneš, kde si můžu koupit dvě pro sebe). Je to roztomilá knižka, lepšie slovo nemám, ale nielen to. Forma i jazyk, totiž spomienkové črty písané krátkymi prozaickými i poetickými vetičkami, sú majstrovskou skicou. Celé mi to pripomína kresby Egona Schieleho a vlastne aj ilustrácie nevidomej kresliarky, použité v knižke, sa na Schieleho podobajú. Knižka je o zážitkoch pani učiteľky s deťmi od prvej po piatu triedu. Väčšina detí je rôznym spôsobom handicapovaná, telesne i mentálne, tie ostatné deti prežívajú spolu s pani učiteľkou tzv. integráciu. Je to o inakosti, pozornosti, vyskladávaní si vecí aj sebapoznání. Každé dieťa je tam osobnosťou a úplným človekom,

teda aspoň pre pani učiteľku, pretože aj ona je taká a nemôže vidieť iných inak.

S našimi tromi deťmi žijem doslova denno-denne. Chce sa mi k tomu povedať toto: rodičovstvo nie je služba deťom. Deti vychovávame tým, ako myslíme. Telesnú konštitúciu, povahu, temperament a čiastočne i charakter majú sformovaný pred počatím, zvyšok im dodá matka svojimi emóciami v prenatalnom období. Rodia sa ako dokončení ľudia. Zvyšok života sú nútení preberať sociálne a kultúrne mimikry, kliše a triky pomáhajúce k prežitiu medzi ľuďmi a s ľuďmi. Dobré rady milého pána pediatra Zdenka Matějčka, predchnuté pochopením detskej duše, sú len zúfalými upozoreniami rodičom a pedagógom, aby dali deťom dosť času a priestoru absorbovať náš spôsob života, založený na spúste nepotrebných vedomostí, nadmernej konzumácii nepotrebných vecí a čo je najsmutnejšie: na vzťahoch bez lásky. Som bezradný z mnohých výchovných metód, napríklad i z metódy pevného objatia, ktoré praktikuje moja žena. Dieťa sa primerane svojmu temperamentu bráni, v prípade našej Zuzky a Martina veľmi temperamentne, až do vyčerpania revom a prepotenia trička. Keby ich pustila, upokojia sa päťkrát rýchlejšie, lenže víťazom by boli oni. Je zbytočné vyhrávať tieto súboje, pretože nám bránia vyhrať celú vojnu a tou je trvalý mier s deťmi. Pekne o tom píše Steven Covey v Siedmich zákonoch úspešného života: ako môžeš na troskách po bitke, stojac ako víťaz nad porazeným, hľadať porozumenie? Je zbytočné deti vychovávať, stačí s nimi žiť. V tom je výchovy dosť, ak ovšem vieme vychovávať sami seba. Preto je jedinou dôležitou vecou vedieť žiť sám so sebou. To ma naučili moje deti. Učil som sa to príliš dlho. Dnes majú 14, 9 a 7 rokov a žiaľ príliš často si po schladení hnevu nad ich správaním uvedomujem, že tomu,

čo robia, som ich naučil ja. Nič sa nedá vrátiť. Ak zlepším prítomnosť, potom aj budúcnosť musí byť lepšia (že, Míšo). A preto som napríklad šťastný, keď s nimi jednám s rešpektom a láskou. Tak sa riešia veci tou najlepšou cestu, ja zbieram odpustky a súčasne sa učím, ako na seba. Som rád, že som aspoň toto objavil, veď s tými ľuďmi, ktorí sú mojimi deťmi, budem predsa žiť až do konca života.

Ešte pred pár rokmi som mal pocit, že v našej spoločnosti vládne kult detí. Zdanlivo. Ženy „obetujú“ svoju kariéru, matky sa zoderú pre deti, otcovia prídu o zvyšok času, všetko pre dieťa. Pôrody do vody a pri hudbe, štvorročné materské dovolenky, škôlky, špeciálna pedagogika, detské krúžky, filmy, knihy, hračkársky priemysel, sociálne dávky, trolejbusy prispôsobené kočíkom... kam sa pozriete – práva a pohodlie dieťaťa. Som za to všetko vďačný a chápem to. Ale hračky sa začali vo veľkom vyrábať pred 120 rokmi a o tom ostatnom nebolo ani chýru. Je to symptóm našej doby. Jednak sa na všetko špecializujeme, ale hlavne – najviac chránime ohrozené druhy.

Juraj

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 10:48 AM

Ahojte! Včera večer jsem si přečetl žeň vašich mezisvátkových mailů.

Sebe z toho nevyjímaje, máme v sobě pěkný chaos. Nejkompaktnější mi přijdou postoje Míši (Míšo, neber to osobně, i když osobní to je dost, ale jen tak elektronicky – metafyzicky). Opravdu si musíme být nejistí tím, co je dobro, láska, kdo je a není bližní náš, jestli rozhodujeme o sobě sami nebo někdo za nás? Jestli můžeme a nemusíme být

křesťani a přitom se naučit něco praktického a užitečného pro náš současný život třeba z buddhismu atd.? Tohle opravdu nevíme, aspoň každý po svém? Myslím, že toho víme dost, třeba Dáša, jak a co by měla jinak. My to NE-POUŽÍVÁME! Jednak se nám bez toho žije pohodlně, druhak nám chybí dovednosti. A ty se dají a MAJÍ PILNĚ UČIT! No jo ... na stará kolena a ještě když jsme se to tak pilně odnaučovali, pak jen zíráme, co ty děti dovedou, jak nás školí. Hledáme učitele a současně je zpochybňujeme a nejen ty konkrétní i toho abstraktního učitele jako takového. Tréninkovým manuálům se málem posmíváme ale vymyslet svůj vlastní... dokázal to vůbec někdo? Míša má svůj křesťanský a Lenka svůj čchi-kungovský a svedlo je to z nějaké cesty pravdy? Ze mne taky nevyjde „my křesťané“ nebo „naše škola o tom říká...“ ale projít školou, souznít s vírou, pochopit skupinovou zkušenost, to může být užitečné, ať se to děje zdánlivě náhodou nebo zdánlivě z našeho rozhodnutí.

Podstatné je dělat něco se SEBOU, protože v roli hráče našeho vlastního života máme NEOMEZENÉ možnosti. Neomezené v jistém smyslu a to právě v tom nejpodstatnějším, nesouvisejícím s majetkem, postavením, slastmi ani proplouváním řetězcem šťastných náhod. Ale i tyto roviny našeho života jsou zde a chovat se v nich nevhodně nám může přivodit smrt. Deepak Chopra v knize Jak poznat Boha (Maja, už si ju dočítala?) pojmenovává sedm vlastností Boha, tam, kde jde o holý život, je Bůh krutý, oko za oko, tam, kde jde o víru, je Bůh mystický, tam, kde jde o život v lásce, je Bůh milostivý... Ať děláme cokoli, děláme všechno najednou, podle svých možností a poslání. Poslání není osudové, je všelidské a univerzální a v tomto univerzu je nám společné s Božím. Mám pocit, že tohle lze chápat jen za předpokladu, že máme (víme či věříme, že máme)

duši. Bez ní není spojení s ničím mimo nás. Svou duši nevnímáme, asi tak jak nevidíme své oko. Jedna cesta poznání je prostě přijít na to, že oko máme i bez zrcadla. Druhá, s tím zrcadlem, přes tzv. důkazy. K důkazům potřebujeme jiné receptory, než mají přístroje na vnímání hmoty. Jestli o tom chceme důkaz, musíme se snažit zjemnit svoje vnímání, a to je v naší situaci opět hodně o tréninku.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 3:43 PM

Za hodně vděčím svým pochybnostem, omylům, kritickému uvažování, nárazům do zdi, trápení. Nicméně, neprosil jsem se o ně.

Čau

Fedor

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 5:02 PM

To je pěkné – je to moje hlava, tak se do ní mlátím. Doveďu si, Dášo, představit, jak to říkáš! :o) Nějak nemám čas, valí se různé povinnosti – sbírka, ale přemýšlím nad tím, co píšete.

V podstatě – myslím, že vlastní prožitek víry je nesdělitelný, v okamžiku, kdy o něm začnu mluvit, stává se z něj blaf. Stejně tak chápání víry – opatrně o něm mohu mluvit (s lidmi na stejné vlně; s těmi na nestejně vlně také, ale jinak). Že si každý vezme ze svého náboženství, co se mu hodí?

Každý je také originál, takže každému se hodí něco jiného. Dělíme se na skupiny navzájem podobných originálů.

O svátcích jsem byla v kostele, u Svaté Večeře Páně. U nás evangelíků (znáte to) se přistupuje v kruhu, kdy farář, příp. starší podávají nejprve chléb, pak kalich s vínem. Bývá plný kostel, a tak je to vícekolové. Večeře Páně je vrcholem společenství s Bohem. Když odešlo první kolo a nastoupilo druhé, ti, co už byli, se začali bavit, měli to už za sebou, a tak co by si nepokecali. Trochu mě to rozhodilo.

Na druhé straně, co se mám starat o prožitky svých blízkých, mám svou hlavu (s níž tluku) a taky mi někdy myšlenky lítají kdovíkde kostel-nekostel. No, člověk nemá soudit, aby nebyl souzen. Někdy je problém neodsoudit sám sebe.

iv

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 6:41 PM

Príbeh našich životov má svoj vývoj v čase a v rôznych etapách životnej dráhy si rôznym spôsobom otlkame hlavy, pochybujeme a nachádzame. Ako dieťa som si hlavu otlkal hlavne pre uznanie kamarátov, ako mladý muž pre priazeň dievčat, ako otec pre obživu rodiny (otĺkanie hlavy v tejto veci ma odvtedy sprevádza permanentne), ako začínajúci vedec som si otlkal hlavu pre uznanie profesionálnych autorít a ako starnúci muž pre svätý pokoj, čo sa mi nedarí. Pre každú z týchto epizód sú vhodné iné praktiky. Ako osobné ilustrácie praktik k jednotlivým etapám života uvádzam: guľičky, výpravy na bratislavský hrad a rabaka (túto hru určite nepoznáte) v detstve, chodenie do telocvične (ja som napríklad boxoval, čo je v tomto období života môj zdieľa-

ný záujem s Vladimírom Mečiarom), v mladosti som intenzívne obháňal dievčatá, do krčmy a knižnice som chodil trénovať v čase zrelej mladosti (krčma mi zostala dodnes) a s príchodom stredného veku hypertrofovali profesionálne ambície (štúdium, premýšľanie, písanie a publikovanie je duchovné cvičenie par excellence). V každej z uvedených praktík sa človek môže dopracovať k istej kvalite. Môj skvelý kamarát Fero Guldan (maliar, publicista, rozprávač) sa napríklad vypracoval k úplnej dokonalosti v krčmovej diskusii. Nevie si však predstaviť, že by sa začal cvičiť v tejto praktike od prvej ľudovej. Úprimne prehlasujem, že som nič neodmietal. Fakt, že som sa intenzívne angažoval vo „výchove“ svojich synov, chápem tiež ako aktívne sociálne učenie. Iste, dobral som sa múdrosti až v čase, keď moje deti o ňu nestoja a dáva im poriadne zabrať, aby napravili, čo som pokazil. Celý ten čas som úprimne reflektoval svoje omyly a pochybnosti. A úprimne prajem každému rovnú cestu až do hrobu, ak je to možné a ľudské.

Čau!

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 03, 2006 7:21 PM

Juraj, bezva, potěšil's mě tím přechodníkem, byl to správně přechodník přítomný v mužském rodě.

Jinak: chybí ti zkušenost víry, tím míním zakoušení šechíny, odkazují opět na Joba: jen z doslechu jsem o tobě slyšel, teď však jsem tě spatřil vlastním okem. Proto odvolávám a lituji všeho v prachu a popelu. To neumíš.

Bez toho to nejde a na nic nepřijdeš. Odvaž se!

P. S. Po přečtení dalších mailů: Víra není duchovní technika. Je to tvůrčí – rozhodování, řekněme. Ani s těmi dětmi se nedá nic diktovat, nějaké techniky, praktiky – v 17.25 je budu objímat podle diáře – to je obsese. Někdy stačí „pohlazení“ slovem – takhle ti to sluší – a příslušný radostný pohled – ale to není hra. To musí tryskat ze srdce a když netryská, kdo to má zbaštit? To bych taky – co dítě – se rvala, majíc úplně jiné rozpoložení a plány atd. Empatie. To je to slovo. Ale to se musím napřed umět vyznat ve svých citech, musím znát svoje iracionality a racionalizovat si je a zvládnout je... Je krásné být sama sebou, ale není to o Max Factor...

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 9:38 AM

Dopis v příloze je adresován Míše, která ho asi nepotřebuje číst, ale tak to už chodí.

Juraj

Rozumím ti, Míšo. Víra je nad duchovními praktikami, ale jejich prostřednictvím může člověk projít stavy a následně poznáním, které v jeho osobní zkušenosti odbourají část bariér k víře nebo obecně k pochopení nových věcí. Zajímavým příkladem je způsob osvojování víry školy čchi –kung. Novici v klášteře Šao Lin, ale i praktikující veřejnost, jsou vedeni k tomu, aby prostě cvičili a nepřemýšleli o tom, proč, ani o tom, co mají cítit a jestli to cítí. Mistr Xu nám to v Bratislavě vysvětloval jako dva druhy učení. To naše západní je založeno na předávání poznatků od učitele k žákovi, to jejich východní je založené na vlastním prožitku. Cvič

a všechno sám pochopíš, až se budeš umět zeptat na to, co cítíš, bude ti odpovězeno. Proto tamní mistři žákům ze začátku vůbec nic neříkají a nic nevysvětlují. To začali dělat až u nás, na západě, protože my chceme všechno rychle pochopit v domněnání, že to vede k rychlému užívání výsledků. Že je to povrchní, to nám nevadí.

V tomto smyslu jsem i já pro čchi-kung beznadějný případ. Mé kritické myšlení (Fedor o něm mluví, jako kdyby za něj nemohl) mě sice občas uchrání před obecně přijímanými bludy, například instantní kaší evoluční teorie, ale stejně tak i před přijetím podezřele zjevných, nicméně pravd. Proto jsem možná beznadějný případ pro jakoukoliv víru. Pokud našince, materialistu, nepotká dostatečně silný impuls, může si vypěstovat kritické myšlení ad absurdum a zůstat k němu přilepený (také ve významu lpět) navěky. Potřebná síla impulsu k odlepení se je pro každého jiná. Mně stačilo „utrpení“ z manželské krize, dnes bych řekl, že mi stačilo docela málo, abych se otevřel novým prožitkům, probudil novou pozornost a zakusil jiné přemýšlení. Utrpení nepochybně může tak rozvibrovat osobnost, že z ní opadnou různé nánosy a krunýře. V tom obnaženém stavu se mi do rukou „náhodou“ dostala knížka meditačních technik k duchovnímu růstu. Po prvních kapitolách jsem si řekl, proboha, co to čtu? (Od té doby jsem ji četl asi desetkrát.) Ale zkusil jsem to, protože to slibovalo prožitky, jež vedou k pochopení, odpuštění, lásce. Moje osobní zkušenost (při neslábnuoucí intenzitě kritického myšlení) je, že to funguje. Ano, je to v souladu s dimenzemi mého celostního já, je to prostor daleko přesahující ten můj dosavadní, který jsem stihl kriticky prověřit.

A to je moje osobní zkušenost, se kterou je pro mne snadné cvičit taj-či nebo čchi-kung a s velkou radostí (a za jásotu

kritického myšlení) zjišťovat, že klid mysli, nesouzení, přijímání atd. jsou způsobem nádherného života. A rovněž mojí osobní zkušeností je, že se dají trénovat. Stačí mi k tomu otevřenost a důvěra a také pečovat o vnímavost, pozorně se dívat na svět ve mně a kolem mne. Kritické myšlení se tím osvobozuje a napřahuje k jiným metám. Ale i v praktickém životě to vede k lepšímu zdraví, výkonům bez únavy, zlepšení vztahů. A to vše je jen povrch. Pod ním se mi díky technikám propojuje nově všechno se vším.

Nehorlím a nevnučuji techniky. Ale otevřenost k nim může zkusit každý. Já si například účinky taj-či uvědomuji jasně zejména teď, co jsem už rok na žádném kurzu nebyl a sám ho cvičit nejsem schopen, protože jsem ho nikdy nedělal naplno. Cvičil jsem ho jen tak, a přece to fungovalo.

P. S. O jakém přechodníku přítomném mluvíš, ani nevím, slovensky psát jsem zapomněl a česky jsem se nikdy neučil, v tom jsem amatér. Hledě přes rameno naší Barunce, která se teď učí na přijímačky na gympl opět (už po sté v životě) padám do mdlob z nesmyslnosti pravidel našich jazyků. Takže za tuhle mezeru ve znalostech se stydím a omlouvám, ale nic s tím nemíním dělat.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 10:40 AM

Milý Juraj, snáď si sa nenasral kvôli môjmu, trochu ironickému, pohľadu na svet duchovných praktík. To podstatné, čo som chcel povedať, bolo: praktizujeme celý život, iba techniky sa v jednotlivých fázach životného cyklu menia. Vďačíme za to trochu aj kritickému duchu našej kultúry. Mladý barmský chlapec, ktorého v piatich rokoch pošlú do

budhistického chrámu, túto možnosť nemá. A potom sú tu osobné dispozície. Napokon, som dosť iný ako môj brat, a to sme si veľmi blízki. Ergo aj techniky, ktoré vyhľadávam pri ceste životom, sú iné.

Čau, kamarát.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 11:03 AM

Ha, Fedor, v poslednej dobe ma nasiera jediné – českí úradníci. Mám k tomu niekoľko osobných príbehov, ktoré sú neuveriteľné, asi žijem fakt v inej dimenzii.

Kľudne ironizuj, čo chceš, vrátane techník, mňa to inšpiruje byť zrozumiteľný. Všetak aj teba asi inšpiruje, keď sa ťa spýtam, čo dôležité sa v tvojom živote mení okrem motívu k otlkaniu hlavy.

Čau, milujem ťa.

Juraj

FROM: LENKA ČEČETKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 11:14 AM

Už dlhší čas diskusiu len potichu sledujem, teraz sa naskytla chvíľka času a zopár slov, ktorými by som chcela prispieť. V hlave sa mi pomaly skladajú od momentu, keď som si prečítala príspevok od Fedorovho známeho z Austrálie.

Neviem, či je joga, čchi-kung, budhizmus a podobne v móde, možno áno, možno je to len prirodzený vývoj a vzájomné prelínanie sa vplyvov Východu a Západu. Tiež som si kedysi myslela, v čase, keď som sa ešte nevenovala čchi-kungu, že to je nejaký trend a s patričným komentá-

rom až pohrdaním som komentovala rôzne menšie a väčšie celebrity, že na čo sa to hrajú a či si myslia, že to je zaujímavé. Tiež som mala pocit, že ak to teda robia, nech to robia poriadne, nech odídu z Hollywoodu, nech sa inak stravujú a podobne.

Dnes viem, že veci nie sú také jednoznačné. Prečo by sme nakoniec mali kompletne a od základu meniť svoj život, opustiť svoje bydlisko, prácu, rodinu a podobne. Prečo by sme sa nemohli nechať inšpirovať a to dobro z akejkolvek viery či techniky vniesť do nášho života a tým ho zlepšiť, skvalitniť pre samých seba a naše okolie. Veď svet a život sa stále vyvíja, nemusíme dogmaticky trvať na tom, aby to bolo tak ako pred 3 tisíc rokmi. A už vôbec nie len na základe toho, že sme si nejakú literatúru prečítali.

Duchovný rozvoj nie je otázkou dní, týždňov či mesiacov. Je to na celý život (viac životov?). Dnes začnem cvičiť a možno o 4 roky pod vplyvom vlastných skúseností a pochopenia zmením stravu či vzťah k rodičom. Ako ma môže súdiť niekto, kto prečítal nejakú knihu, a hodnotiť úroveň môjho rozvoja? Keď človek na sebe začne pracovať, často-krát je najprv popletený a bohužiaľ pre svoje okolie aj menej príjemný ako predtým. Nejaký tibetský láma prirovnal duchovný rozvoj k vyoperovaniu apendixu bez anestézie a sedatív. Lenže to pochopí človek, až keď to osobne na vlastnej koži zažíva.

Preto debata medzi ľuďmi, ktorí to robia, a tými, ktorí o tom čítajú, respektíve rozprávajú, sa nutne začne točiť v bludnom kruhu, lebo skúsenosti sú neprenosné a tí, čo to robia, v zásade nemajú ani veľkú potrebu o tom rozprávať.

Ja som vychovávaná bez viery a v kritickom myslení. Nemyslím, že mi je to celkom na škodu. Vieru si hľadám a budujem sama, kritické myslenie mi síce asi prináša viacej po-

chybností ako iným, veriacim cvičencom, ale zároveň mi dáva možnosť kriticky zhodnotiť aj svoje duchovné zážitky a neprepadať pocitom, že som v inom svete, keď tam asi nie som, že mi odchádza duša, keď je v skutočnosti v tele, a podobne. To znamená, že kriticky vnímam svoj vlastný rozvoj, som si vedomá vecí, ktoré ešte nemám zvládnuté, a podobne.

Niekedy som síce asi až príliš kritická, ale možno je to lepšie, ako keby som sa vznášala na obláčiku vysnených predstáv. Pri viere ako takej môže byť kritické myslenie na závalu, pri duchovnej praktike podľa mňa nie. Umožňuje nám kriticky zhodnotiť svoje zážitky a fenomény pri cvičení, praktikovaní.

Samozrejme, za predpokladu, že nepotlačíme úplne svoju otvorenosť a sme k sebe úprimní.

Neviem, či nám ľuďom viacej chýba viera, alebo pokora. A možno jedno s druhým súvisí. Čo sa týka otlkania hláv, duchovne praktiky slúžia na to, aby sme to otlkanie hláv pochopili a uvedomili si, čo si z toho odniesť. Prakticky príklad – človek sa veľakrát sklame vo vzťahoch a potom usúdi, že nikomu sa nedá veriť a ku všetkým ďalším vzťahom pristupuje s nedôverou a nejakým spôsobom si drží odstup. Teda vlastne uzavrie svoje srdce. Keď však, pod vplyvom duchovnej praktiky, pochopí situáciu inak, naopak svoje srdce môže otvoriť a dávať viacej lásky, viacej dôverovať. Rovnaká skúsenosť môže viesť k odlišným výsledkom. Jeden sa uzavrie, druhý otvorí. Jeden začne súdiť, druhý naopak s tým skončí. A asi o toto ide pri duchovnej praxi.

Duchovná praktika nie je nejaká konkrétna schéma. Teraz treba cvičiť, toľko a toľko a takýchto cvikov. To je možno úvod, aby človek získal režim a sebadisciplínu a pomoc v čase, keď ešte nechápe esenciu cvičenia a nevie počúvať svoje pocity. Neskôr proces prebieha inak a manifestuje sa v celom spektre ak-

tivít človeka. Nie je to ale zo dňa na deň, a preto to aj mnohí ľudia vzdávajú. Najprv treba totiž odkopať nánosy skúseností a vedomostí a nie každý ma na to nervy, chuť a odvahu.

Lenka

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 5:13 PM

Lenka to pekne napísala. Myslím, že od nej to môžeme brať ako osobný príbeh. Ona s tým má ešte aj iné zaujímavé osobné skúsenosti. Rozprávala mi, ako v určitej fáze, po tom, čo sa začala intenzívnejšie venovať cvičeniam, stratila záujem o normálny život. Podobnú skúsenosť mi neskôr rozprávala aj jedna pani o svojej dcére, ktorá sa tiež dala na cvičenie. Keby o tom Lenka niečo napísala, bola by to dobrá ilustrácia účinkov cvičenia a tiež toho, že to nakoniec je zlúčiteľné s normálnym životom. Dokonca viac než zlúčiteľné, je to zásadne pomáhajúce v normálnom živí.

Niekedy je ťažko rozlíšiteľné, čo je módna vlna a čo prejav liberalizovanej globálnej spoločnosti. Priepustnosť sveta informáciami je dnes úžasná a s ňou i možnosť dobrovoľne si vyberať z učení, vier a náboženstiev. Ja chápem (na svojom príbehu) rastúcu popularitu budhizmu ako globálny dôsledok hľadania komplementárnych prvkov z rôznych vier a náboženstiev. Ak sa to deje naozaj dobrovoľne a individuálne, je to dosť dobrý signál o tom, že to ľuďom pomáha v dosahovaní ich cieľov. To, že firmy platia cvičiteľov jogy a čchi-kungu pre svojich zamestnancov a dokonca v pracovnej dobe, aby zvýšili ich tvorivosť, výkon a pohodu, je nezvyčajné, ale takto by sa mal rozhodovať každý riadiaci systém. Aj náš osobný zdravý rozum.

Juraj

FROM: JIŘINA S.

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 5:14 PM

Ahoj, já bych se vás chtěla zeptat, jak souvisí případná volba určitého druhu cvičení s lidským temperamentem?

Když chybí „oheň“ (jang, nebo vztek, nebo síla, nebo jak to nazvete), a člověk má „přebytek jinu“ (nebo jak se to jmenuje), pak má cvičit JEN silová bojová umění, posilovnu?

(Jang?)

A když se u jiného najde zas přebytek „jangu“, pak opak? Vílí tanec třeba? (Jin)

Nebo je to jedno?

Co je smyslem těch cvičení – vyrovnaná harmonie, nebo doplnění chybějících druhů energií?

Dík za odpověď

Jiřina

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 5:30 PM

Víra je druh poznání a kritický rozum se na tom zúčastní plnou měrou. Na co nám Bůh asi rozum dal, ne? Jemu nevadí, když ho užíváme, ba naopak. Tlučte... tj. ptejte se. Na co praktiky. Taky druh vymývání mozku. Mýty. Okouzlení. Drbání se levou rukou za pravým uchem, ba ještě hůř. Vytloukání klínu klínem. Nesprávné nástroje. Opíjení rohlíkem. Spíše projde lano uchem jehly...

Jsem subjekt, nikdy nebudu objektivní. Vidím to a to takhle, cítím to a to takhle, jednám podle toho – a беру si to na triko – kupodivu mě to osvobozuje a paradoxně vidím a cítím jiné subjekty jako ze stejného materiálu a se stejnými strastmi. Vede to ke sdílení – ducha, ne monotónních

úkonů. Z toho bych zblbla – jako Chaplin u pásu. Nezlob se – kdybych ti to zkousla, měla bych průšvih – prostě ti to musím vyřídit. Ostatně to vidím jako škodu, když můj milý bratr maří čas, místo aby žil, doopravdy žil, protože na to má, bylo mu dáno a bude mu přidáno. Líbám.

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 5:47 PM

Římská civilizace měla svůj vzestup, kulminaci a pád. Znameními pádu – po překročení vrcholu – byla: rozsexenost na veliko – kámen cihlu a ještě víc, rozežranost a náboženský synkretismus, což je horší než týden starý buřtguláš. Podobné rysy vykazovaly i jiné civilizace ve svém vývoji, ve zkratce např i nacistické Německo. Ty věci se prostě opakují. Chaos, nesoustředěnost, povrchnost, přelétavost, narcismus. (Bandar-logismus – viz Kniha džunglí). Postmoderna – ale není na ní nic moderního. Jsme všichni stále stejně blbí jako ve starověku. Náš život je příliš krátký, z dějin se nepoučíme, poněvadž se soustavně matou – falšují je mocní ke svému upevnění, viz Orwell. (Umřel 11. 1. 1950, já se narodila 10. 1. 50. Mám z toho něco vyvozovat, jako mnozí posedlí číslý – taky technika nebo praktika–? Nesmysl. Důležité je porozumění bez ohledu na čas. A to je možné jen v duchu a pravdě.)

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 6:10 PM

Fajn, Ivo. Všechno je dovoleno – ale ne všechno prospívá. Takže není všechno dovoleno, resp. musím si vybrat a spo-lehnout se na to, že co se líbí Bohu, bude i mně prospěšné. Otázka je: co se Bohu líbí a co ne. A to je ten úhel zkoumá-ní, přičemž nejde o antické quod licet Iovi, non licet bovi, nýbrž že šel tak daleko, že se stal člověkem. Ale toho se bo-jíme, být právě takovými lidmi, tak ho prohlásíme za bláz-na, fanatika, teplouše, rouhače – ukřižuj – – jakoby krát-kozrace bylo lepší žít v pohodě a – hnilobě – ne-lidství – – a když je po všem, prohlásit: byl to Boží Syn, obětoval se za nás, vykoupil nás, máme to za sebou – dál můžeme žít v pohodě-klídku-hnilobě-bezpečí? (A ještě si z toho církev udělá byznys). Ale já nemyslím, že by nás vykoupil – i muš-ketýři věděli, že nejde jen jeden za všechny, že je to jen půl-ka a že to nemůže fungovat bez – všichni za jednoho – ji-nak je to zase za vlasy přitažené – já celkem jednoduše vím, že nám ukázal cestu. Techniku. Praxi. Já jsem ta Cesta, Pravda i Život. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnos-tech (a pověrách), ale bude mít světlo života. Kristus není Bůh. Je Pomazaný. Je Zjevitel – osobní, člověk člověku.

Co je na něm zvláštní? Že obstál a odmítl pokušení stát se bohem (přesně naopak Adam. A my jsme všichni adamo-vé. Haadam. Lidstvo). Bůh je stejně jen jeden. A je Pánem i ostatních bohů.

Míša

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 6:56 PM

Zdravím všechny psychiatrickým pozdravem Pevné nervy!, omlouvám se za pozdní reakci. Závidím všem, hlavně Jura-jovi, že mohou sednout k počítači kdykoli (soudě podle časů odchodů mailů) a vždy napíší něco inspirativního; na toto já nemám, jsem schopný se ozvat tak jednou týdně, když moc. Napíchla mě Dáša Volencová broušením zubů na nejlepší civilizaci na této planetě – když o tom tak přemýšlím, tak asi před hodinou mě zuby rozbolely tak, že jsem si musel něco vzít. Za starých časů nebo jinde bych to musel vydržet nebo se opít, nebo si nechat vyrvat zuby z půlky čelisti. Teď se to vyřeší tak, že zítra mi něžná ručka mojí zubařky tento problém (aspoň doufám) vyřeší. To vidím jako fantastický výdobytek euroatlantické civilizace a považuju to za štěstí (abych navázal na předchozí debatu).

No a tím se dostávám k tomu, co mě inspirovalo nejvíc – k Fedorovým tématům. Přiznám, že téma duchovních technik jde tak trochu mimo mě, i když by mi zas až tak cizí být nemělo – taky si myslím, že je to trochu móda. Já jsem se holt zarazil ve vývoji na linii pokračovatelů Freuda – vývojových psychologů a snažím se v tomto držet svého kopyta.

Takže k tématům – je vidět, že je staví Pan sociolog; jedno vyplývá z druhého. Nicméně se možná trochu kacířsky pokusím je doplnit pohledem individuálním. Začnu koncem – osobně chápu Kristův výrok o milování bližního svého jako sebe samého symbolicky jako vyjádření apriorní rovnosti a horizontality mezi lidmi. Spíše než miluj, by mi tam sedělo slovo uznávej, toleruj. Na to logicky navazuje přísloví o nečinění jinému toho, co nechceš, aby činil on tobě. No, a protože všechno má své meze (a jejich hledání

je nekonečným a trýznivým atributem lidského bytí), protože svoboda číkoli pěsti končí centimetr od nosu někoho jiného, nenastavím druhou tvář, ale vlastní pěst. To už je o kultuře krutosti a násilí. Chtělo by se mi říci – násilí ano, když jde o racionální postup k prosazení dobré či správné věci. A zase – co je to dobrá či správná věc? Opakuji to, co píšu snad do každé své reakce – úcta k jedinci, k jeho práci a k majetku, který na trhu prostřednictvím své práce získá. Těchto hodnot dosáhla opravdu ze všech civilizačních úrovní jen ta naše, euroatlantická. Tím se posouvám k bídě a marginalizaci. Řešení vidím v sice taktní, opatrné, ale důsledné a neústupné implementaci západních hodnot na celý svět – prostě aby se všichni naučili zatnout zuby, tvrdě makat, vlastní prací se postarat o sebe a své potomstvo a odnaučili se skuhrat a dožebraťovat se s nataženou rukou. No a to přímo souvisí s prvním problémem, tedy globalizací finančnictví a ekonomiky. Podproblém bych formuloval tak, že osobně nejpalčivěji vnímám jev přesouvání výroby do lokalit s komparativními výhodami (levná pracovní síla). Ale o tom někdy příště.

Jirka Berka

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 6:58 PM

Ahoj, já jsem si dnes zacvičila krásně se sněhem, byl pěkně mokrý a těžký, a to proto, že ač platím daně, musím uklízet chodník, který je sice veřejný a já (ani fara) nejsme jeho majitelem (běda, kdybychom si na chodník složili nějaký materiál, to je hned „zábor“ a poplatky úřadu), ale přesto je má povinnost ho uklidit, a taky majetkoprávní odpovědnost, když si někdo ublížil... Bože, chraň! Procvičila jsem

ruce, nohy, záda, plíce a srdce. Jo a taky střeva, neb jsem si prdla, když kolem jela vejtraska. Setkala se s několika známými a prohodili jsme pár milých slov, několik lidí prošlo jako tupouni a šlapalo, kam nemělo, a jedna blbka šla za mnou a já ji málem nabrala násadou hrábľa, protože hrábľo dělalo rámus a já dozadu nevidím, zrcátek nemajíc (genitiv záporový + přechodník přítomný sg., femininum, zkracuje v tomto případě vedlejší větu předmětnou – protože nemám zrcátka.) Koukala na mě jako na vraha. Počítám, kdybych byla mladá holka, asi by mě seřvala... Jsouc stará bába, ušla jsem tomu. Pak jsem cvičila s nákupními taškami, se smetákem a s mopem a pak u sporáku – udělala jsem tři druhy salátů – humrový, fazolový a těstovinový (vlastní fantazie), bábovku a další přípravu na seminář, který se koná od pěti hodin u nás v modlitebně. Pak přišla moje účetní konzultantka a opravily jsme chyby (drobné!) v podvojném účetnictví, co se učím a jemuž zase o kousek víc rozumím. Mezitím jsem ještě dala do trouby kuřata, až přijdou moje děti ze školy. Všechno jsem stihla, dobře si zacvičila, dost práce udělala. Večer budu pokračovat v anglické knížce, abych se pocvičila v angličtině – *Hollyfools*, dobré čtení, ale zacvičím si ještě se slovníkem, protože autorka má ohromnou slovní zásobu – znám tři synonyma, ale ona použije čtvrté! Je tam fotka; ukazovala jsem ji synovi a on uznal, že kdybych ji vydávala za svou zamlada, mohlo by to projít. Závidím. Taková mladá holka a jak hezky píše a ještě anglicky... Tak se mnou cvičí závist. Myslím, že toho cvičení za dnešek je až až. Omlouvám se za tu přízemnost.

Míša

FROM: LENKA ČEČETKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 04, 2006 7:50 PM

Milá Jiřina,

zmyslom je aj jedno aj druhé, lebo sa to od seba nedá oddeľiť. Teda aj doplnenie chýbajúcej energie a rovnováha jing-jang. A potom sa ide ešte ďalej, energia sa pestuje/zušľachťuje a práve takáto energia pomáha otvárať kanály v tele, extra zmysly a napomáha duchovnému rozvoju. Najprv sa rieši telo, aby sme boli v pohode, a keď sme už ako tak fyzicky v pohode, máme energiu aj na ďalšie účely. Či už čchi-kung, taj či, joga a akékoľvek podobné cvičenie rieši aj doplnenie energie, aj jej harmonizáciu. Nezáleží, či je človek jinový alebo jangový typ, ale je pravda, že hektickému jangovému typu asi tichá meditácia pôjde horšie. V čchi-kungu sú však rôzne cvičenia, aj také, čo vyžadujú fyzickú silu, aj také, ktoré sú úplne kludové. Málokoho to asi napadne, ale verte mi, že hodinová ticha meditácia v sede bez pohybu dá aj telu poriadne zabráť :)

Dobre je meditačné cvičenia kombinovať s fyzickou aktivitou. Dalo by sa povedať, že koľko meditujeme, tolko by sme sa mali aj hýbať, či už pri športe alebo fyzickej práci. Aby bola dodržaná rovnováha.

A k tej konkrétnej otázke o posilovní/bojových umeniach a vílím tanci – tanec skôr pre jinového a bojové umenia pre jangového, ten sa musí z tej energie vybiť :) Ale človek, ktorý je na pohľad jangový – silný, hektický, a podobne – kludne môže trpieť nedostatkom energie, aj keď to tak nevyzerá. Nie je totiž všetko tak, ako sa na prvý pohľad javí. A s tým jinom a jangom to nie je až také jednoduché, ako by si niektorí západní vedci/lekári priali. Je to zložitý systém s mnohými nuansami.

Ale ako hovoríme my v čchi-kungu, nie je treba nad tým premýšľať, treba cvičiť a potom človek sám najlepšie pochopí, čo a kedy potrebuje.

Lenka

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 05, 2006 9:50 AM

Ale to je jinak: On mi nic nezakazuje, mohu si dělat co chci, jenže já si nechci dělat co chci já, ale co chce on, protože se mi ukázalo, že to má v hlavě srovnaný, tak ho беру. Já jsem postupně přišla na to (nebo mě k tomu přived, co já vím), že to pro mne není – za mých mladých let byl v módě autogenní trénink – ani mě to nebaví, takže přiznávám, že se mi líbí, když mě do toho Hospodin – ani nikdo jiný – nenutí. Ono to totiž vede moc k soustředěnosti na sebe sama, a tam je někde ten zakopaný pes – postupně si pak člověk, ani se nenaděje, udělá sám ze sebe modlu, to je to nebezpečí. Když si to uhlídáš, dělej si, co se ti líbí. Žádná křeč. Já mám například ve dveřích do špajzu takovou hrazdu, co jsem si tam přidělala mezi futra. A když jdu do špajzu, tak se přitáhnu a dvakrát třikrát zvednu nohy, abych procvičila břišní svaly. Pak vezmu ze špajzu, co potřebuju. A jelikož jsem sklerotik, tak tam musím víckrát a tím pádem si víc zacvičím. Když třeba smažím řízky a čekám u plotny, abych to obrátila a nespálila, tak abych se nenudila, udělám pár dřepů nebo tak. Pohoda.

Co se týče češtiny, mně to lezlo do hlavy samo. Taky žádná křeč. (A pravda, ani zásluha). K účetnictví – my jsme neziskovka, tak to není tak zlé, zatím to šlo s rozumem bez absurdit, co by mě žraly. Teď mě však žere, že zase kvůli blbosti asi po 150. musím pro výpis z trestního rejstříku a zas

tam budu čekat jak idiot na číslo a zas jim vysolím poplatek... Tož tak.

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: THURSDAY, JANUARY 05, 2006 11:29 AM

Fakt nechci zdržovat, ale je to tak, že on nechce nic, ale ty víš, co chtít od sebe, aby to bylo v souladu s jeho přáním? Tohle mne dost zajímá.

Já když si kdykoliv vzpomenu, vědomě dýchám, vědomě se uvolňuji a na chvilku se snažím zastavit myšlení, vědomě si vizualizuji světlo v sobě, kráčím a z pod nohou mi vystřeluje kulička energie, s tou čchi-kung hodně pracuje a dělá mi to dobře nejen v těle a v baterkách, ale i na duchu, i když to zdánlivě není propojené a nevím, jak to funguje. Ale tohle, prosím, je asi tak primitivní jak dětská modlitba na dobrou noc. V dalších cvičeních jde o jiné věci, třeba Malý nebeský okruh!

Mně se zdá, že to soustředění na sebe může velmi dobře fungovat jako čočka pro pohled do mikro a makro světa kolem našeho já.

Do toho časopisu se asi nejvíc hodí citace z tvých e-mailů, takže používej, co a jak chceš.

Ahoj

Juraj

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 05, 2006 8:48 PM

Co on chce? No: Nebudeš mít jiné bohy, z ničeho si neuděláš modlu, já jsem tě vyvedl z domu otroctví, nebudeš krást,

chovej se slušně k rodičům, nezúčastňuj se orgií kolem různých model, nepřebírej někomu manžela, manželku a vůbec, co patří k jeho domu, mluv pravdu a opovaž se křivě někoho nařknout a nelži ani sobě ani jiným – asi tak deset bodů a to, co z toho plyne. Celkem tvůrčí je to, zdá se mi. Ale přitom dost jednoduché: chce právo, spravedlnost a mravnost – dobrovolnou sebekázeň. Aby zákon nebyl nade mnou, ale ve mně. A zase si nedělat ze zákona modlu – jinak platí: běda vám, zákoníci a farizeové!

Ted' např. platí ten protikuřácký zákon, že. Takže policie bude honit kuřáky místo zlodějů a vrahů. Pak by se mělo taky spočítat, kolik toho lidé do vzduchu naprdí – to jsou taky jedy, ne?

Jirkovi Berkovi – jsem z doktorské rodiny, táta chirurg, máma plicářka, babička kožní a venerické, strýčkové interna, oční a – patologie. A táta vždycky říkal – a sám poctivě dodržoval: lepší se jednou fortedlně ubzdít, nežli s grošíkem do apatyky jít. A já skončila na teologii, protože oni byli vždycky smutní, když jim pacient umřel... A strejda patolog byl vůbec skeptik skeptikovatej...

Míša

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, JANUARY 05, 2006 10:14 PM

Milá Míšo!

Těch téměř sedm miliard lidí, obývajících naši globální vesnici, se klidně shodne na tom, že „... *nebudeš krást, chovej se slušně k rodičům, nezúčastňuj se orgií kolem různých model, nepřebírej někomu manžela, manželku a vůbec, co patří k jeho domu, mluv pravdu a opovaž se křivě někoho nařknout a nelži ani sobě ani jiným* ...“ a přesto budou mnozí (velice mnozí) krást, lhát, odkládat rodiče ve

stáří, vzhlížet k supermarketům, svádět manželky (manžele) bližního svého. Navíc Attové budou ve jménu svého boha oblékat vesty se semtexem a nadrobno nasekanými šrouby. Dialog mezi religii není možný především díky náboženským nomenklaturám. I v rámci jednotlivých náboženství probíhá obtížně (velice obtížně). Mnozí se pokoušeli najít společného jmenovatele – například kulturu nenásilí, práva pro ženy a menšiny, šanci na důstojný život etc. Někteří byli ve svých kulturách docela úspěšní (například takový Gándhí). Krev ovšem teče dál, lidé umírají hladu atakdale. Má naděje se upírá k sekulární etice. Tím jsme ovšem trochu odběhli od merita naší diskuse. Také cítím jistou nedůvěru k lidem, kteří obíhají především sami sebe. Vím ovšem, že nejsou nebezpeční. To jsem spíše ve střehu, když mi někdo říká, že vlastní pravdu a recept na všechny problémy.

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, JANUARY 05, 2006 10:27 PM

A ještě něco: Nejhezčí poezie tryská z rozervaných duší, z vnitřního napětí, z touhy překročit sebe, z rozjitřené senzitivity. Kafka a Li Po jsou jenom dva příklady z mnoha. Akt kreativity je něco jako orgasmus ducha. Respekt k normám – například k desateru – je z jiného soudku.

Čau,

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, JANUARY 05, 2006 11:00 PM

A na Britských listech (<http://www.blisty.cz/2006/1/5/art26427.html>) jsem našel toto:

Co je nejnebezpečnější vědecká myšlenka?

„Na tu otázku umím odpovědět, ale jsem dost inteligentní na to, abych ji uměl položit?“

James Lee Byars

Historie vědy je plná objevů, které byly ve své době považovány za společensky, morálně či emocionálně nebezpečné. Nejtypičtějsími příklady jsou kopernikovská a darwinovská revoluce. O čem si myslíte, že je to v současnosti nejnebezpečnější myšlenka? Ne proto, že se předpokládá, že je falešná, ale protože je možné, že je pravdivá?

*To je letošní otázka, s kterou se obrátil časopis **Edge** na 119 vědců z nejrozumnějších zemí dnešního světa. Jejich odpovědi publikoval dne 1. ledna 2006.*

*Ve vzduchu je něco radikálně nového: nové způsoby, jak porozumět fyzikálním systémům, nové způsoby přemýšlení o přemýšlení, které zpochybňují mnoho našich základních předpokladů. Realistická biologie myslí, pokrok v evoluční biologii, ve fyzice, v informační technologii, v genetice, v neurobiologii, v psychologii, ve strojírenství, v chemii materiálů. Všechno jsou to klíčové otázky ohledně toho, co to znamená být člověkem, píše časopis **The Edge** a pokračuje: Z odpovědí 119 vědců vyplývá, že vzniká nová filozofie, založená na významu složitosti a evoluce. Velmi složité systémy – organizmy, mozky, biosféra, vesmír – nevznikly, protože by je někdo stvořil podle nějakého plánu – všechny se postupně vyvinuly.*

*Mezi největší nebezpečí, jimž čelí společnost, otázka, která vyvolává vážná etická a morální dilemata, patří rostoucí porozumění lidstva tomu, jak geny ovlivňují chování, shrnuje názory 119 vědců deník **Guardian**.*

Craig Venter, zakladatel Venterovy vědecké nadace, uvedl, že genetická podstata osobnosti a chování lidí bude ve společnosti vyvolávat konflikty. Dodal, že je nevyhnutelné, že bude zjištěno, že zdrojem mnoha lidských vlastností, jako je typ osobnosti, jazykové schopnosti, inteligence, kvalita paměti a atletické schopnosti, jsou genetické predispozice. „Nebezpečí spočívá v tom, co už víme: nenarodili jsme se všichni sobě rovni,“ zdůraznil.

Steven Pinker, psycholog na Harvard University, pokračuje: „Revoluce, způsobená zmapováním lidského genomu, vyvolala obrovské množství komentářů o možném nebezpečí klonování a zlepšování lidského genetického kódu. Až si lidé uvědomí, že klonování znamená jen vytvoření přesné kopie dítěte podle jednoho z rodičů, namísto smíšení genů od obou rodičů, nikdo to nebude chtít dělat. A také, až si lidé uvědomí, že všechny geny mají nejen kladné, ale i záporné stránky (mohou vést k zvýšení IQ dítěte, ale zároveň mu způsobit genetické nemoci), klonování nebude pro nikoho atraktivní.“

Richard Dawkins z Oxforfské univerzity poukázal na to, že slíci porozumění tomu, jak funguje lidský mozek, povede k vzniku obtížných otázek týkajících se morálky. „Jako vědci jsme přesvědčeni, že lidský mozek, i když možná nefunguje zcela jako computer, je zcela jistě ovládán fyzikálními zákony. Když začne chybně fungovat počítač, netrestáme ho. Najdeme problém a odstraníme ho, většinou nahrazením poškozené součástky, buď hardwarové anebo softwarové. Není vrah anebo sexuální násilník prostě jen strojem s chybně fungující součástí? Nebo s chybným vzděláním? S chybnými geny?“

Jiní vědci se soustřeďují na vztah lidí vůči životnímu prostředí, Fyzik **Paul Davies** argumentuje, že je nebezpečná představa, že lidstvo boj proti globálnímu oteplování už prohrálo. „Lidstvo má zdroje i technologii na to, aby omezilo emise skleníkových plynů. Nemáme politickou vůli.“

Samuel Barondes z University of Californie je znepokojen slícím významem léků, které ovlivňují chování mozku. „Už léta se úspěšně k léčbě depresi i vážnějších psychiatrických nemocí používá léku Prozac. Tyto léky mění osobnost pacienta a to je nebezpečné.“

*Jinou nebezpečnou myšlenkou, jak píše **Steven Pinker**, je představa, že se různé rasy liší geneticky nadáním a temperamentem. Nedávno se nebezpečnou a všeobecně odmítanou myšlenkou, že rasově genetická rozrůzněnost může ovlivňovat inteligenci, zabývali znovu dva vědci. Zjistili, že výjimečné geny, vyskytující se u židů z kmene Aškenazyů, které způsobují Tay-Sachsovu chorobu a Gaucherovu chorobu – jsou předávány dalším generacím, protože zároveň mají prospěšný vliv – zvýšenou inteligenci. **Henry Harpending a Gregory Cochran** z University of Utah citují pro tuto teorii nepřímé důkazy: několik vědeckých článků, z nichž vyplývá, že tyto geny, způsobující výše uvedené choroby, vedou k intenzivnějšímu růstu nervů. To prý má mnoho co společného s vědomím, že Aškenazyové většinou dělají „kongitivně namáhavou“ práci, jako je zakládání podniků.*

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 9:19 AM

Fedorovi – tak prvně předpokládám, že jsi jako rozumný muž po tom výletě požil grog. Za druhé: já samozřejmě mám odpověď na všechno! Problém je v tom, že spousta lidí věří, že věří, a přitom nevěří. Nebo je svedla sama církev, protože si našla nějakou pravdu a udělala dogma – a teď si s tím ani sama neví rady! Např. neomylnost, to je moc hezká past. Běda vám, zákoníci a farizeové, sami jste nevešli (do království) a ještě jste jiným zabránili vejít. A s tou vědou je to velmi podobné. Tak já zase čtu: 1. Mojžíšova 11 s nadpisem: **Lidé si sami troufají zabezpečit svou existenci a zajistit budoucnost.** Jejich úsilí však končí zmatkem. Bábel. Tam jsme furt. Přečti si to pozorně – zase je to modelová situace. Je v tom úsilí o koncentraci moci, světoředitelství, pýcha, svévole. Jak to někde vyčuchám, už se mi ježí srst. A ty věci, co jsem napsala, že je Hospodin chce – myslíš, že to vím odevždy? Postupně přicházím na nové

a nové věci, co jsem je klidně páchávala s klidnou myslí a je mi ze mne nanic, ale zase mám radost, že jsem objevila něco nového. Co vím, že je blbě, a taky vím, že kdybych to věděla všechno najednou, tak by to byla tak velká porce, že bych se zbláznila – přinejmenším. Tak *step by step* – je to prostě cesta. A největší štěstí je na té cestě potkat lidi, co k tomu taky pracně doklopýtávají, a pak to s nimi sdílet. To je pravá církev obecná, neviditelná, neinstituční – potkávací – antibabylon. Tak si to řídí Hospodin sám. Svolávání konferencí s mezináboženským – a jakýmkoli jiným dialogem má jen tu cenu, že se tam sem tam poznají lidé, co tu cestu znají, takže se mohou navzájem povzbudit, aby to nevzdávali. Jinak je to celkem vyhazování peněz.

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 12:20 PM

Odpovídat si neznamená znát odpovědi.

Míšo, chápu, že sdílení víry jako systému hodnot a názorů, v jehož důsledku se zformovaly náboženství a církve, je pro jejich šíření nezbytné. Pokud bychom nechali každého, ať si vysvětlí Boha, jak sám chce, čili pokud by nevznikly církve, sdílených hodnot, pravd a pravidel bychom se asi nedočkali. Proto chápu tvoji náboženskou a lidskou pokoru a disciplínu, se kterou uznáváš desatero a říkáš: tohle chce Bůh. Myslím, že už jsem jednou psal o tom, že v jisté fázi mého dospívání jsem začal být k náboženstvím a církvím pokorný, právě z toho důvodu, že jsou vzorem, návodem a aspoň trochu typizovanou cestou pro lidi. Říkají: takto žijme pospolu, je to dobré pro naplnění našich životů. Klaním se prozíravosti, která je učinila nezbytnou sou-

částí našich kultur a civilizace. Klaním se s největší pokorou a vděčností.

Pokud shrnu v kostce všechno, co jsem se o Bohu dověděl, pak v mém chápání je to k dnešnímu dni asi takto:

Pokud si řekneš, že vůle Boží je vyjádřena desaterem, tak sis vybrala kousek Boha a usídlila jsi ho ve své tělesné schránce. Tím získal tento „tvůj Bůh v tobě“ možnost radit ti, jak uzpůsobit vlastní život a soužití s jinými lidmi po dobu tvého pozemského života. Pro většinu lidí je to asi vše, co vůbec mohou chtít. Tohle lidstvu zvěstoval opravdu geniální učitel. Je záslužné tuhle víru šířit. A ejhle, zákon není nad tebou ale v tobě.

Fedor upozornil na triviální fakt, že i vyznavači této víry hřeší, což já formuluji: i bez desatera se dá žít. Ilustrace: pokud byl stejný Bůh v dobách hluboko před Kristem, a to nesporně byl, pak vedl své lidi v první řadě k přežití. Přežij, zabíjej zvěř i nepřátele, kteří ti usilují o život, chraň svůj rod! Pokud mají lidé jiných ras a náboženství stejného Boha jako my, pro zvýraznění například aboriginci v Austrálii, a to nesporně mají, jak oni dojdou k Bohu neznajíce desatero? U nich totiž neexistuje nekrást (všechno je společné) a pojmout manželku bližního svého (nemají manželky).

Proto si myslím, že desatero a jakékoliv odvozené mravní systémy, právo a spravedlnost už vůbec nemají s Bohem nic společného! Je to de facto sekulární etika, ke které upírá naděje Fedor. Bůh od nás nechce nic, než abychom byli! To je pro mne nepopíratelný fakt a z tohoto pohledu jsem věřící. Proč zkouší zažít tuto formu bytí, nemůže vědět nikdo než on. Z toho odvozují, že on je ve mně, protože jinak by toto bytí nezakoušel. A z toho odvozují, že moje a naše kolektivní inklinace k morálkám znamená, že v takovém prostředí se Bůh cítí dobře.

Pokud tedy Bůh vůbec něco od nás chce, tak jediné to, aby skrze nás byl, jaký je. To ale předpokládá, že on ví, že takovými můžeme být! A pokud my budeme jako on, tak on dosahuje svého cíle. Jistě, že tím neříkám, že můžeme být oním jediným, všeobjímajícím Bohem. Jsme každý jen jeho částíčkou a máme jiné možnosti než on – společná entita. Proto mezi námi a Bohem není rovnítko, tak jako není mezi kapkou vody a oceánem. Ale z toho vyplývá, že splynutí s oceánem jsme svým způsobem schopni cítit.

Tohle svoje chápání nemůžu nazvat vírou v běžném významu slova, je to jen takový obláček zvěstující nějakou víru. Ale stejně jako ty, Míšo, žasneš, co všechno je ti schopn naznačit tvůj Bůh a slovo boží, i já žasnu, kolik lidských poznatků a zkušeností zapadá do mé představy o Bohu.

Fedor opakovaně říká, že dialog mezi religii není možný. Ale já můžu o své víře/nevíře mluvit s kýmkoli z jiné víry/nevíry. Tak držím palce představám o „pravé církvi obecné, neviditelné, neinstituční – setkávací – antibabylonské“. Protože taková církev současně musí být i nebýt. Být, aby lidé nezahloubili, a nebýt, aby byl dialog vedený na úrovni já a ty a ne my a vy.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 1:52 PM

Děkuji, Juraj. Nicméně drobnosti: Nevím, je také odpověď, nejsem si jist, je také odpověď, mám takové tušení, je také odpověď, věřím tomu a tomu, je také odpověď, která patří k dialogu možná mnohem pevněji než vím, jsem si jist, je to tak a tak. Odpovědi, které mají tuto ambici, jsou často mo-

censké. Na cestě z pusy ke společenstvu adresátů můžou (a ono se to opravdu docela často stává) narůst do podoby hurikánu. Možná se časem dostaneme i na tuto půdu. Sám jsi nedávno avizoval text o střetu kultur.

Mám také sen o „pravé církvi obecné, neviditelné, neinstituční – potkávací“. A opakovaně říkám, že dialog mezi religiemi je problém, což jest opravdu jenom konstatování triviálního a nezpochybnitelného faktu. Ne pro tebe osobně.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 6:04 PM

Áno, Fedor, súhlasím. Keď prevádzam vety z hlavy na papier, z praktických dôvodov sa nedá úplne pred každú vetu vložiť: myslím si, domnievam sa, zatiaľ tomu rozumiem takto... Všetko, čo píšem, si však môžeš vynásobiť nasledujúcimi koeficientami:

K₁ – som obmedzený tým, čo poznám, netuším, či existuje absolútna pravda;

K₂ – v podstate si však vytváram svoje malé pravdy, bez nich sa nedá prakticky žiť;

K₃ – niečo sa mi zdá pravdepodobnejšie a niečo menej pravdepodobné a to sa snažím vyjadriť;

K₄ – milujem protiargumenty tých, ktorí sa snažia ma pochopiť;

K₅ – dôraz, s akým prezentujem a hájím svoje myšlienky, je úmerný môjmu presvedčeniu;

Náša virtuálna komunikácia je verbálna, nevidíme úsmevy, ústretové gestá, záujem jedného o druhého. Náš vnútorný mikrokosmos je akýmsi individuálnym náboženstvom

a náš dialóg preto nie je jednoduchý. Každý máme hranice inde, ale snažíme sa zotrvať v spoločnom priestore.

Som rád, že takto spolu komunikujeme.

Juraj

P. S. Text o strete kultúr som dopísal pred Vianocami. Zí-
ráš na neho...

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 7:42 PM

K textu v příloze:

Já nemám nic proti moderním technologiím, které vešly do našeho života jako vedlejší produkt euroatlantické civilizace. Také užívám Modafen, když na mne leze chřipka, a chodím k zubaři, který už možná má laserovou vrtačku. A vychodil jsem všechny stupně vzdělávacích institucí.

Ale žil bych méně významný či kvalitní život, kdybych se narodil před 300 lety na území dnešního Severního terioria nebo Sierra Leone?

Ke zdrojům mých zkušeností jen tolik, že jsem něco maličko viděl na vlastní oči v USA a Austrálii a s Romy jsem strávil 10 měsíců v rotě Československé lidové armády ve vyhnanství kasáren Vimperk.

Omlouvám se. Je to dlouhé, spousta chyb a hlavně neo-
malené.

Juraj

Míchání kultur a humanistická asimilační genocida

Mícháme, mícháme, ale jíst se to nedá.

Míchání kultur přináší pozitivní i negativní jevy. Kromě jiného je pozadím také pro současný terorismus nebo humanitární pomoc. V minulosti probíhalo mnohem pomaleji a izolovaněji, dnes globálně, což mimo jiné znamená, že ta naše dobovačná, bílá neboli euroatlantická kultura je schopna vmísit se super rychle a důrazně do všech ostatních i těch nejvzdálenějších a nejizolovanějších kultur. Takle moderní forma conquisty je v první vlně agresivní a v druhé humanitární. Co v této komplexní genocidě jiných kultur nezvládne první, dokonale smete ze světa ta druhá. Obě mají totiž stejný základ a stejný cíl. První jde po majetku, druhá podle mne mylně předpokládá, že naše pojetí úcty k jedinci, práci a majetku je tak univerzální hodnotou, že musí přinést blaho všem současným kulturám světa.

Evropské národy mají slušné podmínky míchat se mezi sebou. Jsou natěsnané na sebe a žít spolu musí, ale k moderní euroatlantické unifikaci je dovedla spíš touha po majetku (trhu) a paradigma svobody, rovnosti a růstu, než to, že by se staly v otázkách víry a nacionalismu tolerantními. Projeví se to, až se jednou znovu začnou vzájemně obviňovat ze zpomalení růstu, nedejbož z úpadku, a drobné kulturní rozdíly se znovu stanou dostatečně silným zdrojem k bitvám všemi způsoby, jak nám to předvedli bratři v bývalé Jugoslávii. Americký melting pott a Evropská unie jsou více produktem touhy po větší osobní a národní prosperitě než zmoudřením k toleranci.

Přesto, že to mezi námi Evropany stále bublá, vidím to ještě jako docela úspěšné sblížování ve srovnání s osudem cikánů, indiánů a aboriginců. Proč to s nimi a vedle nich i s Afričany ve střetech s naší kulturou nedopadlo a nedopadne dobře, vidím v samotné přirozenosti člověka, v příběhu, který bych parafrázi nazval „podíl práce na odlidštění člověka“. Takže pokud je v dnešním světě spolužití dvou odlišných kultur stále velmi rizikové a konfliktní, existence jiné kultury uprostřed větší je téměř nemožná.

Nativní společnosti, neboli krásná holá existence

Anglické slovo „native“ znamená přirozený, nesmíšený, přírodní, domorodý. Myslím, že pojem „nativní společnosti“ se běžně používá. Já tím rozumím společenstva lidí, která existovala po staletí a tisíciletí relativně izolovaně a stabilně. Současně pro ně platí, že vlastní cestou nepřišla k hodnotově orientovanému náboženství, jakým je křesťanství, islám, buddhismus či hinduismus (všude, kde jsou, mají společnosti větší náchylnost k „domestifikaci jednotlivců a mas“ prostřednictvím práce a majetku). Nativní společenstva bez takového náboženství neměla jak vykultivovat vědu a technologie, které naši společnost ženou tzv. dopředu. Bez těchto tří fenoménů (hodnotové náboženství, věda, technologie) pak neměla důvod ani k tomu, aby práci a její výsledek – majetek, používala jako společenské měřítko úspěchu. Takto vidím nativní, čili původní společenstva Afričanů, amerických Indiánů, Aboriginců a Romů.

Jejich víra, zdroje i hodnoty se ustálily ve způsob života, který byl stabilní a v souladu s jejich vnějším prostředím. Jejich potomky, kteří si i dnes zachovávají obdivuhodnou rezistenci ke kulturním změnám, nemáme právo nazývat hanlivě primitivní, a to ani když jedí špinavýma rukama, prostě proto, že hygiena není měřítkem jejich způsobu života. Na druhé straně není také důvodu obdivovat jejich harmonické soužití s přírodou, protože na úrovni svých možností ji vždy drancovali, jen ty možnosti prostě byly malé. Nemáme důvod je lidsky podceňovat, jsou inteligentně a emočně stejně vybavení jako my, možná si dokonce zachovali mnohem vyšší schopnost využívat duševní schopnosti, které my, kteří je už nemáme, řadíme k paranormálním jevům. Nemáme žádný důkaz o tom, jestli by ve svých přirozených podmínkách neexistovali déle, než bude existovat naše bílá civilizace při daném tempu růstu. My jsme se postupně sice naučili rozumět některým ekosystémům lépe než domorodci, ale přesto nejsme schopni přežít v nich bez jejich pomoci nebo bez moderních technologií, které nás od samotného ekosystému izolují. Ovšem porozumět jejich sociálním systémům je, jak se zdá, mnohem těžší. Takže o tom, jaký je vnitřní život obyvatel malé vesničky uprostřed africké pustiny, víme

málo a nechápeme z toho už vůbec nic (máme problém chápat náš venkov, ze kterého jsme přišli).

Ždá se mi logické, že bez hodnotového náboženství, vědy, založené na poznávání hmoty a následného rozvoje technologií, nemají tito přirození lidé důvod pracovat a vzdělávat se v našem slova smyslu. Aboriginci nevědí, co je práce, a nevědí, co je soukromý majetek. Příběhy dětí ze smíšených australských škol mluví o malých aborigincích, kteří si vzali věci, které se jim líbily, protože netuší, co to je „patřit někomu“. Pro ně je všechno všech a nechápou pojem krádež. Kromě kultivace svého ducha, spojeného s přírodou (my za tím vidíme jen jejich pohanské přírodní bohy) a obstarání jídla na nejbližší den, vůbec nepracují. Tím myslím: nevytvářejí žádné nadhodnoty. Pečují jeden o druhého často lépe než my, ale od schopnosti pracovat a vyrábět produkty neodvozuji svůj společenský status. Proč by člověk, o zvířatech ani nemluvě, pracoval, když to není potřebné k přežití? Nechtějí pracovat, chtějí mít co jim stačí, žijí bez zásob vody a potravy. Jejich náboženství není o víře, je způsobem porozumění světu. Jejich způsob uctívání je způsobem učení se všemu, co potřebují k existenci. Kdyby uctívali naše desatero, patrně by je to ohrozilo v přežití. Ale když nebudeme jejich chování posuzovat podle našeho Nového zákona, můžeme jim něco lidsky vyčítat? Že neprodukují růst? K čemu tak namáhavý a zbytečný proces? Proč by jejich víra měla zahrnovat víc než jejich vnitřní svět a sdílení dějů v přírodě? Takto žili před 50 tisíci i před 100 lety.

Jak by pak mohli pochopit naši víru, která sice hromadění majetku zahrnuje, ale když už ho někdo má, vzít si z něho (třeba v nouzi) je označeno jako hřích krádeže? Jak se mají orientovat v naší společnosti, kde se prý majetkem hodnota člověka neměří, ale v praxi (i církevní) nejvíc znamenají ti, kteří nejvíc mají. Jak by mohli pochopit to, že hodnotu člověka měříme úspěšností jeho práce, ale nejvíc platíme ty, kteří už nejvíce mají a nepracují? Jak by mohli pochopit nezbytnost práce, když tato práce vytváří obrovské nadbytky, které nejdou těm, co je potřebují, ale většinou se hromadí opět u těch, co už nejvíce nahromadili? Nevypadá pak práce jako absurdní činnost, kterou přirozeně žijící člověk, byť v těžkých podmínkách,

vůbec nepotřebuje? A nevypadáme my, otroci práce a majetku, v jejich očích jako šilenci, kterým se nedá porozumět? Myslím, že podstata tragedie našeho vztahu k nativním společenstvím je v tomto rozdílném pojmání práce a majetku. U nich nemají žádného spojení s úctou k individu u člověka, u nás jimi hodnotíme úspěšnost lidského života. Výjimkami v našem světě jsou pouze svatí, takže tam, kde neplatí měřítka práce a majetku, platí bohobojnost.

Snad je jasné, že těmito srovnáními nepodceňuji nativní společenstva a jejich potomky ve schopnosti porozumět, čemu se porozumět dá, a zařadit se do společenských vztahů, které jim dávají smysl. Na druhé straně je ani nechválím za to, že jsou si vědomi svých hodnot, původu, tradic a kultury a že naši kultuře vzdorují jaksi vědomě. Chci jen poukázat na jejich hlubinné lidské nastavení, ve světle kterého oni vypadají jako normální lidé a my v jejich očích spíš jako sociální experiment podivínského Boha. To, co je jejich zbytkem přirozenosti, my řadíme posměšně do atavismů, abychom si vyargumentovali růst naší úrovně.

Na chování Romů to vidím podobně. Například jejich emoce jsou ve škále umřít pro lásku a zabít pro lásku mnohem spontánnější a širší než naše. Jejich postoj k práci je přirozený, pracovat nechťejí, zejména když je kolem všechno, co mohou potřebovat, jen pro to sáhnout. Jejich odpovědnost za prostředí vychází jakoby z minulosti, kdy jejich možnosti uškodit byly malé a nomádský způsob života vedl stejně k zahlazení všech následků. Jejich respektování našich hodnot (které my sami nerespektujeme) je pouze povrchní, vynucené a účelové. Jak můžou rozumět našemu způsobu života postavenému na nesmyslném hromadění a přerozdělování nejrůznějších přebytků, když mu my sami nerozumíme? Proč by měli chtít vzdělání o hmotě, které nemluví o jejich duši a jejich životě? Doufám, že to nezní rasisticky. Neříkám, že nejsou stejně slušní a schopní stejně pracovat jako my, ale oni sebe a svět chápou, nebo přesněji cítí, po svém. Uprostřed nás však už nemůžou být na to hrdí, už asi nerozumějí ani sami sobě, ztrácejí kontakt se svou duší. A já jen dodávám, že neumím říct, jestli je naše kultura lepší než jejich. Je prostě jiná.

Touha vzdělávat s důsledky lynčování

Ve světě zvířat neexistuje altruismus mimo tlupu. Lidské pohnutky k altruismu, kterými zasahujeme do jiných eko a socio systémů jsou z hlediska evoluce a přežití kontraproduktivní. Bohužel to platí i pro vývoz našeho vzdělání a humanitární pomoci. Pohnutky těch, kteří pomáhají Romům, aby mohli žít jako my, jsou hezké, ale úspěch znamená obrátit Romy na náš způsob života.

Vzdělání je opravdu médiem totálního přenosu kultury. To naše přináší nové náboženství, vědu a technologie, jako výsledky práce a kapitálu. Atakuje tím mytologii, kulturu i smysl života potomků nativních společností. Klade požadavek přijímat základy nového světového názoru a tím i dohod o základních lidských a společenských hodnotách. Vývoz našeho vzdělání je sobecké nadřazování našeho vidění světa, které nás ve vlastních očích přivedlo ke kulturní nadvoladě nad ostatním světem. Naši schopností rozvoje, a tím myslíme materiálního růstu a dosahování blahobytu, měříme „pravdivost“ našeho vidění světa. Ve skutečnosti jde jen o dočasnou úspěšnost v dosahování blahobytu. Naše euroatlantická kultura je spirálou poznání hmoty, využívání hmoty, vykořisťování zdrojů hmoty a nadužívání hmotných produktů. Vývoz konzumního životního stylu, poznání, vědy a vzdělání o tom, jak to dělat, je kulturní infekcí, přesahující všechny známé pandemie. Ale nelze to zastavit, tak jako nelze zastavit pubertu dítěte, byť obklopeného samými moudrými dospělými.

Respektovat původní kulturu znamená zdržet se jakýchkoliv zásahů, včetně vzdělání a humanitární pomoci. Jsou to infuze nevhodné skupiny krve, pacient chřadne. Důsledkem je pouze tlak na totální kulturní asimilaci. Dáváme nativním společnostem jedinou šanci: asimilovat se do míry, která vyhovuje nám. Neděláme to ovšem se špatným záměrem, jsme v této věci přirozenými kulturními predátory, vedou nás k tomu paradoxně hodnoty našeho náboženství a vědy.

Nativní společenstva jsou ztracena, protože my neznáme nic lepšího než humánní asimilační genocidu jejich potomků a oni necítí nic vznešenějšího než touhu po naší konzumní společnosti. My ani oni nemůžeme jinak.

Vývozní komodity: loupení, stát, zbraně, válka, humanita

Před několika lety jsem viděl televizní dokument ze Sierra Leone. Nikdy na něj nezapomenu. Místní vládní vojska a místní revoluční jednoty, ve snaze ovládnout mocenské pozice, likvidovaly civilisty. V jedné sekvenci byl natočen zásah vládních vojsk v ulicích Freetownu. Našli asi desetiletého kluka ukrytého v domě, z kterého předtím střílel ostřelovač strany rebelů. Protože nikoho jiného v tom domě nenašli, řvali, že ten kluk je ostřelovačem. V maskáčích, vysokých botách a s ruskými a americkými zbraněmi v rukách, hodili toho polonahého chlapce na korbu auta a dva z vojáků ho přitiskli nohou k podlaze. Vezli ho na popravu. Třásl se po celém těle a ty oči... Auto projíždělo kolem dětí, které v prachu ulic žebrały. Aby jim to šlo lépe, usekli jim jejich pěstouni hned po narození ruku nebo nohu. Tak, aby zůstal dojemný pahýl.

Jak tomu rozumět? Bílá euroatlantická civilizace dorazila do Sierra Leone před tři sta lety těžít vzácné minerály a diamanty, kterých jsou tam úžasné ložiska (naše vyspělá koloniální politika). S cílem hromadění majetku a kapitálu začala krádež přírodních zdrojů této země. Aby se tyhle majetkové „operace“ děly v duchu naší spravedlivé společnosti (úcta k majetku a práci jiných), zavedlo se právo a státní instituce. Náčelníkům kmenů se zalíbila monarchie a dozráli až k pochopení státu a demokracie. Protože náš pořádek se jaksí neobejde bez moci, vznikla dle našich vzorů republiková armáda, a protože naše učení o svobodě je správné, vznikla i partyzánská Sjdnocená revoluční fronta. S nimi samozřejmě válka. Bída. Blízkost velkého majetku a velké bída ve spojení s importovanými křesťanskými ctnostmi vyvolává žebrotu chudých a dobrodiní bohatých. A nejen to, naše mravnost přikazuje cítit soucit, tak proč toho nevyužít a neuseknout dětem ručičky? Aby se těmto zvěrstvům zaostalé (nativní) kultury zabránilo, vyslalo OSN a nejbohatší země světa do Sierra Leone a sousední Lybérie obrovské kontingenty vojáků s humanitární pomocí. Od roku 2003, po 12 letech „nezávislosti“ se situace pod naším blahodárným vlivem stabilizuje. Dobře placené mírové síly a dobrovolníci nakonec přece nastolí náš pořádek. Ale dokonáno bude, až se všichni Sierra Leoňa-

né začnou učit v našich školách, o tom, jací jsme my nejlepší. Protože tak to doopravdy je. Píšíou to i na webu!

<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/sl.html>

The 1991 to 2002 civil war between the government and the Revolutionary United Front (RUF) resulted in tens of thousands of deaths and the displacement of more than 2 million people (about one-third of the population), many of whom are now refugees in neighboring countries. With the support of the UN peacekeeping force and contributions from the World Bank and international community, demobilization and disarmament of the RUF and Civil Defense Forces (CDF) combatants has been completed. National elections were held in May 2002 and the government continues to slowly reestablish its authority. However, the gradual withdrawal of most UN Mission in Sierra Leone (UNAMSIL) peacekeepers in 2004 and early 2005, deteriorating political and economic conditions in Guinea, and the tenuous security situation in neighboring Liberia may present challenges to the continuation of Sierra Leone's stability.

<http://atlas.netway.cz/afrika/sierraleone.htm>

Prímorský stát v západní Africe. Pobřeží bylo objeveno Portugalci v 15. století. Od konce 18. století bylo osidlováno pod britskou patronací osvobozenými otroky z USA. Počátkem 19. století bylo pobřeží prohlášeno kolonií Velké Británie, zatímco vnitrozemí se stalo roku 1896 britským protektorátem. Situace se nezměnila až do vyhlášení nezávislosti země roku 1961. Roku 1971 se země stala republikou. V roce 1978 byl v zemi zaveden systém vlády jedné strany (Všelidový kongres, APC). Více politických stran povolila až nová ústava z roku 1991, ale její naplnění pozdržel pohraniční konflikt s Libérií. V roce 1992 se po vojenském převratu dostala k moci Národní prozatímní vládnoucí rada. Po povstání v roce 1995 dala vláda slib, že obnoví pluralitní systém.

Pokrok příštích generací vidím v porozumění smyslu života, který nám dnes zahaluje zaslepení hmotou. Věřím, že cílem života není pracovat a pro práci žít dlouho, není vydělávat tolik, že pak můžu rozdávat jiným, není pomáhat způsobem, který obětí naší pomoci neumí přijmout nebo ji

přímo kulturně zničí. Věřím, že cílem ani výtvarným našeho umu nemá být léčit nemoci výměnou orgánů a nahrazování přirozené látkové výměny chemikáliemi, ani zachraňovat jinak žijící společenstva implantací naší kultury. K tomu přece nemůže vést žádná přirozená nitka evoluce. Ani té přírodní dle Darwina, ani té dle inteligentního plánu stvořitele. Mojí optimistickou vizí je budoucí civilizace pokory a lásky za cenu drastických ztrát. Zavládnutí paradigmatu sdílení. Až přijde kultura nevyžadující růst a práci, bez nadužívání hmoty a bez potlačování přirozených demografických úbytků z důvodů nemoci, stárání, nedostatku potravy apod., může se obnovit úcta a rovnováha.

Juraj

FROM: JIŘINA S.

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 8:23 PM

To, že otázka je zároveň taky někdy odpověď, je asi i taky dobrý, ne? (I když to Fedor možná zrovna tak nemyslel.)

Fedore Smutnej – z posledních příspěvků. Bušící hlavou do zdi a do cihel, sypoucí si popel na hlavu za výchovu skvělých synů, za charitu, nadávající sám sobě za kdeco, za pochyby... Hm, hm, hm. Začni si to kapat i do ucha.

Je fakt, že diskuse někdy zaskočí tíhou tématu; a na různých životních místech, křižovatkách, s jiným poločasem rozpadu, reagujem různě.

A k těm odpovědím teda – to dobré: Je prý hodně technik a cvičení (Míša již svěže kráčí pro hrablo), které s tím – v komunikaci – pracují. Jsme-li například manipulováni, právě odpověď otázkou je jedna z osvědčených protimanipulativních technik atd. Sem vyčetla za večerů v knihách chytřejších! Sama bych věděla houby. Ať žijou slova.

A ještě, když už píšu, Jirko Berko, to, jak kolonizují VÝ-ROBCI části zeměkoule, vysajou je jak upíři, zaplatí domo-

rodcům pár šupů, JE hnus. (A taky těžké téma: CO S TÍM?) A proč, například, to byla také mj. Indie, která zvedla ruku PROTI zákonu o skleníkových plynech? V překladu: chceme ledničky taky! Klidně i ty starý.)

Ten „kolonialismus“ jsme přece zažili po revoluci taky: těch úžasnejch vizírů! Akorát, že k nám zvenku převezli jejich sklady prášků nacpanejch tenzidama a fosfátama (které sami nechtěli, někde to trochu víc hlídají).

Tak nám teď v Brně například, díky čistoskvoucímu prádlu, kvete brněnská přehrada už od května. A svým způsobem to zažíváme ještě teď: vždyť západní Evropa k nám vyváží odpad. To teda nevypotíme. A co s tím? Příkládám soubor titulků z novin, snad se zasmějete.

A buďte zdraví.

Jiřina

P.S. Jeden pán z Terezína slíbil, že když přežije, adoptuje dítě. Adoptovali dceru – a vnučka, teď jako fotografa, Terezín překrásně fotografuje. Průhledy světla, detaily přírody: kameny, písek, hřebík. I s těmi dušemi, co tam ještě jsou. Jmenuje se Procházková, znáš ty fotky, Fedore?

Kapr oslabil, ale nad řízkem jasně vede (titulek z MFD)

Ministři kývli na Velký pátek (titulek LN)

Šimpanzi osvětlují vznik člověka (titulek LN)

Emmerové zlomily vaz vyhlášky (titulek LN)

Bioložky našly Achillovu patu škodlivých kvasinek (titulek LN)

Zmutované myši pomohou hledat léky. Zástupy zmutovaných myši usnadní cestu k léčbě dědičných nemocí. (titulek LN)

Francie pustí na pracovní trh pár Čechů (titulek LN)

Amazonka potápí Jižní Ameriku (*titulek LN*)

Den vzdělanosti a Lidic možná projde (*titulek LN*)

Lidoopům zvoní hrana (*titulek LN*)

Dalekohled zahájil kariéru ostudou (*titulek LN*)

Slovník novin je poměrně bohatý, přesto se však jeví jako dosti stereotypní a chudý. (*Ž diplomové práce*)

Stále se hlásí noví zájemci o adoptování ovcí, které nemůžeme uspokojit. (*A21*)

Daří se spolupráce se soukromými zemědělci na Potečsku – od roku 2001 spásají přírodní rezervaci Ploštiny a část prvních zón odstupňované ochrany přírody. (*Agenda 21*)

Žena dobře věděla, proč osudného dne odmítla pustit agresivního druha do bytu. Ten ale kopal do dveří tak neoblomně, že rezignovala a otočila klíčem. V tom okamžiku jako by jí do bytu vlétlo tornádo. Agresor nezahálel a družku skolil přesně mířenými údery do tváře. (*Blesk*)

Diane od roku 1996, kdy si Lionela vzala, nepracovala a jen utrácela za přemrštěné ceny plastických operací, šperků a dalších pokroutek. (*Blesk*)

Než policisté oba zloděje dopadli, stačili vykrást chatu u Bítova. (*časopis Policie*)

V prvé řadě musím vyslovit dík vedoucí práce PhDr. Jiřině Salaquardové, která celý text podrobně pročetla a vždy mě svedla na správnou cestu, po níž jsem se měl ubírat. (*ž diplomové práce*)

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 8:41 PM

Jurajovi a taky Fedorovi – otevři si přílohu a přečti si tu básničku, je tam můj-tvůj oblíbený Li-Po. A mám ještě jednu nebo dvě:

*Synody a konference –
to jsou schůze vědecký,
při nichž páni znalecky
koukají se na ženský...*

*Já mám dlouhý vedení,
vedení, vedení,
to je z toho vědění,
vědění, vědění.
Vědění vzal a zahodil
a skokem byli třicet mil.*

*Slepá bábo!
Kam mě vedeš?
Do kouta!
Co v tom koutě?
Kokota!*

Tři čtyřverší na téma podzimní růže

*I.
Ještě nám, Otče, odpusť naše viny,
i když jsme nehodnými syny,
vždyť víš, že milujem a že zloby to není.
Už kvete růže podzimu; odpusť nám klukoviny*

II.

*Už je tu podzim, poslední růže —
a je to píseň prastará —
líto mi léta; tak jí lžu, že
snad pokveteme do jara...*

III.

*Podzimní růže od mého Casanovy —
zda jeho lásky naň kdy vzpomenou?
Poslední růže na něj poví,
že má než jednu — jedinou — —*

*Proč nemám plakat ze zklamání
proč na mě chceš abych se smála
Bůh mi dal slzy na vyprání
všeho co jsem umazala*

*Klidně se vypláču až do dna
hned uvidím to z lepší stránky
svobodně nesvobodná
v žilách mám krev ne chcanky*

A ještě jednu — to už vás úplně zahltím! (GBS napsal hru Válku a hrdinu aneb čokoládový hrdina, znáte to? Válku a hrdinu opěvuji — to je, Ovidius? nebo Vergilius, teď nevím)

*Já hrdinovi zpívám chvalozpěv,
že uvěřil a chytil druhý dech;
první kolo vybojoval,
ve druhém se zbraní vzdal,
poslední zbraň ženě vydal —
jak bylo do plánu dáno —*

*vítězem se stal:
arma virumque cano...*

*Svět je jedna velká vřava,
ztratí všechno, kdo se vzdává,
v lásce je to naopak —
získá všechno, kdo se dává,
jak nám říká dobrá zpráva,
neboť je od věků psáno:
hrdinou se může stát
Lazar, chudák, ubožák —
amorem virumque cano...*

Báseň s dlouhým názvem po vzoru čínské poezie o omáčce
po vzoru čínské kuchyně

*Milenci u přítele sešli se
a bylo veselo
a dobré věci na míse
a se le už se neveselilo*

*Možná že včera to bylo
a možná že už dnes
ráno se na ně smálo
nevoněl lotos ale bez*

*A přítel skvělý nápad měl
aby těm dvěma nevadily zatáčky
dal jim — ten kuchař-všeuměl —
snad litr čínské omáčky*

*Ted' vděční jemu
nabíráme lžíci
čínskou omáčku
i poezii
se slepicí
Míša*

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 10:14 PM

Tušil som, Juraj, že tento text odpáliš z hlavne väčšieho kalibru. Predbežne mám tri poznámky:

1) Euroatlantická civilizácia – ako si myslím – je produkt historickej „súťaže“ – bola vyselektovaná v konfrontácii s ostatnými civilizáciami (ergo aj s inými kultúrami) ako momentálne najživotoschopnejšia. Iste, baranidlom boli jej hodnoty. Je zvláštne, že ich základy položil malinkatý národ uprostred kultúrnej presily.

2) Hnacou silou pri zvnútorňovaní týchto hodnôt zrejme nebola len túžba po moci a majetku, ale aj kreativita a hľadacstvo. Podobne vnímam vývoj vedy.

3) Tiež mám autentickú skúsenosť z domova aj zo sveta. Až v bezprostrednom kontakte (v akcii) sa učíme poznávať inakosť inakších a účinne „pomáhať“. Pomáhať som dal do úvodzoviek preto, že nie je isté, či ten, kto pomáha, nedostáva viac, ako ten, kto pomoc prijíma. Nemyslím to, samozrejme, materiálne. A už vonkoncom nemám na mysli škodenie miesto pomáhania.

Čau!

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, JANUARY 06, 2006 9:57 PM

No, a ty odpady, co draho my kupujem, je třeba prodat taky islámskému světu, tam je jich dost, to jsou velké trhy. Indie na to nemá a Čína na to smaží.

Východní Evropa je bídný trh. A Rusko? Na úvěr? To si každý rozmyslí. Afrika je chudá. Jenže muslimové to nekupují. Ani počítače. Mají své. Tak proto muselo být II. září*, ten skvělý precedens (Perry Mason nikdy nežil, aby to odhalil před velkou porotou), aby byla záminka napadnout Afghánistán – ropovod – Irák – trh – teď asi Írán – kdo není s námi, je proti nám, je to terorista – a to všechno ve jménu demokracie, svobody, ve jménu Božím... A hodně zkalit vodu a zamotat do toho Židy – a pak se Fedor diví, že se religiousové nedomluví – bodejt' – zkuste hádat, kdo má jaké akcie – jen ti zatracení muslimové je nekupují – mají jiný finanční systém – jejich banky nejsou lichvářské ústavy, jen úschovny – zkoumejte a budete se divit ...

*logicky, kdyby muslimové chtěli Američany zdrtit – proč by se trefovali do věží světového obchodního centra? Zbuchli by jim sochu svobody!

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: SATURDAY, JANUARY 07, 2006 9:20 AM

Presne tak. MY to nerobíme zo zlomyseľnosti, dávame to, čím žijeme v súlade s našimi hodnotami, a tie nemáme čím nahradit, nemáme lepšie.

Ano, konkurenčne sme najlepší, to je dialektické a historicky nespochybniteľné. Táto civilizačná situácia v globále nemá vinníkov (mimo individuálnych lotrov) ani víťazov (mimo zbohatlíkov). Však aj križiacke výpravy a conquista boli v mene spravodlivej svetskej moci a božích cieľov. Hrozné je, že králi aj kardináli sa zhodli, že to všetko stojí za väčší majetok a väčšiu moc. Polemizujem s kreativitou a hľadačstvom. To sú iné kategórie, to sú len prístupy, spôsoby. Veď aj nacisti boli svojim spôsobom kreatívni a novátorskí. Túžba po moci a majetku sú základom našej civilizácie. A najhroznejšie je, že nie sú ničím iným, než zmutovanou túžbou po láske.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: SATURDAY, JANUARY 07, 2006 10:03 AM

Brainstorming je veľmi praktická metóda. Jedným z jeho pravidiel je, že aj provokatívne myšlienky pomáhajú hľadať nové riešenia a koncepty. To len na okraj. Veľmi nerád by som sa totiž niektorými svojimi poznámkami kohokoľvek dotkol.

Úplne podstatná je tvoja posledná veta, Juraj. Odkiaľ sa berie láska? Míša bez zaváhania povie, že je od Boha. Freudián bez zaváhania povie, že to je sublimovaný sex. Niektorí by dodali, že celá výkonnosť západnej civilizácie ťaží z tohto zdroja – sublimovali sme tento základný pud do technologickkej tvorivosti, produktívnej práce, súťaže o majetok a moc. A v mene tohto úsilia sme napríklad vytesnili smrť, resp. začali sme si to s ňou rozdávať. V niektorom z predchádzajúcich mailov som vám poslal odpovede niektorých vedcov na otázku časopisu Edge. Tu je ešte jedna odpoveď:

6. 1. 2006

Věda Boha nikdy neumlčí

Odpověď psychologa Jesse Beringa z University of Arkansas na otázku časopisu Edge, co považuje za nejnebezpečnější myšlenku:

„Od botaniky k biologickému inženýrství, od fyziky k psychologii, co je vlastně věda jiného než čisté Žjevení — a co je Žjevení než negace Boha? Je to skromná činnost, kterou my vědci provádíme — snažíme se dospět směrem k realitě. Mnoho z nás trpí tvrdým pohledem americké teokracie, jejíž srdce stále bije hlučně a silně i v tomto novém roce jednadvacátého století. Odvážně dáváme přednost pravdě, ve vši její nádherné, amorální a „nesmyslné“ složitosti před pozoruhodně ničivou jedinou Pravdou, kterou zrodila chvějící se mysl našich předků. Avšak mou nebezpečnou ideou, obávám se, je, že bez ohledu na to, jak daleko vyskočí naše myšlenky směrem k věčné obloze vědeckého pokroku, bez ohledu na to, jak oslnivé budou důsledky tohoto pokroku, Bůh vždycky prokousne svůj náhubek a vyžene nás pryč od hvězdnaté noci humanistických ideálů.

Věda je nekonečným řetězcem zavazování a znovuzavazování božích úst: nikdy nenastane den, kdy Bůh přestane hovořit pro většinu lidí. Nikdy nenastane den, kdy Bůh přestane šeptat do nejateističtějších vědeckých uší. Je tomu tak proto, že Bůh není myšlenka, ani kulturní vynález, ani „opium mas“ — nic takového: Bůh je způsobem myšlení, který učinila trvalým přirozená selekce druhů.

Jako vědci musíme intenzivně usilovat znovu a znovu Boha umlčet, ale nakonec to je jako snaha uříznout si uši, abychom slyšeli lépe. Bůh je biologickým přívažkem: dokud nepřiznáme, že tomu tak je, dokud nezačneme vychovávat děti s tímto vědomím, bude na nás Bůh celou dobu křičet svou nespokojenost.“

Prevzaté z: <http://www.blisty.cz/2006/1/6/art26442.html>

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: SATURDAY, JANUARY 08, 2000 6:51 AM

To je zvláštní – kde se v tom člověku bere tolik zášti? Případá mi posedlej.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, JANUARY 08, 2006 1:27 PM

Milá Míšo, život mne naučil a pořád učí brát názory jiných s úctou. Důvodem bude nejspíše to, že strašně, strašně často potkávám lidičky bez názoru. Prostě berou, co jim spadne do klína, a jede se. Také zjišťuji, že překlady z jazyka do jazyka jsou gigantický problém. A přitom nemám na mysli jenom překlady například z hebrejštiny do češtiny, ale také překlady z jazyka vědy do řeči laiků. Za praktikujícím biologem vidím především léta a léta experimentování, formulací a vyvracení hypotéz, hledání souladu mezi tím, co se děje v přírodě, a naším poznáním o tomto dění etc. A také léky na nemoci a podobně. Ankety na čtyři řádky беру s rezervou. Zlý úmysl nepředpokládám. Já také, milá Míšo, neberu věci, o kterých diskutujeme, na lehkou váhu. A také se mi docela často stává, že se začtu, nepochopím, je mi to vzdáleno, odložím. Velice se ovšem snažím nemít hodnotový soud. Resp. uspokojím se tím, že si řeknu: Není to pro mne, což neznamená nic jiného, než že to není pro mne.

Čau,

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, JANUARY 08, 2006 1:31 PM

Také pořád při psaní myslím na to, abych někoho nenaštal. Člověk touží mluvit o tom, co má na srdci, ale nechce zranit druhého. Byly ovšem časy, že se mluvit nedalo, což bylo horší.

Čau!

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: SATURDAY, JANUARY 07, 2006 12:52 PM

Dnes, v sobotu 7. januára 2006, som šiel ráno do kancelárie dokončiť pracovné úlohy. Akonáhle som vykročil z bránky na chodník, priamo proti mne som na zimnej oblohe uvidel nádherný obrovský kotúč zlatooranžového Slnka. Len pár sekúnd a len z toho jedného miesta som ho videl celé, stojace presne medzi vodorovnými pásmi mrakov, nemusel som ani oči prižmúriť. Bolo to úžasné. Chcel som zavolať Barborke, aby sa na to pozrela z okna, ale mala vypnutý mobil. Spomenul som si, že včera v novinách bola správa, že Zem je v bode najbližšej vzdialenosti k Slnku. Cestou do kancelárie som v tom mrazivom počasí začul spievať spevavého vtáka. Spieval nádherne, mimovoľne som hľadal na oblohe škovránka. Stál som niekoľko minút a vtáčik neprestával spievať. Ani pri najlepšej vôli som nedokázal určiť miesto, kde bol.

V kancelárii som si prečítal Fedorovu krátku reakciu na môj text o miešaní kultúr. Napísal som mu spontánnu odpoveď a bez toho, že by som to do posledného okamihu tušil, napísal som poslednú vetu, že všetko čo robíme, pramení zo základnej túžby a tou je túžba po láske.

V tom momente som pocítil neprekonateľné nutkanie napísať, čo to je túžba po láske, a začal som písať text, ktorý je nižšie. Nepamätám sa, že by som mal niekedy v živote taký pocit, že píšem bez premýšľania. Teraz som proste napísal vetu, vôbec som nepremýšľal, len čakal a vzápätí prišla veta ďalšia a ďalšia. Niekedy som na ďalšiu musel počkať asi minútu. Občas, akoby sa mi vrátilo premýšľanie, napísal som slovo, ale mal som jasný pocit: toto slovo zmaž, patrí tam iné. Bol to pocit, ako keď médium zapisuje diktát svojho duchovného sprievodcu. Týmto spôsobom bola napísaná aj kniha Duchovný rast (médium Sanaya Roman, duchovný sprievodca Orin), ktorú som nedávno spomenul ako moju prvú spirituálnu knižku, ktorá mi dala neočakávané zážitky. Texty v nej sú o svetle, ako našej prirodzenej podstate. Nič z toho, čo sa stalo, som ráno pri pohľade na svetlo Slnka netušil.

S pocitom vďačnosti sme sa preto podpísali pod nasledujúci text obaja.

Túžba po láske

Túžba po láske je naším najhlbším a večným smerovaním. V tomto zmysle tomu rozumiem tak, že túžba po láske je túžbou po splynutí s Bohom. Máme ju všetci, je základnou energiou spoločného duchovného univerza, kolektívneho podvedomia, nadvedomia... ako kto chce, z ktorého je naša duša odvodená, je kúskom z neho. Slovami ju môžeme vyjadrovať ako túžbu po trvalej harmónii, večnom zotrvaní v blaženosti, vyrovnanosti so všetkým, čo existuje, radostným naplnením svojej existencie, v ktorej je náš telesný život len okamihom v jednej z našich dimenzií. Taká je naša najzákladnejšia túžba. Naša duša o nej dobre vie. Keď sa rozhodne transformovať do formy našich tiel, dochádza k jej energetickej a informačnej mutácii. Pred počatím fyzického tela je duša ešte čistá a jasná, ale samotným výberom inkarnácie sa prispôsobuje podmienkam nového života po vzore svojich budúcich rodičov, materiálna biológia tomu hovorí dedičný

proces. V dôsledku tejto mutácie sa odsúva pamäť z minulých životov do individuálneho podvedomia, tak vzniká talent, povaha, charakter, mentálne nastavenie, zázračné schopnosti, nevysvetliteľné spomienky, sny. Cez zmenené formy a kanály bytia mutuje i základná túžba našej duše do túžob pozemských a materiálnych. Túžba po láske už viac nemôže byť odpútaná od všetkého a na ničom nezávislá, ako vo svojej podstate v nehmotných dimenziách je.

Prvou mutáciou túžby po láske je existenčný pud. Prejavuje sa všetkými telesnými potrebami a schopnosťami našich telesných orgánov. Robíme všetko preto, aby sme žili a prežili. Patrí sem na prvom mieste sex, ako nástroj udržania života. Existenčný pud spôsobuje napríklad egoizmus, agresivitu, ale i spoluprácu a náklonnosť pohlaví.

Druhou mutáciou je pud ľudskej lásky. Prichádza na rad po existenčnom zaistení a v dôsledku úspešného párenia. Vedie spoločenstvá ľudí k optimálnemu spôsobu spolužitia, založenému na tzv. mravných hodnotách jednotlivca, ktoré zdieľame k individuálnemu aj spoločnému prospechu a rozvoju vo všetkých druhoch skupín. Je súčasne pudom vedúcim k súcitu. Z neho pramení však aj žiarlivosť, závislosť a pomsta.

Tretou mutáciou je princíp rastu alebo vývoja. Sem patrí kód telesného vývoja vrátane smrti, ako neodmysliteľného protipólu narodenia tela. Sem patrí naša túžba učiť sa a rásť, je to pud k sebapoznaniu. Z neho vyvierajú všetky názory na svet, viery a zložité systémy spolupráce, napríklad v tzv. vede. Tento pud spôsobuje i rast populácie, vznik spoločenských (aj politických) štruktúr a technologický pokrok. Jeho následkom sú katastrofy spôsobené ľudstvom ekologickým a sociálnym systémom.

Tieto tri transformácie základnej túžby po láske sú vektormi, ktoré riadia každé naše vedomé, spontánne a intuitívne konanie. Podmienky, do ktorých sa rodíme, a vektory nášho spontánneho konania nás potom zákonite, to jest nenáhodne, vedú od jednej životnej situácie k druhej. V každej situácii sa postupne učíme tzv. racionálne rozhodovať, tj. zapojovať svoju individuálnu myseľ do vyhodnocovania a riešenia udalostí. Postupná, v individuálnom živote narastajúca schopnosť našej mysle riadiť naše ko-

nanie, spolu s jej privilegovaným postavením vo väčšine našich kultúr; zatienuje postupne tri základné vektory — zabúdame na ne.

Tak žijeme svoj všedný život a podliehame racionálnemu klamu. Ale naša podstata nám nedá zabudnúť. Logika sa často dostáva do sporu s vnútornými pocitmi, naše zmyslové vnímanie pozoruje veci, ktoré naša myseľ nestačí a nevie vyhodnotiť, a podobne. Tým narastá veľké napätie medzi spôsobom života podriaďujúceho sa mysli a skutočným vnútorným potrebám odvodeným z troch vektorov. Týmto napätiam hovoríme emócie. Potom, ako sa naučíme rozpoznávať základné emócie, z ktorých primárny je strach a sekundárny hnev, rýchlo sa množia ďalšie typy odvodených a kombinovaných emócií a každá z nich má v každej situácii odlišné prejavy.

Našu individuálnu existenciu začneme vnímať ako symbiotické a súčasne konkurenčné pôsobenie podvedomých pohnútok, racionálneho myslenia a emócií. Všetkým trom spolu vravíme JA, v našej západnej kultúre však umiestňujeme subjekt ja predovšetkým do mozgu a naznačujeme tým, že našu myseľ považujeme za primárny a jediný seba riadiaci systém nášho ja. Medzi príčinami a následkami pohnútok, myšlienok a citov platia určité zákonitosti. Nepredurčujú náš osud, ale tiež neumožňujú, aby sa stalo, čo je nemožné. Ľudia, ktorí si tento stav neprípúšťajú, považujú za príčiny svojich pohnútok a pocitov vonkajšie faktory a snažia sa ich riešiť hlavne rozumom. Život chcú naplniť vonkajšími vecami a za ne považujú napríklad i vzťahy. Ľudia, ktorí prijímajú život ako stav podliehajúci určitým zákonitostiam, sa často snažia im porozumieť, tzv. hľadajú zmysel života v sebe. Každý človek je niekde medzi týmito pólmi chápania svojho života. Každý potom viac alebo menej hľadá. Na ceste tohoto hľadania zápasia s tým, aby sa znovu naplnili svojou základnou túžbou a svoj existenčný pud, potrebu lásky a schopnosť rásť natoľko zosúladi, že nebudú sami seba trápiť ničivými emóciami a škodlivými racionálnymi rozhodnutiami. Tómu stavu tiež hovoria napríklad múdrosť, láskavosť alebo skutočné šťastie.

Poodhaľovaniu zákonitostí a podstaty, čiže zmyslu nášho života, vravíme poznanie. Aby bolo úplné, musíme byť schopní viac menej rovnomerne

prijímať poznatky podvedomím, rozumom aj emočne. Žiadna jednostrannosť v tomto nemôže viesť k úplnému poznaniu. Podvedomie je v nás a stačí pestovať svoju vyššiu pozornosť a intuíciu. Samotné priznanie si podvedomia, ako našej základnej a živej časti, vedie k jeho silnejšiemu pôsobeniu v nás a v našom živote. Poznanie rozumom je učenie a schopnosť triediť názory, ktoré nezapadajú do nášho chápania seba a sveta. Na druhej strane musí byť otvorené akejkoľvek informácii, ktorú sme schopní spracovať. Rozum sám je ale ničím, len nástrojom vytvárania myšlienok z podnetov podvedomej pamäti a našich zmyslových aj mimozmyslových vnemov. Emočné poznanie je pochopenie vzniku a úlohy citov. Tie pramenia z nášho rozporného a často protikladného konania, na ktoré neustále pôsobí základná túžba po láske a všetky jej zmutované formy. Pociť je výstraha alebo ocenenie naplnenia niektozej z týchto túžob. Zmutované túžby v kombinácii so strachom však môžu viesť k pocitom ocenenia aj pri dosiahnutí výsledkov pre náš život škodlivých. V tomto sme za porozumenie svojim pocitom zodpovední a máme sa tomu učiť. Nástrojom tohoto učenia je aj utrpenie. Prichádza vždy ako šanca, keď sa potrebujeme naučiť to, čomu v emóciách ešte nerozumieme. Orgánom pocitov je symbolické srdce, v mieste medzi rozumom a podvedomím.

*Užitočné poznanie je len to, ku ktorému prideme sami hlbokým pochope-
ním podstaty vecí. I slepé uličky sú užitočné, aby sme videli, kde končia.
Takýmto prístupom vieme dobre využiť učiteľov, ktorí nám ponúkajú svoje
poznania, aj učiteľov, ktorí nám ponúkajú techniky učenia. Techniky
môžu byť dobrým spôsobom prenosu skúseností, a to nielen pri učení vedo-
mostí, ale i pri učení zážitkom a emóciami.*

Juraj a Orin

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, JANUARY 08, 2006 11:27 AM

Jedna z kľúčových kníh o mystike, ktorú napísala Evelyn Underhill v roku 1911, má podtitul Podstata a cesta duchov-

ného vedomia. Šamanizmus, grécka mystika, rímska mystika, starozákonná mystika, novozákonná mystika, gnóza a hermetizmus, byzantská mystika, islamská mystika, mystika hippies, mystika v starovekom Egypte, mystika v starovekom Iráne, hinduistická mystika, mystika indického budhizmu, tibetská mystika, mystika I-Ťing, konfuciánska mystika, taoistická mystika, mystika čchanových majstrov, šintoizmus – to sú iba niektoré z kapitol dejín mystiky. Defilujú predou mnou duchovné obrazy sveta, ako ich „otcovia zakladatelia“ a ich žiaci nazreli, precítili, premysleli, resp. ako im boli zjavené. Mám právo o niektorom z nich tvrdiť, že je klamár, posadnutý, diabol sám? Alebo mám iba s rešpektom vnímať, že svet ciest duchovného vedomia má podobu mapy a ciest do Ríma je veľa? Kráčam po takej, s ktorou som zarezonoval, na ktorú ma naviedli rodičia alebo okolnosti, ku ktorej som sa prehrýzol za bezosných nocí alebo za radostných či menej radostných dní, ktorá mi bola zjavená v kritických či osvietených okamihoch života a podobne.

Jurajov text je mystický od A do Z. Čítal som ho fascinovane. Žiadne pochybnosti, žiadna neistota. Prizmou „mojej“ optiky sa veci majú tak a tak. Nuž, Juraj, dovidenia v Ríme. Určite sa tam však stretneme, pretože aj ja si myslím, že túžba po láske je naším najhlbším a večným smerovaním. A medzitým si ešte neraz vymeníme skúsenosti z našich ciest – via e-mail alebo face-to-face. Bude mi potešením aj poučením. Podobne, ako mi je potešením a poučením každý nový poznatok takzvanej vedy, ktorý som schopný pochopiť, a takzvané hľadania zmyslu života.

Čau,
Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, JANUARY 09, 2006 10:51 AM

Posledné Míšine a Fedorove príspevky ma veľmi oslovujú. Možno preto, že som nevzdelanec (Míšo, mám stavebnú fakultu a 48 rokov) necítim svoj text o láske ani ako mystický ani ako mýtický, cítim ho veľmi osobne. A necítim ho ani ako polemiku s vierou Michaely ani s cestou Fedora, pretože nespochybňujem nič z ich pocitov a presvedčení. A, Míšo, neboj, snažím sa vám rozumieť a môj názor sa nesporne niekam posúva. Ale ver mi, že tvoj odkaz: „já ti věřím, Juraji, že se dopracuješ k té mojím správné víře“ (volně) mi znie moc kňazsky, v zmysle: budem ti veriť, LEN keď sa dopracuješ k MOJEJ viere, ktorá je predsa JEDINÁ SPRÁVNA. Aj keby si mala pravdu, alebo aj keď máš pravdu a dokonca aj keď tento spôsob povzbudzovania je práve prejavom tvojej viery a tvojou misiou, tak práve tu niekde je tá pomyselná bariéra (mäkká a priehľadná) medzi nami. Míšo, neuverila by si mi, keby som prišiel s niečím, čo by mohlo spochybniť tvoju vieru?

Hodne ma zaujala Míšina poznámka, že oddelenie duše a tela je nepatričný dualizmus (atď). Dočítal som sa, že viera v opakovanú reinkarnáciu, ktorá je súčasťou úplne všetkých mystických náuk a vier, bola obsiahnutá aj v ranom kresťanstve a až vo 4. storočí ju zakázal cisár Justicián, aby upevnil moc cirkvi (na ktorej postavil svoju svetskú moc) nad životom jednotlivca. Duša a telo je jedno počas nášho pozemského života, ale čo sa deje potom, podľa súčasného kresťanstva?

K názorom tých anglicky píšucich vedcov: nič nové na analýze gender prístupu k rozhodovaniu, ergo aj k politike. Podľa mňa je to typický skúmavkový výskum, ktorý po stý-

krát prišiel na to, čo je už známe, a nemá žiaden vplyv na reálny život. Ten druhý príspevok biológa pripomína diskusiu zo sobotňajšej MFD, kde sú reakcie na Mlejnkov článok o vývoji kontra stvorení. Trvalý problém tej diskusie ako takej je v predpojatosti väčšiny debatujúcich, málo sa snažia porozumieť druhým a niektorí používajú v snahe simplifikovať a zvýšiť priebojnosť svojich názorov až naivné argumenty. Scott Atran trdí, že viera a zmysel života človeka zostanú navždy pripútané k biologickým potrebám prežitia, lásky, sociálnej príslušnosti... (voľne). Podľa mňa áno, existenčný pud, potreba ľudských foriem lásky a vývoj k systémom (aj sociálnym) sú základnými potrebami osobnosti človeka. Osobnosťou myslím komplex individuálneho JA počas pozemského života, spojeného s fyzickou formou tela (to som napísal v sobotu a Atrana som čítal dnes, je pondelok). A sme opäť u duality duše a tela, ale mne to momentálne dáva zmysel. Pretože momentálne som v bode svojej cesty, kedy si myslím, že moja duša (vedomie, átam, duch...) bola pred mojím telom a bude po ňom.

Čaute,
Juraj

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, JANUARY 09, 2006 8:47 PM

Juro, to není moje cesta, já ji nevymyslela. Já se z ní snažím jen neuhnout. A nenutím tě, já vím, že už na ní jsi. A ani nemyslím, že by to byla moje zásluha, vážně. A mýtický-mystický – moje nálepky, kam odsunuju, co jsem prožila – vždyť i jako dospělá čtu ráda např. i pohádky a nepohrdám jimi. Takže – nechme duši i těl – fakt je, že nevím, co se děje s duši. Nikdo to neví – všechno jsou spekulace. Bůh ji

dává jako dech života – rúah Adonaj – a možná si ji bere k sobě, a pak ji klidně jiným dechem může předat dál – nebo má tolik dechu života, že se to nevrací jako flašky – co já vím. Nechávám to na něm, je to jeho parketa. Copak mám šanci něco zjistit? Vzdávám se.

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 10, 2006 9:41 AM

Míšo, posílám upřesněnou otázku k duši. Jinak jsem stručný, neboť mám tu karanténu, abych stihl práci.

Mějte se.

Juraj

Míšo, prosím tě, teď pozorně čti, já budu pozorně psát:

K obrazu „duše je vdech Boží“ přidáváš naprosto vážnou osobní výpověď: „Fakt je, že nevím, co se děje s duší. Nikdo to neví – všechno jsou spekulace.“

Ptal jsem se, jaký má současné křesťanství názor na duši, speciálně po smrti člověka. Otázku opakuji ne proto, abych slovíčkařil, ale abych mohl přemýšlet o tom, co dožrálo v 2000leté tradici této víry.

Nějaký oficiální názor na to musí být, vždyť to souvisí se spasením jako základem víry, která požaduje od věřícího bohabojný, tudíž dobrý život. Jeho správné prožití je podmínkou spasení duše, která... tady něco teologie říká, ne?

Když ty osobně říkáš, „nikdo neví“, distancuješ se tím od oficiálního výkladu křesťanské nauky a víry k tomuto fenoménu?

Když na tak religiózně závažnou otázku říkáš, že ji není možné zodpovědět a dokonce ani víra ti nedává žádné ar-

gumenty, kde potom bereš argumenty k jiným nedokazatelným východiskům a závěrům víry (Bůh chce, abychom byli dobří, on je ve mně...)?

Prosím tě, neutluč mě biblickými citáty. Přemýšlím o tom proto, že autentické výpovědi, kterých jsou celé tisíce a tisíce zdokumentovány seriózními skeptickými ateistickými vědci, naznačují, že jakási entita vědomí, spojeného s tělem, je i po smrti schopna určitých vjemů a dokonce rozhodnutí. Zdá se mi, že se tímto aspoň část projevů duše dá vysvětlit.

Díky

Juraj

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 10, 2006 10:43 AM

Věříme v Boha, který jako věčná pravda a láska je tvůrcem všeho. Věříme, že Bůh v Ježíši Kristu, synu svém nejmilejším, sebe nám zjevuje a skrze ducha Kristova k sobě nás vede.

Věříme v život dokonalý, který zde na zemi se začíná a v Bohu své naplnění má.

To jsou stručná východiska naší teologie.

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 10, 2006 11:56 AM

Hm, hm. Míšo, nic víc? Tos mě pěkně odpálkovala do ideologických mezí. Ale dobře, taky to někdy použiju.

Příště nakousnu ty indicie pro existenci duše.

Zatím ahoj.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, JANUARY 12, 2006 10:27 PM

Dlouho jsem váhal s replikou na Míšin mail ze 6. ledna. Nevím ovšem, jak na to. Nepochopil jsem, Míšo, téměř nic z tvého psaní. Proč muselo být 11. září? Kdopak stojí za tím masakrem? Arabové mají své počítače? Muslimové nepoužívají světový bankovní systém? Indie je nezajímavý trh, protože na to nemá? Čína na to kašle? Rusko neplatí? Oběti Talibanu a Saddama nebyly důležité, jenom jejich ropa a nerosty? Akciové trhy jsou podraz na chudé? Kdo s námi nesouhlasí, je terorista? A kdo je ten ďábel v pozadí? Je jeden? Jsou jich miliony? Mají bílou plet? Která kultura je zrodila? A k jakému náboženství se hlásí? Anebo jsou to nevěřící? Ptám se, samozřejmě, jenom řečnický. Podle toho, co bylo docela přesvědčivě doloženo fakty, platí: Za 11. zářím stojí muslimští fanatici, cíl si vybrali po dlouhém zvažování a přípravě. Počítače nemají národní příslušnost, jenom místo výroby. Bankovní systém je dnes celosvětový a řídí se docela přesnými pravidly, jinak by došlo ke kolapsu s nedozírnými dopady. Indie je hodně zajímavý trh, Čína také, Rusko platí. Oběti násilí kdekoliv ve světě jsou naši mrtví bližní. Taliban je zločinecká organizace a Saddam masový vrah. O ropu a nerosty se vede – bohužel – permanentní (ne jenom obchodní) válka. Akciové trhy jsou organickou součástí finančních trhů a ekonomik. Kdo s námi (s kým?) nesouhlasí, není nepřítel, jenom s námi nesouhlasí... Terorista je ovšem vrah bez ohledu na národní, náboženskou a podobnou příslušnost. Ďábel neexistuje, existuje ovšem člověk a zlo je jedna z jeho tváří (je nás s touto tváří několik miliard a máme různé barvy pleti, víru/nevíru, kulturní příslušnost).

Kdybych se u těchto Míšiných otázek nezastavil, jaký smysl by mělo pitvání svého „já“? Vždyť můj obraz světa je především obrazem mne samotného. Také chci říct zcela jasně: Milá Míšo, mám tě moc rád a neber mé otázky jako podraz, rejpání, šprtání, kudlu do zad, veřejnou pomluvu, zlý úmysl, ale také ne jako prd do luftu.

Čau!

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, JANUARY 12, 2006 10:25 PM

Včera jsem koukal v TV na dokument BBC o rwandské tragedii. Mluvil kanadský generál, který šéfoval misi OSN, a další protagonisté a svědci. Za několik dnů tam jedno etnikum mačetami zmasakrovalo (a předtím znásilnilo, usekalo ruce dětem, rozpáralo těhotným ženám břicha etc. – vše zdokumentováno) 800 000 lidí jiného etnika. Jistě, Rwanda byla kdysi kolonií bílého muže. Jistě, demokracie nebyla jejich šálek kafe atakdále. Kdo měl však v rukou ty mačety? Proč chtěli vyhladit rovnou všechny jiné? Proč tak zvěsky? Proč tam neposlalo OSN vojska? Pro strach a zbabělost. Pro obavy, že se zopakuje Somálsko, kde americké vojáky mírové mise, ubité a nahaté, vláčeli po ulicích. A kdyby tam ti vojáci přišli a se zbraní v ruce zabránili masakru. Co by dva dny poté říkali profesionální humanisté? Mluvili by o Coca Cole, ropě a jiných surovinách, neokolonialismu?

Fedor

FROM: LENKA ČEČETKOVÁ

SENT: SUNDAY, JANUARY 15, 2006 8:06 PM

Na diskusiu nereagujem, je to v tejto chvíli pre mňa priveľa myšlienok, priveľa slov. Dnes mi ale prišlo mailom niečo, čo posúvam ďalej, keďže to v zásade vyjadruje moje pocity.

„Kedy budem osvietený?“

„Keď budeš vidieť,“ povedal Majster.

„Vidieť, a čo?“

„Stromy, kvety, mesiac a hviezdy.“

„Veď to vidím každý deň.“

„Nie. Tó, čo vidíš, sú papierové stromy, papierové kvety, papierové mesiace a papierové hviezdy. Lebo nežiješ v realite, ale vo svojich slovách a myšlienkach.“

A na dôvažok dodal: „Žiješ papierový život, teda aj umrieš papierovou smrťou.“

Anthony de Mello – Minúta múdrosti

Ahoj,

Lenka

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, JANUARY 15, 2006 11:28 PM

Absolútne

Pokračujem v diskusii s Lenkou. Zabíjačská fráza je, keď niet možnosti pokračovať v diskusii. Keď mi Majster povie, že nevidím stromy, kvety, mesiac a hviezdy, zároveň mi hovorí, že ON vidí, zatiaľ čo ja žijem vo svojich myšlienkach a slovách. Preto nebudem osvietený. Čaká ma papierová smrť.

Osvietenie je zrejme taký spôsob duševného života, ktorý sa radikálne odlišuje od spôsobu vnímania „normálnych“

ludí. V kresťanskej (ale nielen v nej) kultúrnej tradícii ide predovšetkým o dotyk Absolútneho. Historicky je dokumentovaný na stovkách príbehov – od sv. Pavla, Plotína, Dionýza Areopagita, sv. Augustína, Tomáša Akvinského, Danteho, Majstra Eckharta, Mikuláša Kusánskeho, sv. Ignáca z Loyoly, sv. Jána od Kríža, „inšpirovaného obuvníka“ Jakuba Böhmeho, ale aj Pascala, Jany z Arku či Williama Blakea. Pokračujem česky, pretože videnie stromov, kvetov, mesiaca a hviezd je nezávislé na jazyku, kultúrnej tradícii, náboženstve, konkrétnom type praktikovania.

Hodně lidí pocítí za svého života touhu dotknout se Absolutna. Někteří se to daří prostřednictvím modlitby, kontemplace, meditace, cvičení čchi-kungu ... Jsou i takoví, které Absolutno rovnou navštíví a prožijí své mystické zasvěcení v jediném okamžiku setkání. Někteří ovšem jenom simulují, předstírají sami sobě, potřebují jistotu zvenčí, berle pro tíhu života. Většinou jsou však lidé jenom vojáky církve. Vždy připraveni, vždy použitelní a zneužitelní. Já o sobě vím s úplnou jistotou jediné: nebudu zneužit, protože nechci. Různé berličky na tíhu života ovšem užívám.

Existuje však také absolutno s malým „a“. Dotýkáme se ho každý po svém v okamžicích osobního vzepětí, v klíčových okamžicích našich životů, ve chvílích společenských zvrátů, tvůrčích úspěchů (například když vědec zařve heureka) a podobně. Řekl jsem **každý po svém**. Koukal jsem o víkendu na dokument Bezesné noci, o krizi v České televizi před pěti lety. Předpokládám, že pocit Honzy Urbana, který v davu demonstrantů zvedal k nebi dva prsty, anebo Jany Bobošíkové, byl emocionálně přibližně stejný – šlo jim oběma o svobodu slova. Jenomže oba ho měli na opačné straně barikády. Kde je navigace? V Absolutnu (na obou stranách stáli také hluboce věřící lidé, kovaní vzdělanci

etc.), anebo v osobním morálním ustrojení, intuici, osobní zkušenosti?

Za sebe říkám, že mi před pěti lety stačilo vidět, jak televizní vzbouřenci plivou po paní Bobošíkové, slyšet, jak pan Halík sděluje Antonínovi Zelenkovi, že se dal do služeb zla a slušní lidé jím budou až do smrti pohrdat, abych věděl, kde jsou mé sympatie. Sympatie většiny mých přátel byly jinde.

Diskuse o Absolutnu je přitažlivá. Život podstatně většiny lidí se ovšem odehrává v jiných dimenzích. Jejich absolutno má malé „a“. Pan Halík může napsat ještě deset knih o Absolutnu. Já si ho budu pamatovat ze vzkazu Antonínovi Zelenkovi. Budu si také pamatovat Mistra, který mi prorokuje papírovou smrt, protože vidím jinak stromy, květy, měsíc a hvězdy než on. Anebo je jednou jinak budu vidět, protože má cesta není u konce, jenom mé praktikování je jiné. Opírá se o slova a myšlenky, prostřednictvím kterých se zmocňují reality.

A teraz si dám pauzu zase ja. Čeká ma kniha s Eugenom Gindlom a rád by som sa pozrel do Číny, pričom – ako dúfam – mi Lenka poskytne nejednu dobrú radu.

Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: MONDAY, JANUARY 16, 2006 6:55 PM

Zdravím všechny a asi se budu opakovat, když si povzdechnu nad tím, že nejsem univerzální a např. Fedorova úvaha o absolutnu mě nachytala na hruškách; pro mě má toto slovo spíš negativní příděch z dětství, protože nejsilnější zápor rodičů byl, že „toto je absolutně vyloučeno“, což bylo pro mě i sestru znamení, že jakákoli další debata o věci by zna-

menala značné riziko. A z pozdější doby to mám spojeno s tzv. absolutní (Kelvinovou) nulou, pod kterou už není žádný pohyb hmoty, takže mrtvo. V příloze (psal jsem to doma) posílám svůj text, který reaguje na předchzí příspěvky.

Jirka Berka

Pokusím se souhrnně reagovat na příspěvek Dáši Volencové a předchozí text Juraje Flamika Více než střet kultur. Dáša cituje Junga, o kterém je známo, že byl synem evangelického pastora, člověkem hluboce věřícím, který mluví o náboženské funkci jakožto antropologické konstantě, která byla vytěsněna z kolektivního vědomí do nevědomí, kde působí v primitivní podobě a občas proráží, připomínajíc sopečné výbuchy. Já osobně nejsem jungián, moje psychotherapeutické vzdělání je založeno na Freudovi a hlavně na jeho následnících (Kohutova Self psychologie, vývojová psychologie Winnicota, Hartmanna, Kleinové a Mahlerové). Neuznávám kolektivní nevědomí, jen individuální. Nepůjdu tak daleko jako Freud, abych označil náboženství za kolektivní neurózu, ale pokusím se o zobecnění. Vytvořil jsem si koncept konfliktu vertikality a horizontality jako obecný koncept vývoje nejen lidského jedince, ale také lidských společenství. Je mi jasné, že tady mě může Fedor a další sociologové oprávněně klepnout přes prsty (někteří to už udělali) za to, že chci aplikovat přístupy individuální psychologie na sociologickou úroveň. Jistě, nejde to jednostranně, ale taky se to nedá přehlížet. Takže zpět k tématu: To, co má být ve vývoji jedince kultivací potlačeno, je vertikality, projevující se vývojově u jedince nejprve v závislosti a následně v agresivitě. To je to, co občas vybublá z nevědomí jako sopečný výbuch, ať už to má jakoukoli podobu, včetně např. genocidy ve Rwandě. Na úrovni společenství je jasné, že je k tomu větší pravděpodobnost tam, kde je to

které společenství charakterizováno větší měrou vertikality. Pak už je kvalitativně jedno, jestli se jedná o Rwandu nebo holocaust; ten je důkazem, že se to nemusí vyhnout ani společenství na pohled technicky vysoce vyvinutému a sofistikovanému. Fedor napsal, že ďábel neexistuje, že existuje člověk a zlo je jedna z jeho tváří – to je jinými slovy totéž, co se tady snažím naznačit. Dáša dál cituje Tomáše Halíka, kterého si pamatuji ještě jako kolegu psychoterapeuta s celkem rozumnými názory (netušil jsem jako mnoho jiných, že je tajně vysvěceným knězem). Tomášův pojem desakralizace bych viděl jako jedno z konkrétních vyjádření horizontalizace. Možná se to bude zdát paradoxní, ale já jako vrchol horizontality vidím Kristův výrok o milování svého bližního jako sebe samého (o tom jsem už psal).

K poslednímu Dášinu citátu – potřeba stoupat nahoru, tedy vyvíjet se ke stále dokonalejším formám, skutečně patří neoddělitelně k podstatě nejen lidské přirozenosti, ale živé hmoty vůbec. Kde se to v ní vzalo, na to já odpověď nemám a ani mě to až tak nezajímá (viz mé dřívější přirovnání k zamčenému pokoji). Nakolik je ta potřeba stoupat nahoru spojena s duchovními cestami, to je věcí diskuse.

Nakonec k Jurajovi: závěr jeho textu o budoucí civilizaci lásky a pokory je až snovou vizí velmi vzdálené budoucnosti, ke které možná někdy lidstvo dostoupá po té cestě nahoru. Tak trochu mi to připomíná citát jistého liberálního rabína, který říká: my víme, že Mesiáš je asymptota, že nikdy nepřijde, ale měli bychom se chovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí tak, aby nás nenachytal v nedbalkách, kdyby přišel třeba za čtvrt hodiny. Myslím, že daleko palčivější problém je ten, o kterém Juraj píše v předposlední kapitole svého textu. Z toho, co vypočítává jako vývozní komodity, bych uznal zčásti stát a hlavně sofistikované zbraně;

loupení a válku vedenou primitivními zbraněmi znají od pradávna. Největší problém vidím v tom, že když už má kdekdo k moderním zbraním přístup, jak tato společenství a jedince, z nichž se skládají, přivést k tomu, aby se jich nepoužívalo až tak barbarsky. Tedy obecně, jak je všechny co nejrychleji dotáhnout na naši civilizační úroveň. Tady snad může být humanita docela dobrou vývozní komoditou, bude-li podávána tak, aby tomu adresáti správně rozuměli.

Přiznám se, že jednoduchý recept nevidím.

Jirka Berka

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 18, 2006 6:32 PM

Dialóg

Vždy som veril tomu, že dialóg je cesta, ktorá má zmysel. Má však aj svoje obmedzenia a hranice. Vytýčujú ich predovšetkým kultúrna (civilizačná) zakotvenosť, náboženské viery, politické ideológie a vedecké paradigmy. Dá sa síce viesť dialóg aj cez tieto hranice, treba však vedieť, že výsledkom môže byť buď konverzia, alebo paralelné monológy. Jediná výnimka z tohto pravidla – ako si myslím – je riešenie vecných problémov. O témach z oblasti technológií, urbanizmu, životného prostredia a podobne možno viesť diskurz aj v kultúrnej, náboženskej, politickej ... veľmi heterogénnych komunitách. Aj táto moja viera však prednedávnom utrpela tvrdý zásah. To sme pracovali na slovenskej prognóze, a skoro sme sa pozabíjali. Demokraticky by sme tú robotu nikdy nespravili. Bola nutná hierarchia a autorita jednotlivca, plus ad hoc koalície. A to sme boli, prosím, na akademickej pôde. Myslím, že aj naša diskusia narazila na svoje hranice a obmedzenia, ktoré spočívajú v strete seku-

lárneho a kresťanského nazerania, evolucionistického a krea-
cionistického prístupu, západnej a východnej duchovnej
praxe, expertného a laického názoru, plus tempa spontán-
neho písania, ktoré môže byť pre mnohých nezvládnuteľné.
Stále si však myslím, že to má zmysel. Napokon, ani jedno-
duchá evidencia toho, ako ide život, nie je márna.

Dnes som napríklad stratil mobil. Ktosi zatelefonoval
mojej žene domov, že ho našiel. Povedal som si: „Dobří ľu-
dia ešte žijú.“ Keď sme sa s dotýčným stretli, s malou dušič-
kou som mu ponúkol 300 korún nálezného (toľko má asi
ten môj mobil dnes cenu) s otázkou, či sa neurazí. Pokojne
mi povedal, že chce 600. Včera som do rómskeho rádia,
ktoré nikto nepočúva, rozprával o Národnej strane a jej ak-
tivitách ohľadne „pamätníka“ na mieste rómskeho tábora
v Letoch u Písku. Bol som dosť nasratý. V posledných
dňoch sú títo ľudia každý deň na čelných miestach novín
a podľa diskusných fór takmer hrdinovia. Na sobotu zvolá-
va Čeněk Růžička (jeho babka v Letoch zomrela) stretnutie
na „tvári miesta“. Bol by som celkom rád, keby bola mela.
Nebude. Príde kopec policajtov, novinárov, a mladá, svižná
predsedkyňa tej obskurnej nacionalistickej strany bude roz-
právať, v priamom prenose, o českom vlastenectve. Alebo
bude všetko inak. Uvidíme.

Jiřina sa ma určite opýta, prečo dnes toľko fňukám. Bolia
ma vrede, milá Jiřino, a Eugen neposlal sľúbené texty. V zá-
sade je však všetko O. K. Na takýto život som ustrojený, ta-
kýto mi vyhovuje a takýto ho mám rád.

Čau,
Fedor

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 19, 2006 9:59 AM

Milý Fedor,

nie, nie, veď ja to chcem povedať aj Dáši, Míši, Jiřine, Jura-
jovi, Jirkovi... tu už musím pozrieť hlbšie do svojej pamäti,
aby som si spomenula na všetkých, a v akom poradí vypísať
všetky mená... Ako vás teda osloviť? Čo takto:

Milí diskutéri,

nie, ani to sa mi nepáči, Fedor práve písal o narazení na
hranicu a nechcem pripomínať ohraničenosť, práve naopak.
Teraz mi napadlo:

Milí moji,

oh, ani to nie, nie ste predsa moji, i keď sa vás vo svojom
srdci dotýkam. Už to mám!

Milí svoji,

áno, to sa mi páči, i keď chápem, že je to netradičné, tu ale
oslovujem aj iných prípadných čitateľov.

Keď som si po polnoci prečítala Fedorov mail, chcela som
hneď zareagovať, avšak zrak mi padol na hodinky a ja som si
uvedomila, že mám chuť uložiť telo do postele. Ráno sa rodi-
na vychystala sama a ja mám príležitosť na hodinku sa pustiť
do domácich prác a potom ešte chvíľu venovať písaniu toho,
čo som chcela už v noci. Aj preto ten dlhý úvod s oslovením.
Je to iba krátka ukážka toho, že naše, na prvý pohľad paralel-
né monológy sú výstupmi našich a niekedy i ďalekosiahlych
dialógov. Chápem, že náš spoločný dialóg vyzerá na prvý po-
hľad ako mimobežný. Ja sa skôr prikláňam k pomenovaniu

komunikačný pasians (myslím, že Juraj o tom písal, hoci to asi nepomenoval dvoma slovami, ale opisom svojho pocitu, avšak „vibrácia“ obsahu je rovnaká). Komunikačný pasians považujem za medzistupeň od paralelných monológov ku konverzii. Je to hra (a tá vraj ľudí zbližuje), ktorá je oslobodená od nátlaku na zmenu. Od nátlaku jedinej novej pravdy. Ja už aj v presvedčaní cítim násilie (o tom som myslím už písala v ZA). Kdežto prostredníctvom komunikačného pasiansu sa nám postupne vyskladáva nový obraz. I keď zo začiatku ho väčšinou využívame vo svojom vnútornom dialógu na posilňovanie toho svojho „starého“ (skôr možno súčasného) obrazu, časom nám dáva príležitosť vidieť inak. Pekné na tom je, že tempo si volí každý sám. Keď si napríklad spomeniem na prvú reakciu o „recepte na šťastný život“ ako na obsedantnú túžbu po šťastí, ktorá prináša vlastne nešťastie, a čítam ďalej, dostanem sa ku šťastiu ako praktickej veci. V tom je práve komunikačný pasians výborný, dáva príležitosť zmeniť obsah v slove ukrytý.

Samozrejme, že je to iné, ak sa máme na niečom dohodnúť. Fedor, mám radosť z tvrdého zásahu na tvoju vieru (teda jedinu výnimku z pravidla). Nabudúce si vopred zaplaťte facilitátora. Jemu prenechajte zodpovednosť za formu, ako dospejete k prognóze, a vy si nechajte zodpovednosť a autorstvo obsahu. Odľahčíte sa od niektorých mocenských bojov. V najhoršom sa nepozabíjate navzájom, ale zabijete iba facilitátora a to vás možno spojí :-). Jeden z mojich tvrdých zásahov na predstavy o diskusii, dialógu v roli facilitátora, bolo, že ak niekto o niečom dumá (také to vnorenie sa do problému a vymýšľanie alternatív, zvažovanie dňom i nocou) nejaký čas, tak i keby to bolo najgeniálnejšie riešenie, skupina ho nemá šancu prijať z prostého dôvodu – neprešla si procesom premýšľania. Tento „zásah“ výrazne ovplyvnil moju ďalšiu

prácu. Ak som prichádzajúce napätie v diskusii zachytila vo-
pred, sústredila som sa na „zhustené spoločné premýšľanie“,
kedy aj ten, čo prichádzal s geniálnou myšlienkou (najčastej-
šie to bol šéf, autorita a pod.), prišiel na to, ako sa dá ten jeho
geniálny nápad ešte rozšíriť.

Ešte k tomu fňukaniu. Včera som bola v Bratislave „kra-
niovať“, prišla tam jedna, ktorá sa prišla iba opýtať, čo to
vlastne kranio je a či by jej to mohlo pomôcť. Fňukala nad
sebou, svojím problémom. Už 6 rokov ju trápi. Ja som sa
v jednom momente začala smiať. Ona na mňa udivene po-
zerala. Ja tiež som sa udivene pozerala na seba, že čo to
vlastne robím. O chvíľu sme sa smiali spolu. Ona mi potom
vysvetlila, že som jej zachránila život. Nechápala som to,
zdalo sa mi to nadnesené, ale bez komentárov som počúva-
la ďalej. Bola celý ten čas zvyknutá, že každý jej niečo vyčí-
ta, dáva rady a ona sa potom sama zamotáva vo svojich
vlastných výčitkách. „Viete, vy ste sa začali smiať, najskôr
ma to našťvalo, potom som však pochopila, čo vlastne ro-
bím,“ povedala so slzami v očiach. K vete: „Urobili ste pres-
ne to, čo som vôbec neočakávala“, som iba krátko dodala:
„Ani ja“. Večer som potom stretla kamarátku psychologič-
ku, tá mi rozprávala o smiechoterapii, ktorej sa teraz venu-
je. Tak som si potom večer kládla otázku pri čítaní Fedorov-
ho mailu, že kto je vlastne laik a kto expert? V tomto som
laik s krásnou skúsenosťou.

Fedor, a tebe by som sa určite nezačala smiať, teba by
som v tom nechala poplácať, aby si si mohol uvedomiť, čo
tým vytváraš. Ale to už je trošku iná téma.

Práve zvoní zvonček, kamarátka prichádza na „kranio“
a ja zrazu cítim vôňu prihárajúcej kaše.

Zdravím,
Maja

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 19, 2006 10:04 AM

Milý Fedor,

priveľmi sa nezapájam do diskusie, ale čítam si ju a rozmýšľam nad všetkým, čo si píšete. S väčšinou súhlasím. Lety dvíhajú adrenalín aj mne (= ja a môj muž), je absurdné, ako si politici dokážu prihrievať svoju polievočku na smrti, na vražde.

Chcela by som mať viac času a napísať svoje dojmy – pred dvomi týždňami sme boli s Charitou na Ukrajine, viezli sme darčeky do detského domova. Vstrebávala som všetkými pórmí tela atmosféru, ktorá sa zmenila v okamihu, keď sme prešli hranice v Užhorode. (Pri ceste spať som dumala, načo sú vlastne hranice.) Uvedomila som si tam veľa vecí – nespokojnosť so životom; situáciu „detí z ulice“, ktorých je iba vo Lvove cca 1500 (podľa odhadu nešťátnych neziskových organizácií); rozdiel medzi „demokratickou“ výchovou (rob si, čo chceš, nejako to dopadne – v skutočnosti ma veľmi nezaujímaš, tu máš jedlo, oblečenie, posteľ, hračky atď.) a výchovou v kláštornej spoločnosti (pravidlá a poriadok a k tomu iba teplo a láska – tú je ťažko opísať, ale z detí v domove Miles Jesu žiarila, až som mala chuť pozbierať deti, ktoré bývajú u nás v susedných uliciach, celé dni do noci behajú vonku, ich slovník je hrozný a ich rodičia sú urazení, že sú predsa zo slušnej rodiny – a poslať ich tam na chvíľu na výchovu, vymeniť ich za chudobné ukrajinské siroty, deti z rodín alkoholikov a narkomanov alebo ľudí vo väzení).

Včera za mnou na Charitu prišiel chlapec s dredami (28 rokov) – synov spolužiak z gymnázia. Je už tri roky von z republiky – v Indii a tak. Keď bolo zemetrasenie v Paki-

stane, vydal sa tam z Indie, cestou stretol skupinu podobných „bláznov“ a išli pomáhať. Jeho zážitky a snaženie ma dostali, ale pretože som o generáciu staršia, už sa nemôžem zbalit' a ísť, kam ma to ťahá. (Tu ma bolí, tam ma pichá... a rodina a vôbec, už som predsa dospelá a rozumná, ale závidím...). Robia jednoduché veci, ukazujú ľuďom v horách, ako si postaviť prístrešok z vriec naplnených pieskom a zakrytý vlnitým plechom, v ktorom sa dá prečkať zima v horách, kde sú teraz až 3 m snehu. Snažia sa, aby tí ľudia mali dosť vriec a deky, aby nepomrzli. Dosť jednoduché. Niekde ich prijali, niekde ich hnali preč, pretože si mysleli, že ich idú obracať na kresťanstvo. Ľudia, pre ktorých stredovek ešte neskončil. Je to realita a ťažko to pri ich spôsobe života v horách pochopia. Naopak, ja chápem ich pohľad na nás a už si nie som istá, či je náš „pokrok“ naozaj dobrý, veď je to iba matéria na úkor duchovna.

Asi práve preto ma napadlo, či vôbec má cenu pomáhať. Keby nebolo televízie a rádia, nevedeli by sme nič o zemetrasení, o biede ľudí, o umierajúcich deťoch. Tým, že to vieme, trápi nás to, snažíme sa o pomoc, ale naše sily sú tak chabé, že to skoro nič nemení.

Východisko? Zmieriť sa s tým, že môžem pomôcť (obrazne) iba jednému človeku, jednému dieťaťu, jednej malej dedinke, ale užieram sa pocitom zlého svedomia, že žijem tak, ako žijem, keď v skutočnosti svet žije inak, a to, čo si myslím, že je normálny štandard, je iba pre mňa, pre ostatný svet je štandard niečo úplne iné. A tá bezmoc, že to nemôžem nijako ovlivniť! (Tak je to aj s voľbami: mám iba jeden hlas!)

V tej chvíli nastupuje odovzdanosť Bohu, Božím rukám.

To je asi všetko.

iv

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 19, 2006 9:03 PM

No, jenomže, jak na to tak koukám, stejně je tu otázka, kdo koho považuje za satana, nebo co kdo satanem nazývá (nenazývá). Je mnoho věcí v naší diskusi, na které – jak jsem se dočetla v jedné knížce – „*we do not put our finger on it*“. A ještě jsem objevila krásný výrok – hrdina se pouští do jisté nebezpečné věci a jednu chvíli se lekne a že by jako vycouval – v té chvíli „*he suddenly got cold feet*“. Pro Fedora: díky, že ses mě zastal, ale já opakuji *again and again* (to slovo se mi moc líbí, taky mám ráda *about*, nevím proč), že satan má vážně nejradši, když je jeho existence popírána. Jasně, že zlo děláme sami, ale proč? Proč se člověk nechá okouzlit mocí a silou a podlehne tomu kouzlu a zneužije svého postavení a zdůvodní si to čímkoli – neboť je na tohle velmi mazaný – místo aby sloužil? Není snad velikost člověka právě v tom, že přijme službu? A jeho malost a ubohost právě v tom, kde se vytahuje silou? Kdo je kde a kdy Davidem? A kdo je kdy a kde Goliášem? Umíme to rozlišit?

Proč jsou apokalyptické prvky v evangeliích? Jaký smysl má víra v druhý příchod Kristův? Jaká je pravá eschatologie, totiž jaký je vlastně rozdíl mezi apokalyptikou a eschatologií? To jsou otázky velmi složité a mnozí vykladači řadí perikopy tzv. synoptické apokalypsy (Mk 13,3–37, Lk 21,7–36 a Mt 24,3–36) mezi nejtěžší v Bibli. Učiňme pokus o vyloupenutí zvěstného jádra a nechme stranou poplatnost době (móda apokalyptické literatury), obzor poznání člověka starověku (soudobá kosmologie), realitu každodenního života a jeho ohroženost, jež nejsou zakryty, ale naopak zvýrazněny (pronásledování), politické jinotaje (znesvěcení chrámu, zkáza chrámu) a konečně symbolická mluva při

nedostatku vyjadřovacích prostředků ve věcech posledních, jichž lidská zkušenost nepoznala.

Díváme-li se na film, čteme-li knihu, komu držíme palce, když je tu jeden malý a sám, který bojuje proti mnoha zloduchům? Nu přece tomu jednomu malému samotnému, aby jim to naklepl, aby jim ukázal, aby zvítězil jako David nad Goliášem! Nedá se nic dělat, to je v nás, tak to cítíme, tak nás vychovávali v pohádkách i v náboženství a konečně vidíme, že i v životě se to občas povede (ale nevydrží).

Tak cítila i apokalyptika židovská: přijde Mesiáš, Bůh na nás nezapomněl, všem našim nepřátelům bude čelit, strachem se budou třást! Boží syn přišel a mnozí se radovali, když ho v tom malém děcku poznali – Alžběta, matka Marie, Zachariáš, Simeon – všichni velebí Boha v radosti a nadšení: sklonil se ke svému lidu, zachránil nás od našich nepřátel, rozpomenul se na svou svatou smlouvu... Ještě je maličký, a je to chudáček v chlévě narozený, ale to nevádí, on vyroste a bude naším Davidem, my ho poznáváme a on zvítězí.

Když pak učí a káže jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci, všichni se diví té odvaze, té síle, kde se to v něm bere – jak jim to dal za nás, však bychom to líp těm farizeům říci neuměli!

Potom je Mesiáš jat, souzen, poplíván, zbit a ztrápen. Nese kříž a na něj je přibit. Ještě je pár těch, kteří doufají v zázrak – *Deus ex machina* – teď, teď se to stane: malý David zlikviduje Goliáše. Namísto toho: dokonáno jest. Kristus je mrtev.

Zde většinou spousta lidí s vírou v Boha skoncuje: tohle nám dělat neměl. Je to špatný režisér, nemá smysl pro happy end. Zřejmě tedy vůbec neexistuje, protože kdyby existoval, tak ten člověk prostě zvítězit musí. Tohle je fiasko a propadák!

(Zápasy o christologické dogma svědčí o tom, že i pro křesťanské teology to byl „oříšek“, kdy bylo třeba odmítnout např. doketismus, ariánství, Marcionovo učení a mnoho dalších. Tyhle myšlenky – např. zdánlivá smrt ap. – však nikdy zcela nezanikly, objevovaly se znovu u těch, kteří se nemožnou smířit s Bohem, jenž se raději obětuje, než aby užil síly a moci. Taktéž i judaismus, nemoha přijmout Ježíše co Mesiáše trpícího, očekává, že ten pravý teprve přijde.)

Jen pro křesťana ve víře se otvírá smysl Boží oběti a cesty: za nás a pro nás se obětoval, prve nám odkázav, že se jeden druhému máme obětovat a to činit na jeho památku. Vzkříšení ukazuje k docela jiné síle a moci, než je síla důvtipu či praku a té správné válečné korouhve. Apokalyptik pak je ten, který sice věří v Boží moc a sílu, a ví, že když Bohu slouží, stojí na správné straně, nicméně užívá se touhou, aby to konečně Hospodin všem posměvačům, svévolníkům a nepřátelům ukázal a taky aby vyšlo najevo, jak apokalyptik už dávno Boží pravdu odhalil a k ní se přidal, ba za ni i trpěl. Proto na Boha spěchá, chce vidět ten konec, který ho více zajímá než přítomnost, chce, aby konec byl blízko a hledá jeho znamení. Vyžívá se v katastrofických vizích a trestech a těší se, že on, Bohu věrný, dojde konečně své odměny. Jde mu více o svět onen.

Křesťan ve své eschatologii má větší zájem o přítomnost a o tento pozemský svět a život, ovšem ve světle Bohem určené budoucnosti. Eschatologie není cílem sama pro sebe, nýbrž cílem je vést ke správnému rozhodování víry a k životu z víry v přítomnosti, která má dosah do věčnosti. Eschatologicky uvažující křesťan tedy ví, že všechno jeho rozhodování a tím i skutky se stanou viditelnými, a proto se snaží jednat tak, aby jeho život toto zviditelnění snesl.

Je tedy apokalyptik jako Jonáš sedící u Ninive, když byl ohlásil Boží soud a těší se v té chvíli na sodomský ohňostroj, co Bůh nad těmi hříšníky rozpoutá. Než Jonáš čeká marně. Bůh nezhubí to krásné město a tolik lidí – kajících, k němu se navracejících a jeho vůli hledajících.

Co k tomu dodat? Každý jistě sám nejlépe cítí, je-li to takto položeno, kde je ta Cesta, Pravda i Život, kde je počátek i konec Božího království.

Není tedy křesťan apokalyptikem, ale eschatologem. Protože ví, že *primo* tak jako tak bude zjeveno, kdo komu sloužil, a že *secundo* Kristus je *imperator designatus*, který se zjevně ujme svého království, a tudíž se nemusí trápit tím, že by hledal znamení a počítal dny do konce a těšil se, až ty dny nastanou a oheň sežehne ty zlé, jinými slovy, kdy se konečně ukáže *urbi et orbi*, že David zvítězil nad Goliášem v plnosti a dokonale. Křesťan totiž ví, že se tak už stalo v Kristu a jeho vzkříšení. Smrt byla pohlcena ve vítězství. Ó smrti, kde je tvůj osten?

Křesťan žije v novém čase – čase spásy.

Nuže, komu budeme podobni, Jonášovi, který se zdráhal vyřídit Boží poselství, ale pak, byv k tomu donucen, učinil skok z nutnosti do svobody a poslechl a následně se těšil, jak on, nyní Boha poslušný, se pobaví zkázou svévolníků, anebo budeme lépe naplňovat své určení být k obrazu Božímu, kdež jest láska a slitovnost kvůli pokání a milost darmo daná skrze obět, v níž Bůh nad „Goliášem“ zvítězil jednou provždy?

Míša

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, JANUARY 19, 2006 10:40 AM

Láska

a nenávisť sú základné emócie. Patria k sebe. Bez nenávisti by sme nevedeli, čo je láska. Symbolmi sú Boh a Satan (Diabol). Afinita a odpudivosť sú ich empirické koreláty. Nájdeme ich všade – aj v neživej prírode. Tieto dve sily držia Vesmír pohromade. Sú večné a všadeprítomné. Prenikajú všetkým, aj našimi dušami. Milovať a nenávidieť je údelom ľudí. Láska je život, nenávisť umieranie. Chceme žiť, túžime po láske... a umierame. So smrťou zápasíme, vedieme s ňou pomyselný dialóg, chceme sa s ňou dohodnúť, ošmeknúť ju, alebo klameme sami seba. Niekedy mám pocit, že toto je hlavný zmysel kultúry, tohto špecificky ľudského „vynálezu“.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 24, 2006 12:46 PM

Ahoj, Fedor,

nepolemicky chcem priložiť k tvojmu názoru svoj (polemika sa zjaví implicitne).

Prismou kultúry, a najmä tej našej, ako špecifického ľudského vynálezu, nemôžeme nevidieť polaritu dobra a zla, zrodenia a smrti, lásky a nenávisti. Podľa mňa však civilizáciou nahromadená kultúra poskytuje dostatok pohľadov aj z iných, odlišných alebo menej špecifických hľadísk. Už len poodstúpenie z jednej kultúrnej platformy na inú: hinduizmus a budhizmus pristupujú k polarite zrodenia a smrti ako k prejavu jednoty a plynutia života. Svedectvá „tých, ktorí dosiahli poznanie“, učenie i praktiky tejto inej kultúry

smerujú k chápaniu smrti ako završeniu tej etapy života, v ktorej máme možnosť „naučiť sa“ a dosiahnuť pokrok v rámci svojej mnohoživotnej existencie. Tragiku smrti pripomínajú ako memento jednej etapy, jednej z našich príležitostí priblížiť sa láske. Nie je v nej tragika definitívneho konca a nie je symbolom strachu ani nenávisti. Smrť je moment účtovania, ako sme využili či nevyužili príležitosť naplniť zmysel existencie. Zrodenie je bolestným nástupom do strastiplného obdobia skúšok, dobrá smrť je začiatkom lepšej etapy existencie. Dobrá smrť prichádza len po dobrom živote. Zle žiť znamená zle umierať. Hlavný zmysel života (a určite aj kultúry, ktorú sme si na seba ušili) je dobre žiť a dobre umierať.

Ak poodstúpime kamkoľvek, na ešte vzdialenejšie kultúrne platformy v ktoromkoľvek smere, všade nájdeme smrť oslavovanú ako vstup do inej časti existencie. Toto je oveľa hlbšou a ďaleko, ďaleko pred našu kresťanskú civilizáciu siahajúcou súčasťou ľudskej kultúry. Žili s ňou všetky prírodné národy a vystavali na nej rozvinutú kultúru napríklad aj Egyptania.

Ešte inakšie sa to javí z platformy živočíšnej, kde špecifiky ľudskej hľadiská síce neplatia, ale zákony života a smrti sú rovnaké. Myslím, že tu už vôbec nemôžeme hľadať motív zápasu so smrťou zo strachu pred ňou. V živočíšnom svete smrť nie je zakázaná a nie je strašná. Jej prítomnosť je rovnocenná zrodeniu a oboje má význam, len keď nasleduje jedno za druhým. Tým sa naplňuje poslanie „byť“ a zažívať svoje bytie, ako zmysel existencie živých i neživých vecí.

Zmeniť postoj k smrti znamená zásadne zmeniť postoj k životu. Ešte raz sa odvolávam na svedectvá tých, ktorí to zažili a popísali: cvičiť sa v prežívaní smrti počas života je najúčinnším spôsobom pochopiť život a jeho účel. Vedo-

mé prijímanie smrti v jej každodennej prítomnosti (je s nami v každej sekunde nášho postupujúceho života) umožňuje upriamiť sa na jej zmysel a tým na zmysel života. V tomto kultúrnom kontexte sú láska a život trvalo plynúce, a nie začínajúcim a končiacim stavom, osciláciou k protipólom smrti a nenávisti.

Napriek kultúrnej zakotvenosti a determinovanosti sa mi tento iný pohľad zdá ľudsky bližší. Javí sa ako univerzálna duchovná kultúra, ktorá nepopiera žiaden prejav života, ani iné ľudské poznanie. Čo však znamená hlboko vnútorne sa s tým stotožniť, to neviem.

Na úrovni tej malej, provinciálnej, rasovej, národnej a inej „praktickej“ kultúry to vyzerá nezlučiteľne. Ale každého nás to ťahá hľadať ZA. Čítaním, debatami, cestovaním do Indie a Číny...

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, JANUARY 24, 2006 3:45 PM

Milý Juraj,

šanca, že sa v budúcich životoch opäť stretneme, ma naplňuje nádejou. Drobné problémy: 1) Nemáme empirický dôkaz, že sa tak stane. 2) Nemáme istotu, že sa stretneme ako ľudia. 3) Ak aj budeme ľudia, nemáme istotu, že sa stretneme v rovnakom čase a sociálnom priestore.

Poznámka na okraj: polarita dobro/zlo, láska/nenávisť, zrodenie/smrt' je hybnou silou vývoja a zmeny aj v tebou citovaných kultúrach a je vyjadrením plynutia života. Ani v našej kultúre nie je smrť trestom, ale prirodzeným zavŕšením života. Rovnako prirodzeným, ako láska a nenávisť, ktoré nás celým životom sprevádzali. Nemyslím pritom na

teba, ale napríklad na tých típkov, ktorí stáli v sobotu 21. januára na mítingu Národnej strany na mieste utrpenia väzňov leetského tábora. Pani Edelmanová, predsedkyňa tej strany, keď hovorila o svojej láske k vlasti, takmer rozplakala sama seba. Výrečnosť jej dodávala aj nenávisť k iným.

Mimochodom, moja mama žila dobre a zle umierala (leukémia nie je žiadna slasť). A to už vonkoncom nejdem uvádzať príklady strachu zo smrti, ktorá nepochádza z ľudskej ríše, ale možno ňou trpia aj prasiatka na bitúнку. Jasne, všetkých nás to ťahá Za a podliehame pritom kultúrnym determinantám. Opakujem príbeh šoféra na Srí Lanke, ktorý riskoval priekopu, aby neprešiel žabu na ceste.

Čau,
Fedor

P. S.

Keď som napísal, že moja mama dobre žila a zle umierala, nemyslel som, samozrejme, že mala dobrý život. Veď manželka si užila iba chvíľu, potom koncentrák a všeličo predtým a potom. Myslel som, že bola dobrá. Mimochodom: Čo je dobrý život?

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 24, 2006 5:18 PM

Fedore,

to jsou strašně těžká témata, já se zrovna potýkám se seminárou, zrovna jsem u pasáže, o níž sv. Jan od Kříže mluví jako o temné noci duše.

A docela to ladí s mým momentálním prožíváním současnosti :-). Nedávno jsem viděla dokument o sdružení Cesta domů, což je domácí hospicová péče a shodou okolností za-

kladatelku znám – maminka spolužáka mé dcery – a nedávno jí zemřela maminka a ona její smrt prožívala skutečně jako „cestu domů“. Jaksi věřící křesťan by asi neměl být smutný, ale přesto je. Tak nevím. Že by to byla forma sebelítosti? Strach... Jenže společnost, ve které jsem vyrostla, prostě smrt, bolest a utrpení vytěsnila. Mrzáky šup do ústavů, starce do domovů důchodců, nemocné odložit umřít do špitálu a vlastně nepotřebné starce taky. Smrt přestala být fakticky součástí života.

Ale uznávám a ve svém věku cítím nějak potřebu nevytěšňovat, ale mít na paměti „memento mori“. Stačí, aby si ta dvě slova člověk ráno přeříkal a hned vidí věci (a lidi) jinak.

Dualismus nebyl vždycky, nějak se vyvinul. Snad souvisí s racionalitou, či co, to ještě nemám proštudovaný. Kupodivu rozumím (respektive chápu, co pod tím mám cítit) dualismu láska/nenávist. Jenže asi mám na mysli jinou nenávist než tu paní Edelmanové. Já spíš takovou tu, . . . že stačí se posunout o 2,5 mm dál, a už zas miluju. Tedy spíš takové hnutí mysli. Spíš mi připadá, že v ní je zloba. A je především strašně drzá, charakterizovala bych ji slovem fracek. Možná, kdyby včas dostala pár facek (nebo jich možná dostávala naopak mnoho?). Ale vypadá to na chybu ve výchově. Nenávist jako vášeň je možná něco jiného. U ní je něco falešného. Člověk asi musí zažít i nenávist, ale opravdovou, vášnivou, se kterou se jde utkat do pekla.

Koneckonců Orfeus si šel pro Eurydiku do podsvětí. Co nám tím chce ta řecká „báje“ říct?

Víš, buddhismus je mi sympatický a dobře přijatelný takovou tou spravedlností, kterou nabízí. Máš šanci celý život napravovat karmu, můžeš kdykoliv začít znovu – ale počítej s tím, že co se stalo, nemůžeš úplně odestát a následky si poneseš. A jelikož ses rozhodl, že si nebudeš dál

škodit, nebudeš si už karmu dál kazit, máš šanci. Třeba v dalším životě.

Jako ten druhý. Máš šanci odstraňovat nevědomost jakožto příčinu utrpení tak dlouho a tolik životů, než se ti to zkrátka povede. Nebo můžeš náhle prozřít a z karmy se vymanit. Prohlédnout, být osvícen, to ovšem můžeš i jako křesťan. Ale jak je to kde s obětováním? Teď jsem chtěla napsat, co Jan Palach, a došlo mi, že ještě dříve jsem o autodafé slyšela u buddhistických mnichů v Asii. Ale není mi dost jasné, jak to mají zdůvodněné. Jak je to v souladu s jejich učením. U křesťanů je to jasné.

Mluvila jsem s několika lidmi, kteří byli na Srí Lance. Jeden z nich tam zažil tsunami v klášteře na pobřeží... No, k pomáhání se lámové nehrnuli.

Moc je to nezajímalo. Taky proč, když každý si nese svoji karmu. To má logiku. A vůbec se to nevylučuje s tím, že dávám pozor, abych nepřejela žábu. Nebo aspoň mně se to nevylučuje.

Já si netroufám říct, co je to dobrý život. Možná lze spíš říct, co jím podle mne není. Ne, možná jedno ano vím. Měl by být vědomý, na jeho konci by asi člověk měl být smířený se sebou, se svým životním příběhem – což vylučuje sebevraždu. Pochopitelně optimální je, když přijme svůj životní příběh mnohem a mnohem dřív (odmítne-li jej či nedokáže přijmout, prožije si nejednu „temnou noc duše“). A když na člověka budou lidi vzpomínat v dobrém... Možná, jestli ten dobrý život nesouvisí s otevřeností vůči lidem a vůbec světu – no vidíš, a já už jsem zase zpátky u seminárky.

Mimochodem, všichni ti záchranáři z Temže mě dost štváli. Jak mi dnes říkala Iva Jenišťová v telefonu, kdyby se zeptali nějaké ženské, tak věděli, že se neprohání po Temži pro legraci Londýňanům, ale chce jim něco říct. Co když

volala, že hledá svoje mládě a ploutvema křičela – zachraňte ho?! U vědomí, jak strašné utrpení způsobují lidi vědomě zvířatům...

Ahoj

Dáša

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: TUESDAY, JANUARY 24, 2006 7:52 PM

Zcela výjimečně odpovídám ihned a při slivovici (Fedor si kdysi stěžoval, že jí má málo, takže mu ji budu muset dodat.) reaguji takto: Láska a nenávist jsou polární emoce, a to, že je můžeme prožívat, má původ v naší živočišné minulosti a prostřednictvím pudů se to přenáší do naší současnosti... Je to výrazná součást toho, čemu Freud říkal ID. To, že máme tyto emoce, má svůj smysl a obě jsou součástí pudu sebezáchovy jedince a živé hmoty vůbec. Láska je potřebná k rozmnožování, a tím udržování existence živé hmoty a nenávist jako její opak k eliminaci toho či těch, kteří v tom brání. Už jsem psal, že nevím, kde se tato tendence v živé hmotě vzala; věřící na to mají svůj názor. Myslím, že všechny emoce, tedy i láska a její opak nenávist, mají být u lidí podřízeny rozumové kontrole. Já osobně se v pracovních dnech od rána do večera u svých pacientů snažím o to, aby to tak bylo a aby se oni tímto způsobem zbavili svých problémů. Mimo pracovní dny si o tom ve volném čase čtu odbornou literaturu. Ještě ke smrti – z hlediska výše uvedeného se do ní nikomu nechce. Myslím, že nejlepší je se připravovat na to, že přijde, že jsme nebyli, jsme a nebudem. Já už mám nachystaný scénář vlastního pohřbu.

K Letům: Mám pocit, že se tady míchají jabka s hruškama. Tak jako nelze tvrdit, že něco nebylo, když bylo (Lety

byly opravdu koncentrační tábor), tak nelze tvrdit, že něco není, když je (problémy s nepřízpůsobenými jedinci, sociálními skupinami či menšinami). Nelze se vztahovat k problémům přítomnosti tím, že se zfalšuje minulost.

Zdravím všechny!

Jirka Berka

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 25, 2006 9:31 AM

:-)) Ne, že by lidé netoužili přijímat jiné kultury a náboženství, pokud to nemají přímo těmi svými zakázané, jako například ti echt materialisté.

Naopak, všechny to láká a současně to mnohé leká, protože co kdyby se dostali pod jejich vliv? Co kdyby zblbli učením o karmě, reinkarnacích (ve studiích standardních vědců jsou zaznamenány i inkarnace do budoucnosti) a světelných bytostech? Tak si řeknou, že ta nasprostá kastovní společnost v Indii nebo nesvéprávní vyznavači New Age, nebo subordinovaní křesťané pod papežským stolcem nám nemají čím náš „skutečně realistický“ pohled na svět vylepšit – a je to!

Aby se nikdo neurazil, tak dodávám, že to píšu o sobě. Přesně tak jsem to léta vnímal, zformován naší kulturou (a jenom jí!) a využívaje (to je nějaký přechodník, u mne to snad též byl jev přechodný) pouze svých otupělých 5 smyslů a první pozornost, čili hru na „co vidím, to je, co nevidím, to není“.

Ted' mám pocit, že součástí mé svobody je poznávání jiných kultur a jiných náboženství bez jejich vulgarizace a podceňování, bez strachu, že mne ovládnou. Zdráhám se o sobě říct křesťan a asi už nemůžu s čistým svědomím říct,

že jsem materialista, ani z donucení neřeknu „naše škola čchi-kungu“ a k buddhismu vlastně nemám vztah žádný.

Nemám gurua, o vědě sdílím s mnoha vědci silné pochopení a přátelský kynu Sokratovi, neb také vím, že nic nevím.

Poctivě zkoumám své myšlení (v trysku každodenních povinností) a vše, co můžu, je opravdu sdělit jen osobní zážitky, například, že: to, čemu říkáme utrpení, boří naše bariéry vnímat soucit, lásku a duchovno; tisíciletím prověřené metody komunikace se svým vědomím (meditace) nabízejí novou dimenzi reality; pochopení, že leč platí, že smrt je smrt, to, jak ji člověk přijímá, mění jeho život; že karma je vědecky řečeno zákon akce a reakce dovedený do kosmických rozměrů a nemůže to být jinak, ať na to nazíráme přes metabolismus nebo výhru ve sportce, nebo teorii chaosu atd... to všechno je o mně, o mé bytosti.

Moc s tím nelezu na veřejnost, kromě této debaty, protože moje milované materialistické okolí na mne a mně podobné nahlíží jako na úchyly. Buď iracionálně, to jsou ti s jinou vírou, nebo také iracionálně, to jsou ti s jakoukoliv vírou, nebo úplně iracionálně, to jsou ti, kteří se potřebují něčemu odevzdat, aby si ošetřili své mindráky. To je geniální sebeobranná a sebezpotvrzující racionální tautologie materialismu, který prý pracuje s ryzí realitou.

Snažím se neplýtvat citacemi z knih, ale teď se k tomu schyluje, protože Sogjal Rinpoče ve výkladové knize o Tibetické knize života a smrti mi občas mluví z duše (občas nevím, o čem mluví) a proto, že jsme se nikdy nepotkali, je to jedna z indicií, že duše je:-)

Takže příště.

Juraj

FROM: VANÝSEK

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 25, 2006 2:33 PM

Jen malou repliku k problémům s nepřízpůsobenými jedinci, sociálními skupinami či menšinami.

Již třetím rokem navštěvuji festival romské hudby na hradě Svojanov. V pátek bývá romská alternativa, v sobotu jazz a v neděli tradice. Byl to pokaždé obrovský zážitek. Letos přišla v sobotu v noci velká bouře, stáli jsme v prudkém dešti a užasle poslouchali, jak Ida Kellarová a ostatní zpívají vstříc bleskům a hromům. Pro mne to byl nejsilnější okamžik celého roku. Duše jejich hudby mi připomíná divokou přírodní rezervaci – původní neporušenou přírodu v celé kráse. Nepřízpůsobili se: na rozdíl od nás dovedou být spontánní a nestydí se za city. Jsou jiní – zaplaťpánbůh za to.

Festival bývá koncem července a kromě Romů ho navštěvují převážně cizinci.
jvany

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 25, 2006 3:26 PM

No víš, nejsem si jistá, že je to takhle jednoduché. Jestli se oba chovali tak jako většinová populace, respektive jak ti, co na to koukali, předpokládají, že by jednat a chovat se měli, tak to nemá tu vypovídací hodnotu, kterou faktu přikládáš. Ale neslyšela jsem, že by „vyčuhovala“ někdy jejich jinakost během vysílání. (Mimochodem vzpomeň si, jak lidi přijímají, když někdo pronese třeba úplně blbě pár slov v češtině, jak se rozzáří, že se ten druhý chce přizpůsobit, chce být jako my...) Ale nejsem psycholog a neviděla jsem to.

Moje dcera má kamarádku, kterážto má malé dítě. Nedávno odešla (utekla) od svého muže, který ji zmlátil, a šla ke svému kamarádovi z Nigerie – černej jak bota. Moje dcera mi tuhle řekla: mami, to jsem si nemyslela, jaký jsou ty lidi hnusný rasisti. Víš, oni si chtěli najmout byt, všechno O. K., ale jakmile majitel zjistil, že je to černoch, už nic nebylo. A v tramvaji, jak na ni koukají, no vůbec...

Dáša

FROM: VANÝSEK

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 25, 2006 3:44 PM

Nepochybuju, že xenofobie existuje. Vítězství Roma a homosexuála mi „naskočilo“ v souvislosti s předchozí vzpomínkou na Svojanov – romští hudebníci a zpěváci byli nezvykle nefalšovaní – a možná, že i vítězný Rom (Horváth?) a homosexuál (Miro?) vyhráli tím, jak byli spontánní a autentičtí. Nepřizpůsobili se – a proto vyhráli... (???) Chtěl jsem akcentovat druhou stránku „nepřizpůsobivosti“.

jvany

FROM: HANA HOMOLÁČOVÁ

SENT: WEDNESDAY, JANUARY 25, 2006 8:44 PM

Neodpustím si repliku na tvou repliku, Jirko Vanýsku. Chci ti totiž něco navrhnout – vyměň si se mnou byt! Je pěkný, slunný, nedaleko od centra. V bytě pod mnou však žije – už několik let – romská rodina a já mám pokušení prosit každý den pánaboha, aby ji – aspoň trošku – přizpůsobil. Mně se v té divoké rezervaci dost špatně pracuje a uvítala bych méně spontánní sousedy. Situace u nás v domě bývá

někdy napjatá, ale dá se to vydržet. Přizpůsobili jsme se.
Tak to zvaž. :-))

Zdraví

HOMO

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 26, 2006 10:28 AM

Pamatuju se na prvního černocha v Praze, asi studenta. Nevídané. Byly mi asi 4 roky (jsem asi starší než vy všichni). Jeli jsme v tramvaji po Václaváku a celá tramvaj vyskočila a nahrnula se k oknu. Já taky, málem mě ušlapali. Být to člun, tak se převrátil.

Asi jsme ještě nevyšli z té klece, v které jsme si žili padesát let.

Měli jsme chvíli hospodu a byla otevřená všem. Olomouc je univerzitní město a potkat tu černocha už léta není nic zvláštního. Jak je přijímali v jiných hospodách, nevím, ale asi taky normálně. Měli jsme svého „stálého černocha“, jmenoval se Mabudila Pedro, z Angoly. Uměl několik jazyků – kromě češtiny také německy (nějakou dobu tam žil), portugalsky (úřední jazyk v Angole) a francouzsky. Byl absolventem olomoucké UP, věděl však také, jak vypadaly za komunistů tajné chemické sklady na VZ v Olomouci, neboť prošel výcvikem... Ale ve skutečnosti to bylo africké dítě, milý, zářivý chlapec, který se bál žab. Bydlel u nás v domě, v suterénu, po Karlu Plíhalovi, který tam měl studio a po povodni se odstěhoval. Mabu tu měl ženu a syna. Rozvedli se, ale jeho největším snem bylo, aby jeho chlapeček měl táťinka milionáře. Narazil na blbce – padoucha odporného už na pohled, který toho využil. Dnes Mabu nemůže do republiky, neboť dluží na daních nějaké miliony. Kde je

Mabu dnes a jestli vůbec žije, nevíme. V hospodě jsme zažili exotických návštěv víc, třeba arabští studenti si pronajali hospodu a vařili si nějaké své košer jídlo. Další zážitky mám s Romákama, taky dovedou být milí a poctiví. Ale pořád mám pocit, že musím být ve střehu, abych vystartovala na jejich obranu. Jako teď s tím Mirem, co pojede za nás do Pákistánu. Dášo, ty víš, o co jde. Ještě jsem včera vyslechla vysvětlení Františka, jak bylo dobré, že s ním jel do Prahy, že by ho nebyli přijali – Dredák jeden! A přitom by člověk chtěl být jako on, bezelstný (to je možná blbé slovo, to on asi není, neboť už je pofackován životem) a připravený konat, co je třeba...

Už moc kecám.

iv

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 26, 2006 10:57 AM

Xenofobní problémy s Romy, Vietnamci a dalšími skupinami, kterým zbývá nebo nezbývá žít s námi, jsme si často způsobili sami. Teď používám „my“, neboť se nemohu nijak vyčlenit ze společnosti, protože žiju tady a v reakcích na zvláštnosti menšin nejsem lepší než kdokoli.

Zajímalo by mne, co je lepší, správnější, lidštější: tvořit gheta, kde si skupiny lidí určitého způsobu života žijí po svém a vzájemně si nepřekáží a nepřekáží ani ostatním jinak žijícím skupinám, ale zastavuje se tím jejich „civilizační růst – vývoj“, nebo za každou cenu jsou rozptýleni mezi ostatní obyvatelstvo, kde se pak všichni vzájemně omezují a žijí v napětí a konfliktech a často bez kýženého civilizačního růstu. Výsledkem pak je spíš decivilizace toho, co už civilizované bylo. Nevidím řešení. Romům společnost ublí-

žila tak, že je to nevratné, pamatuju si Cigány v Bratislave a Trnavě, byla to šlechta, otcové hudebníci, děti chodily s námi do školy, některé na střední a pak vysokou. Už takové nepotkávám, stejně jako nepotkávám cigánské vozy s koněm, které ještě na začátku 50. let v Trnavě byly. Kdo koho převychoval a k čemu?

iv

FROM: HANA HOMOLÁČOVÁ

SENT: THURSDAY, JANUARY 26, 2006 11:41 AM

Nedomnívám se, že problémy se skupinami, o kterých mluvíš, je nutno označovat za xenofobní. Ten pojem totiž značně devalvoval a skrývá se za ním kde co. Pomáhá kličkovat před problémem. Máš pravdu – situace nejspíš nemá řešení, stala se spousta chyb. Jediné, co mě napadá – po spoustě let života v centru města a po několika letech práce v postpenitenciární péči – je zřízení prostředníků. Tady mluvím o Romech. (Samo toto označení je myslím nešťstné, ve francouzštině například je to hanlivé a to pak působí těžkosti při překládání.) Pokud je totiž na něco upozorní příslušník majority, mají tendenci se bránit. Tak, jak umějí. Je to dáno historicky. Já bych myslela, že by to chtělo nezúčastněnou osobu, která by s rodinou, neschopnou se přizpůsobit aspoň do té míry, aby to nekomplikovalo život sousedům, promluvila a vysvětlila, že není vhodné hulákat po chodbách, řešit domácí spory rozhovorem ze čtvrtého patra do přízemí, že je potřeba hlídat decibely na rádiu, že je potřeba uklidit po psovi, který se vyvenčí ve výtahu apod. Tam by zřejmě obranná reakce nenastala a dalo by se s tím něco dělat.

Nesnášenlivost vůči lidem černé pleti jsem ve svém okolí nezaznamenala. A sama s tím vůbec nemám problém :-))). Do-

posud jsem ve styku s Ghaňanem, který učil angličtinu na gymnáziu, které navštěvoval můj syn. Ten žije na malém městě, kde – dokud se tam řečený Sam nepřiznal – černocho nejspíš nikdy neviděli a problém neměl nikdy žádný, pokud vím. Děti tam chodí do školy a jsou zcela v pohodě. S Vietnamci je to taky jinak, žili v domě, kde jsem bydlela dřív, tak vím, o čem mluvím. Tito lidé však necítí úkorně, že jsou jiní, a nepodezřívají apriori každého na setkání z rasismu, což umožňuje bezpříznakovou komunikaci. Tím pádem je po problému.

Co se týče těch prostředníků: Pokud existují, nevím o tom. Pokud ne, stálo by to za nějaký grant, nemyslíš? Ta centra, která se pro Romy zřizují, jsou chvályhodná, ale tam se zase objevují ti, kteří nahlédli, že nelze žít úplně jinak než ostatní a že pokud chci s majoritou žít v míru, musím pro to taky něco udělat. Stejně jako to dělá ta majorita. Pak je tu ale skupina, která se domnívá, že je zcela v pořádku (platí nájem, pracuje, stará se o děti) a odmítá si připustit, že by tam mohly být ještě nějaké rezervy (hluk, pořádek i **před** vlastním prahem). Tito se pak – ze svého hlediska právem – cítí uřivdění, když jim někdo něco vytkne. Ale necítí potřebu někam docházet, protože nejsou „žádný sociálky“.

Možná jsou to kecy, nevím. Ale mělo by se o tom mluvit a ne se schovávat za všeobjímající xenofobii.

Zdraví

HOMO

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: THURSDAY, JANUARY 26, 2006 11:43 AM

Já si říkám, neřeš, co se nedá, buď, jaký můžeš být.

Potkal jsem hrozně fajn černocho. Jeden seděl v trolejbusu za námi a naše, tehdy asi 4letá prostoduchá a mlsná Zu-

zanka, klečela celou dobu obrácená k němu a z půlmetrové vzdálenosti mu fascinovaně hleděla do úst, protože toužila (ona to umí celou svou bytostí) mít tu DELI tyčinku, kterou on jedl. Pořád se smál a když vystupoval, dal Zuzce deseti-kačku, ať si koupí tyčinku taky. Druhý stále usmátý černocho měl restauraci v pochybné čtvrti Washingtonu DC a servíroval nám ghanská jídla s takovou radostí, že mi nikde víc nechutnalo jak tam. Ale u ghanského piva, které nám dal grátis, řekl, že ze všeho nejvíc se chce vrátit domů.

Myslím, že když se potkají „jiní“ lidé, oba dostatečně tolerantní, tak je to pro ně obohacení. Až do momentu, kdy si svou jinakost osahávají bez nutnosti přizpůsobit se. Takto by to mohlo fungovat.

Jenže, jak jsem se to snažil dost natvrdo napsat v textu Více než střet kultur o nativních společnostech, když do toho vstoupí kulturní, civilizační a náboženské hodnoty, když se střet odpoutá od osobní roviny a vystoupá nebo spíše klesne na rovinu společnosti, kultury, národa, rasy, všechno jde do kytek. Protože obě (a téměř všechny) kultury jsou okupační! Pokud začneme jednat ve jménu mé kultury, bojujeme za okupační armádu. Tady, v současném světě, nemůže nastat mír. Současným světem myslím stav dominance bílé, materialistické a na hodnotě práce založené společnosti s hodnotovým náboženstvím, které dává našim „dobrým“ snahám ve všem našem konání absolutní oporu. To se už opakuje...

Já, člověk, jsem s ním, člověkem, v pohodě. Není však už mou lidskou přirozeností, že chci klid pro svou práci, že mám právo na soukromí, že řvát přes zdi se nemá, že zvrhlost slušní lidé nevyštípávají atd. Tohle nás opravdu naučila kultura a ta romská je jiná. My jsme se toho po narození vůbec naučili mnohem víc, než si připouštíme, jen si uvědom-

me, že úsměv je naučený. Slepí lidé se podle nás neusmívají a jejich mimika je nám nečitelná. Kdyby mě rodiče pohodili do romské rodiny, měl bych s jejich chováním jistě menší problémy, než mám.

Pro mne je to na úrovni společnosti neřešitelný problém. Když do toho začneme tahat ještě stát a zákony, to už je úplně zabitě. Těmito nástroji se to nedá řešit, to jsou institucionalizované nástroje asimilace, čili sekáček na maso menšinových kultur.

Recept? Ve výkonu vojenské služby jsem velel asi 30 Romům, čili jedné čtvrtině naší romské roty. Lampasáci nás ve vyhnanství Vimperských kasáren nechali napospas všem úděsným situacím, které nás potkávaly. Mám z té doby deník a jizvu na břichu (ne od Romů), to je prostě na delší psaní. Jen ilustrativně co se tam dělo: tyranie silnějších nad slabšími, tzv. sebepoškozování zdraví ze zoufalství, například pojídání krému na boty, řezání žil, pokus o sebevraždu oběšením na záchodě, tajné držení a používání bodných zbraní, útěky a eskorty, sex nebo spíš kolektivní znásilňování na ubikaci, „klepání“ čili kombinace léků, alkoholu a jiných omamných látek. A to dnem a nocí jako permanentní a vyhrocený střet kultur, přičemž ta vojenská... no to si dovedete představit. Přitom také vzpomínám na neuvěřitelnou osobní přátelskost, vřelost citů a oddanost až po sebeobětování („za vás pán čatár“), radost z bytí, bujarost, pudový strach, krutost k jednomu ve jménu lásky k druhému, přírodní spravedlivost, kterou nelze nechápat atd.

Jak s tímto žít? Neumím jinak než odděleně a výsostně osobně. Děším se přidat se ke kulturní armádě jedné či druhé strany. Nedá se to řešit. Se zkříženýma rukama na prsou se klaním oněm srí-lanským lamům, kteří nepospíchali pomáhat obětem tsunami. Odsoudil bych je, ale

v konfrontaci s romskou otázkou se obracím do sebe a chci, abych nikdy nikomu neškodil a s tím budu smutně dál pozorovat tento víc než střet kultur. Ale žádnou jistotu nemám...

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, JANUARY 27, 2006 9:26 PM

Milý Juraj,

možno to bolo tým, že som mal v Bratislave blbý deň, ale tak smutný text, ako je tento tvoj, som naozaj už dosť dlho nečítal. Smutný preto, že vyžaruje beznádej a bezradnosť. Možno sa však iba mýlim.

Nutnosť prispôbiť sa je predpokladom spolužitia. Teda, aspoň v niektorých veciach, ktoré by inak robili zo spolužitia peklo. Prispôbojeme sa všetci dnes a denne. V slobodnom svete máš však aj možnosť neprispôbiť sa, ale následky – v dobrom a v zlom – sú tvoje.

Tvrdenie, že kultúry sú okupačné, je značne silné. Veď piliermi kultúry sú predovšetkým produkty ľudského ducha, ergo aj – alebo predovšetkým – náboženstvá. Konať v mene kultúry znamená predovšetkým konať v mene hodnôt, ktoré ju držia pohromade. Zdá sa mi, že ty tú „svoju“ akosi nemáš rád.

Áno, úsmev môže byť naučený. Prirodzený úsmev je však prejavom dobrých emócií. Celkom pekne sa usmievajú napríklad šimpanzy. A je ich šimpanzou prirodzenosťou, že nepotrebnú napríklad kľud k práci. Rovnako ako je mojou prirodzenosťou, že rád premýšľam, významnej časti tohoto premýšľania vďačím za chleba, ktorý jem, a k tomu potrebujem trochu toho kľudu a súkromia.

Tuším, že Herakleitos: Zákony sú hradbami obce. Celá Biblia je nimi prešpikovaná. Ich existencia a rešpekt k nim je jedným z predpokladov, že inakosť prežije. Aj tá rómska, alebo vietnamská v Čechách.

Len tak bokom: My sme na vojne prežívali ako základný konflikt stret mestských a dedinských chlapcov. Etnická príslušnosť nehrala rolu.

Za seba musím povedať toto: Nechcem žiť oddelene a výsostne osobne. Nepoznám kultúrnu armádu, a preto sa ani nemusím k čomusi takému pridávať. Odmietam stáť so skrivenými rukami, keď mi hynie sused. Rómsku otázku neriešim, to prenechávam Karáskovi (ktorý ju tiež nerieši). Ja sa s nimi iba kamoším. Sťahovanie do Chánova však určite neplánujem.

Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: MONDAY, JANUARY 30, 2006 6:11 PM

Nějak mám pocit, že se v této diskusi ztrácím; že to začíná nabírat obrátky, na které nestačím.

Pokusím se reagovat na Jurajův vstup, kde píše:

„Není však už mou lidskou přirozeností, že chci klid pro svou práci, že mám právo na soukromí, že řvát přes zdi se nemá, že záručně slušní lidé nevyštípávají atd. Tohle nás opravdu naučila kultura a ta romská je jiná. My jsme se toho po narození vůbec naučili mnohem víc, než si připouštíme, jen si uvědomme, že úsměv je naučený. Slepí lidé se podle nás neusmívají a jejich mimika je nám nečitelná. Kdyby mě rodiče pohodili do romské rodiny, měl bych s jejich chováním jistě menší problémy než mám.“

O tom, co je biologická lidská přirozenost, tedy s čím se rodíme (ponechám stranou dosud dost diskutabilní období tzv. prenatální psychologie), se i v odborné veřejnosti ve-

dou spory „na nejvyšší úrovni“, takže i zde je těžké opřít se o nějakou jednoznačnou autoritu. Já osobně jsem si pro účely své práce vytvořil toto přirovnání: každý v sobě máme pomyslnou krabičku vodovek se štětcem; ale co s nimi namalujeme a jakých barev použijeme, to už je individuální. Jistě všichni známe příklady tzv. vlčích dětí. Takže souhlasím s tím, že je velmi mnoho věcí, které máme naučeny. No, ale jestli se jim můžeme naučit, kde se vzala tato schopnost? Ta tedy už přirozená je. Pro někoho stvořením, pro mě vývojem živé hmoty v průběhu těch stamilionů let se v ní vytvořil a neustále uplatňuje mechanismus přežít. No a na této bázi se vyvinulo prakticky všechno, včetně schopnosti učení. Takže chtěl-li člověk přežít, musel se naučit, jak na to. K tomu používal to, co už bylo dříve známo, a obohacoval to o vlastní zkušenost. Prostě dělal to, co mu okolnosti dovolily. Tam, kde z nějakých důvodů byly ty okolnosti takové, že vývoj nestimulovaly, zůstaly nativní společnosti (a nejen ony) na tom stupni vývoje, kam se mohly dostat. Tam, kde byly okolnosti pro vývoj příznivější, tento pokračoval. Logicky pokračoval směrem k lepšímu životu, což (nerad zde píšu banality, které všichni známe z dějepisu) až donedávna znamenalo snahu o dostatek potravy, stabilní přístřeší a o to, co k tomu bylo nutně zapotřebí – nářadí, oděv, obuv apod. Je to jasné – jsem-li člověk a chci-li přežít, musím mít co jíst, kde spát, musím ochránit sebe před zimou a hladem a také ochránit svou bezpečnost, protože bohužel k lidské přirozenosti patří i možnost agrese vůči členům téhož druhu, zase v počátcích motivovaná pekuniárně: tlupy pravěkých lidí se nenapadaly proto, že by jedni byli Volavky a druhí Havrani – šlo o loviště, případně o ulovenou potravu.

Nenapadaly se tehdy, když jich bylo na určitém území tak akorát, aby se tam všichni uživili. Jakmile se změnou

okolností některá tlupa přemnožila, tak měla dvě možnosti: vymřít postupně do původní únosné velikosti nebo provést prostorovou expanzi s agresí vůči konkurenční tlupě, pokud na ni narazila. V tomto střetu zpravidla zvítězil ten lepší, tedy ten, kdo dokázal protivníka zlikvidovat všemi prostředky, které měl k dispozici. V biologii se tomu říká princip přírodního výběru, u lidí princip střetu civilizací stojících na různých stupních sociokulturního vývoje.

Opět nerad opakuji banality z historie. Dokud byla doprava po souši o koních a dřevěných vozech, nanejvýš pobitých plechem a na vodě o dřevěných člunech, tedy až donedávna, a dokud byla výzbroj o mečích, šavlích, lucích a šípech či kopích, což jsou vlastně lehce vylepšené oštěpy, tak se to všechno přelívalo sem a tam, ale v globále tak nějak každý zůstal na svém písečku. Jakmile to začalo být v evropském a později euroatlantickém společenství o oceli, teprve tehdy se poměry globálně změnily.

A tím se obloukem vracím k tomu, co psal Juraj. Ti ghanští černoši nebyli v Ghaně, ale, jak jsem vyrozuměl, tady nebo ve Washingtonu. Nedostali se sem pěšky nebo tak, že by na rákosovém člunu překonali Atlantik, ale díky našim civilizačním výtvarným křeslům. A k nim patří také zbraně.

Prérijní Indiáni v Americe žili před příchodem bělochů na úrovni střední, nanejvýš mladší doby kamenné. Koně, pušky – to všechno přišlo s bělochy a oni se to (jak uvedeno výše) rychle a dobře naučili používat.

Tak šel čas a s tím my dnes už nic nenaděláme. Nedokážu si představit pro přírodní národy nějakou rezervaci obehnanou pomyslným plotem – to by její obyvatelé nesměli mít tušení o tom, že existuje něco jiného. O tom už byly popsány tuny papíru.

Dnes vidím největší problém v tom, že prakticky celý svět ochotně přijímá technické vymoženosti euroatlantické civilizace, ochotně a rád je napodobuje (dnešní trend tzv. komparativních výhod, stojící za zázračným rozvojem „asijských tygrů“), ale zatím neakceptuje nutnost převzetí toho myšlenkového základu, který se lapidárně dá formulovat takto: zatni zuby a tvrdě makej, starej se o sebe a své nejbližší, neskuhrej a neopruzuj nikde s nataženou rukou. Pak budeš mít a když budeš mít, tak můžeš být – tedy přežít. V euroatlantickém světě, kde je v zimě zima, se ta zima zeptá, co jsi dělal v létě. Pokud chceš mít civilizační výtěžky, musíš si je vyrobit sám. To samozřejmě vyžaduje sociální infrastrukturu a ta nepadne z nebe ani z palmy; tady to taky trvalo pár století.

Další problém vidím v tom, že ta, jak se ukazuje, přirozená tendence mít se líp (a tedy původně si zajistit lepší podmínky k přežití) se v poslední době dostává do obrátek, které mohou na citlivější povahy působit dojmem, že „vymknuta z kloubů doba šílí“. Tady, přiznám se, taky jednoznačný recept nemám. Jak dosáhnout tzv. udržitelného rozvoje? V zásadě jsou dvě cesty.

Jednou je sociální inženýrství a to nefunguje, pokud má být zachována svoboda a demokracie. Druhá je delší a riskantnější – zase je to o učení se, o edukaci. Tedy přesvědčovat budoucí generace o tom, že pokrok musí být cílený, jinak se zahltíme věcmi a scípnem. Taky je v tom trochu sociálního inženýrství, ale není to o rozkaze – musíš, ale o vůli – můžeš, jestli chceš.

Jirka Berka

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, JANUARY 30, 2006 8:34 PM

Ahoj Jirko,

s tím, cos napsal, nelze nesouhlasit. Analogie přírodního výběru a sociálního výběru je přesná. Tak si dovolím jen jednu ilustraci navíc, že ta naše kultura je tak velká s tak velkým mozkem, jak začaly být na určitém stupni vývoje dinosauři. Pak se vyvinuly ty dravé rody tyranosaurů, to je analogie k asijským ekonomickým tygrům. Byli všichni rozmnožení nad míru a citliví ještě víc, takže nepřežili náhlou změnu klimatu.

To, co se nám jeví jako využití plodů ducha pro lepší život, tedy technologie, demokracie, individualismus, socialismus, kapitalismus... nás dělá stále víc a víc citlivými na vnější vlivy i na vnitřní samopoškození (terorismus, klonování atd). Neustrnuli jsme ve vývoji, naopak ženeme se s jeho pomocí rychleji a rychleji vstříc... snad ne celoplanetárnímu blahobytu. (My totiž pracujeme hlavně proto, abychom nemuseli pracovat.)

V dobách vrcholné éry dinosaurů už žili savci, malá zvířátka, většinou v podzemních dírách. Jak trapná musela být dinosaurům! Nebyla ani k jednomu soustu.

A to prosím dinosauři nepřekročili meze přirozeného vývoje! Žádná věda, žádné technologie, žádné freony ve velkém, žádné teorie udržitelného růstu...

Vzhůru ke kataklyzmatům!

Juraj

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, JANUARY 30, 2006 8:41 PM

Fedor, pre teba všetko.

Milý Fedor,

v prvom momente som bol prekvapený, že tá môj text rozosmutnil. Keď ho spätne čítam, áno, je trochu expresívny a obsahuje hodne slov, o ktoré človek s iným videním musí zavadiť. Potom som si pri tvojom poslednom maili o troch pilieroch našich textov, kde mne si pririekol mystický prúd, znovu uvedomil, že obsah slov, ktoré jeden z nás napíše a druhý číta, si vykladáme inak. Mimochodom (aby som reprezentoval mystický prúd), budhizmus vraví o „karmickom videní“, čo je vlastne naše jedinečné individuálne videnie sveta, skrze nastavenie našej osobnosti a všetky naše životné skúsenosti. Budhisti to prvé nastavenie pripisujú prežitkom z minulých životov, ale v podstate je to to isté, ako naše nevysvetliteľné dary talentu, temperamentu a rôznych osobnostných sklonov, s ktorými sa rodíme. Aj budhistický výklad toho, čo my prisudzujeme biologickej dedičnosti, je veľmi zaujímavý, postavený na podobnosti karmických zážitkov osobností, ktoré sa opakovane rodia do skupinových vzťahov. Veľmi ma čítanie budhizmu baví, pretože ponúka dosť odlišné, ale súčasne kompatibilné vysvetlenia. Prišlo mi ale „legrační“, že si ma zaradil k prívržencom mystiky. Ja si o tom len čítam a som tým veciam rovnako otvorený ako najnovším objavom vedy, o tých tiež rád referujem svojim kolegom. Tí sa nedávno o mne bavili, vraj by nikdy o mne, takom praktickom a realistickom „manažérovi“, nepovedali, že ma zaujímajú duchovné veci. Podľa teórie skupinovej dynamiky (to tiež patrí k výbave ma-

nažera) si každý hľadá určitú rolu v určitej skupine, takže jeden človek môže v istej konštelácii osobností plniť rolu šaša a v inej rolu vodcu. Z tohto pohľadu som sa teda ocitol v pozícii mystika, čo je, videné z Fedorovho miesta, pravda, i keď voči skutočným mystikom som vlastne prehnaný realista.

Keďže jeden druhého vidíme týmto „karmickým“ vide-
ním, čiže fatálne jedinečným spôsobom, je zložité porozu-
mieť si, hlavne ak sa pohybujeme na pôde nekonformných
osobných názorov vo veci hľadania zmyslu života. No a ja
som bol preto prekvapený, že tá môj text rozosmutnil, pre-
tože ja som ním chcel vyjadriť určitú radosť a nádej.

Prvá radosť je pocit aspoň maličkého oslobodenia sa od
kultúrnej závislosti. Tvoje podozrenie, že svoju kultúru ne-
mám rád, vnímam ako nachádzanie slobodného priestoru,
z ktorého môžem vidieť absurdnosť nášho sveta. Nie je v tom
neláska ani odsudzovanie kultúry. Mám pocit, ako by som
kútikom oka videl ilúziu „sansáry“, čo je budhistický výraz
pre kolobeh márnosti potrieb nášho ega. Ako píšeš, kultúra
je výsledkom úsilia nášho ducha, ale nebuďme tak pyšní na
tzv. výsledky nášho ducha, keď v ducha neveríme a zmiešava-
me si to s výsledkami našej mysle. Aký je prevládajúci výse-
dok? Rastúci blahobyť 8 % ľudí na svete? Výsledky ducha
skôr potláčame. Každý sa toho zúčastňujeme do takej miery,
ako sa cítime k tomu spútaniu kultúrou. Odpútať sa od kultú-
ry znamená podržať si to dobré a všeludské z nej.

Druhá radosť je veľmi vnútorná, že v navýsosť praktic-
kom živote, ktorý tak priemerne, ale celkom úspešne ži-
jem, mi ten pocit kultúrnej nepripútanosti pomáha k akej-
si rovnováhe a odstupu aj od bežných pozitívnych i
deštruktívnych emócií. Opäť ide o porovnanie stavu pred
a teraz.

V celkovom výsledku mám väčší pocit plnosti života. Mám pocit plnej zodpovednosti za to, čo si myslím a čo robím. Viem, že nie som nikým a ničím donútený, aj keď sa veci môžu vyvíjať neželaným spôsobom. To môže povedať každý, ja to vravím s tým, že súčasný stav porovnávam so stavom dajme tomu spred piatich rokov a môžem povedať: nie je zodpovednosť ako zodpovednosť.

No a tá nádej je v tom, že to funguje, že sa týmto nestávam cynickým, že nestrácam chuť a odvahu, že sa nemusím brániť a nič mi nebráni zo všetkých síl pomáhať. Naopak. Byť, akým môžem byť, znamená pre mňa tu a teraz žiť najlepšie, ako viem. S pocitom plnej zodpovednosti za seba mi to pripadá radostnejšie. Preto necítim k rómskej otázke zviazanosť našich kultúrnych postojov, ku každému Rómovi môžem pristupovať rovnako ako ty, ako k blížnemu svojmu, aj keď si jasne uvedomujem, že jeho obrátenie na moju kultúru je pre neho škodlivé, pokiaľ obaja nevystúpime na všeludskú kultúru. A to môžeme v dnešnom svete považovať za zázrak a ten sa neudeje v masovej miere. Vidieť toto je pre mňa oslobodením a záväzkom, ktorý môžeme pomenovať aj ctením zákonov. Najmä tých „nad hradbami hérakleitovských obcí“.

Myslím, že teraz majú modrý a červený text dosť blízko k sebe. Nie je bežné, aby sa našinec, väčšinou človek stále s niečím nespokojný, chvastal tak ako ja v tomto texte. Cítim to tak, že sa nechvastám, len proste cítim slobodu povedať, čo cítim. Ale chápem, že priznávať sa k väčšej spokojnosti so životom bez zvýšenia platu, definitívy v úrade, istoty milujúcej manželky... to je fakt v našej kultúre podozrivé.

Juraj

P. S. Fedor, v твоjich pripomienkach na tému darcovstva (pred asi desiatimi dňami) si ako podmienku pre darovanie uviedol prebytok. Odvtedy nad tým rozmýšľam. Nezištné darovanie vs. darovanie ako prerozdeľovanie?

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, JANUARY 30, 2006 8:56 PM

Juraj,
ad P.S.: cítim to tak, že prebytok je značne subjektívna vec. Darovať nezištné z toho, čo nepotrebujem (ergo z prebytku), je fajn. Príklad: Moja mama spomínala, že keď som sa v Terezíne narodil, spravili jej spoluväzni tortu z „prebytkov“ svojich dávok chleba. Samozrejme, že uvádzam dosť extrémny príklad. Mohol by som však uviesť desiatky menej extrémnych, ale veľmi podobných, zo všedného života „tu a teraz“.

Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 31, 2006 10:11 AM

Fedor, príbehy z tvojho života berú dych. Konkrétne tento je o medznej situácii. Aj v takej majú ľudia slobodnú vôľu a často práve v takej sú k sebe súcitnejší. Môžu sa rozhodnúť, ale volieb je sakramentsky málo.

Posolstvo je: vždy máš prebytok.

Pre mňa je zaujímavejšie pozrieť sa na bežného súčasníka, ktorý v lepšom prípade za prebytok považuje to, čo má nad priemer. Napríklad ja. Čo je u mňa prebytok, keď ročne asi 100 tis. dávam na rôzne sporenia a poistenia, aby som mal z čoho žiť na dôchodku a aby deti mali aspoň akú takú

záruku, že keby som tragicky zahynul, dostanú moju životnú poisťku? Alebo tvoj Mercedes. Určite ho chápeš ako svoju ochranu na cestách?

Ako dopadlo zriadenie, ktoré malo prerozdelenie prebytkov vo svojej ideológii, tiež vieme.

Fakt neviem, ako sa mám k tomu postaviť.

Juraj

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 31, 2006 3:49 PM

Ježíš koukal, jak lidé házejí dary do chrámové pokladny. Přišla vdova a dala dva haléře. J. upozornil učedníky: Ta dala nejvíc. Všichni dávali ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku. Dala všechno, z čeho měla být živa.

Bez komenáře.

Míša

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: TUESDAY, JANUARY 31, 2006 4:39 AM

Ahoj, ahoj!

Já si říkám, neřeš, co se nedá, buď, jaký můžeš být – pravil Juraj.

Nemám teď u sebe mail s Fedorovou replikou (na počítači v práci), tudíž navazuju na Jurajův výrok přímo.

Současně se tak vracím k mailíku, který jsem vám před pár dny poslala a v němž Berkat vylíčil jeden z tisíců statisíců příběhů z Afghánistánu – chudýho kluka s mámou a sestrou. Už jsem říkala, že se kolem toho strhla neuvěřitelná smršť vášní a citů – takže korespondence dosti silná. Ta

debata totiž obsahuje hodně obecná témata týkající se nejen pomoci někomu – to bylo za prvé.

Za druhé – na Charitu dorazil klouček – odredovaný, hubený, potuloval se už po Pákistánu a pomáhal lidem v horách zazimovat – Iva se o něm tuším zmínila v některém z mailů. Nechtěl být součástí žádného projektu, chtěl sám, vlastníma rukama – jenže i k tomu potřebuješ peníze...

Juraji, že by přece jen ti buddhističtí mniši byli opravdu moudří? :-)

Dáša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, JANUARY 31, 2006 9:42 AM

Dášo, bože můj!

Já to věděl, že se do toho nemám plést. Teď mám slzy na krajíčku a to mi má pomoci zvládnout dnešní den? Čeká na mne tisíc věcí, taky mám užitečné projekty, pracovní úkoly, taky se rvu s vyúčtováním peněz, myslím na děti (Zuzka včera prolítla doma sklem na dveřích), na rodiče... A co teď, to mám nechat plavat a hnát se pomáhat? Když si uvědomím, co je těch bosých dětí, žen, mužů, bez tepla, bez domova, bez jídla, jak všichni chtějí žít a my tady relativizujeme své přebytky, které jim můžeme dát... copak můžu nést v srdci soucit za všechny? Nebo jen za ty, o kterých se dovím?

To je opravdu úžasný trik té naší zkurvené blahobytné a milost hlásající společnosti, nadělat všude po světě jiným problémy, pak tam poslat zvěstovatele dobrého srdce, všechno obětující dobrovolníky nebo nějaké vyžírky a ze státního rozpočtu nebo vlastní kapsy tam potom nacpat 1 % z toho,

co opravdu nepotřebujeme. To je odpustek, před kterým musí jít pánbů do kolen!

Obdivuji ty ženy Jany, Markéty, Petry... co to dělají. Dokázal bych to taky, kdyby mě tam cesta života zavedla. Ale ony jsou tam teď a já tady. A ony to musí vědět stejně jako já, že utrpení tolika lidí se nedá vyřešit. Je jedno, jestli tomu věří nebo ne, ony jsou tam a já bych tam také byl, kdyby to byla moje cesta. A o to podle mne jde, být tam, kde máš být, být, jakým můžeš být. Ale nejlépe jak umíš. To je ta jediná šance, jak se v tomto životě naučit, co potřebuješ vědět. Někdo musí rozdat, co má, a umřít v bídě, někdo ne. Boží laskavost je v tom, že dostáváme šance, jak si prožít vše, co potřebujeme. K tomu, jak to využijeme, už může být a je netečný.

V jednom si nejsem jistý, jestli bych face to face tomu utrpení ještě respektoval posraná pravidla naší geniální legislativy a účetních zákonů zvlášť. Myslím, že bych v tomto ohledu zvlčil a pro ty lidi kradl a šlel, než by mi zase došlo, že je vytrhávám z jejich údělu, který v takovém měřítku nemůžu změnit.

Někde jsem četl, myslím, že to napsal Saí Baba (hinduistický duchovní, řekli bychom terapeut), že pomáhat jen jednomu člověku je víc než pomáhat celému světu. Nevím, co to znamená, nedokážu to procítit, ale zdá se mi to něčím velmi důležitým.

Tak co mi teď zbývá. Zkřížit ruce na prsou a uklonit se velkému Buddhovi, který nikdy nikam žádnou kulturu nevyvážel, žádné utrpení nezpůsoboval, žádný vzor mesiáše ani oběti nevytvářel, pro nikoho ryby nechytal a vždy byl tím, kdo jediné svým příkladem dal všem šanci naučit se, jak si ryby pro svou potřebu nachytat sám. Banální.

Juraj

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 01, 2006 8:42 AM

Při louskání na internetu na mne vybafl rozhovor s Janem Kellerem. (<http://www.ikoktejl.cz/magaziny/koktejl/MKrozhovor/rozo1o615.html>). Věřím, že si ho s chutí přečtete. Kdo ho už četl – jo, tak to jsem mu zaplácla schránku zbytečně :))

Dáša

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 01, 2006 12:20 PM

Přečetl jsem si v poslední době několik článků Jana Kellera. V Konci konců text Konečně lék na nezaměstnanost, jeho dvě reakce na CzechTek, pravidelně Kellerovu hlídku, ale i rozhovor s ním v časopisu Koktejl. Předesílám, že se dlouho známe a že si vážím jeho vzdělání, invence, provokativnosti i publikační výkonnosti. Nicméně, jeho poslední články a zejména zmíněný rozhovor v Koktejlu mně naštvaly.

Kdybych měl jeho postoje shrnout do bodů, tak s trochou nadsázky: 1. Politiky má plné zuby a vyhýbá se jí; 2. Je kulturní relativista; 3. Historická paměť pro něj končí ve třetí, maximálně ve čtvrté generaci; 4. Soucit je schopen procítit maximálně ve svém sociálním prostoru; 5. Do veřejného povědomí se necpal a vzhledem ke své „bezvýznamnosti“ necítí odpovědnost navrhopvat řešení; 6. Ekologické problémy nemají řešení; 7. Optimismus je nedostatek informací; 8. Moderní, zámožný, vzdělaný, bílý muž je totální hňup, který vydává svůj svět za celou racionalitu; 9. Jako argumentace tohoto tvrzení mu stačí odkaz na rétorickou frázi Václava Klause; 10. Kdo říká, že něco ví o důsledcích globalizace, je

podvodník; 11. Jsme pod daleko totálnější kontrolou než kdykoliv předtím; 12. Naší minulostí jsme prohráli svou budoucnost; 13. Kdyby navrhoval nějaká řešení stávajících problémů, tak se na něj „sesypou“; 14. Co je rozumného, ptá se, na současných astrofyzikálních a kosmologických teoriích, například velkém třesku?; 15. Za vyšší formy života, než jsou ty známé, by ruku do ohně nedal; 16. Narkomani, tvrdí, vystihli perfektně filosofii naší doby; 17. Má filosofii konce světa a každý další průšvih mu ji potvrzuje; 18. Současně manažerské příručky prezentují svět jako sled vzájemně nesouvisejících epizod. Ti manažeři mají mentální vlastnosti bezdomovců, tvrdí doslova.

A tohle vše říká uceleně v jednom rozhovoru pro Koktejl a mnohé z toho roztroušeně ve svých textech pro Konec konců.

Nebudu se pouštět do rozboru všech zmíněných tezí, ale aspoň o několika z nich se zmíním.

Nuže:

Ad.3. Když historická paměť končí třetí čtvrtou generací, co si, Jane Kellere, počít s historickou pamětí, která je spjata třeba s desaterem, Ježíšovým kázáním na hoře, Koránem, Konfuciovými hovorů, anebo s Buddhovou řečí, které do dnes ovlivňují chování miliard lidí?

Ad.4. Jak je možné v dnešním světě definovat „svůj“ sociální prostor? Je například Kavkaz, kde působí Člověk v tísní a Berkát, také náš sociální prostor? Anebo Srí Lanka, kde naše humanitární organizace působí od tsunami dodnes? A co s ostravskou katolickou charitou, která organizuje adopce na dálku například v Podkarpatské Ukrajině? Jsou to vše jenom gesta za hranicí naší sociální citlivosti? Je dnešní globální solidarita humbukem?

Ad.5. Nemají-li ekologické problémy řešení, jak to, že se životní prostředí posledních patnáct let u nás zlepšuje? Jak to, že jsme se ještě neudusili ve vlastních splascích? A proč se sám Jan Keller věnuje onomu zbytečnému úkolu? Z ryzího masochismu?

Ad.10. Jsou-li ti, kteří se věnují důsledkům globalizace podvodníci, pak musíme mezi podvodníky zařadit celou plejádu skvělých autorů, jejichž motivem rozhodně nebylo načrtnout chmurné perspektivy, aby poté zvědavě čekali, zda se jejich vize naplní. Šlo jim spíše o vyvolání akce, která by nebezpečí eliminovala. A mnohým z těchto „podvodníků“ se to docela povedlo.

Ad.11. Má-li Keller strach navrhopvat řešení stávajících problémů, aby se na něj „nesesypali“, proč se nimrá v problémech minulosti? Proto, že ti, kteří by se mohli na něj sesypat, už nežijí?

Ad.14. Nechápu, proč sociolog Keller zpochybňuje teorie za hranicemi své kompetence. Je to nereseriozní. Nicméně existuje odpověď dostupná i laikům: shodli se na nich i fyzikové a astrofyzikové. A jejich názory korespondují se současným stavem vědění. Jejich prezentace pro veřejnost jsou natolik důkladné, že dokonce i já už vím, o co jde.

Bokem ponechávám Kellerovi úvahy na téma, že jsme dnes pod „daleko totálnější kontrolou než kdykoliv předtím“, kterým naprosto chybí rozlišení, kdy jde o kontrolu nesvobodných lidí a kdy jde o narušování privátní sféry svobodných lidí.

Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 01, 2006 8:35 PM

Navazuji na to, co napsal Fedor. S Kellerem jsem se nikdy osobně nesetkal. I v mém oboru je několik takových „mediálních hvězd“, které umějí velmi dobře prodat to, co umějí, i to, co neumějí. Keller mě až tak netrápí; Fedor napsal dobře, že je ikonou studentů a některých laiků. Já dodávám – zejména levicově orientovaných. Je to tím, že se zřejmě ve svém osobnostním a názorovém vývoji zarazil na jejich úrovni. Víc mě trápil posun Bělohradského, kterého jsem měl v období revoluce jako jakousi svou ikonu i já (Krise eschatologie neosobnosti mě dodnes fascinuje). Holt ne všichni unesou fakt, že život jde někam jinam, než oni by chtěli, aby šel.

Jirka Berka

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 02, 2006 8:57 AM

Ešte ku Kellerovi: Na miestach starobylých a úctyhodných kultúr nemusí dnes kvitnúť kultúrnosť a civilizovanosť. Často ani nekvitne. Tieto kultúry a civilizácie jednoducho neobstáli v konfrontácii s inými, mladšími, životaschopnejšími, agresívnejšími. „Nadčasový“ interpretátor by povedal, že je to tak normálne, jednoducho takto idú dejiny – v nekonečných cykloch, v dialektickom súručenstve zrodu, vzopätia a postupného zániku po vyčerpaní vitálneho potenciálu. Trochu iná je, samozrejme, pozícia účastníka „tu a teraz“. Vidí v dejinných zvratoch vlastný údel, údel svojich detí a ich detí, údel spoločenského kontextu, ktorý utvára jeho identitu. Berie veci jednoducho osobne.

Všímam si, že Kellerov postoj (alebo póza?) nie je ojedi-
nelý. Zdieľa ho značný počet intelektuálov. Ich hlas by však
bol bezvýznamný, keby boli osamelí. Pod zástavou takých-
to postojov však kráčajú aj zástupy nespokojných a frustr-
vaných. Plus pôsobí aj tlak nastupujúcich kultúr, migračné
tlaky a kopec ďalších okolností. Dôsledkom je rozklad. Ľu-
dia ako Jan Keller sú „vlajkonoši“ tohto procesu.

Ak má naša kultúra a civilizácia uvoľniť priestor, tak staň
sa vôľa božia. Kto však nahradí túto kultúru a túto civilizá-
ciu? Najdostupnejšia je odpoveď, že to bude kultúra a civi-
lizácia islamu. Mnohí si zrejme myslia, že islamské právo že-
nám neuškodí, že Izrael okupuje územie, ktoré mu nepatrí,
že tématické smerovanie vedy treba regulovať, a podobne. Ja
si to nemyslím. A nemyslím si tiež, že všeľudská kultúra
a civilizácia, ako o nej píše Juraj, prekročí rámec nepatrnej
a elitnej minoritky. Keďže však budúcnosť patrí naozaj vitál-
nym kultúram a civilizáciám, svoju nádej a svoje sympatie
upieram k ľuďom a myšlienkovým prúdom, ktoré vitalizáciu
umožňujú. Napokon, istou navigáciou je aj naša diskusia,
v ktorej sa vzájomne obohacujú židovsko-kresťanské etické
ideály, duchovné tradície Východu a racionalita Západu,
ktorá dala život vede. Toto je pohľad dopredu, motivácia,
šanca. A je naozaj jedno, či v danom okamihu uznávame te-
óriu pulzujúceho vesmíru, alebo evolúciu k bodu Omega.
Dokonca aj zápach narastajúcich smetísk či peripetie inšti-
túcií občianskej spoločnosti sú iba míľniky na ceste, po kto-
rej kráčame. Odmietam tvrdenie, že kráčame nikam, po ces-
te bez zmyslu a bez cieľa.

Fedor

FROM: HANA HOMOLÁČOVÁ

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 02, 2006 1:45 PM

Ahoj Fedore,

posílám jednu recenzi.

HOMO

<http://www.zeit.de/2006/05/ST-Beschleunigung? page=all>

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 02, 2006 2:45 PM

Milá Hanko,

o čem to je? Německy neumím ani ceknout.

Čau.

Fedor

FROM: HANA HOMOLÁČOVÁ

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 02, 2006 4:34 PM

Jo tak soráč. Já jsem myslela, že jo. Pak se taky omlouvám na to ARTE, byla bych o tom s tebou ráda mluvila.

Tohle je recenze na knižní stať německého sociologa, který se jmenuje Hartmut Rosa a přednáší v Jeně. Píší, že je to první ucelená studie o tom, jak čas a zrychlování zapadají do teorie moderny.

V knize se říká, že svrchovanými vládci dnešního světa nejsou peníze či moc, nýbrž síla zrychlení – ta prý určuje život jako takový. Má to být doloženo studiemi o tom, jak se zrychluje vnímání času, jak vzrůstá neklid a časová tíseň, jak v šeru mizí minulost, přítomnost se smršťuje a budoucnosti ubývá. V klasické moderně byli lidé schopní stabilizovat pocit identity v konkrétním čase, dnes už ne.

Nerozhodujeme se na základě stabilních hodnot, ale podřizujeme své jednání jednání samému. Tak děláme několik věcí naráz, urychlujeme výběr partnera (*fast dating*) a zhušťujeme počet zážitků v rámci jednotky času. Pokud nás něco přinutí se zastavit, máme pocit, že se pod námi urve svah, že nám ten pravý život uniká mezi prsty a že děláme věci, které dělat nechceme. To vede k depresím, což je patologie doby.

Tak se vyvinul nový sociální typus: hráč a drifter (*tady to myslím koresponduje s tím Kellerem*) – který se děsí dlouhodobých svazků a rozhoduje se na poslední chvíli – jako na burze. Taky to znemožňuje představy o životní dráze – nejsem pekař, ale momentálně pracuju jako pekař, nejsem manžel toho a toho, ale žiju s tím a tím, nejsem z Mnichova, ale žiju momentálně v Mnichově atd.

Tento typus se však nevymyká starému obrazu světa – má stejný strach ze smrti (která znemožní rozhodování a další volby), jako měl člověk moderny – který dělal všechno proto, aby vyvinul nějakou sekulární náhradu věčnosti. Tím měla být zejména technika. Ta však všechno ještě víc zdynamizovala. Růst a zrychlení jdou ruku v ruce. Co se vyrobí, musí se zkonzumovat – protože trh je nasycený, stává se veškerá výroba samoučelnou. Ztrácejí se etické cíle hospodaření. Uspořený čas přináší nezaměstnanost a (parafráze Maxe Webera): Duch kapitalismu je mrtev, jeho rubáš ale zkameněl.

Čas působí nám za zády. Klasická moderna odchází s geopolitickým uspořádáním, které – spolu s nacionálním státem – zrychlování poněkud zbrzdžovaly, stávající se tak paradoxně impulzem pro velkou dynamiku. Dnes je vývoj nezadržitelný, nacionální stát jde do kopru spolu s globalizací – autor tomu říká globální zrychlení – je zapotřebí

synchronizovat toky peněz a informací. A jsme u Marxe – žasne prý autor – jinak vzývající spíše konzervativní myslitele. Výrobní síly roztrhnou výrobní vztahy a všechno, co zůstane, stát zadusí.

Tím taky končí moderna počítající s konkrétním časem. Dějinný čas se stane neřízenou dynamikou a idea pokroku se stanbe reminiscencí. Žijeme v době, kdy vedle sebe existují despotie a demokracie, zakládání států a jejich zánik, kolonizace a dekolonizace. Autor považuje za vysoce nepravděpodobné, že se podaří nové „equilibrium“ anebo aspoň že se to všechno zbrzdí.

Naopak, domnívá se, že díky nezpomalení tato moderna zrychlení podlehne. Že zaplatí za svou neschopnost vyvážit ustrnutí a zrychlování – že zaplatí nukleární nebo klimatickou katastrofou, kolapsem ekosystému, globálními nemocemi nebo nekontrolovaným násilím – to přijde odtud, kde se masy, vyloučené z proudu, postaví tomuto zrychlování na odpor.

Takže o tom. Ale to je jedno. Jen mě napadlo, že ti to pošlu. Co vědy? V tomle počasí to musí být hrůza. Příští týden má být zase mínus dvacet a nejspíš i inverze, tak vydrž.

Zdraví

HOMO

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 02, 2006 8:10 PM

Živil jsem se kdysi, Hanko, prognózováním. Odtud vím, že budoucnost je nepředvídatelná, trendy je ovšem možno uchopit. Můžou signalizovat chvění struktur a toto chvění zase strukturální změny. Jaké budou a co přijde po nich, není v kompetenci vědy. V 80. letech se v několika pracích

podařilo docela spolehlivě mapovat ono chvění. Nikomu se ovšem nepovedlo odhadnout čas, místo a charakter změn, které nastanou.

Zrychlení času je dlouhodobě popisovaný problém. První popularizátor byl Toffler v Šoku z budoucnosti. To bylo v roce 1970. To ovšem už byly na světě texty vědátorů z počátku 60. let. Každý problém v sobě nese šanci i ohrožení. Atakďále.

S vředama je to tak, že mi dávají na výběr: Budeme tě míň bolet, když nebudeš kouřit a popíjet. A tak přestávám kouřit a popíjet každý večer a ráno spěchám vařit kafe k první cigaretě. Tak nějak to bude i s tou budoucností. Je to o reflexi, vůli, akci.

Čau,

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: 18. ÚNORA 2006 11:43

Konflikty sú fajn

Daniel Goleman je guru západných vyznávačov budhizmu. Sám človek praktikujúci, jeden z lídrov dialógu medzi vedou a budhizmom, osobný priateľ Dalajlámu, autor knihy Destruktívni emoce (Ikar, Praha 2004) alebo Meditujúci mysl (Triton, Praha 2001). Na strane 27 posledne menovanej knihy sa napríklad píše: „*Visuddhimagga uvádí seznam deseti kategorií potencionálního lpění, což jsou všechno překážky pokroku v meditaci:*

- 1) *jakékoli obydlí, je-li jeho udržování zdrojem starostí,*
- 2) *rodina, jestliže její blaho vyvolává starost,*
- 3) *získávání darů a pověsti, jež vyžaduje trávit čas s obdivovateli,*
- 4) *doprovod studentů a starosti s vyučováním,*

- 5) projekty, „mít něco na práci“,
- 6) cestování,
- 7) lidé člověku drazí, jejichž potřeby vyžadují pozornost,
- 8) choroba, která vyžaduje, aby se člověk podrobil léčení,
- 9) teoretické studie bez doprovodu praxe,
- 10) nenormální psychické síly, jejichž používání začne být zajímavější než meditace.“

Je jasné, že tieto odporúčania sú určené skôr novicom a mníchom, ako laikom. Tí by sa mali vyhýbať iba zabíjaniu živých tvorov (buďme vegetariáni), krádeži (nechajme sa okrádať štátom prostredníctvom daní), nedovolenému pohlavnému styku (patrí sem aj nevera), lžiam (akýmkoľvek) a omamným látkam (vrátane alkoholu a nikotínu). Problémom je kultúrna kompatibilita s naším „tu a teraz“. Žijeme v civilizačnom prostredí, ktorého dynamika stojí na konfliktoch a ich riešení. Riešenie konfliktov vyžaduje permanentnú koncentráciu, sústredenie, vzdelávanie, dialóg, činnosť – prácu na sebe, utváranie vlastného života, jeho podmienok etc.

Dva príklady z týchto dní: 1. Diskusia o registrovanom partnerstve v Čechách. 2. Na Slovensku diskusia o Dodatku zmluvy o výhrade svedomia. Názory pre a proti sú na oboch stranách presvedčivé. Obe strany majú svoju pravdu a svoje lpenie. V diskurze sa odкрývajú karty, vyjavujú záujmy, odhaľujú tváre ... a formujú pravidlá všedného života. Takýto diskurz vnímam ako aktívne sociálne učenie a aktívne sociálne učenie zase ako cestu, ktorá má zmysel.

Áno, konflikty sú fajn, pokiaľ nedokráčajú k hraniciam, kde negatívne emócie prevládnu a slova sa ujme násilie. Toto by však bolo na inú diskusiu.

Fedor

FROM: Míša

SENT: SATURDAY, FEBRUARY 18, 2006 12:50 AM

No, s těmi homosexuály je to docela psina – někteří zjistili, že by měli partnera v občance a že by zas hned každý věděl, že jsou teplí. Tak navrhuju, aby se zrušily koncovky ženských příjmení, to už taky někdo ten nápad měl, být v jiné souvislosti, a tím to odpohlavníme. Nebo vlastně ne, to by byla převaha mužských rodů a zase by řvaly feministky. Jsou to nesmyslné pseudoproblémy.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: 18. ÚNORA 2006 12:50

V sociologii je sociální problém definován tím, že jej dostatečný počet lidí jako problém vnímá. Já si například pamatuji jako sociální problém dlouhé vlasy a džíny. Pamatuješ?

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: SATURDAY, FEBRUARY 18, 2006 6:50 PM

Pamatuju, ale já jsem asi jinak divná – módní trendy i v širším slova smyslu mě nedřou – hledám si vlastní cestu a vlastní sebevyjádření – no, to vypadá hrozně nafoukaně, že jo, já uvedu příklad: když jsem měla kněžské svěcení u Mikuláše na Staroměstském náměstí – přišla spousta známých, ale chodili i lidé zvenku – bylo to 6. července a bylo vedro. Přišel tam i nějaký mladík do půl těla nahý, v džínách, vlasatý. Stál vzadu a – já ho moc dobře viděla od oltáře – opravdu se modlil, pak vytáhl ze zadní kapsy peně-

ženku a dal do kasy pár bankovek. Pak jsme odcházeli s biskupem a spolusvětiteli od oltáře ke dveřím a podávaly se ruce, já se hnala k tomu mládenci a poděkovala jsem mu, ale slyšela jsem šum, jak si lidé breptali, že je to nevhodné... Tož tak. Já to vidím jako odvádění pozornosti od toho, co je v životě skutečně důležité. Ono se to snadno přesmykne – napřed je to protest a potom soustředění na sebe a nabaluje se to, až člověk zapomene, že žije z vůle Boží, ať tomu věří nebo nevěří, a že se Bůh zeptá každého, nač a proč tu byl – jestli darovaný život zhodnotil k lidství nebo zmařil. Takže z této pozice se mi to jeví jako marnost a honba za větrem.

Míša

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: MONDAY, FEBRUARY 20, 2006 9:42 AM

Len jednu veľmi nesystematickú poznámku:

Kategórie potenciálneho lipnutia je podľa mňa potrebné vidieť v kontexte celého osobného života. Tak, ako sú vymenované, to vyzerá, že rodina, práca, projekty... sú škodlivé. Podľa mňa je to len správne upozornenie, že v týchto činnostiach nám naozaj hrozí obmedzujúce a škodlivé lipnutie, ale súčasne všetky tieto oblasti patria v rôznej miere k našim individuálnym životom a sú priestorom pre lásku, súcit, službu, poznanie atď. Inými slovami: Áno, udržiavať rodinu, tvoriť projekty alebo cestovať s tým, že význam týchto vecí je zakotvený v lipnutí, je škodlivé; na druhej strane život s rodinou, starostlivosť o útulné obydlie, bytie s ľuďmi, ktorí sú nám drahí, to všetko sa dá robiť v oslobodení od lipnutia a je to jeden zo spôsobov normálneho života, ktorým žije aj väčšina praktikujúcich budhistov. Oslo-

bodenie od lipnutia, pripútanosti, závislosti (to je všetko to isté) prináša natolko vyššiu kvalitu osobného prežívania a vzájomného súžitia, že podľa mňa oprávnené patrí k fundamentálnym zmenám, ku ktorým prax duchovného rozvoja smeruje. Prežitie, rozpoznanie, porozumenie a odpútanie sa od lipnutia a ďalších závislostí zázračne rozširuje našu schopnosť milovať, dávať a byť silným v pravom význame ľudskosti. Neodvažujem sa tvrdiť, že som to zažil, ale určite som sa toho dotkol (nemám to ako porovnať s podobnými prežitkami iných ľudí).

Samozrejme, že v kontexte životov budhistických mníchov majú kategórie lipnutia iné dimenzie. Vďaka im za ich úsilie, považujem za nie náhodné šťastie, že ich učenie je dnes globálne prístupné k poznávaniu. Vôbec si však neviem predstaviť totálnu odpútanosť od lipnutí. Deepak Chopra opisuje zážitok návštevy akéhosi najvyššieho majstra v jaskyni, uzatvárali ju zhrdzavené mreže a zámok, ktorý už nikto veľmi dlho neotváral. V jaskyni bola tma a zvláštna atmosféra, až keď odchádzali a oči už boli lepšie privyknuté na tmu, všimol si, že ktosi tam vzadu v kúte sedel... Nemá význam porovnávať takýto prístup k životu s naším, ale podľa mňa je nesporné, že všetci máme rovnakú duchovnú prirodzenosť a extrémne odlišné skúsenosti s priblížením sa k duchovnej podstate nám môžu o nás povedať viac, než by sme sami seba v rutinnom živote poznali za celý život.

To, čo by nás (západniarov) podľa mňa malo na tomto zaujímať, je fakt, že naša kultúra je silne prerastená lipnutím. Dnes som v šaline cez rameno zazrel titulok v DNES: Čeští manažéři berou stamiliony ročně.

Nechcem im to brať a chudobným dávať, chcem ilustrovať najhlbšie vnútorné kultúrne zakotvenie k vytváraniu ne-

potrebného nadbytku, ako základ osobnej a sociálnej hodnoty. Je to v kultúre! Maskujeme to hodnotou práce, opakujem, väčšina tu pracuje preto, aby čo najskôr nemuseli pracovať (ak sa nestanú na práci závislými), a nie preto, aby slúžili. Lipneme ku kultúrnemu dogmatu práce. Toto lipnutie (eufemizmus: zakotvenosť) je možné prežiť, rozpoznať, pochopiť a nechať odplynúť. Je to individuálna úloha.

Juraj

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: MONDAY, FEBRUARY 20, 2006 10:17 AM

Jednotlivé body buddhistického učení se při povrchním pohledu jeví jako popření smyslu vlastní existence. Právě tyto body jsou přece hnací silou existence. V opačném případě by byla jednodušší sebevražda jako projev nelpění na sobě jako základní hybné síle všeho ostatního – rodiny, práce, víry atd. Co je smyslem života? Mám právo pochybovat – přemýšlet o postoji vyznavačů buddhismu, ale nemám právo (?) upírat dětem, rodině atd. právo na mou existenci – nemám právo na nezodpovědnost. To bych byla musela řešit dřív – kdy? snad při narození? – Nenarodila jsem se z vlastní vůle.

iv

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, FEBRUARY 20, 2006 6:04 PM

Podrobnejšie zamyslenie nad témou neskôr. Teraz iba toľko, Juraj, že si niečo asi prehliadol, keď si sa pozeral na ten titulok v DNES. Platy českých aj zahraničných manažérov sú verejne dostupný údaj a majú v priemere o dve nuly me-

nej, ako uvádzaš. Aj ďalšie údaje v poslednom odstavci sú príliš „mäkké“. Hodnota práce je v našej kultúre spojovaná skôr so sebarealizáciou, ako s hromadením zbytočnosti. A platí to tým presvedčivejšie, čím ma ten-ktorý konkrétny človek vyššie vzdelanie.

Čau,
Fedor

FROM: JURAJ FLAMIK

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 21, 2006 8:38 AM

Čeští šéfové berou i sto milionů ročně

... pětičlenné představenstvo vydělalo na akcích přes 650 milionů korun, vyplývá z výpočtů MF DNES. Pokud se k tomu připočte roční základní plat, který byl předloni zhruba třicet milionů korun, výdělek špičkového manažera ČEZ loni překročil 150 milionů korun. ATD

Bohužiaľ, Fedor, v tom, ako ľudia chápu prácu, ma nepresvedčia štatistické priemery. Je to podobné ako v politike: Štatisticky by určite vyšlo, že 90 % politikov chápe svoje funkcie ako službu voličom a demokracii. Realita je však iná a to dokonca aj v prípade, že to dotazovaný (dajme tomu začínajúci politik) myslí s tou službou vážne. V kolo-toči moci a peňazí potom obstojí len ten, kto dodržiava vlčie pravidlá. Ostatní z hry vypadávajú, aj keď sa zdá, že sú rodenými a pre slušných ľudí vysnenými politikmi. Tak aj vo svete peňazí platí, že kto si nemôže prísť na viac, dáva na prvé miesto sebarealizáciu. V momente, keď si môže prilepšiť, síce rétoriku nezmení, ale koná prinajmenšom kompromisne. Tá významná, ale nepočetná menšina vzdelaných, finančne spokojných ľudí, ktorým už nič nechýba a naozaj hľadajú na prvom mieste sebarealizáciu, je výnimkou.

Skús mi, prosím ťa, vysvetliť, prečo 35ročný manažér (nejaký Roman na čele ČEZ) potrebuje ako doplnok svojej jedinej túžby – osobnej sebarealizácie, ešte 150 milionov ročne. Alebo mi skús ukázať čísla o tom, že dnešní študenti idú za vyšším vzdelaním kvôli sebarealizácii, a nie finančným možnostiam, ktoré im vzdelanie dáva. A nebuď idealista. Idealista som ja, takže ťa ľahko odhalím. Zhodou okolností sme za posledné dva roky vyhlasovali u nás v nadácii asi 4 konkurzy na zaujímavé a kreatívne miesta. Prihlásili sa vždy aj mladí ľudia v dobre platených pozíciách komerčných podnikov, s excelentným vzdelaním a praxou, ktorí boli dokonca ochotní ísť u nás s platom dolu. Ale to je naprosto marginálny jav našej sociálnej mikro niky.

Trvám na hlbokéj zakorenenosti túžby po nadbytku v našej súčasnej spoločnosti. Kvôli nej sa vyvinula veľká časť ekonomickej vedy. ČEZ zvyšuje svoje zisky a súčasne zvyšuje cenu elektriky pre malo aj veľkoodberateľov, vytvára kapitál, aby mohol zvyšovať svoje zisky ešte viac, a tak dokola. Tieto rozhodnutia predstavenstva ČEZu nevznikajú ako nezvratný dôsledok neviditeľnej ruky trhu (nič proti nej). Sú to konkrétne rozhodnutia konkrétnych piatich ľudí s motíváciou rastu osobného majetku. Ak by jeden z nich niečo namietal, ide z kola von.

Nezaujíma ma nadbytok konkrétnych ľudí, zaujíma ma nadbytok ako základný princíp rastu, ktorý sa prieči stabilite ekologických systémov. Aj príroda pozná výkyvy nadbytku, ktoré vedú k tzv. kolapsom ekosystémov, ale tie sa dejú spontánne, podľa prírodných zákonov. Príklady ekonomických rozhodnutí niektorých vlád v oblasti energií, potravín alebo zalesňovania nám však ukazujú, že ekonomiku je možné riadiť rozumnými rozhodnutiami a nie je teda len rukou slepého trhu. Takže žiadne výhovorky, mod-

la zisku je naším osobným a kolektívne potvrdeným rozhodnutím.

Juraj

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 21, 2006 7:59 PM

Drobnosti k Jurajovu mailu:

1. Výdělek na akciích není mzda za práci ve firmě, ale zisk z finančních operací na burze. Akcie ČEZ jsou momentálně velice bonitní.

2. Výdělek manažera firmy je závislý na výsledcích hospodaření firmy a ČEZ je velice výdělečná firma.

3. Výzkumy, které znám, říkají, že za jistou hranicí mzda přestává působit motivačně a stává se pouze statusovým symbolem.

4. Juraj má pravdu v tom, že v sociologických výzkumech mají lidé sklon uměle přeceňovat seberealizační roli práce ve svém životě a zamlčovat roli peněz.

5. Soukromé vlastnictví a peníze nejsou ďáblův vynález, ani vynález Západu. Ano, mnozí podlehnou mamonu a modloslužebnictví. Kolotoč moci a peněz (provázanost politiky a ekonomiky, zneužívání moci, korupce a klientelismus) je ovšem v nedemokratických poměrech mnohem nebezpečnější než v demokratických. Důvody jsou nasnadě.

6. Je to už hodně let, co kritérium růstu nahradilo kritérium rozvoje. Není náhodou, že indikátory životního prostředí se u nás po 89. permanentně zlepšují, stejně jako ukazatele kvality života (včetně zdravotního stavu lidí). Problémem životního prostředí bude v tomto století především Čína, kde jde o kombinaci represivního režimu a otrocké práce.

Zmiňovaný Roman na čele ČEZ nepotřebuje 150 mil. ročně. Nicméně, dostává je. Možná dokonce, že někdo jiný na čele jiné firmy dostává ještě víc – možná dokonce skoro tolik jako Jager anebo Nedvěd anebo nějaká jiná celebrita masové zábavy. Ptáš-li se na vysvětlení, můžu jenom říct, že šlo o podíl z tržeb, za které tito lidé prodávali své schopnosti anebo „schopnosti“, což už jest jiný šálek čaje.

To, co ty, Juraj, považuješ za marginální jev své sociální mikroniky, zažívám já v oboru vydávání knih, psaní knih, vědy a výzkumu, výtvarného umění ... už léta. Zdá se mi dokonce, že v mém sociálním prostředí je to hlavní proud. Ti lidé by pro peníze svou práci nehodili za hlavu ani za nic. A neříkej mi, že ze mne mluví idealista.

Čau!

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 22, 2006 9:47 AM

Áno, prenos pojmov z kultúry do kultúry je spojený s mnohými nedorozumeniami. Jedno som v diskusii s Jurajom na tému pripútanosti (lipnutia, lpění) predviedol sám. Dnes ráno som našiel v Dalajlámových Meditáciach pro každý den (Pragma 2000, str. 390) takúto myšlienku: „*Pokud člověk cítí hluboký soucit, většinou to naznačuje důvěrné spojení s jinou osobou. V našich písmech se říká, že bychom měli rozvíjet lásku, jakou cítí matka ke svému jedinému dítěti. Ta je velmi těsná. Buddhistický pojem připoutanosti není to, co lidé na Západě předpokládají. Říkáme, že láska matky k jejímu jedinému dítěti je prostá připoutanosti.*“ Rád by som pochoopil, o čo ide a čo je ona nepripútanosť. Lenka? Juraj? Majka?

Čau,

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 22, 2006 8:20 PM

Já myslím, že je to paradox s tím lpěním; že se napřed člověk musí všeho vzdát, aby to potom přijal jako dar. Ale nějak je třeba vstoupit do nejistoty, že mu to nemusí být nutně vráceno – když, chápete, já uvažuji z toho úhlu pohledu, že všechno patří Bohu. Bůh může všechno chtít a vznášet nároky, když je všechno jeho, ale on přesto nám to dává k užívání a tak.

Takže já lpím na něm a on mě různě obdarovává a uschopňuje přijímat i dávat.

Tak onehdá jsem šila na stroji a dělalo mi potíží navlíknout černou nit. U černé buď vidím konec nitě nebo ouško jehly, ale nikdy obojí zároveň. U bílé nitě je to mnohem lepší. Tak s ponižujícím vypětím všech sil jsem navlíkla a šila, ale pak jsem to odstříhla nakrátko a při dalším švu se mi zase vyvlíкло. Už už jsem chtěla zuřit. Ale kvůli niti nebudu otravovat Hospodina, že. Tak jsem si začala zpívat píseň, kde je verš: „... *díš mi, komu náležím.*“

Řekla jsem – nepatřím zlobě a hněvu, patřím tobě. A navlíkla jsem snad poslepu... To jsou blbosti, já vím, a budete se mi smát, ale chci říci: když patřím jemu, pak zvládám to, co je mi svěřeno, víte, jak to myslím? Když jsem jeho, jsem celá a zároveň svá – to je interakce. Když odmítám být jeho, nejsem svá, nejsem celá; jsou mě kousky, které lepím dohromady, a celkem to moc nedrží a stojí mě to hrozně moc úsilí a vůbec. Takže když lpím na něčem, co není správné lpění, tvořím si modlu – a to on nemá rád a není se mnou – a co já jsem bez něj? Já jsem s ním ráda – on mi dává pít z pramene života. A pak mě nechá tvořit a když je s tím spokojen, jsem šťastná. A když jsem nespokojená a nešťastná, vím, že jsem udělala něco blbě, ale taky vím, že se to dá napravit – když mi dá čas.

A to on dává rád. Má ho moře, když ho sám tvoří. Nikdy jsem to nechtěla uznat, ale přemohl mě a já jsem tomu ráda.

Takže: možná než uvažovat o tom, na čem lpíme, bylo by lepší uvažovat o tom, komu patříme. A nepatříme-li Bohu, tak komu? Jsou jen dvě možnosti.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 23, 2006 1:04 AM

Omlouvám se. O některých věcech by se snad ani nemělo mluvit.

Jest psáno: „*Vědí-li všichni pod nebem, že krásné je krásné, poznává se tím také ošklivé. Vědí-li všichni pod nebem, že dobré je dobré, poznává se tím také nedobré.*“ (Tao te Ting). A ví-li mudřec, co je lpění, ví také, co je nelpění. A odkud by to věděl, kdyby obojí PRAKTICKY neznal? I toto poznání proto přichází se zkušeností a s věkem.

A teď k definici: Lpění je selektivní, a proto zůstává prostor i pro lhostejnost, nesoucit a nelásku. Tady snad i ono záhadné „vyprazdňování“, o kterém mluvila, myslím, Lenka a které, jestli jsem na dobré cestě, je zbavováním se lpění.

Otázka, samozřejmě, zní: Jak na to? Případ od případu. Já například už vím, že lpění je únavné a nepokojné. K nelpění (vyprázdňení) zbývá jenom krůček – utratit poslední síly. Zůstane jenom pokoj. Někteří tomu říkají smrt. Mluví, samozřejmě, o lidech s přívlastkem „normální“. Těm ostatním se klaníme – jsou výrazem naší touhy. Nerad bych ovšem změnil touhu zažitý život, byť únavný a nepokojný, pokud by taková volba byla možná. Proto žiji s touhou i se lpěním, kterého pomalu ubývá.

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 23, 2006 1:27 AM

No, a to je přesně to, čemu nerozumím. Teda – kus špekulování a nějaký logický vývody-nevývody a závěr je mimo mísu. Já se na to vyprázdním!

Míša

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 23, 2006 6:41 AM

A mám to. Právem.

Fedor

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 23, 2006 2:17 PM

Áno, konflikty sú fajn. V tomto mám ozaj niečo ako profesionálnu úchylku. Venovala som sa a venujem sa chápaniu vzniku, priebehu, riešeniu a nevyhnutelnosti konfliktu. Milujem konflikty, pretože majú v sebe silu, ktorou nás obohacia pri ich pochopení. V konflikte sa naostro dotýkame zloby, hnevu, nenávisti, žiarlivosti, dokonca až fatálnosti akejsi obete v nás, ktorú si sami pestujeme. Toť prvá reakcia na názov Fedorovho mailu, ktorý je vlastne o lipnutí.

Z Míšinej reakcie mi zostala znieť otázka, čo znamená „zhodnotiť život k lidství“. Viem, že je to otázka dovnútra a každý si ju bude musieť zodpovedať sám. Pred sebou aj pred „Bohom“. Tam už žiaden sprostredkovateľ nebude. Ja totiž v tom lidství vnímam dve roviny. Človeka a človečinu v ňom. Otázkou je, čo zlepšujeme. I keď to môže vyzerať ako umelé oddeľovanie, v úvahách mi to pomáha lepšie

chápať. Skúsím to priblížiť na príklade rozprávky. Lejka s Matejom sedeli za počítačom. Niečo písali a zavolali ma, aby som si prečítala Matejovu rozprávku. Pozerám na A4, hore napísané Matej a pod tým plná strana veľkého DDDDDDDD. Naozaj veľkého, tak 6 písmen v jednom riadku. Dolu na konci strany smejk. Pozerám na rozprávku i súčasne pozorujem radosť chichotajúcich sa detí. Nechá-pem, a tak sa pýtam, o čom je tá rozprávka. Lea sa pustila do vysvetľovania o tom, ako písala svoju rozprávku o horá- rovi a psíkovi do počítača. Keď ku nej prišiel Matej, bol zvedavý, čo robí. Začali sa spolu hrať. Lejka mu postupne napísala celú abecedu a rozprávala o jednotlivých písmen- kách. Matej chcel tiež napísať svoju rozprávku. Lejka mu otvorila nový dokument a na začiatok napísala Matej. Po- tom mu povedala, nech si vyberie na klávesnici jedno pís- menko a napíše ho. Vybral si „d“. Dôsledná pani učiteľka Lejka mu hneď povedala, že na začiatku vety sa píše veľké písmeno a zmenila mu to. Súčasne prirovnala písmeno k mesiacu, keď dorastá, a ceruzkou na papier nakreslila C ako doplnok do celého mesiaca. Matej chcel písať ďalej, vy- bral si to isté písmeno. Stlačil ho niekoľkokrát a Lejka čítala ddddddd a Matej hneď pokračoval, pretože to loptička ská- če dolu schodmi. Vybrala sa do sveta. Na konci strany už len dokreslili smejka a spolu sa tešili. Radosť je ukrytá v tých najjednoduchších veciach. To skryté je pre mňa člove- čina. I keď sa povrch akoby nemení, ten obsah za ním ukrytý sa môže. Rovnako ako v prípade rozprávky sa po „detskom vysvetlení“ zmenil úplne. Takýto obrat môže nastať aj v pro- blémových situáciách. Vždy je nádej, že pochopíme.

Juraj a Iva ma vrátili späť ku kategóriám potenciálneho lipnutia a budhizmu. Áno, budhistické učenie sa javí ako popieranie zmyslu existencie a práve tam sa môžem dobrať

k jeho pochopeniu. Až pochopením zmyslu existencie som schopná začať rozlišovať medzi životom a existenciou. Tu už nemám šancu brať samovraždu ako prejav nelipnutia na sebe, ale iba ako nepochopenie zmyslu existencie. Minulý týždeň som sa veľmi intenzívne dotýkala telefonicky a mailovo (teda hlavne vnútorným vycitovaním) „depresívneho stavu“ kamarátky, ktorá bola na pokraji rozhodnutia použiť nôž či žiletku nie bežným spôsobom. Dnes sa pousmeje, keď si na to spomenie, avšak ako dlho jej táto sila vydrží, je na nej. Celý „úspech“ prvého zvládnutia bol v tom, že sa mi podarilo ju vtiahnuť do úvah iným spôsobom. Jej jazykom a predovšetkým jej tempom sme sa dopracovali k precíteniu rozdielov, keď prijímame a keď neprijímame situácie. A predovšetkým k uvedomeniu si, že je rozdiel situáciu prijať a stotožniť sa. Keď prijmem situáciu a seba v nej, máme šancu zostať akýmsi tichým „pozorovateľom“. Osud nás nikam netlačí. Nikto nás nenúti stotožniť sa, byť ponúkaným obrazom trápenia, zúfalstva, choroby, obete či búrky v nás. Uvedomujem si, že sme sa vlastne učili novým spôsobom prijímať situácie. Už vieme, že kým situáciu neprijmeme, produkujeme vlastne odpor a sami sa chytíme do ďalšej pasce vysvetľovania, vylepšovania obrazu o sebe, ospravedlňovania. Medzi prijatím a stotožnením sa je tenučký ľad a my kráčame po hladine. Ak nie sme dostatočne pozorní (použijúc budhistický jazyk povedala by som bdieť, použijúc kresťanský jazyk povedala by som, ak nemáme dostatočnú vieru, tu by som si mohla vybrať akýkoľvek pohľad, avšak to nie je teraz zámerom), tak sa môžeme ľahko preklopiť, ľad akoby zmizne a my sa začneme ponárať. Dokonca môžeme mať pocit, že sa topíme. A to až do momentu, kým nezistíme, že sa vieme potápať. Keďže konfliktom aj so sebou samým sa najlepšie darí na pôde nechápania, nevie-

ry, nepozornosti, tak čo môžeme urobiť. Meniť iných, okolie, existenciu, alebo pustiť sa do obrábania pôdy, na ktorej konflikty vznikajú a dobre sa im tam darí? V zmysle existencie a života sme si so všetkými bytosťami rovní, i keď v kvalite existencie i života sú priepastné rozdiely. Potom záleží už len na nás, kam zameriame našu pozornosť, či k tomu, čo nás spája, alebo k tomu, čo nás oddeľuje. A iba ak sa zameriame na to, čo nás spája, otvoríme sa vzájomnému obohateniu. Tu sa postupne môžeme učiť súcitiť. Keď sa vrátim k opisovanému obrazu, tak je to ako dobrovoľne si zvoliť ísť sa potápať do mora problémov a nepríjemností.

Ešte trochu k tomu budhizmu a iným izmom. Tak, ako sa to vo mne usporadovало počas prázdninových dní. Je to také voľné pokračovanie predchádzajúceho neodoslaného textu. Nechala som sa totiž deťmi strhnúť do prázdninového kolotoča. Máme u nás aj iné deti na prázdninách.

Keď si predstavím všetky náboženstvá ako ozubené kolesá hodín, ktoré sa rozpadli, tak až vtedy pochopím nezmyselnosť akéhosi obrusovania. Namiesto toho, aby sme spoločne začali tie hodiny skladať tak, aby kolieska do seba zapadali, venujeme úsilie vysvetľovaniu, čo a prečo nejde. Vždy presne vieme, čo by mal ten druhý urobiť, čo všetko neurobil, a vysvetľujeme, prečo sa vlastne nemôžeme priblížiť. Obrusujeme zuby a uniká nám, že práve tie zuby dávajú zmysel ozubeným kolieskam. A ak ich úplne obrúsime, tak už nebudú funkčné, nebudú prenášať impulz. A tak sa stane (stalo?), že všetky kolieska sa začnú krútiť iba pre seba. Dokonca to môže prerásť do stavu, kedy si niektoré začnú myslieť, že sú samotnými „hodinami večnosti“.

Maja

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 23, 2006 2:59 PM

Já si tak lebedím, mail, čo som chcela napísať, som stihla a poslala. Počas posielania prišlo pár nových, uložených na serveri. K ekonomike možno inokedy. Teraz ešte trošku k lipnutiu, k slovám? Ako som čítala Míšin text o paradoxe lipnutia, vravím si áno, je to tak, vnímame toho istého Boha, jediného tvorcu tohoto vesmíru. Ibaže ja ešte vo svojom vnútri viem, že tých vesmírov je viac v tejto večnosti a kedykoľvek sa rozhodnem, tak to môžem zúžiť na jedinú izbu, z ktorej nechcem vyliezť. A teraz by sme sa posekali na slovách, ja to neviem inak, ako tými istými slovami vysvetľovať. Hoci dnes sa už viac učím dotýkať toho, čo je za slovom, ktoré prichádza, i keď má takú istú formu ako to, čo používam ja. Je vyslovené slovo iba vibrácia mojich hlasoviek, alebo je aj niečo za tým? Je slovo iba pás písmen usporiadaných do nejakej formy na papieri či v elektronickom médiu, alebo je aj niečo za ním? Čo by sa asi stalo, keby sme sa stretli a posedeli si spolu v tichu, pritom každý vo svojom vlastnom chráme?

Fedor, páčilo sa mi, ako si sa ospravedlňoval, že by sa o niektorých veciach nemalo hovoriť. Áno, hráme sa na to, že nám je všetko jasné. Vieš, prečo o tom hovoríme, aby sme pochopili, čo nám vlastne jasné vôbec nie je, a aby sa teda vyjasnilo. Som rada, že si to napísal, i keď je to v mojom jazyku rozumovanie. A mám otázku. Čo vlastne máš? A dokonca právom?:-)

Vyzerá to tak, že k tomu lipnutiu neskôr, idem za deťmi von.

Maja

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, FEBRUARY 23, 2006 5:52 PM

Milá Majka!

Rozohrali sme našu diskusiu naozaj nadoraz. Mávam občas pocit, že sa pri nej slovami dotýkam tém, ktoré nemám domyslené ani prežité. To Míša vie v každom okamihu, kde je jej pravda. A vie to na 100 %, zatiaľčo ja ani na 5 % nie. A keď občas pošlem do pléna nedotiahnutú myšlienku, mám pocit, že zneužívam svoju schopnosť produkovať slová. Právom ma pri takomto čomsi občas niekto nakopne do zadku. A mám to. Právom. Nemám čo kecať o všetkom, o čom sa mi zachce. Na druhej strane som rád, že aj po desiatom kopanci sadám za stôl a skúšam to znova. Slovami ohmatávam priestor svojich duchovných (intelektuálnych?) možností. Je to moja duchovná prax, môj spôsob meditovania, moje hľadanie a moja viera.

Čau!

Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: MONDAY, FEBRUARY 27, 2006 7:17 PM

Po delší odmlce se dostávám k reakci na téma, které mě oslovuje. Přiznám se, že jsem se upřímně pochechtával nad sporem Fedora a Juraje o tom, kdo z nich je větší idealista.

Vezmu to postupně, bude to vypadat neučesaně, ale to je daň stručnosti. Juraj píše, že naše kultura je silně prorostlá lpěním. No bodejt by ne – uvědomuji si to výrazně v této tuhé zimě.

Kdybych nelpěl na tom, že k životu potřebuji teplo, tedy přístřeší, otop, stravu a tak dál, tak bych tady asi dlouho ne-

byl. Opět opakuji, co jsem psal již víckrát: když už to Bůh nebo vývoj (jak kdo chce) zařídil tak, že nejzákladnější tendencí živé hmoty je tendence po jejím udržení se v živém stavu, což je ošetřeno pudem sebezáchovy a pudem rozmnožování, tak není divu, že jsou tyto pudové tendence podkladem lidského jednání. Holt platí to, co vyřkl starý fousatý Freud: naše vědomí je jen křehká lodička na rozbouřeném oceánu našeho nevědomí.

K práci: V minulém režimu byla práce fetišizovaná; já říkám, že nežiji proto, abych pracoval, ale pracuji proto, abych žil. Když už ten komunismus nefunguje, pracuji proto, abych produkt své práce v tržním systému zpeněžil a měl na živobytí. Je to vlastně analogie chování všech živých tvorů, kteří vynakládají energii na to, aby uchovali vlastní život, případně životy těch, kteří by v systému ještě neobstáli. Hodnotu práce tedy vnímám jednak jako objektivní – tedy co za ni utržím, a pak jako subjektivní: když už to bez práce nejde (a ono to bez ní opravdu nejde), tak abych si na živobytí vydělával činností, která je pro mě z nějakých důvodů jakž takž příjemná. No a tím se dostávám k jádru věci – hromadění nadbytku. Mám pocit, že ten náš západní (nebo euroatlantický) civilizační okruh, o kterém jsem opakovaně psal, že je z hlediska dosažené úrovně materiální výroby a sociokulturní úrovně na zatím nejvyšším stupni civilizačního žebříčku, si tak trochu neví rady právě s úrovní, které dosáhl. Primitivní přirovnání – je to, jako když někdo nejprve jezdil ve škodovce, nyní má mercedes a jezdí s ním tak jak s tou škodovkou a diví se haváriím, které způsobuje. Současná úroveň vývoje prostě tvorbu masivní nadprodukce umožňuje. Je tady pak dvojí problém: zdali je současná úroveň nadprodukce nutná a zdali je optimálně nastaven systém distribuce hodnot touto nadprodukcí realizovaných.

K tomu prvnímu: shodují se s Fedorem v tom, že v těch skutečně nejvyvinutějších zemích je již nadprodukce svým způsobem korigována se zřetelem na životní prostředí a spíše se trend posouvá od kvantity ke kvalitě. Bohužel tomu tak není všude, vývoj u tzv. asijských tygrů a v poslední době Číny je špatný v tom smyslu, že je využíváno tzv. komparativních výhod, které by ale neměly být respektovány. To je pak věcí politické odvahy, aby příslušní činitelé kvůli ochraně vnitřního trhu nastavili takové bariéry, které by tyto výhody odstranily a konkurovat by se mohlo jen kvalitou. To by se ale museli celospolečensky prosadit takoví, kteří by tomuto obětovali zisk jiných, potažmo vlastní. A tím jsem u těch milionů a miliard, které jistí jedinci vlastní a kontrolují. Jako psychoanalytik musím znát rozdíl mezi principem slasti a principem reality. Kdybych se měl řídit tím prvním, tak bych (mít tu moc) stanovil určité rozmezí majetku, kterým by mohl jedinec disponovat, a co by bylo nad to, muselo by jít do redistribuce tak, aby nakonec všichni měli pokud možno stejně majetku, a to tak akorát na slušné měšťácké živobyті. Tedy aby měl každý svůj domek, u něj zahrádku s bazénem, auto v garáži, dovolenku v zimě na horách a v létě u moře ... No a jak to zařídit – nejlépe tak, aby všichni chtěli právě toto a nic jiného; aby jim vše jiné, zejména to, že někdo má miliardy a jiný jen životní minimum, oblečení z charity a lůžko v ubytovně Armády spásy, připadlo tak brutálně nemravné, že by to nikdo nepřipustil. No, jak zařídit to, aby si právě toto každý myslel a nemyslel si nic jiného?! Sakra, tak mě napadají dvě věci: dnes je 25. února, nepoznamenalo mě to nějak? A ta druhá věc: všechny totality se vyznačovaly ze svého úhlu pohledu logickou tendencí po kontrole myšlení lidí, aby nikdo nevybočoval. Tohle je staré jak lidstvo samo zrovna jako touha

po moci, která je hlubinným psychologickým podkladem hromadění majetku nad rámec racionálních potřeb. No a princip reality mi říká, že tu skutečně nejvyšší hodnotu, nejsilnější a nejkřehčí zároveň, totiž svobodu jedince, je nutno neustále hájit a vymezovat vůči druhým a že ten proces asi nikdy neskončí.

Jirka Berka

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, FEBRUARY 27, 2006 10:28 PM

Mám pocit, že bychom si měli přiznat, že jsme sice tolerantní a jen tak si naznačujeme, že se nehádáme do krve a s vášní, ale nakonec nevím, jestli nás ta kulturnost nevykastovala. Ale nešť. (pěkné slovo, že ?) Dál vidím, koukám-li ZA, že jeden každý (sebe nevyjímajíc) z nás by mohl být říditelem světa, kdyby mu vlastní kus trávníku nebyl milejší. Jirka Berka to nakousl, když s humorem sobě vlastním poznamenal a všiml si, že sám by svět řídil tak a tak a ta asociace s 25. ho nakonec zrozpačitěla, není-liž pravda?

Tvoříme svět k obrazu svému... Nebo rádi bychom. Ale to břemeno je neunesitelné a tak je lepší se vyhnout.

Proč nenechat svět, aby se řídil sám? Proč nenechat hypochondry, aby si kupovali zázračnou vodu proti ptačí chřipce? Proč to hned kontrolovat? Proč zakazovat? Proč regulovat? Jaké bariéry, myslím celní, obchodní a tak, aby měli všichni stejně? Utopie. Ale Utopie vede vždycky k regulaci a venkoncek k diktatuře.

Já jsem pro to, abychom každému pomohli, kam chce. Chceš si užívat? Na, nacpi se, až praskneš. Ono tě to přejde, blbče. Ale máme pravidla. A když je překročíš, konec srandy. Bude trest. Žádná tolerance. Kradeš, holenku? Bu-

deš poznačen nesmytelnou barvou, aby všichni věděli, že si na tebe mají dát pozor. Uvažujte: máme to tak pomatené, že už ani nevíme, jestli zločince převychovávat nebo zabíjet. Buď jedno nebo druhé. Tak já jsem pro trest. Viditelný. Kainovo znamení. Nikdo ho nesmí zabít, ale... A postihla bych ty, kteří nechali někoho krást z hladu (např. Jean Valjean, že). Bohatí by měli mít povinnost dávat a když nedávají, mají smůlu, jestli je někdo okrade. Povinná almužna. Kdyby někdo ukradl jídlo, protože měl hlad, nebo šaty, protože mu byla zima, a okradený ho žaloval, byl by vinen okradený, že hladového a zimou se třesoucího nenakrmil a neoděl. Dala bych rovnou daň, protože z malých peněz je to míň a z velkých víc. Desátek. Jednoduché jak facka.

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, FEBRUARY 27, 2006 11:17 PM

Jo, ještě jsem zapomněla, že Komenský napsal Všenápravu a Pansofii a Orbis pictus a Velkou Didaktiku – etc. etc. a jaké směšné střepy z toho zbyly? Z výchovy děcek k odpovědnému lidství? Z výchovy učitelů? Rodičů? Učitel národů – **jen ta fráze** z toho zbyla, z díla muže a člověka, který pro bolševiky byl filosofem, a pro tyhle je sice biskupem Jednoty „československé“ (úplný nesmysl, někdo si při dějepisu nechal něco nakecat podle osnov), ale rovněž je pro ně pouze filosofem a pedagogem; že to byl teolog a hluboce věřící člověk a že jeho dílo bylo orientováno vírou, to se nikdo nemáhá pochopit, a proto z toho zbyla jen ta absurdní fráze. Se divím, že jim ten hrob v Naardenu ještě nepropadl, tam musí být permanentní zemětřesení, jak Komenský v rakvi rotuje. Co zbylo z pochopení toho, co je Labyrint světa

a ráj srdce? Co Světlo v temnotách? Pro Majku: v každém vesmíru je Bůh. Není vesmíru bez Boha. Není úniku před Bohem. Bude se ptát. A bude soudit. Je Pánem světa i vesmíru. Ale **není Utopista. Ví, co stvořil, a je si vědom svobod i zákonů**, které dal. A jestli my, lidé, ty zákony nepoznáváme, nerespektujeme a pokoušíme se je předělávat po svém (svévole a hřích), dojedem na to – a on nás přesto – když chce – a on dává najevo, že chce pořád – vysvobozuje, chrání a zachraňuje. Když padáme pod tenký led, tahá nás za límec na vzduch. Když jedeme zbrkle autem – k té rychlosti nás nestvořil – dá malej tukes, abychom se vzpamatovali. Když neslyšíme, přijde velkej třesk.

A tohle Komenský taky věděl a mně je blízký přes časovou bariéru. V duchu Kristově žádné bariéry nejsou – a taky nejsou potřeba. Každý ví, co má dělat, kdy to má dělat, jak to má dělat a proč to má dělat. Není potřeba řiditelů světa, aby to dělali za nás, a ještě k tomu, jak jsou krátkozrací a namyšlení, blbě. A jako řiditele světa je třeba především odhalit i mnohé teology, samozvané proroky a neomylné dogmatiky či dogmatické neomylníky. Milníky Boží pravdy a skutečné reality pak je třeba – jako Komenského nebo Husa – poznat vlastní pílí a nikoli prostřednictvím idiotů (čti v původním slova smyslu).

Míša

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 28, 2006 8:30 AM

Vďaka Fedor,

práve preto, že sme rozohrali diskusiu až nadoraz, máme šancu dotýkať sa tém, ktoré nemáme domyslené, i keď cez spomienky možno prežiť, avšak nevedomené.

Aj ja som rada, že znova a znova sadáš za stôl. Tvoja duchovná prax a vlastne celá naša diskusia je akýmsi spôsobom „domýšľania“ či skôr dopochopenia, doprecítenia, neúnavného dotýkania sa našich vnútorných priestorov. Tak blízkych a súčasne tak vzdialených. A tie kopance sú moc fajn, pretože nás odkláňajú od povrchného rozumovania k ozajstnému ohmatávaniu vnútorného priestoru. Vlastných obmedzení, hraníc, ktoré v zabehanom kolotoči života sú akoby nami samými. Stávajú sa zvykom a to až do momentu, kým sa nezačneme tej hranice dotýkať. Tam totiž môžeme zistiť, že to bola len naša predstava.

Predstava vlastného obmedzenia, ktorá obmedzovala naše možnosti. Cez víkend boli u nás kamaráti. Po príjemne jarne vyzerajúcich dňoch sa opäť rozsnežilo. Deti výskali od radosti a dospelákom sa okamžite prehlbovala „zimná depresia“. Tak sme sa s deťmi dohodli, že vyrazíme do lesa. Zbalili sme všetko, čo doma máme k zimným radovánkam (bolo toho dosť, pretože keď išiel Juraj s deťmi z lyžovačky, požičal nám časť ich zimnej výbavy), a vyrazili do Karpát. Bolo to príjemné, všetci sme inak pozerali na poletujúci sneh. Sánkovali sme sa, bobovali, spúšťali na lopatách. Kto chcel, aj lyžoval. Tých, čo nevedeli, sme učili. A všetci sme sa posilnili úplne obyčajným šantením. Bolo nám tak dobre, že sme sa dohodli aj na nedeľu. To som dokonca kamaráta vytiahla na dve hodinky na bežky do lesa. Bolo to veľmi príjemné a bohaté. Čerstvo napadnutý sneh, les, šľapanie v stope i túlanie sa len tak mimo stopu a vyšľapávanie vlastnej. Široko ďaleko nikde nikoho a zrazu kamarát spomalil a pýta sa: „Nedeľa popoludnie, krása v lese, kde sú všetci ľudia?“ Zamyslela som sa a odpovedala otázkou: „Kde by si bol, keby si sa nenechal ukecať na bežky?“ V tichosti sme išli ďalej, i keď to možno bola už cesta späť. Cestou na ko-

pec sme si vyšľapali peknú stopu, po ktorej by sme sa mohli dlho viesť dolu. Stretli sme však žltú značku a hoci sme vedeli, že je strmšia, skúsili sme to. Pri rozhodovaní nás chvíľu lákala predstava vyšľapanej stopy, rozhodli sme sa však pre objavovanie neznámeho. No a v tom neznámom sme si užili všeličo. Strach, keď sme si vyberali, kade sa pustiť v hustom lese, pretože chodník so žltou značkou bol úplne rozšľapaný a zamrznutý pod vrstvou čerstvo napadnutého snehu. Dotyk s tým, čo sa v nás deje, keď sa rozhodujeme. Pády medzi stromami, keď sa už bežky a nohy nevedeli zosúladiť. Raz som sa nárazu so stromom vyhla tak, že som vykrikla a vtedy mi napadlo hodiť sa do kríkov. Radosť, keď sme sa odpútali od strachu a nechali sa len tak viesť. Užili sme si ticho okolo i ľahký šum vetra v korunách stromov. V kratučkých zastaveniach osamote i ticho v nás, ktoré si dovolilo rozprestrieť sa okolo a rozpustiť hranice medzi tým vonku a dnu.

Také ľahké dotyky vzájomnosti, kedy už netreba slov. Kamaráta isto v ten deň už vôbec nenapadlo lamentovať, že opäť sneží. Aj takýmto spôsobom sa v každodennosti učíme poznávať svoje vlastné obmedzenia, akési automatické zúžené pohľady. Učíme sa prežívať každodennosť ako „zázrak“ (?) Alebo je každodennosť len príznak, neúnavne sa približujúci príznak smrti? No a tu máme neustále slobodu rozhodnutia i zmeny rozhodnutia. Sloboda jedinca je však už trochu iná téma, i keď bola, je a bude témou, ako ľudstvo bolo, je a bude samo.

Maja

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 28, 2006 9:03 AM

Milý Jirko, potešil si ma hned' zrána. Poslala som rannú úvahu do diskusie, ktorá sa končí otázkou slobody jednotlivca. A vzápätí som dostala tvoj včerajší príspevok do diskusie, kde píšeš o slobode jednotlivca. To, čomu v tvojej úvahe nerozumiem, je, ako si sa k nej dostal cez princíp reality. Bude to asi tým, že neviem, čo je skryté za „tvojím“ princípom slasti a princípom reality. Niekedy si to rada nechám vysvetliť tebou, nielen ako psychoanalytikom. Inak, aj mne sa páčilo, ako Juraj s Fedorom hrali hru na väčšieho idealistu. Mne idealizmus dovoľuje znovu a znovu snívať, čo mi neprekáža kedykoľvek sa opäť postaviť na Zem a fungovať neúnavne v tejto realite. Niekedy dokonca nielen fungovať, ale aj žiť.

Maja

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 28, 2006 11:25 AM

Milá Míšo,

dopísala som pár slov Jirkovi a hned' na výmenu pošty prišli tvoje komentáre. Reagujem hned', pretože neviem, kedy opäť si sadnem k počítaču. Plne s tebou súhlasím, že není vesmíru bez Boha. Viem aj to, že keďže Boh je všade, nie je akoby pred ním úniku. Iba ak do seba, kde zistím, že som stvorená na jeho obraz. Nehodnotím, či je, alebo nie je utopista. Viem, že si je vedomý svojich slobôd i pravidiel, a ja mám akoby neustále príležitosť si ich uvedomovať tiež. Či už cez odmenu, alebo trest, ktorý v skutočnosti môže byť iba veľkou odmenou. Kedysi som si to neuvedomovala. Vy-

rastala som v bigotne katolíckej rodine. Všetci sme trpeli tým, že otec sa učil za kňaza, jeho maminka si ho tak predstavovala, a keďže sa napokon rozhodol inak a nechal to, bol „odsúdený“ nie Bohom, ale svojou matkou, ktorú sklamal. Nenaplnil jej predstavu o ňom. Viera predchnutá sklamaním bola vlastne iba hrou na vieru. Kedysi si mi písala o svojom synovi a škôlke a ja si dodnes uvedomujem, že som prežívala to isté ako dieťa, ibaže nie vo vzťahu k škôlke, ale ku kostolu. Ak by som sa dodnes snažila naplniť ideálny obraz „pána farára“ o mne, tak by som trpela celoživotnou depkou. Zistila som, že to, čo sa prezentovalo ako láska, sú prázdne slová moci a snahy ovládať. Začala som sa dotazovať. Čo je to láska? Ako ju nájsť? Ako ju tvoriť? Kde je Boh? Všetci to považovali za neprípustné. Okolie to považovalo za vzburu, a pritom ja som sa len pýtala. Všetci po mne chceli: drž hubu a krok. Každá otázka bola provokáciou. Napokon som vždy šla za dedom, ktorý ma bral takú, aká som. Vo veľkej kríze uvedomovania si, že v tomto svete lásky niet, som postupne odkrývala „hrátky“ na lásku. „Hrátky“ na život. Práve dedo ma naučil veľa o nebezpečenstve experimentovania a odvahe ísť za tým, čo je vo mne ukryté. Odvahe dotýkať sa svojich snov. To ma naučilo postupne sa dotýkať slobody, poznávať zákony tohoto vesmíru. Dnes by som možno trúfalo povedala, že tak som našla „Boha“. Už to nie je obraz súdiaceho pána, ktorého musím na slovo, bez rozmyslu poslúchať, ale je to skôr „božská energia“, ktorá ma vedie a každé pomenovanie ju zužuje do nejakého obrazu, aj nepochopeného. A to ak rýchlo zistím, mám nové príležitosti k dotyku s poznáním.

Maja

P.S.: Jo, a Komenský sa mi moc páči, ale to až niekedy na budúce. Matej rozdal karty, kým sa dovarí obed si dáme jednu partičku a potom pôjdeme von.

FROM: DAGMAR VOLENCOVÁ

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 28, 2006 11:29 AM

Zdravím též všechny, teprve teď jsem si přečetla všechny mejlíky, řeším nadbytek koček :-). Dvě je jinak málo (dvě – to není mnoho), ale kdybyste viděli kocoura, jak skáče z konzole zpoza stropu rovnou na květináč na polici, taky by vám asi přišel doma nadbytečný. Ten kocour, ne květináč.

Fedore, všimla jsem si, že v drtivé většině jsou to muži, kteří vykládají svět, společnost atd. Jestli totiž „nebaštíme“ právě tenhle úhel. Mám pocit, že žijeme v mužském světě. Mně to napadlo právě s tím hromaděním a seberealizací. Majko, Lenko a další, co vy na to?

I když uznávám, že některé ženy toho „svého“ dokážou hodně manipulovat a poštuchovat k „vyšším cílům“, není přece jen potřeba seberealizace především záležitostí mužů? Žena se seberealizuje jakoby bezděčně, v druhém plánu, tím, že dělá, co je potřeba.

Mám dotazy k následující pasáži: VELKÝMI PÍSMENY DO TEXTU

Současná úroveň vývoje prostě tvorbu masivní nadprodukce umožňuje. Je tady pak dvojí problém: zdali je současná úroveň nadprodukce nutná a zdali je optimálně nastaven systém distribuce hodnot touto nadprodukcí realizovaných. O JAKÉM PROSTORU JE ŘEČ? EUROATLANTICKÝ PROSTOR GLOBÁLNÍ?

K tomu prvnímu: shoduji se s Fedorem v tom, že v těch skutečně nejvyvinutějších zemích je již nadprodukce svým

způsobem korigována se zřetelem na životní prostředí a spíše se trend posouvá od kvantity ke kvalitě. NEJVYVINUTĚJŠÍ – ROZUMÍME TOMU PODLE NAŠICH, EUROATLANTICKÝCH MĚŘÍTEK – TEDY ZÁPADNÍ DEMOKRACIE? NEBO MLUVÍME O EVROPĚ? JÁ VÍM, ŽE JSOU V RÁMCI EU NĚJAKÉ LIMITY NA MLÍKO A ASI JEŠTĚ NA NĚCO, ALE JAK MYSLÍTE, ŽE SE DAJÍ OMEZIT MONOPOLY, NA MŮJ VKUS MAC DONALD NADPRODUKUJE NEUVĚŘITELNÉ MNOŽSTVÍ A KVŮLI ZISKU MAC DONALDA – KDYŽ ZJEDNODUŠÍM KE KARIKATUŘE – KONEC KONCŮ ZEŠÍLELY KRÁVY.

COCA-COLU PRODÁVAJÍ POD NANGA PARBATEM A MÍSTNÍ VESNIČANI TAK NEMAJÍ ŠANCI PRODAT ÚŽASNĚ DOBRÉ A OPRAVDU STOPROCENTNÍ ŠTÁVY Z JABLEK A JINÉHO OVOCE, TUDÍŽ SVOJE RODINY NEMŮŽOU ŽIVIT ANI DĚLNÍCI V TAKOVÉ MOŠTÁRNĚ, ANI SADAŘI. TURISTI SI V GILGITU KOUPIÍ COLU, PROTOŽE JSOU NA NI ZVYKLÍ, A DOMÁCÍ PROTO, ŽE JE PRO NĚ SYMBOL BOHATÉHO SVĚTA. KDY BUDE MÍT COCA-COLA DOST ZISKU?

Fedor napsal – *Žijeme v civilizačnom prostredí, ktorého dynamika stojí na konfliktoch a ich riešení. Riešenie konfliktov vyžaduje permanentnú koncentráciu, sústredenie, vzdelávanie, dialóg, činnosť – prácu na sebe, utváranie vlastného života, jeho podmienok etc.*

Ano, protože naše kultura je založená na rozumu, myšlení – cogito ergo sum – (a taky člověk, to zní hrdě, pozn.) nezná, nebo ještě příliš neuznává jiný způsob vnímání skutečnosti. Skutečnost převádí do symbolů skutečnosti, do slov. Myslí tudíž nikoliv o skutečnosti, ale o myšlení o skutečnosti. A tak vytváří logické problémy, které řeší logicky tak, že vy-

tváří další problémy (a konflikty). Takhle aspoň rozumím Calábkovi (již dříve zmiňovaná kazeta „buddhisty“).

Kupodivu jsem se nevzdálila od diskuse, protože konec konců je zřejmé, že se dá ulpívat i na myšlení. A je na tom postavená celá jedna velká civilizace.

Jak se dostal Jirka ke svobodě, mně též není jasné, ale nerozumím ani, jak svobodu pojímá. Jako bezhraniční – já mohu, já smím? Ne všechno, co člověk může, člověku též prospívá, vid' Míšo?

Dáša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: THUESDAY, FEBRUARY 28, 2006 5:58 PM

Milá Majko,

živě si to představuju, dovedu se do toho velmi dobře vcítit, tvé vyprávění je plastické a to mi ještě více pomáhá. Je mi jasné, oč běží, já potřebovala vědět, jak některé věci myslíš, abych pochopila. Teď mi to pomohlo, kdyby zas něco nebylo jasné, už vím, že se lehko domluvíme. Tak pro tyhle věci já nemohu být katolík. Běda vám, zákonníci a farizeové, sami jste nevešli a jiným jste zabránili vejít! Moje církev mi umožňuje právě tu volnost a přitom svobodu svědomí, tj. vlastní odpovědnost. (Vždycky, když někdo začne blbnout s posílením např. farářské exkluzivity, jako se to děje teď, škodím, řkouc: kdo bude za mně stát před Bohem – farář, biskup, či snad patriarcha? Tak sklapněte a přestaňte lhát, abyste se povýšili. A jako faráři jsme jen jako ti, kdo vyřizují Boží vzkaz a nárok. Ježíš neříká učedníkům: dirigujte! Ale: jděte, vyřídte, a kde vás přijmou, pobuďte, kde vás nepřijmou, vytřeste prach ze své obuvi...) To bych mohla dělat nasucho i bez církve, ale takhle mám společenství po-

dobně cítících a podobně svobodných, případně prostor k diskusi. Není ta církev skvělá, je chudá a mnohdy rozklížená, někteří mají mocenské ambice a jsou lační peněz – jako ti zlí vinaři. Ale to už tak na světě chodí. Aspoň vím, proti čemu bojovat – v sobě i ve společenství. Občas je naše společenství i krásné; chvílkami se mezi námi Boží království děje tady a teď. Pro to stojí za to něco i obětovat, neboť posilující radost bývá veliká a dost dlouho vydrží.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: TUESDAY, FEBRUARY 28, 2006 10:04 PM

Práve som sa vrátil z Bratislavy. Peter Zajac mal 60. Prišlo veľa kamarátov a kamarátiek. Tie príhovory boli dosť rozmanité. Jano Štrasser hovoril o 40-tich rokoch priateľstva s Petrom. Preložili spolu za ten čas napríklad Krausa a Fausta. Fero Mikloško a Vlado Palko (najlepší minister vnútra v ponovembrovej histórii Slovenska) hovorili o tom, čo Peter znamená pre slovenské konzervatívne myslenie a pre nich osobne. Jano Čarnogurský hovoril o ruskej výzve (on skutočne ten typ spirituality miluje), Marián Varga hral na klavíri, členovia skupiny AR priniesli obrázky, Laco Szigeti hovoril o tom, ako Peter otváral v prvých slobodných voľbách dvere do štruktúr maďarskej menšiny na Slovensku ... Ja som si doma pripravil tiež príhovor, avšak kým som sa dostal na rad, „vykradli“ ma predrečníci. Neostávalo mi iné, než konštatovať, čo mi vypadlo z hlbín podvedomia (?) – Peter je fakticky posledných sedemnásť rokov môj guru. Začalo to však dosť nenápadne. Spočiatku som naňho nakladal svoju robotu. Až po čase som si všimol, že on nepracuje za mňa, ale pre mňa. Vďačím mu za mnohé, čo dnes utvára

moje „ja“. Podobne ostatní, čo sme sa tam zišli – veriaci kresťania, ateisti, agnostici, tvrdí konzervatívni politici, takzvaní ľavicoví intelektuáli, liberáli ... maliari a hudobníci. Jedni za zmluvu s Vatikánom, iní proti, jedni za registrované partnerstvo, iní proti, jedni za sociálny štát, iní proti, jedni za genetické manipulácie, iní proti ... Nad tým rôznorodým spoločenstvom sa vznášala zvláštna energia – pozitívna až do morku kostí. Vyvierala z nás. Z NÁS samotných.

Nie sme ničím, mimo vzťahov, ktoré nás spájajú s ostatnými, mimo vzťahov, ktoré je potrebné permanentne utvárať, kultivovať, chrániť, obnovovať... Toto je môj Vesmír, čím nepopieram existenciu hviezd, súhvezdí, galaxií, čiernych dier, červených trpaslíkov a podobne.

Fedor

P. S. 28. februára, t. j. v deň, ktorý mi pripomína, že nerovnosti sú dôsledkom slobodného spolužitia nerovnakých ľudí.

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 29, 2006 9:15 PM

Ďakujem za pochopenie i precítanie. I keď až s odstupom.

Ešte na dovysvetlenie. Ja som po pár pokusoch o pobudnutie v spoločenstvách nakoniec rozšírila svoje spoločenstvo na celú planétu. Hoci som si niekedy pripadala trochu schizoidná (prihovárať sa stromom, rastlinám, Bohu, vnútru, srdcu :-), tak som si vravela, že pochopená „schizofrénia“ (vnímanie srdca vo vnútri a osobnosti navonok) je lepšia ako život v maske, ku ktorej ma viedli od mala v rôznych spoločenstvách. Bolo pre mňa samú veľkým prekvapením, keď som kedysi zistila, že „Božie kráľovstvo“

je tu neustále, ibaže niekedy sme na inej frekvencii. Proste sme vyladení na niečo iné. To však neznamená, že iskra tam nie je, i keď nesvieti. Iskra nádeje, že pochopíme a nové opakujúce sa situácie s „láskou“ prežijeme :-)

Maja

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, FEBRUARY 29, 2006 10:15 PM

Majka píše: *Bolo pre mňa samú veľkým prekvapením, keď som kedysi zistila že „Božie kráľovstvo“ je tu neustále, ibaže niekedy sme na inej frekvencii. Proste sme vyladení na niečo iné. Tak toto je naprosto presné! Dík.*

Míša

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 7:58 AM

„Omylom“ som poslala odpoveď, ako vďaku za pochopenie, iba Míši. Až pri jej reakcii som si to všimla.

Ešte pár slov pred víkendom. Odkedy som napísala mailík o víkendovej skúsenosti so slovami: Aj takýmto spôsobom sa v každodennosti učíme poznávať svoje vlastné obmedzenia, akési automatické zúžené pohľady. Učíme sa prežívať každodennosť ako „zázrak“ (?) Alebo je každodennosť len príznak, neúnavne sa približujúci príznak smrti? – sa vrece otázok neúnavne plní. Otvorilo to vo mne úvahy o labyrinte života a labyrinte smrti. Akosi inak sa dotýkam slov zázrak a príznak a hlavne toho, čo je ZA.

V čom je ukrytý zázrak života? Ako vhliaďnuť za zrak, aby sa zo života nestal iba príznak? Pri čom je náš zrak? K čomu to vlastne priľnul? Prečo ochraňujeme príznak?

Čím nás vlastne príznak naplňuje? Prečo je všetko čas od času náznak? Prečo hráme hry na znak niečoho? Čo napovedá neúnavný srdca náznak????? Kam v labyrinte života kráčame? Prečo sa v ňom strácame? Zázrak života za príznak existencie meníme? Aké odpovede v sebe máte? Ako sa vy v labyrinte života a labyrinte smrti pohybujete?

Maja

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 8:39 AM

Vo svojom poslednom maili som napísal: „*Nie sme ničím, mimo vzťahy, ktoré nás spájajú s ostatnými, mimo vzťahov, ktoré je potrebné permanentne utvárať, kultivovať, chrániť, obnovovať... Toto je môj Vesmír.*“ Kde však je navigácia? Zdá sa mi, že v Srdci, čo nebude onen sval uprostred hrude. Niektu tomu hovorí Božie kráľovstvo, niekto Átmán, niekto najvyššie „Ja“, niekto čisté vedomie, niekto globálny étos atakďalej atakpodobne. Nemyslím, že sme na príliš rôznych frekvenciách, pokiaľ slovám neprikladáme príliš veľkú váhu... a pokiaľ Srdce nestotožňujeme iba s „ja“, ergo s egom.

Čau,

Fedor

FROM: MAJKA ZELENÁKOVÁ

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 3:20 PM

Milý Fedor,
skús, prosím, viac k tej navigácii. Ona síce je v srdci, ale ako sa k nej dostať, keď nemáme návody, ako sa ide k srdcu. Áno, srdce je tá druhá časť nás. Aj preto som písala o ľahkej „schizofrénii“. Akomsi dohováraní sa osobnosti (ega) so

srdcom a naopak. Je pravdou, že slová sú prostriedkom komunikácie, i keď komunikácia srdc nebeží cez slová, ale cez čosi ZA nimi ukryté, a z toho potom vnímame pocit.

Maja

FROM: FEDOR

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 11:11 PM

Zdá sa mi, Majka, že každý z nás kráča po svojom. Momentálne to cítim tak, že pomaly dopigľovávam svoje malé „ja“ (hovorme tomu pokojne srdce), ktoré – ako verím – je súčasťou spoločného veľikánskeho „JA“, ktoré neviem uchopiť slovami a ktoré ma postupne strháva do svojho epicentra. Prihovára sa mi pritom textami, slovami, skutkami ľudí. Vždy však musím prečítané, počuté, videné, precítené, zdedené a osvojené prežiť sám. Tamto určuje cestu a cieľ, spôsob prežívania je metóda. Iste by bolo moje prežívanie zdraviu prospešnejšie, keby som pritom trochu aj hýbal kostrou. Smer, ktorým kráčam, by sa tým však asi nezmenil.

Čau!

Fedor

P. S. Práve som sa vrátil z prednášky kdesi za Prahou. Niektoré vety a myšlienky už pri takýchto príležitostiach opakujem takmer mechanicky. Osvedčili sa a je to tak jednoduchšie. Vety a myšlienky do našej diskusie však dávam dohromady rovno a bez prípravy. Väčšinou ma potom mrzí, že som ešte chvíľu nepočkal s odoslaním mailu. Zbytočne. Navigácie nie je závislá na tom, či som špekuloval päť alebo päťdesiat minút. A ani na tom nie, či som volil tie najpriliehavejšie slová (aj keď žvatlaním by som vás nerád unavoval).

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 12:02 AM

No, konečně. Vztahy. Jinak to nefunguje.

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 12:27 AM

Vztahy jsou předmětné: **já-to**, (ty jsi mi předmětem a prostředkem mého chtění) nebo osobní: **já-ty, spolu** sdílíme a jeden za druhým stojíme. Jistě rychle pochopíte, co je co a jaké jsou důsledky

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: FRIDAY, MARCH 03, 2006 12:58 AM

Od člověka k člověku po celém vesmíru. To je to tajemství. *I have got the fifth mouse. Salam Vysočina is a good decoy.* Ještě mě máte rádi? *Do you like me still? Bloodthirsty*

Míša

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, MARCH 05, 2006 10:37 AM

Včera som si listoval v knihe Thorwalda Dethlefsena: Oidipus a hádanka života (Euromedia Group, Praha 2006). Nižšie sú štyri citácie, ktoré sa možno vzťahujú k problému „ja“ a „JA“.

Čo hovoríte?

Fedor

„Řecké náboženství nezná pojem svobodná vůle, protože před ním tento problém vůbec nevystává. Řecký člověk žil v tak bezprostřední blízkosti božstev, že všechny své činy a zážitky chápal jako božské působení. Dnešním lidem zcela samozřejmý postoj, kdy své činy připisují vlastnímu já, chápal řecký člověk jako velké nebezpečí, které označoval slovem „hybris“. Nepovažoval se však za „nesvobodného“, protože jeho nejvyšší formou realizace a největší ctí bylo působit jako nástroj boží vůle. Kdo se cítí být naplněn božstvem, nepřijde ani na myšlenku, že by měl rozlišovat mezi svým já a tímto božstvem. Je to jako s naším tělem: I zde je naše paže natolik proniknuta naší vůlí, že je jí plně podřízena a vykonává její příkazy; asi bychom měli málo pochopení pro to, kdyby naše paže jednala podle vlastní vůle a při každé příležitosti by se svobodně rozhodovala, zda se naší vůli chce podříditi nebo ne.“ (str. 37)

„Pro náš způsob myšlení — a to se týká i teologů — je typické, že člověk je bohu vzdálen. Náš mýtus hříšného pádu a vyhnání z ráje to vyjadřuje velmi barvitě. Svět pro nás není zjevením božím (teofanií), ale padlým královstvím, protipólem říše boží... Tím teprve vzniká problém svobodné vůle. Náš problém zodpovědnosti se vztahuje na naše já, není odpovědí bohům. Slova jako zodpovědnost nebo vina mají jen občanskoprávní a ne teozofický obsah.“ (str. 38)

„Když se člověk stane poznávajícím tvorem, když začne rozlišovat dobro od zla, vstupuje do světa polarity a mnohosti, je teda vyhoštěn ze světa jednoty a nerozlišenosti. To je přechod od bytí k existenci, z ráje do tohoto světa. Mýtus tento krok označuje za pád v důsledku hříchu. „Hříchem“ o němž se tu mluví, má Bible na mysli oddělení se od původní jednoty.“ (str. 51–52)

„Vyšší já je jednota, Bůh v nás, zatímco já je polarita, oddělení se, vymezení se.“ (str. 101)

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: SATURDAY, MARCH 04, 2006 6:14 PM

Řecké náboženství nezná pojem svobodná vůle, protože před ním tento problém vůbec nevystává... (str. 37)

Tohle se týká spíš mytologie, ne? Filosofové řečtí jsou přece dost různí. Jinak vím, že byli hodně jetí vírou v osud, předurčenost; obávám se, že to inspirovalo Augustina, aby to jednoduše sebral a připsal Bohu. Biblické to není.

Pro náš způsob myšlení „a to se týká i teologů“ je typické, že člověk je Bohu vzdálen... (str. 38)

Tohle je jinak. Fedore, tys pořádně nečetl ani toho Benjamina, mám na mysli Zakázané ovoce vědění.

Co se tu cituje, je pojetí římsko-katolické. No, to jsou ty důsledky, že prostě antickou filosofii vecpali do teologie, protože chtěli získat pohany (už Pavel s tím lehce začal) a zahrávali si tak dlouho, až jsou od Bible na míle vzdáleni. A ještě se to kurví i jinak.

Bible hovoří o tom, že ano, člověk je vzdálen Bohu, ale zároveň praví, že Bůh není vzdálen člověku. Pořád za člověkem chodí (prostřednictvím Mojžíše, soudců, proroků až po Krista) a upozorňuje ho, že něco dělá blbě. Ale člověk ve své svévoli neslyší nebo slyšet nechce. Svobodná vůle je taky v tom, že se člověk k Bohu obrátit může – kdykoli. Pravda, chce to pokání, vnitřní přerod, obrácení – říká se tomu různě. Ale pak slyší a vidí. Není pravdou, že tento svět je oddělený od Božího království – to je dualismus, který Bible nezná, neuznává a bojuje proti němu, ale je do křesťanství naočkován antikou (proto oni si Židi s okolním světem nerozuměli!). Boží království je v nás a mezi námi, děje se tu i tam v čase, ale není hodnotou fi-

xovatelnou lidskými institucemi. My také hovoříme, že se Boží království „vlamuje“. Křesťani taky se nemají uzavírat v ghettech, ale učit se hodnotám a metodice B. kr. a vnášet to do světa – proměňovat sebe i svět. Ježíš nepřišel, aby svět zničil, ale zachránil, že. Bůh tak miloval svět, že přišel prostřednictvím svého syna a my máme být jako on – to je ten smysl. Jeden druhému má být Kristem. To není žádný můj výmysl; mám tu např. Lutherovo kázání, jestli nebudu líná, opíšu to.

Jo, a ještě ten „pád“ – to není mýtus, to je obraz každodenní skutečnosti. Moje svobodná vůle je to, že moje já chce být odpovědné ne samo sobě, neboť se samo sebe dobrovolně vzdalo, aby se jím teprve stalo. Bylo mi dáno stejné, ale nějak vylepšené, obnovené, proměněné. To on dělá pro každého, kdo chce. A pak jsem odpovědná sama sobě i Bohu, protože sa naladuju na jeho vůli. A on mi v tom ještě pomáhá! Ten člověk o biblickém myšlení neví nic.

Když se člověk stane poznávajícím tvorem, když začne rozlišovat dobro od zla, vstupuje do světa polarity a mnohosti, je tedy vyhoštěn ze světa jednoty a nerozlišenosti. To je přechod od bytí k existenci, z ráje do tohoto světa. Mýtus tento krok označuje za pád v důsledku hříchu. Hříchem, o němž se tu mluví, má Bible na mysli oddělení se od původní jednoty. (str. 51–52)

Co to mele? Ještě po vyhnání z ráje byla země jednotná v řeči i činech. Pak se lidé rozhodli, že si postaví město a věž, aby „si udělali jméno“. Tam je ten odvrát, pýcha a vzdor = svévole = hřích. Tak se Bůh ušklíbl a zmátl nám řeč. A to trvá pořád.

Asi budu muset sepsat pojednání o realismu a nominalismu. Musím si to promyslet, aby to bylo zkousnutelné.

Vyšší já je jednota, Bůh v nás, zatímco já je polarita, oddělení se, vymezení se. (str. 101)

Pane Bože, ty to všechno vidíš. Je to Babylon.

Obecenství s Bohem, jednota s Otcem – v tom roste naše já k dokonalosti – ale špekulováním a bez pokání to neprojde.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 8:21 AM

Niet pochyb, že: „*K duchovní praxi jsou nejvnímavější ti, kteří jsou nejen intelektuálně nadaní, ale mají rovněž jednoznačně zaměřenou víru, oddanost a jsou moudří.*“ (Meditace pro každý den. Pragma, Praha 2000). Skeptik, pochybovač, váhající, hoci aj velmi inteligentný člověk často tápe a nenachází cestu. Otázka však zní: Co je jednoznačně zameraná viera? A aká viera? Stretol som v živote veľa krát ľudí, ktorí boli bez viery v Boha, ale mali vieru vo vedeckú paradigmu (evolučnú, systémovú, kvantovo-mechanickú, vlnovú a podobne). Ich viera bola jednoznačne zameraná a otvárala im dvere k vnímavosti s sústredenému poznávaniu, ktoré neraz prekračovalo horizont ich profesionálnych záujmov. Existuje však zrejme jednoznačne zameraná viera aj mimo vieru v Boha, alebo vedecká paradigma – napríklad viera, že „toto je dobré a toto zlé“ z hľadiska (sekulárnej) etiky, ľudských práv, alebo dokonca z hľadiska všednodenného rozhodovania vo veciach výsostne pragmatických.

Mimochodem, oddělení „já“ od „JÁ“ je možná jedním z předpokladů dynamického rozvoje přírodních věd na Západě. V jistém okamžiku (20. st.) se však obloukem vrací k celkovostním pohledům (Gaia, systémové teorie a podob-

ně), přičemž dochází i k oživení průniků s východní spiritualitou (například Jungova hlubinná psychologie, či některé tematické orientace v kognitivních vědách). Dalajláma například říká, že *západní věda a východní filosofie se mohou spojit a prospět při utváření úplné a plně kvalifikované lidské bytosti* (Meditace pro každý den. Pragma, Praha 2000). Nicméně, nutno zřejmě myslet na to, že mluvíme o vědě a filosofii, nikoliv o víře v Boha.

Náboženská spiritualita je svébytný – a vůči vědě a filosofii komplementární – prostor. Fakt, že vyznávám jistý typ vědeckého paradigmatu, mě nepředurčuje k tomu, abych byl člověk nějaké konkrétní víry, agnostik anebo ateista.

Fedor

P. S. Odvolávam sa vo svojej rannej poznámočke dvakrát na Dalajlámove meditácie. Popravde však musím dodať, že som túto knihu čítal niekoľkokrát a postupne redukoval o všetko, čo mi pripadalo z hľadiska môjho „tu a teraz“ nadbytočné. Zastavil som sa zhruba na dvadsiatich múdrych, ale triviálnych odporúčaniach. Nemyslím, že som sa tým dopustil urážky Dalajlámovho majestátu a jeho viery.

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 8:37 AM

Žalm 14

Bloud si ve svém srdci říká: „Bůh tu není.“

Všichni kazí, zohavují, na co sáhnou,

nikdo nic dobrého neudělá.

Hospodin na lidi pohlíží z nebe,

chce vidět, má-li kdo rozum,

dotazuje-li se po Boží vůli.

*Zpronevěřili se všichni, zvrhli se do jednoho,
nikdo nic dobrého neudělá,
naprosto nikdo.*

*Což nevědí všichni, kdo páchají ničemnosti,
kdo jedí můj lid, jako by jedli chleba,
ti, kdo Hospodina nevzývají,
že se jednou budou třást strachem?
S pokolením spravedlivého je Bůh.
Radu poníženého ostouzíte,
ale Hospodin je jeho útočiště.
Míša*

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 9:01 AM

Tak např. v jazyce svém mateřském mohu vyjádřit různé důrazy.

V ledniče je maso.

Maso je v ledniče.

Maso v ledniče je.

V ledniče maso je.

Víra mě neomezuje používat cokoli a vyjadřovat cokoli při hledání smyslu. Vposledu pak se však dobrovolně omezují podle jistých kritérií a vybírám – volím; čistím a tříbím a odhazuji upotřebené a nadále nepoužitelné, abych všechny ty myšlenkové krámy nemusela tahat s sebou. Čistím disk, aby se comp nezahltl. Nemohu mít všechno, musím jednat dynamicky. Dojdu-li k tomu, že mi něco překáží v dalším poznávání a na cestě, musím se toho zbavit. Zjistím-li, že na něčem lpím jako na modle, stagnuji, nedokážu-li se toho zbavit. Židovské potravní náboženské příkazy mají charakter výuky

k volbě v souladu s výukou k důvěře, že to, co Hospodin-Pán od nás chce, není nic zlého, a že je to k našemu vlastnímu dobru a užitku. Je to jen vidění jinýma očima, není to oslepení. Naopak; kdo myslí, že vidí, měl by prohlédnout očima, které mu Bůh dává. Kolik slepých Ježíš uzdravil?

„Obrostlo tukem srdce tohoto lidu; očima nevidí, ušima neslyší – a já je nespasím.“

Míša

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 10:20 AM

... pokud o svou spásu nebudou usilovat sami. A naposled Dalajláma: „*Náboženství, ideologie, ekonomika a politické systémy jsou všechno lidské výtvoř. Byly zamýšleny pro lidi a ne naopak.*“

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 8:22 PM

Jojo, lékaři, uzdrav se sám. To už je tam taky napsaný – –

– – „*Jině zachránil, ať zachrání sám sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží.*“ *Posmívali se mu i vojáci, podávali mu ocet a říkali: „Když jsi židovský král, zachraň sám sebe.“* – –

Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: „Tó jsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“

Tu ho ten druhý okřikl: „Tý se ani Boha nebojíš? Vždyť jsi sám odsouzen k stejnému trestu. A my jsme odsouzení spravedlivě, dostáváme zaslouženou odplatu, ale on nic zlého neudělal.“ A řekl: „Ježíši, pamatuj na mne, až přijdeš do svého království.“ Ježíš mu odpověděl: „Amen, pravím ti, ještě dnes budeš se mnou v ráji.“

Míša

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 10:06 PM

Už párkrát som sa vo svojich mailoch odvolával na Dalajlámu. Predtým aj na iné duchovné a vedecké authority. Vo vede je to štandard – veda je stavba o mnohých poschodiach a stavali ju celé generácie. V duchovnej oblasti by si to však mal odmakať každý sám za seba. Bez takéhoto úsilia si naozaj neviem predstaviť duchovný pokrok jednotlivca. Fakt, že za seba nechávam hovoriť napríklad Dalajlámu, svedčí o mojej neistote a viere v to, že autorita automaticky zvyšuje – v diskurze, ako je tento – kaliber mojich názorov.

Míša argumentuje Bibliou ako konečnou Pravdou. Opakujem, čo som sa už raz pýtal: A čo si počneme s hinduizmom? Budhizmom? Konfucianizmom? A čo s polyteizmami, či animizmami prírodných národov Afriky? A islam? A čo ľudia sekulárni a agnostici? Že by tých takmer 5 miliárd ľudí iba nepochopilo, kde je Pravda? A keby aj všetci títo nechápali: No a? Poviem to natvrdo: Neviem, či je Boh. Ak je, tak mi určite nebude mať za zlé, že som si kládol otázky. Boli však časy – a niekde ešte sú – že cirkev by mi takúto zvedavosť riadne spočítala.

Fedor

P. S. Problém authority je, samozrejme, veľmi zložitý a zahŕňa napríklad aj obrovskú mytopoetickú oblasť otcovskej authority a jej rôznych substitúcií. Z iného suda je problém „authority“ rozmanitých Vodcov a riaditeľov Vesmíru, ale aj servility a krutosti masy poddaných, vojakov autorít, veriacich. Alebo sú snáď vojaci jihu neveriaci? O tomto možno inokedy.

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 10:17 PM

Ano, Míšo, správně jsi napsala v odpovědi na otázku Mirka Duny, že Bible je o hledání víry. Já ji tam našel v mnoha pasážích. Nicméně, hledám dále a nejenom v Bibli. I toto je duchovní cesta a praktikování. Anebo ne?

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 10:45 PM

Ale ovšemže ano. Akorát že jednou přijdeš na to, co jsou spekulace a co je skutečné zjevení, no, prostě se ti Bůh ukáže sám – JE ŽIVÝ A JE TO PÁN – fakt – a všechno, co jsi poznal, zacvakne do správných míst – a zhrozíš se sám sebe a zároveň poznáš pokoj smíření a jednoty, a pak už nikdy nebudeš o to chtít přijít – a pak budeš vědět, co stojí za to a co je nanic. Už se na to těším. Modlím se za tebe. Přichází to jako blesk – –

Míša

P. S. A přestaneš si dělat starost, co s animisty a buddhisty atd. – co do toho Pánu Bohu furt kecáš? Může se jim zjevit sám, jak chce a kdy chce, nenechá je ztracené – jsme jeho stvoření všichni. Však ty svůj díl práce už dávno konáš.

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, MARCH 06, 2006 11:26 PM

Jseš na mne hodná, Míšo.

Ted' si dám jednoho panáka a jdu spát. Tobě také dobrou noc.

Fedor

FROM: MUDR. JIŘÍ BERKA

SENT: WEDNESDAY, MARCH 08, 2006 6:31 AM

Konečně mám zase trochu času vstoupit do diskuse a při veškeré úctě k Míše Procházkové navazuji přímo na Fedorův tématický vstup. Vezmu to od konce a ze svého pohledu materialisty. „Vyšší já je jednota, Bůh v nás, zatímco já je polarita, oddělení se, vymezení se.“ To zní velice podobně jako Freudova definice Ega a Superega. Ve vývoji živočišstva pokročil člověk nejdál tím, že jako jediný má schopnost individuálního sebepojetí, samozřejmě podloženou intelektem. To mu umožňuje dostat se na úroveň horizontality, tedy schopnosti vztahovat se ke všem a ke všemu z pozice rovného, nikoli podřízeného ani nadřízeného (to jen v těch situacích, kdy je to nutné, například při výchově dětí). Superego, tedy soubor zvnitřnělých norem, zákazů, příkazů (Totem a tabu), pravidel, nařízení atd., má být ve vztahu k Egu nástrojem; dobrým sluhou a nikoli zlým pánem. Vztah jedince a společnosti má být horizontální a ne vertikální; je to vztah atributární (jedno nemůže být bez druhého). Opakuji to, co jsem psal již dříve – rodíme se vertikální, absolutně závislí, a máme se vyvinout v horizontální, psychicky nezávislé suverénní jedince.

K tomu potřebujeme pozitivní zpětnou vazbu v tomto smyslu, tedy potvrzování z okolí, zejména od nejbližších, že právě tento způsob vývoje je v pořádku. Potřebujeme ve vývoji přiznání právě té míry autonomie, která odpovídá aktuálnímu stupni vývoje. No a teď je to nahrávka na smeč Jurajovi: Ještě za časů dětství našich babiček byla závislost jedince na pospolitosti velmi silná a na druhé straně se jedinec mohl teoreticky uživit jen vlastní prací. Dnes v éře globalizace je to jinak a čím je člověk závislejší na technice, tím je svobodnější v pravděpodobnosti uspokojení životních potřeb. Může se tudíž oprávněně stále více individualizovat, osvobozovat se od závislosti na společenství. Je otázka, kam tento vývoj povede – to je další téma.

Takže zpět k Fedorovi – existuje jistá psychoanalytická škola v San Francisku (Sampson a Weiss), která pracuje s konceptem skryté viny. Formulovali různé škatulky, např. vinu za přežití, za osamostatnění se, za odchod z rodného hnízda, za to, že dosáhli více než rodiče atd. Všechno to má podle mě kořeny v prvotní závislosti dítěte na zabezpečujících autoritách (to je ten ráj, ta jednota, ta říše boží) a v závislosti jedince na tlupě či kmeni u primitivů. Kdo se trhne, oslabuje kmen a vystavuje se nebezpečí při ztrátě ochrany kmene, takže samostatnost je špatná. Pak je to o tom nebi v tlupě a padlosti mimo ni. Svobodná vůle (a s ní rub téže mince – odpovědnost) je odpovědí bohům: už jsem dospělý a nezávislý jedinec, už vás nepotřebuji, vemte to na vědomí a smiřte se s tím; už se náš vztah horizontalizoval. Nakonec dobro a zlo – nemůžu si pomoci, všechno, i tyto pojmy, jsou relativní. Může být něco dobré jen pro mě, pak pro moje blízké, pak pro mou mikro- a makroskupinu, pro můj civilizační okruh, pro celé lidstvo, pro veškerou živou hmotu, pro celou planetu atd., ale vždy je to to právě definovatel-

né něco. A naopak co je dobré pro mě, může být špatné pro jiného. Tady je nutno diferencovat. A podle jakých kritérií – to už by bylo další téma.

Jirka Berka

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, MARCH 08, 2006 8:43 AM

Dobrý detektiv nepřizpůsobuje fakta svým nebo naučeným teoriím – a dobere se pravdy. Hamilton Burger x Perry Mason vždycky dojde právě na to, že fakta cpe násilím do vypracovaných kolonek. Perry Mason skoro nikdy nemůže nic dokázat, vyjma toho, že všichni vidí pravdu. „Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými.“ Chápu vás, ale vy všichni zřejmě pořád vůbec nechápete mě. Koupím si hrách.

Míša

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, MARCH 08, 2006 8:47 AM

Já mohu za vámi, ale vy nemůžete za mnou. Já mohu za vámi, ale je to cesta zpět.

Míša

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 9:27 AM

Nejmilejší Míšo, není ve větě „*Chápu vás, ale vy všichni zřejmě pořád vůbec nechápete mě. Koupím si hrách.*“ nějaký zádrhel? Já tě například chápu, ale v některých věcech mám jednoduše jiný názor. Také se mi zdá, že dobrý detektiv nepřizpůsobuje

fakta svým anebo naučeným teoriím. Nicméně, teorie jsou mentální modely řešení problémů. Vybíráme, modifikujeme, selektujeme a tvoříme je v konfrontaci s fakty. Zčásti je přebíráme z disponibilního portfolia, zčásti si je vytváříme sami „face-to-face“ problémům, které nás potkávají. Pro mnoho lidí ovšem existují Pravdy, o kterých se nediskutuje. „Desatero přikázání zjevil Bůh Mojžíšovi na Sinaji a ten je vytesal na kamenné desky“ tečka. Za touto tečkou ovšem následuje tisíce stran komentářů rabínů a teologů (mrkni například H. G. Pohlmann, M. Stern: Desatero v životě židů a křesťanů. Vyšehrad, Praha 2006). A to už ani nemluví o teoriích z oblasti psychologie, psychiatrie, antropologie, kulturologie, archeologie, kosmologie, historie, mytologie, sociologie, biologie ... které mají také co říct k našemu chápání světa těla, mysli a duše.

Čau,
Fedor

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 9:29 AM

Viz můj předchozí mail. Přidávám jeden nekrolog od Jany Hybáškové.

Fedor

Lituji smrti Alího Farky Tóré

Celý angažovaný svět mluví o konfliktu civilizací. V naší civilizaci si můžeme říkat co chceme, máme právo svobody projevu. Civilizace muslimů si přisvojila právo reagovat spalováním vlajek a vypalováním ambasad. Nejde o konflikt civilizací, jde o konflikt hluchých a slepých, necitlivých, netolerantních hlupců, kteří nevidí cestu dopředu, těch, kteří nechtějí naslouchat druhým. V takových dnech je obzvláště těžké smířit se se smrtí Alí-

ho Farky Toré, muslima, jehož hudbě a poezii naslouchal celý svět na západě i východě, na severu i na jihu. Je těžké uvěřit, že islámský hudebník z Tímbouktu ovládl americká bluesová studia. Je těžké uvěřit, že umělec, kterému naslouchaly miliony Američanů a Evropanů, se stal hrdinou všech malijských muslimů. Hudba Alího Farky není hudbou islámu a není hudbou západní civilizace, je dokonalým spojením hudební estetiky, politické angažovanosti a domácí tradice. Kdyby víc lidí hrálo jako Alí Farka, kdyby víc lidí poslouchalo Alího Farku, bylo by na světě méně napětí a víc radosti. Poslouvejme ho dál a přejme mu, aby aspoň jedno z jeho 11 pozůstalých dětí hrálo nám, všem lidem dohromady.

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 11:08 AM

Kritéria jsou jednoduchá – desatero a „nedělej jiným to, co bys nechtěl aby dělali tobě“. Ostatní už jsou „člověčiny“. Člověk si během svého vývoje příliš zkomplikoval svět – myšlení. Dočetla jsem právě Viktora Frankla – psychologie v koncentráku: to je esence všeho základního, co člověk vlastně potřebuje k životu. Nebudu to popisovat, moje vidění není viděním kohokoli vedle mne, můžeme jen souznít nebo ne.

Pěkný den!

iv

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 12:27 PM

Člověčina, jednoduchá kritéria, Viktor Frankl ... Posledně jmenovaný v knize „Co v mých knihách není“ (Cesta, Brno 1997) o své milované ženě píše: „*Poslední minuty, které jsme v Osvětimi ... když pak byli oddělováni muži od žen, řekl jsem jí důrazný-*

mi slovy, takže mohla skutečně rozumět, co jsem chtěl říci: „Tilly, za každou cenu zůstat naživu – rozumíš mi, za každou cenu!“ Chtěl jsem totiž, aby – pokud se naskytne situace, kdy by mohla svůj život zachránit za cenu sexuální povolnosti – neměla zábrany s ohledem na mě.“ (str. 71).

Ano, můžeme jen souznít anebo ne. Souznění ovšem také není jednoduché „ano, ano, ne, ne“. Vyžaduje permanentní nasazení, rozhodování, přemýšlení.

Především, promiňte radikálně jednodušší situaci, než byla ta výše citovaná, jsem večer diskutoval se studenty na katedře dokumentu FAMU. Začalo to proslovem opilého mladíka, který řekl: „Zkurvili jste svět!“ Myslel konkrétně na mě. Souznění, nasazení, člověčina, jednoduchá kritéria, desatero ...

Čau

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 12:34 PM

Dokončení: Chtěl jsem mu dát přes hubu.

Fedor

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 1:19 PM

Čekala jsem, že se ozve Fedor, omlouvám se. Ale jak mohu posoudit svou reakci v situaci, kterou jsem nezažila? Tak nemám právo ani soudit, jak člověk, který v ní byl, reagoval. Měl snad říci ženě – když se ti to stane, raději zemři, než by ses vrátila zneužitá? Píše také, že pro vězně bylo nejlepší držet se uprostřed skupiny. Víám já, jestli bych byla schopná dát přednost druhému – rač, budu raději na kraji, jen když nebudou bít tebe? Když píše o lidech, kteří si lehli

a přestali poslouchat, přijímat „potravu“ – vzdali to, nevím do které skupiny bych patřila. Je to esence – krutá, ale základní potřeby, které člověku zbývají, může popsat jen ten, kdo se ocitne v takové situaci. Nemůžu si dovolit vůbec hodnotit, jestli má pravdu či ne. Tak jak je desatero jednoduché a není potřeba k němu žádného vzdělání, tak je naopak pochopení nejniternějších reakcí složité, člověk se často ani neodvážá podívat se do sebe. Srážka se sebou bolí.

iv

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 4:32 PM

Asi jsem to blbě napsal, ale chtěl jsem, Ivano, říct, že s tebou souzním. Normy jako navigace plus konkrétní situace, ve kterých může být všechno jinak.

Čau.

Fedor

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, MARCH 08, 2006 2:47 PM

Haha. Už se to začíná hejbat. Myslela jsem, že jste zamrzli. Jasně, čti si všechno a zkoumej všechno, však ti to nikdo nebere! Ale vposledu zjistíš, že všechno bylo sice k něčemu dobré, ale jen něco je opravdu důležité. Spousta věcí je balast a dělá pavučiny na mozku. Hrách je dobrý na šoulet, když je k němu husa, ne snad?

Míša

P. S. Už dva dny se nechytly žádné myši. Celkem jich bylo 24.

FROM: MÍŠA PROCHÁZKOVÁ

SENT: WEDNESDAY, MARCH 08, 2006 7:14 PM

Já to znám. A souzním. I když nevím, jak bych obstála. To je slovo, co? Abych cokoli mohla říkat, musela bych být tam. Jsou jen dvě možnosti. Obstojím jako člověk? Nebo jsem nacistická svině? Jojo, nezradit, vydržet až do konce... Jaká milost, že nám Bůh dává ještě vůbec nějaký čas...

Míša

FROM: FEDOR

SENT: THURSDAY, MARCH 09, 2006 9:12 PM

To já také nevím, Míšo. Jaké štěstí, že můžeme mluvit jenom v literárních vzkazech. Primo Levi, například, **tam** byl a v knize Ejhle člověk popsal i třetí možnost. Říkal tomu „šedá zóna“ a podle všeho sem patřila většina. Viktor Salomov (Kolymské povídky), který přežil sedmnáct let v gulazích, píše o „lidech“, kteří byli kdysi lékaři, lingvisty, učitelé ... a v Kolymě se z nich staly bytosti bez minulosti a budoucnosti s vědomím zaměřeným výhradně na kousek jídla, štipku tabáku a nějaké teplejší prádlo. Kradli si je vzájemně a občas se pro ně i zabíjeli. Láska, přátelství, soucit, souznění... – pro drtivou většinu neznámé pojmy. A studie o amerických vojácích v čínském zajetí po korejské válce (ta kniha se jmenovala, myslím, Člověk na pokraji sil). „Školení“ většinu z nich proměnilo na poslušné a nemyslicí stroje. Vydrželi jenom někteří hluboce věřící a někteří profesionální kriminálníci. Ta třetí možnost je, že jsem přestal být člověkem a nestal jsem se sviní. Jakkak tuto bytost asi nazvat? A co znamená v podmínkách Osvietimi anebo Kolymy obstát? Mimochodem: Primo Levi spáchal dlouho po válce se-

bevraždu a Viktor Salamov zemřel v blázinci. Jirka píše o syndromu skryté viny. Nacházel jsem tento syndrom u lidí, kteří přežili holocaust („Proč já?“). Také souhlasím s relativitou dobra a zla. Dát v Kolymě šluka sousedovi bylo považováno za neskutečné dobro. Okrást mrtvého o kalhoty nemělo žádný hodnotový náboj. Co s tím? Myslím, že by v našich blahobytných časech docela stačilo nezapomínat. To je také svým způsobem duchovní praxe.

Fedor

FROM: FEDOR

SENT: SATURDAY, MARCH 11, 2006 11:02 AM

Horst Georg Pöhlmann, Marc Stern: Desatero v životě židů a křesťanů. Dialog ortodoxního rabína a křesťanského teologa. Vyšehrad, Praha 2006.

Na straně 48 si oba autoři odpovídají na nezvyklou otázku: „*Proč vlastně věříš v Boha?*“

Stern: Tvá otázka je nesmyslná stejně jako otázka, proč dýcháš? Je mým dechem, bez něhož nemůžu žít.

Pöhlmann: Proč věřím v Boha? Docela prostě proto, že jej potřebuji. Víra v něj mne posiluje a ochraňuje.

Fedor

FROM: HANA HOMOLÁČOVÁ

SENT: SATURDAY, MARCH 11, 2006 12:38 PM

A neříkal před čím?

HOMO

FROM: FEDOR

SENT: SUNDAY, MARCH 12, 2006 7:17 AM

Ten dialog mezi ortodoxním rabínem a křesťanským teologem je zvláštní. Oba znají Písmo ze všech stran. Mluví ve stylu: my židé, vy křesťané, a jsou na nás přísní. Níže něco z jiného balíku.

Fedor

Renuka Singh sepsal v roce 1997 z publikací a rozhovorů Dalajlámy knihu *Meditace pro všední den* (česky: Pragma, Praha 2000). Nejdříve jsem dalajlámovy meditace četl a přepisoval pro čtenáře z mého kulturního a civilizačního prostředí. Poté jsem začal z meditací vybírat ty, které mne oslovovaly a které mi připadaly z hlediska „zde a nyní“ působivé. Pro poslední selekci zůstaly už jenom drobečky, které by se daly zastřešit slovy „my“ a „já“ (a ne „my“ a „vy“). Zde jsou:

Je pravděpodobné, že všechny bytosti v tomto vesmíru mají rodinné vztahy.

Jak se jednotlivci a národy stávají na sobě stále více závislé, nemáme jinou volbu než rozvíjet smysl pro univerzální odpovědnost.

Univerzální odpovědnost (a tedy ne jenom odpovědnost k rodině, národu... ale k lidstvu) je klíčem k přežití. Stojí a padá s jednotlivci, kteří myslí na obecné blaho a způsobují změny. Ti, co mají co nabídnout, musí jít dopředu.

Pokud začnete naplňovat potřeby ostatních, vaše vlastní potřeby se naplní jako vedlejší účinek.

Pomáhání jiným je nejúčinnějším způsobem, jak poznat sebe.

Skutečný soucit je bez připoutanosti k té či oné konkrétní osobě či situaci. Poskytujeme jej spontánně, úplně, bez naděje, že bychom za to něco dostali.

Pokud bereme v úvahu materiální pokrok, vidíme, že ve výzkumu, který zahájila jedna osoba, může pokračovat druhá. Ale u duchovního pokroku to možné není. Je to něco, co musí dosáhnout jednotlivec.

Při studiu textu musíme vzít v úvahu okolnosti, situaci, čas, společnost a společenství, kde byla kniha původně napsána nebo učení vysloveno.

Žoufalý člověk se radí s bohem.

FROM: IVANA JENIŠTOVÁ

SENT: MONDAY, MARCH 13, 2006 8:55 AM

K poslednímu bodu: ...nebo: překypuji láskou, a proto se svěřuji Bohu.

iv

P. S. Není to tak, že Bůh věří ve mne (tebe, lidstvo)? Proč? Když vidím, co je (bylo) kolem – teď, v historii, proč?

FROM: FEDOR

SENT: MONDAY, MARCH 13, 2006 9:22 AM

Není pochyb: Láska je v našem světě střed všeho.

Fedor

P. S. A Bůh je slovo pro vyjádření absolutní lásky. Otázka „Proč?“ asi nemá smysl.

Lidský úděl

Existuje možnost velice jednoduchého rozlišování modelů (paradigmat) lidského údělu – podle způsobu, jak lidé vnímají smysl života a smrti. Podle Jaroslava Krejčího (Lidský úděl a jeho proměnlivá tvář. Karolinum, Praha 1996) to jsou:

Teocentrické paradigma: Bůh stvořitel rozhoduje o posmrtném osudu. Typičtí představitelé jsou judaismus, křesťanství, islám. Boží zvěst předepisuje etický řád, rytmus všedního života i původ a směřování světa. Smrt a co přijde po ní odráží respekt, který člověk pociťoval k „zvěsti“ za života. Kvalita pozemského života je odvozována od schopnosti a vůle člověka dbát příkázání božích.

Psychocentrické paradigma: Nesmrtelná duše prochází cyklem reinkarnací. Představiteli jsou především hinduismus a buddhismus. Konečným cílem je ukončení cyklu životů a rozplynutí duše v univerzu. Cesta je to tím přímější, čím je člověk svědomitější v introspekci a v práci na sobě.

Antropocentrické paradigma: Život člověka pokračuje v jeho potomstvu a v jeho díle. Akcent je kladen na pozemskou pouť. Smrt je konec, tečka za životem. Kvalita života se odvíjí od naplnění lidského poslání na „tomto světě“. Navigací je sekulární etika, morálka všedního dne a pravidla společenského soužití.

Kosmocentrické paradigma: Lidský řád je odrazem řádu kosmického (vesmírného). Kosmocentrické paradigma sledují především taoismus a konfucianismus. Legitimovaná autorita je prostředníkem mezi nebesy a „podnebesím“. Respekt k pravidlům a autoritám zaručuje kvalitní život. Smrt je součástí cesty (Tao).

Zapomínat by se nemělo ani na polyteistická a animistická náboženství protonárodů a přírodních národů. Tato ná-

boženství však v konfrontaci s výše jmenovanými neobstála a vývoj je vyselektoval na periferii anebo do zapomnění. Nicméně, právě ona umožňují zcela jednoznačně dokumentovat, že vytváření mýtů patří k člověku, kam až jsme schopni nahlédnout. Například neandrtálské hroby se zbraněmi, nástroji, kostmi obětovaných zvířat svědčí o tom, že už tehdy si lidé vyprávěli příběhy o životě po smrti, o životě za hranicemi „běžných“ zkušeností, o tom, jak bychom se měli chovat, o ideálním světě, potažmo světě bohů. Důležité je také připomenout, že stejně jako paradigmata lidského údělu, je také každá kultura, ergo také náboženství, dílem lidské mysli, která se utvářela v konkrétním historickém, přírodním a společenském kontextu. Důsledkem je fakt, že Východ spíše vyznává psychocentrické a kosmocentrické paradigma, zatímco Západ spíše teocentrické a antropocentrické paradigma.

Každé paradigma je spjata s nějakým mravním kódem. Dá se ovšem vystopovat společný jmenovatel všech těchto kódů – „nedělej jiným, co nechceš, aby oni dělali tobě“. Fakt, že tato instrukce obsahuje silný „sebezáchovný“ náboj, je zjevné. Souběžně ovšem platí empirický fakt, že lidé velice často dělají jiným právě to, co by nechtěli, aby jiní dělali jim. Lidstvo je zatížené hříchem od svých počátků a – například – Písmo s tím počítá. Nabízí terapii. Koneckonců, nejenom Písmo. Jakoby prvotním posláním všech náboženství bylo poskytnout křehké lidské bytosti úlevu a naději na krátké pozemské cestě.

Indikátory příslušnosti k jednotlivým paradigmátům jsou: normativní literatura, klíčové instituce, protagonisté, odborná protagonní vrstva (například kněží, ale také svěští vládcové), kultovní symbolika a náboženské rituály. Jejich osvojováním a opakováním se formuje

a upevňuje řád lidského života, společenských systémů, kultur a civilizací.

Bylo by jistě možné a inspirativní popsat dějiny jako střídající se období klidné koexistence, duchovního souznění, napětí a krvavých konfliktů mezi jednotlivými paradigmaty lidského údělu a v jejich rámci. V historické retrospektivě je však těžké oddělit motivy těchto konfliktů – odkud pokud jde o různost interpretací a věr, a odkud pokud jde o ryze mocenské a ekonomické zájmy. Za každým příběhem bychom našli klíčovou osobnost, mýtus, charismatické učitele a politické vůdce, specifika přírodních a společenských podmínek. Synergie všech těchto okolností utváří rozrůzněnost cest duchovního vývoje lidstva.

Umíme zcela přesvědčivě doložit, že život se na naší planetě – podle toho, co se momentálně ví – objevil před desítkami milionů let. Mozek hominidů dosáhl téměř současné velikosti a možná i současné intelektuální kapacity asi před dvěstěpadesáti tisíci lety. Trvalo dalších padesát tisíc let, než byly objeveny mnohem sofistikovanější nástroje než například pěstní klín. Umění, šaty, lidské příbytky se objevily přibližně před 40 000 lety. A přešly další tisíce let, než došlo k explozi lidských schopností. Mnohé z nich, zdá se mi, nemají nic společné s biologickou evolucí, spíše se schopností člověka napodobovat, učit se, reflektovat, předjímat úmysly druhých, orientovat se ve společenském světě. Bez těchto vlastností by lidé žili v tlupách, které „jenom“ přežívají ve svém přírodním prostředí.

To, co „tlupy“ lidí vymrštilo mimo ostatní živé tvorstvo na civilizační trajektorie, je kultura. Sdílená kultura, jejíž součástí je i náboženství, je tmelem sdílené identity. Kulturní dědičnost zabezpečuje její kontinuitu. Kulturní variabilita a selekce zase určuje konkrétní podobu „vítězů“. Pro

docela podstatnou část vědecké obce je původcem tohoto sdílení memetický přenos, přičemž mem je chápán jako základní prvek kultury, o němž lze tvrdit, že je dědičný negenetickou cestou, zvl. imitací. Podobně jako geny „touží“ po replikaci, usilují také memy o to, aby byly předány dále. Jde o přenos typický jenom pro lidi, u jiných živých tvorů tento způsob učení neexistuje. Jenom lidé vytvářejí ve svých mozcích, knihovnách ... zásoby memů, které se pak šíří přenosem z mozku do mozku.

Susan Blackmoreová (Teorie memů. Portál, Praha 2000) o memetickém přenosu říká: Je to imitace, prostřednictvím které se dítě učí jazyku rodičů, kultuře. Imitace může za předávání náboženského přesvědčení z generace na generaci, místo aby se o něm lidé v každé generaci znovu rozhodovali. Lze jej tudíž alespoň zhruba přirovnat k vertikálnímu přenosu genů z generace na generaci nebo k horizontálnímu přenosu genů při virové infekci. Uplatňuje se při přenosu slov, myšlenek přesvědčení, návyků, znalostí, módních trendů ... které se kopírují prostřednictvím chování. Není přitom důležité, jestli jsou memy užitečné nebo neužitečné – jsou autonomní, usilují o to, aby byly kopírovány ... a my lidé jsme „jenom“ jejich hostiteli – umožňujeme memům, aby se šířily. Podle Blackmoreové platí i pro šíření memů princip evoluce dle Darwinovy teorie. Byl to přírodní výběr, který nás zformoval jako tvory hledající, přičemž například věda je nástroj, který umožňuje oddělovat pravdivé memy od falešných. O náboženství Blackmoreová říká, že je přesným opakem vědy: nejdříve si vytvoří teorie o světě, a pak je brání před testováním.

Teorie memů odsouvá lidskou svobodu a svobodnou vůli do říše tužeb a přání pod koly kulturní evoluce, podobně jako činí u vývoje člověka teorie biologické evoluce. Z toho

to pohledu jsou dílem evoluce i exploze lidské kreativity, které měnily svět (Galileo, Guttenberg ...počítač, internet). A vzájemná interakce mozek/kultura posouvá vývoj k novým horizontům.

Existuje ovšem významná část odborné i laické obce, která vidí vývoj vesmíru, Země, života, civilizací jinak. Odvěké diskuse a spory se vedou o hranicích náboženského a světského, o původu světa a příčinách vývoje, o „kompetencích“ a Pravdách ... o tom, odkud se vzala kultura. Je to diskuse a spor lidí religiozních a sekulárních, evolucionistů a kreacionismů, ale také diskuse, spor a konflikty různých náboženství navzájem a jejich verzí mezi sebou. Vzhledem ke krvavým lázním, které tyto spory historicky provázejí, nejde o diskusi a spor nijak periferní. Zdá se ovšem, že i v této oblasti existuje něco jako přirozený výběr, evoluce – bohuť ubývá, vítězí monoteismus.

Není a nikdy nebude v lidských možnostech vnést do tohoto sporu konečné řešení vědeckým důkazem. Existují však cesty k jeho utlumení. Je faktem, že na počátku těchto cest stojí zvěstovatelé Boží milosti (Mojžíš, Ježíš), charismatičtí proroci a vůdcové (Muhammad) anebo otcové zakladatelé (Buddha, Lao'c, Konfucius ...), včetně duchovní tradice sekulárního Západu (od helénské filosofie, přes Kanta a jeho kategorický imperativ až po koncept lidských práv a demokracii). Existují dokonce pokusy o jejich vzájemný dialog a hledání průniku (například The Mind and Life Institute www.mindandlife.org), anebo snahy „zavést“ univerzální principy, pravidla, režimy (ko)existence společností, kultur a civilizací (především Hans Küng a jeho globální étos). Krev však teče dál.

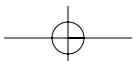
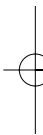
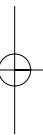
Zdá se, že propast mezi hlásanými principy a skutečným lidským chováním je nepřeklenutelná, i když její šířka

a hloubka se v historii mění. Otázka je ovšem pořád stejná: Kdo poslouchá? A kdo se osvědčenou moudrostí řídí? Zřejmě především ti, kteří chápou, vnímají, znají soucit. Otázka přežití zní: Je jich dost? No, to opravdu nevím. S jistotou ovšem můžu říct jediné: Naděje se jmenuje hledání tolerantní neshody dialogem. Cíl této cesty není ovšem pro všechny stejný. Nicméně, je-li pravdou to, co říkají sekulární evolucionisté, zvítězí přirozený výběr. Je-li pravdou, že životem lidí proniká Boží záměr, bude naplněn. Člověk tento spor nerozhodne.

Sekulární evolucionisté, oddáni víře v nevyvratitelnost evoluční teorie, se však budou muset vyrovnat se záhadou, jak se do praprolévky dostal algoritmus evoluce. A sekulární astrofyzikové vyznávající teorie velikého třesku, pulzujícího vesmíru nebo dokonce mnoha vesmírů se zase budou trápit záhadou prvotního impulsu. Mezitím se necháme unášet mýty. Mýty, které odnepaměti prostupovaly naše životy, aby do nich nalily naději. Osobně znám jedinou smutnou prognózu pro lidstvo – naplní se v čase, kdy člověk přestane hledat. Nevěřím tomu, že opravdická víra, stejně jako opravdická věda, nepochybuje. To jenom neupírají svůj zrak stejným směrem. Ti i tamti podléhají stejné „pragmatické“ determinaci: vědecké, umělecké anebo náboženské poselství je svým způsobem zasvěcením, které dává životu smysl, jak sugestivně dokládá Karen Armstrongová ve své knize Krátká historie mýtu (Argo, Praha 2006). Fakt, že věda bude přitom „ukusovat“ z hájemství teologie, by nás neměl trápit a neměl by trápit ani teology, pokud si nechtějí zopakovat některé historické trapasy. Hezkou ilustrací je vleklý spor o vztahu těla a duše. Moderní věda definuje lidskou duši jako hmotnou a současně nehmotnou, jako tvůr chemických reakcí stejně, jako pulsující síť informací,

sít přesahující mozek jediného člověka do mozků dalších, propojenou slovy, pohledy, gesty a i dalšími stejně nehmotnými signály, které však zanechávají stejně nesmazatelné stopy, jako například cévní mozkové příhody, přestože se samy o sobě pouze fyzikálními nikdy nestávají (Carl Zimmer: Jak se duše stala tělem. Galen, Praha 2006,). Duše se poznáváním stává tělem. Koneckonců i biblický výklad slova duše je „mající život“. (Gn 2,7)

Fedor Gál

Mgr. Michaela Procházková, 1950 Praha, Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy, farářka Církve československé husitské (bohoslužby, svatby, pohřby, křty, pastorační rozhovory, diskuse, články, sociální program – práce s dětmi a mládeží ze sociálně slabých rodin; vlastní dospělý syn, spolu s manželem 4 dospívající děti v pěstounské péči).

Dagmar Volencová, 1951 Praha, střední ekonomická, dlouhá léta úřednice v PZO (což byl Podnik zahraničního obchodu), po listopadu 89 různá zaměstnání, několik let na volné noze, v posledních letech novinářka, nyní tiskové odd. České katolické charity. Spolupráce na filmech agentury Epicentrum, knížka rozhovorů s Jaroslavem Štětinou.

Fedor Gál, 1945 Terežín, (Ing.) Chemicko-technologická fakulta Slovenské vysoké školy technické v Bratislavě, (DrSc.) Vysoká škola ekonomická v Praze, (docent) Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (sociolog, prognostik, 1989 až 1992 Veřejnost proti násilí, podnikatel, publicista). S manželkou Irenou (dětská spisovatelka) má dva syny.

Juraj Flamik, 1957 Senica (SK), vystudované inženýrství na stavební fakultě v Bratislavě, ochranář a památkář v Bratislavě i Praze, po roce 1989 dva roky ve Veřejnosti proti násilí, pak Federální Ústavní soud v Brně, 4 roky soukromá firma pro urbanismus a ekologii krajiny, od roku 1998 vedení programu Greenways v environmentální Nadaci Partnersství. Ženatý, tři děti.

Mária Zelenáková, 1967 Bratislava. Štúdium Stavebná fakulta, postgraduálne štúdium environmentalistiky, vedenie Centra environmentálnej výchovy a učenie na Prírodove-

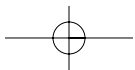
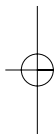
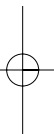
deckej fakulte v Bratislave. Od roku 1995 trénerka, facilitátorka a projektová manažérka Centra prevencie a riešenia konfliktov – PDCS v Bratislave. Už počas štúdií aktívna v rôznorodých občianskych združeniach a netradičných občianskych projektoch. Od r. 2002 na materskej dovolenke, venuje sa rodine, sebe, blízkym i vzdialenejším ľuďom, cranosakrálnej terapii a občianskym aktivitám v bezprostrednom okolí. Rada objavuje, pozoruje a skúma premeny prírody, bicykuje a zapisuje si niektoré veršované úvahy.

Ivana Jeništová, 1947 Praha, Stredná priemyselná škola grafická Bratislava; do r. 1992 korektorka a techn. prac. tiskaren, od r. 1988 práce v redakci mesačníku Bratrstvo (ČCE), od 1992 novinárka (reg. deník Hanácké noviny, dopisovateľka RFE); nyní v dôchodu a také tisková mluvčí Arcidiecézní charity Olomouc a dopisovateľka Katolíckého týdeníku. Členka ČCE, kde vydáva sborový zpravodaj Posel.

MUDr. Jiří Berka, 1953 Brno, lékařská fakulta, po ní sekundář v Psychiatrické léčebně Černovice, od r. 1983 ambulantní psychiatr a psychoterapeut s psychoanalytickým výcvikem. S manželkou Xeníí (sociální pracovnice) má dvě dospělé děti.

Jiří Vanýsek, 1944 v Brně, dětství v Hradci Králové, kde otec vedl oční kliniku, FAMU (prof. Vávra), režisér ČT, (normalizace – divadlo Šumperk), od 1974 na volné noze, (hraná tvorba, dokumenty, scénáře, v poslední době Rodinné křižovatky (s Jiřinou Salaquardovou), nyní se pokouší psát beletrii, (dětská knížka Zakázaná holka 1988), pedagog JAMU a Favu VUT, do práce jezdím denně na kole, zatím jsem přežil.

Lenka Čečetková, 1973, Bratislava, City University Bratislava – obchodná administrácia, Central European University Budapest a Cambridge University Veľká Británia – medzinárodné vzťahy a politológia, podnikateľka, v posledných rokoch sa venuje cvičeniu čchi-kung (škola Čung-jüan čchi-kung), absolvovala niekoľko intenzívnych tréningov v Číne a pôsobí ako inštruktorka čchi-kungu a liečiteľka metódou Image Therapy.

Za ZA
Fedor Gál (ed.)

Redakce: Helena Bestlová
Grafická úprava: Juraj Horváth
Sazba: Petr Teichmann
Tisk: PBtisk, Příbram
Vydalo nakladatelství G plus G, s.r.o.,
Plavecká 14, Praha 2,
<http://www.gplusg.cz>,
v Praze 2006 jako svou 110. publikaci.
Náklad 1000 ks
Vydání první

Doporučená cena 299 Kč

ISBN 80-86103-95-1

